XIX

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“

za rok 1901.

LWÓW 1902.

NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH“.

„Drukarnia Udziałowa“ ul. Lindego 8.

XIX

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH"

za rok 1901.

LWÓW 1902.

NAKŁADEM ZARZĄDU GŁÓWNEGO TOWARZYSTWA „KÓŁEK ROLNICZYCH".

„Drukarnia Udziałowa" ul. Lindego 8.

Sprawozdanie z czynności Towarzystwa Kółek rolniczych — dziewiętnaste z rzędu, jakie Zarząd główny jako naczelna władza Towarzystwa ogłasza, — daje obraz działalności stowarzyszenia w r. 1901 i to na wszystkich trzech stopniach jego organizacyi, przedstawia bowiem najpierw zakres i sposób działania Zarządu głównego, następnie stan obecny i czynności pośredniej organizacyi Zarządów powiatowych, a wreszcie streszcza wyniki prac i usiłowań podstawy stowarzyszenia t. j. poszczególnych Kółek rolniczych.

Z prawdziwą radością podnieść możemy, że w pracy, którą statut wyznacza Towarzystwu, znów o znaczny krok posunęliśmy się naprzód, tak, że na każdem polu naszego działania wydatniejsze, niż za rok ubiegły, wykazać możemy rezultaty. Osiągnęliśmy je, mimo że rok 1901-szy, jako rok wyborów do Sejmu, zająwszy umysły sprawami politycznemi, niejednokrotnie czynności nasze, szczególniej co do żywszej działalności po powiatach, znacznie utrudniał, od zajęcia się sprawami ekonomicznemi odrywał a nawet nieraz do niesnasek i rozdwojenia między tymi się przyczyniał, co dotąd wspólnie i zgodnie pracowali. Ucierpiały z powodu wyborów najwięcej organizacye powiatowe; w skład ich zarządów wchodzą osoby, których przekonania polityczne ogółowi członków w powiecie są znane; jedni zatem nie zwoływali zgromadzeń, aby ich nie posądzono o chęć wywarcia agitacyi w kierunku pewnego stronnictwa, drudzy znów, widząc wśród ludności odmienne od własnych zapatrywania polityczne, zniechęcali się i zaniechali dotychczasowej pracy, wreszcie byli tacy, którzy wobec roznamiętnionej walki stronnictw stracili wiarę, by akcya ekonomiczna przez nich podjęta pomyślny mogła mieć przebieg i wydatne przynieść wyniki. Po powiatach zatem nie ujawnił się taki ruch, jaki w stosunku do zwiększonej pracy Zarządu głównego i żywszego rozbudzenia się ducha po Kółkach był pożądany, a objaw ten tem dotkliwiej dał się odczuć Towarzystwu, że i poprzedni rok z powodu wyborów do Rady państwa pośrednią naszą organizacyę również krępował i działanie jej paraliżował.

Po za tym jednym wyjątkiem, gdzie brak wydatnego postępu się uwidocznił, sprawozdanie nasze wykaże na innych polach stały rozwój stowarzyszenia i przyrost prac przez nie wykonanych a zarazem złoży dowód, że wewnętrznie coraz więcej się umacniamy, nietylko zrozumieniem zadań Towarzystwa przez coraz szersze koła włościańskiej ludności i spełnianiem przez nie tych zadań, lecz także wzrastającem coraz więcej zaufaniem podstawowych organizacyi do kierującego ich czynnościami Zarządu. Ta ufność, która coraz silniej spaja nas i łączy do pożytecznej pracy dla kraju, jest przedewszystkiem owocem ścisłej bezstronności, jakiej Zarząd główny na polu politycznem przestrzega. Nie mieszając się do waśni, sporów i walk partyjnych, traktując porówno obydwie narodowości a podnosząc jedynie konieczność wydatniejszej, łącznej pracy na ojczystym zagonie, dając impuls, wskazówki i pomoc do niej, wytwarza Zarząd główny neutralny teren współdziałania dla wszystkich, którzy uznają potrzebę żmudnej wprawdzie i trudnej, ale krzepiącej siły narodu pracy ekonomicznej.

Nie bez wpływu pozostała również stale ujawniająca się dążność Zarządu głównego wyzyskania tych skromnych subwencyi, jakiemi rozporządza, na pożytek członków przez obmyślenie takich środków i sposobów, za pomocą których najskuteczniej wpłynąć można na poprawę stosunków gospodarczych

włościańskiej ludności. Urządzaniem pól doświadczalnych z nowemi odmianami zbóż jarych i ozimych wskazano małorolnym gospodarzom racyonalną drogę powiększenia plonów, próbami nawozowemi na łąkach udowodniono, że rozumnie zastosowany nakład sowicie się opłaca, pouczeniami „Przewodnika“, obejmującemi wszystkie działy gospodarstwa, zapoznawano członków stowarzyszenia z postępami wiedzy rolniczej i najnowszemi doświadczeniami, wreszcie wyznaczaniem drobnych nagród za udzielenie odpowiedzi na pytania postawione w sprawach gospodarczych, wywołano wymianę myśli i ściślejszą spójnię między Zarządem głównym a inteligentniejszymi i żądnymi wiedzy członkami Kółek.

Obok tych prac, zmierzających do podniesienia dochodów z gospodarstw, roztoczono troskliwą opiekę nad członkami stowarzyszenia celem ochronienia ich od wyzysku przy zakupnie artykułów rolniczych. Do dawniej już wykonywanego pośrednictwa przy nabywaniu maszyn i nasion podjęto w r. 1901 pośrednictwo przy zakupnie nawozów sztucznych i węgla kamiennego.

Wszystkie te usiłowania, kierowane jedyną myślą podania pomocnej dłoni włościańskiej ludności, oddziałać musiały na podstawowe nasze organizacye i wpłynęły na to, że Kółka rolnicze z jednej strony coraz sumienniej spełniają nałożone na nie obowiązki i do dobrowolnych ofiar na cele stowarzyszenia się poczuwają, z drugiej zaś strony coraz więcej znaczenie zbiorowej działalności pojmują i do niej z pomocą Zarządu głównego się garną.

Do tych zobowiązań, które Kółka rolnicze wobec Zarządu głównego spełniać powinny, należy nadesłanie sprawozdania rocznego. Postęp, jaki się w tym kierunku zaznacza, uwidocznią najlepiej następujące daty z lat ostatnich. Za rok 1898 dopełniło obowiązku 340 Kółek; za 1899 r. — 528; za r. 1900 — 729; za 1901 r. — 898 Kółek rolniczych, przyrost zatem w stosunku do 1898 r. wynosi 160%. Nie są to wprawdzie jeszcze wszystkie Kółka rolnicze, ale kto zna stosunki krajowe i wie, jak trudno w stowarzyszeniach o dopełnienie tej powinności, kto przy tem uwzględni sferę naszego działania, ten przyznać musi, że stały ten postęp jest znamiennym objawem i musi mieć głębsze powody. Stwierdzić zaś to mogą dalsze daty, stojące z powyższemi w ścisłym związku. Statut Towarzystwa nie wymaga od poszczególnych Kółek żadnych opłat na rzecz Zarządu głównego. Mimo to, niektóre Kółka rolnicze, pragnąc złożyć dowód, że uznają działalność Zarządu głównego za pożyteczną i konieczną, zapisują się na członków wspierających Towarzystwa i składają przepisane dla tychże wkładki. W r. 1898 było takich Kółek tylko 15; w 1899 r. — 36; w 1900 r. — 70; za rok 1901 wyliczamy ich już 121. Dochód z wkładek członków wspierających wynosił w 1898 r. razem 1205·50 K, z czego złożyły Kółka rolnicze 13%; w 1901 r. wpłynęło z wkładek 2316 K, a udział w nich Kółek rolniczych wzrósł do 40%.

Zasiłki te ze strony Kółek rolniczych sprawiły, że wkładki członków czyli własne dochody Towarzystwa (2316 K — cf. zamknięcia rachunkowe poz. 16) wynosiły wobec subwencyi krajowych i rządowych otrzymanych w r. 1901 (36650 K — cf. zamknięcia rachunkowe poz. 1—9) 6·3%. Jest to w stosunku do lat poprzednich znaczny postęp, a chociaż i ten procentowy udział wydaje się niskim, to jednak odpowiada on przeciętnej obu krajowych Tow. rolniczych. W c. k. Towarzystwie gospodarskiem galicyjskiem bowiem stosunek ten wynosił 9·5% (147.533 K subwencyi krajowych i rządowych a 14.036 K wkładek członków cf. Sprawozdanie c. k. Tow. gosp. r. 1901) a w c. k. Towarzystwie rolniczem krakowskiem 4·18% (115.866 K subwencyi a 4.646 K wkładek — cf. Sprawozdanie c. k. Tow. rolniczego r. 1901). Przeciętna z tych dwóch Towarzystw zaledwie o ½% jest wyższą, niż w naszem Towarzystwie mimo trudnych warunków, w jakich nam działać przychodzi.

Te same oznaki postępu widoczne są z kwot, które wpływają z prenumeraty „Przewodnika“ Pismo to wysyła się do wszystkich istniejących Kółek rolniczych; podczas gdy dawniej Kółka rolnicze nie kwapiły się z uiszczaniem należytości za pismo, obecnie rzadko które usuwa się od opłaty. Stąd też dochód z prenumeraty, który za 1898 r. wynosił tylko 1044 K, wzrasta w 1899 r. do 1719 K, w 1900 r. do 2275 K, a za rok 1901 osięga już 2960 K, to jest wynosi opłatę za 1480 egzemplarzy. W 1902 r. możemy się znów spodziewać dalszego postępu, gdyż wiele Kółek rolniczych uznając, że jeden egzemplarz organu Towarzystwa dla potrzeb członków nie wystarcza, zaczyna zapisywać dla siebie po dwa, trzy, a nawet i więcej „Przewodników“.

Z powyższych zestawień wynika, że Kółka rolnicze coraz chętniejszem spełnianiem obowiązków i poczuwaniem się do dobrowolnych świadczeń wobec organu, kierującego ich czynnościami, coraz więcej uwydatniają zrozumienie podstawowych zasad asocyacyi. Służy to zarazem za dowód, że wychowawcza praca Zarządu głównego przynosi swe owoce i że wśród naszych stosunków powolne

naginanie ludności włościańskiej do wniknięcia w cele i zadania stowarzyszeń doprowadzić może do pomyślnych rezultatów, jeżeli konsekwentnie i wytrwale rzecz się prowadzi.

Gdzie ludność, jak u nas, dopiero w części posiada elementarne wykształcenie, gdzie gminy zamiast z zastępu zamożnych gospodarzy na dwudziestu czy trzydziestu morgach składają się z zadłużonych posiadaczy drobnych kilkumorgowych posiadłości, gdzie wzajemna nieufność różnych klas społeczeństwa pożyteczną działalność hamuje, gdzie żywioł obcy niechęć wzajemną podsyca, gdzie charakter narodowy systematyczną pracę utrudnia, tam tylko tą drogą, którą Towarzystwo obrało, i tymi wychowawczymi środkami, jakimi działa, doprowadzić można do powolnego przeobrażenia stosunków, do skojarzenia sił włościańskiej ludności, do wpojenia im przeświadczenia o potrzebie zbiorowego działania.

Uwzględniając różne miejscowe stosunki i wpływy, żądać nie można, by wszystkie Kółka rolnicze odrazu na tym samym poziomie stanęły; skoro jednak idea stowarzyszenia z roku na rok coraz szersze zatacza kręgi, coraz głębiej sięga, coraz nowe żywioły porusza, to widocznie instytucya nasza spełnia swe zadanie, uprawnia do nowych nadziei i zasługuje na życzliwe i wydatne poparcie.

O ile zaś coraz znaczniejszą liczbę Kółek rolniczych wciągamy do świadomej celu pracy i do tej działalności, która obok zapewnienia korzyści kształci i organizuje, na to dostarczyć może dowodu akcya Zarządu głównego, dotycząca pośrednictwa w zamówieniach na artykuły rolnicze. W szczęśliwszych, bo w oświeceńszych i zamożniejszych krajach nie potrzeba zachęcać i namawiać do zbiorowego działania w kierunku wspólnego zakupna i sprzedaży, gdyż tam przeświadczenie o korzyściach jego budzi się samo u dołu. Ludność sama umie się do tej akcyi skupić a potem w obszerniejsze organizacye łączyć, nie żałując na ich utrzymanie nawet opłat.

U nas jednak, w kraju eksploatowanym przez tysiące handlarzy i pośredników, posiadających dziwny dar narzucania towaru swego włościanom, przy braku zmysłu asocyacyjnego wśród ludności, po prostu nęcić i wabić trzeba do zbiorowego zakupna a nawet ponosić ofiary, by je do skutku doprowadzić. A jednak działalność w tym kierunku jest konieczna i nagląca, bo włościanie nasi wyrzucają tysiące koron na bezwartościowe nasiona, opłacają straszny haracz nieuczciwym handlarzom nawozów sztucznych, przepłacają narzędzia rolnicze, narażając się ponadto przy ich zakupnie na rozliczne procesa. Otóż Kółka rolnicze, wspierane i kierowane przez Zarząd główny, poczynają przeprowadzać sanacyę tych niezdrowych a dla kraju szkodliwych stosunków. Nie wszystkie jeszcze zrozumiały swe zadanie, jednak z roku na rok coraz więcej staje w szeregu do tej pracy. Tak w r. 1900 pośredniczył Zarząd główny 133 Kółkom rolniczym w zakupnie nasion za ogólną kwotę 26.920 K, w roku sprawozdawczym zaś zgłosiło się o pośrednictwo już 171 Kółek rolniczych a zakupiono dla nich nasion za 56.488 K, a więc za kwotę o przeszło 100 proc. wyższą. Głównie rozchodziło się o możliwie jaknajznaczniejsze skoncentrowanie zamówień na koniczynę czerwoną, by dostarczeniem nasienia zaopatrzonego w plombę Stacyi ustrzedz jaknajwiększą liczbę gmin od kanianki. Usiłowania nasze pomyślny miały wynik, gdyż wobec 13.176 kg. dostarczonych na rok 1901, zamówienia na wiosnę 1902 r. osiągnęły poważną liczbę 30.801 kg. Zakupno wykonano częściowo w Związku handlowym Kółek rolniczych, częściowo w Banku rolniczym, wszystko w workach plombowanych przez Stacyę botaniczno-rolniczą we Lwowie. Z ogólnej ilości worków plombowanych przez Stacyę, a więc dających zupełną gwarancyę czystości nasienia, rozeszło się za pośrednictwem Kółek 33% między drobną własność. (Szczegółowe zestawienie w dziale „Nasiona“.).

Trudności, jakie zachodziły w pośredniczącym zakupnie nawozów sztucznych, o których obszerniej pisaliśmy w sprawozdaniu za r. 1900, udało się szczęśliwie usunąć układem ze Związkiem handlowym Kółek rolniczych. Jak na pierwszy rok działania i tu mamy pomyślne wyniki, gdyż zamówiono na jesień 54 wagony, na wiosnę zaś 27½ wagonów. (Szczegółowe sprawozdanie w dziale „Nawozy sztuczne“.). Obok tego ciągłemi ostrzeżeniami w „Przewodniku“ oraz ogłoszeniem broszurki prof. Pomorskiego: „Jak kupować nawozy sztuczne“ starano się przeciwdziałać oszukańczym manipulacyom handlarzy.

Podobnie zwalczano agentów maszyn i narzędzi rolniczych a zamówień przeprowadzono za 12.137 K. wobec 9904 K. za r. 1900. (Szczegółowe zestawienie w dziale „Maszyny“.).

Zarząd główny załatwia całą czynność pośredniczącą zupełnie bezpłatnie, udziela przy każdem zamówieniu, które się nieodpowiedniem wydaje, szczegółowych fachowych wyjaśnień i wskazówek,

wszelkie opusty przyznane przez fabryki czy składy przyznaje na korzyść zamawiającego a przy zamówieniach na nasiona, zgłoszonych w wyznaczonym terminie, udziela nawet subwencyi, wszystko w tym celu, by ludność włościańską zjednać dla myśli zbiorowego zakupna. Pobieranie za pośredniczące czynności pewnej części przyznanych opustów, wedle wzorów zagranicy i syndykatów dla większej własności, jest wśród naszych stosunków przedwczesne i wobec tego, że ludność zachęcać i nałamywać dopiero trzeba do korzystania z usług centralnej instytucyi, przyniosłoby tylko szkodę, gdyż wstrzymałoby rozwój rozpoczętej a pomyślnie rozwijającej się akcyi.

Nieznaczny dochód kilkuset koron, jakiby osiągnąć można z tego źródła, jest wprost drobnostką wobec tych korzyści, jakie osiągamy, wpływając zbieraniem zbiorowych zamówień na wewnętrzne umocnienie poszczególnych Kółek. Wiadomo, że u nas każdy na własną rękę lubi działać i chętnie omija wszelkie formalności, jakie go w stowarzyszeniu, do którego należy, krępują. Mając na oku tylko własną wygodę i korzyść, nie uwzględnia, że tem samem rozluźnia węzły, jakie go z innymi stowarzyszonymi i zarządem stowarzyszenia wiążą i do wspólnych prac łączyć mają. Gdy zaś spostrzeże, że poniekąd po za plecami stowarzyszenia i jego zarządu osiągnąć może te same korzyści, co i z pomocą stowarzyszenia, wtedy przestaje się o nie troszczyć i zobowiązań wobec niego, a więc przedewszystkiem płacenia wkładek, nie dopełnia. Wiedząc o tem, przestrzegaliśmy jak najstaranniej zasady, by wszelkie zgłoszenia o pośrednictwo w zakupnie czy to nasion, czy narzędzi rolniczych, czy też nawozów sztucznych, jak również zgłoszenia o pola doświadczalne przedkładane były przez Zarząd dotyczącego Kółka rolniczego z podpisami przewodniczącego i sekretarza, tak, by członek poznał, że tylko przez Zarząd swego Kółka odnosić się może o pomoc do Zarządu głównego i tylko wtedy ją uzyska, gdy spełnia zobowiązania wobec swego stowarzyszenia. W ten sposób nastręczamy Kółkom rolniczym pożądaną nieraz dla nich sposobność wywarcia nacisku na członków o uiszczanie obowiązkowych wkładek, a zarazem odgraniczamy sciśle członków stowarzyszenia, posiadających prawa stowarzyszonych, od osób, nieupoważnionych do żądania od nas pomocy.

Ten sposób postępowania prowadzi do konsolidacyi Kółek rolniczych, a to jest dla nas jedna z spraw najważniejszych. Nie możemy bowiem ani sami oddawać się ułudzie, ani nie chcemy łudzić innych, że mamy pod swem kierownictwem zupełnie świadome celu stowarzyszenia, opierające się na członkach, pojmujących dokładnie zadania stowarzyszenia i spełniających ściśle wobec niego obowiązki. Wiemy dobrze, że Kółka nasze to przeważnie dopiero zawiązki stowarzyszeń, które troskliwie pielęgnować, wychowywać, kształcić i umacniać należy, — wiemy jednak dalej, że tylko tą pracą wychowawczą, jaką przez Kółka rolnicze wykonujemy, da się przeprowadzić poprawa stosunków wśród małorolnej własności. Powołani zaś jesteśmy do tej pracy i wykonywać ją skutecznie możemy, bo instytucya nasza stała się już wśród włościan popularną swymi celami i swem działaniem, bo zarzuciła swe sieci na kraj cały, bo mimo pozornej słabości poszczycić się już może wydatnymi owocami.

Utarta już między ludem nazwa „Kółko“ na sklep chrześcijański, która nam nieraz liczne kłopoty sprawia i nieobeznanych dokładniej ze stowarzyszeniem w błąd wprowadza, pozostanie jako chlubne świadectwo naszej działalności na polu wyzwolenia ludu od wyzysku wiejskich i małomiejskich handlarzy, dostarczających artykułów spożywczych. Przyjęciem tej nazwy na sklepik wiejski lud wyraźnie zaznaczył, że to, co Kółka rolnicze stworzyły, było zupełną nowością w kraju, więc z wdzięczności rzecz przedtem nieznaną a tak pożyteczną mianem twórcy jej oznaczył. Wzgląd na stowarzyszenie zmusza nas do występowania przeciw tej nazwie nieodpowiednio stosowanej, choć właściwie niszczymy tem pomnik, jaki nam usta ludu za przewrót w drobnem kramarstwie wystawiły. — Nie dość jednak, że daliśmy impuls do tej działalności, lecz przez Kółka rolnicze umieliśmy ją zorganizować w przedsiębiorstwa spółkowe i wytworzyliśmy przez to szkołę, kształcącą ludność w prowadzeniu zbiorowych przedsiębiorstw i przyspasabiającą ją do innych form asocyacyi. Przy Kółkach rolniczych zatem znalazł się najpodatniejszy teren do zawiązywania Spółek oszczędności i pożyczek, do spółek mleczarskich i drenarskich i t. p.

Przyznajemy, że niejeden z tych spółkowych sklepów, zawiązanych przy Kółkach rolniczych, z tych lub owych powodów upadł, lecz czemże są te nieuniknione prawie straty wobec cyfr, jakie z pomyślnie się rozwijających przedstawić możemy! Tegoroczne zestawienia ze sprawozdań Kółek wykazują, że wartość budynków nabytych ich zapobiegliwą pracą wynosi 515.653 K., podaje dalej, że Kółka rolnicze z dochodów swych sklepów złożyły w ciągu jednego roku na cele kościołów i cerkwi

poważną kwotę 23.957 K., że na inne cele użyteczności publicznej ofiarowały 9.779 K. a więc razem 33.736 K., zaledwie o 7½ tysiąca K. mniej, niż wynosiły wszystkie subwencye nietylko rządowe ale i krajowe udzielone Towarzystwu w tymże roku. By przykonać zaś o znacznych obrotach handlowych sklepów spółkowych Kółek rolniczych, zacytujemy dla przykładu tylko te daty, które są zupełnie pewne jako oparte na badaniach, przeprowadzonych przez lustratorów handlowych. Podane w niniejszem sprawozdaniu zestawienia wyników lustracyi z 134 sklepów, prowadzonych we własnym zarządzie Kółek a zlustrowanych w r. 1901, wykazały obrot roczny tych sklepów w kwocie 3,397.520 K., zaś 109 sklepów, zlustrowanych w r. 1900, miało 2,693.900 K. obrotu. Przypuśćmy, że w dotyczących 243 gminach ludność przez zaprowadzenie sklepu spółkowego choćby tylko 1% od obrotu handlowego dla kieszeni swych uratowała wskutek wytworzenia konkurencyi dotychczasowym handlarzom, to zysk jej wynosił 60.000 K.

Gdyby Zarząd główny zaraz przy powstaniu pierwszych sklepów spółkowych przy Kółkach był posiadał możność udzielania im fachowej pomocy przy założeniu, przy organizazyi ich zarządu, przy rozdziale czynności, gdyby był mógł udzielić im pouczeń co do prowadzenia ksiąg, gdyby był miał odpowiednie siły do rozciągnięcia opieki i kontroli nad dalszem prowadzeniem tych przedsiębiorstw, wynik w porównaniu z obecnym byłby z pewnością znacznie pomyślniejszy a w rozwoju nie tylko już Kółek rolniczych, lecz w ogóle ducha przedsiębiorczości i zmysłu asocyacyjnego wśród ludu bylibyśmy o kilka lat pracy naprzód. Niestety, dopiero w 14 lat od zawiązania pierwszych spółek handlowych przy Kółkach rolniczych, gdy dziesiątki z nich już upadły, a dziesiątki z wytkniętej dla nich zeszły drogi i dały zły przykład wyzyskiwania wspólnego dobra na osobistą korzyść jednostek, można było po otrzymaniu subwencyi krajowej mianować lustratorów handlowych, którzy obecnie nie mogą podołać pracy naprawiania wad i prostowania zboczeń, powstałych wskutek długoletniego braku jedynie wskazanej, bo fachowej pomocy.

Ta trudność uzyskania zasiłków w odpowiedniej porze albo konieczność pracowania dwoma siłami, gdzie ich przynajmniej cztery razy tyle potrzeba, są głównymi powodami tych słabych stron, które nam wytykano. Przecież gdy dostarczamy ogromnego pola pod obsiew, i to pola, na którem jak widać każde ziarno wydaje plony, gdy dostarczamy pracowników do wszystkich robót, które mają być wykonane, to warto nam udzielić zasiłku na zakupno zboża do zasiewu, abyśmy na małym dotychczas uprawianym kawałku ograniczać się nie potrzebowali, to warto nam dostarczyć środków na nabycie dobrych narzędzi, byśmy mogli dawną posiadłość lepiej sprawić i z chwastów oczyścić a odłogiem leżące nieproduktywne dotąd łany pod przyszłe plony przygotować i pożytecznem ziarnem obsiać. Grunt nasz nie jest ubogi, lecz ubodzy są pracownicy na nim i tak mało od ust oderwać sobie mogą, że zanimby o własnych siłach zdobyli się na wkłady, które do rozwoju dalszej pracy są potrzebne, długieby lata minąć musiały, gdy tym czasem leżałyby odłogiem łany, co ciężką ich dolę umniejszyć mogą. Słabi jesteśmy, lecz nie duchem, nie brakiem żywotności, nie brakiem inicyatywy i pracy, lecz słabi tem — co ujmy nie przynosi — brakiem środków.

Obecnie, gdy przedsiębiorstwa handlowe Kółek rolniczych już przestały być przedmiotem ogólnego i wyłącznego prawie zainteresowania członków Towarzystwa, gdy włościańskie sfery, powołane nagle do czynności handlowych, zbadały już i zgłębiły, co i jak na tem polu da się zdziałać, i potrzebny im zasób wiedzy i doświadczeń zebrały, gdy przeto jedno z ubocznych a siłą stosunków narzuconych nam zadań nie wymaga już nadmiernego się niem zajęcia, — zwróciliśmy od dwóch lat główną uwagę na sprawy rolnicze i rozpoczęliśmy w tym kierunku intensywną i konsekwentnie obmyślaną działalność, która tem więcej może liczyć na pomyślny przebieg, że teren do niej poprzednio prowadzoną akcyą został przygotowany.

Do prowadzenia pól doświadczalnych, do przeprowadzania doświadczeń z użyciem nawozów sztucznych a więc do czynności, które wchodzą w obecny zakres naszego rolniczego działania, potrzeba takich małorolnych gospodarzy, którzy nieco inaczej na rolnictwo się zapatrują, niż ich dziad i pradziad. Muszą to być ludzie, którzy już zasłyszeli o wiedzy rolniczej i nią się interesują. Otóż taki materyał wyrobili nam przedewszystkiem nasi dawni wędrowni nauczyciele rolnictwa, którzy szerząc od wsi do wsi wiadomości rolnicze, pobudzali ten i ów inteligentniejszy, żądny wiedzy i ciekawy umysł do żywszego zainteresowania się gospodarskiemi sprawami i zachęcili do podejmowania i przeprowadzania doświadczeń. Budując zatem na poprzednio dokonanej pracy i przekonawszy się prócz tego ze

stosunków, nawiązanych z członkami za pomocą „Przewodnika", że intenzywną akcyę można już oprzeć na setkach małorolnych gospodarzy, mających szczerą chęć do współdziałania i dobrą wolę do spełniania podjętych zobowiązań, rozpoczęliśmy w niej pierwsze kroki, uwieńczone, jak to szczegółowe sprawozdanie rolnicze poniżej podaje, nadspodziewanie pomyślnym wynikiem. Z tych rezultatów czerpiemy otuchę i zachętę do dalszej pracy, gdyż widzimy, że naszymi środkami działania osiągamy realne korzyści, których wpływ nie ginie po upływie roku, lecz znaczy się trwałymi ślady na pożytek krajowego rolnictwa. Im więcej zaś gmin i im więcej osób wciągnąć zdołamy do naszej pracy, tem prędzej wytworzymy owe gospodarcze wzory dla małorolnej własności, z których szerzyć się będzie na sąsiednie obejścia i sioła wiedza i doświadczenie rolnicze. O brak podatnego materyału do szerszego rozwinięcia naszej akcyi obawiać się nie potrzebujemy, gdyż przygotowały go i wytworzyły szkoły, czytelnie i Kółka rolnicze, twarde zaś warunki utrzymania się na roli zjednały żywsze umysły włościan do chętnego podjęcia doświadczeń i wykorzystania udzielanych im pouczeń. Z rozmysłem podaliśmy kilka sprawozdań włościańskich o przeprowadzeniu prób z nowemi odmianami zbóż, oraz cytowaliśmy dosłownie ustępy pism chłopskich w sprawie obchodzenia się z obornikiem, by wykazać ścisłość obserwacyi, trzeźwość sądu i logiczne rozumowanie naszych włościan. Setki innych pism świadczą nam o ich gorącej chęci do pracy, o żądzy wiedzy i wprost wzywają o podanie pomocnej ręki, bo najlepsze nieraz zamiary ulepszeń rozbijają się o brak odpowiednich wzorów i o brak środków potrzebnych na ulepszenia.

Pragnąc ponadto gruntowniej poznać potrzeby małorolnej własności i działając w myśl programu rolniczego, ogłoszonego w sprawozdaniu za r. 1899, poddaliśmy szczegółowszemu zbadaniu powiaty mielecki i myślenicki. Gminy powiatu mieleckiego objechał inspektor rolniczy p. Kazimierz Dulęba, zaś w sprawie wapnowania gruntów w powiecie myślenickim robił dochodzenia na miejscu inspektor rolniczy p. Teodor Popławski. Wyniki tych badań ogłaszamy w dodatku do sprawozdania, dołączając do nich pracę o obchodzeniu się włościan z obornikiem, do której materyału dostarczyło 165 małorolnych gospodarzy na wezwanie Redakcyi „Przewodnika".

Złożywszy dowody, że działalność nasza wychowawcza zwiększa i umacnia z roku na rok kadry pożytecznych stowarzyszeń gminnych, z których i przez które wszelką zdrową myśl między ludność włościańską najłatwiej szerzyć można, wykazawszy owoce zapobiegliwej pracy spółkowych przedsiębiorstw Kółek rolniczych i ich chętną ofiarność na cele dobra publicznego, przedstawiwszy doniosłe wyniki naszej akcyi na polu rolniczem — uprawnieni jesteśmy do nadziei, że dobrowolna nasza organizacya, korzystająca w swem działaniu z bezinteresownej i pełnej poświęcenia pracy setek a nawet tysięcy osób ze wszystkich sfer społeczeństwa, mająca wyrobiony mir u ludu i znająca potrzeby tego ludu, uzyska wydatne poparcie rządu i kraju a tem samem możność dalszego skutecznego działania w tej mierze, jak tego stosunki nasze nietylko rolnicze, ale i społeczne wymagają.

Sprawozdanie z czynności Zarządu głównego.

A. Sprawy organizacyjne i osobiste oraz sprawy z różnych zakresów działania.

Bolesną stratę poniosło Towarzystwo przez śmierć swego Protektora ś. p. Arcybiskupa Isaaka Isakowicza. Żałobną wieść wraz z gorącem wspomnieniem pośmiertnem i z podniesieniem zasług i cnót nieodżałowanej pamięci opiekuna Kółek rolniczych przyniósł członkom Towarzystwa „Przewodnik Kółek rolniczych" z 1. maja 1901 r., prezydyum Towarzystwa złożyło kondolencyę Kapitule obrz. orm. a na nadzwyczajnem posiedzeniu Wydziału wykonawczego, zwołanem ku uczczeniu pamięci ś. p. Protektora, uchwalono wziąć udział w ostatniej posłudze in corpore. Nad grobem przemówił imieniem Towarzystwa prezes p. Artur Zaremba-Cielecki. Podczas Ogólnej Rady we Lwowie w drugi dzień zjazdu odbyło się

żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. Arcypasterza a deputacya delegatów Kółek, składająca się z ks. Brody, ks. Ruminowskiego i włościan Antoniego Smagały i Wojciecha Wiącka udała się na cmentarz, by złożyć wieniec na grobie.

Cześć Jego pamięci!

* * *

Liczba członków założycieli Towarzystwa wykazuje w r. 1901 nowy przyrost, zapisał się bowiem na ich listę WPan Jan Lerski, obywatel miasta Lwowa. Obecnie liczy zatem Towarzystwo 12 członków założycieli.

W składzie Zarządu głównego zaszły następujące zmiany. W miejsce JWP. Mieczysława Onyszkiewicza, który złożył piastowany przez siebie mandat, Wydział Krajowy delegował do Zarządu głównego i Wydziału wykonawczego Towarzystwa JWP. Dra Tadeusza Pilata, radcę dworu i członka Wydziału krajowego. C. k. Rada szkolna krajowa mianowała delegatami swymi do Zarządu głównego w myśl §. 36. lit. c. statutu Towarzystwa WP. Bolesława Baranowskiego, inspektora szkół, i Ks. Prof. Antoniego Głodzińskiego. Ks. Prof. Głodziński został kooptowany do Wydziału wykonawczego oraz do Komisyi rolniczej.

Do „Krajowej Komisyi dla spraw rolniczych“ wybrano ponownie na reprezentanta Towarzystwa p. Artura Zarembę - Cieleckiego.

Do ankiety w sprawie obrotu mlewem, zwołanej przez Wydział Krajowy, delegował Zarząd główny wiceprezesa Towarzystwa Prof. Dra Stanisława Głąbińskiego.

Na Radzie ogólnej c. k. Towarzystwa gospodarskiego reprezentowali Towarzystwo pp. Artur Zaremba-Cielecki, Józef Mikułowski-Pomorski i Jerzy Turnau zaś na Zebraniu ogólnem członków c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego pp. Artur Zaremba-Cielecki i Jerzy Turnau.

O składzie biura Towarzystwa i o uzupełnieniu jego oddziałem rolniczym podaliśmy wiadomości w zeszłorocznem sprawozdaniu. Do zanotowania są jedynie zmiany, jakie zaszły w oddziale handlowym. Z dniem 15. sierpnia ustąpił z niego p. Stanisław Dzierża, aby otworzyć własny interes handlowy w Gorlicach. Na jego miejsce nie można było mianować następcy dla braku funduszów. Tak więc od 15. sierpnia fungowało tylko 2 lustratorów handlowych, z których jeden ś. p. Zdzisław Smidowicz dla braku zdrowia z końcem roku 1901 i w początkach 1902 r. nie mógł już spełniać czynności. Kontrakt jego służbowy skończył się z dniem 15. marca 1902 r. Z dniem 15. stycznia 1902 mianowano lustratorem handlowym p. Stefana Malczewskiego a wobec tego, że subwencya rządowa w kwocie 6400 K. ponownie została przyznana, przystąpiono do nominacyi trzeciego lustratora handlowego w osobie p. Stanisława Sadowskiego, który obejmuje poruczone mu czynności z dniem 1. lipca 1902.

Na posiedzeniu Zarządu głównego Towarzystwa z 17. grudnia 1901 r. uchwalono regulacyę płac urzędników biura w myśl wniosków Komisyi i Wydziału wykonawczego, obowiązującą od 1. stycznia 1902 roku.

Obecny skład Zarządu głównego Towarzystwa, Wydziału wykonawczego, referentów, komisyi oraz urzędników biura Zarządu głównego Kółek rolniczych podany jest w dodatku I. sprawozdania.

W ciągu 1901 r. odbyły się 3 posiedzenia Zarządu głównego, Wydziału wykonawczego zaś 17 zwyczajnych i 1 nadzwyczajne, prócz tego cztery posiedzenia Komisyi rolniczej i jedno Komisyi w sprawie zawodowych stowarzyszeń rolników.

Zostawiając sprawy rolnicze, handlowe oraz inne, wymagające obszerniejszego sprawozdania, do szczegółowego omówienia w osobnych działach wspomnimy tutaj tylko o następujących sprawach:

1) Podaniem z 16. stycznia 1901 r., Zarząd główny Towarzystwa odniósł się do c. k. Ministerstwa rolnictwa o podjęcie kroków, by wydane zostały przepisy wykonawcze do ustawy komasacyjnej, która dla braku tych przepisów w wykonanie u nas wejść nie może, mimo że właśnie Galicya najwięcej jej potrzebuje.

2) Gdy departament weterynaryjny c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, nie odnosząc się wcale do c. k. Ministerstwa rolnictwa i handlu, udzielił stowarzyszeniu wiedeńskich masarzy pozwolenia na dowóz 1500 sztuk nierogacizny z Rumunii. Zarząd główny wniósł natychmiast zażalenie do c. k. Ministerstwa rolnictwa, aby poczyniło w interesie rolników zabiegi, by podobne zezwolenia, krzywdzące krajowych producentów, nie były więcej udzielane a granice rumuńska i rosyjska pozostały dla dowozu nierogacizny zamknięte.

3) Wobec projektowanej przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych weterynarno-policyjnej kontroli świń galicyjskich, przeznaczonych na wywóz po za granicę kraju, na przymusowych targach w Krakowie i Białej Zarząd główny Towarzystwa podaniem do c. k. Namiestnictwa z 16. marca 1901 L. 2423, którego odpis przesłano do Koła polskiego w Wiedniu, oświadczył się stanowczo przeciw wszelkim przymusowym targom, połączonym z ponowną kontrolą weterynarską, bo uznaje je za środek, który nie przyczyni się zgoła do podniesienia hodowli i do ułatwienia zbytu a da sposobność do różnych nadużyć. O ile urządzenie znaczniejszych targów, bez przymusu dłuższego przetrzymywania nierogacizny, mogłoby znacznie ożywić upadającą i nierentującą się obecnie hodowlą, o tyle wszelki przymus, choćby nie nosił nawet nazwy kontumacyi, działać musi szkodliwie na rozwój tej gałęzi gospodarstwa krajowego, która dostarcza włościaństwu funduszów na spłatę podatków i pożyczek Projektowane zatem targi przymusowe w Krakowie lub Białej Zarząd główny uznaje za eksperyment kosztowny, zbyteczny a dla hodowli krajowej wprost zgubny.

Zarząd główny skorzystał nadto ze sposobności, że na dniu 24. marca odbywało się Walne zgromadzenie gal. Towarzystwa weterynarskiego i postanowił zasięgnąć zdania, jak zgromadzenie to zapatruje się na sprawę projektowanych targów w Białej i Krakowie pod względem prawnym, weterynarskim,

gospodarskim i handlowym. Na zapytanie wystosowane na ręce prezesa Towarzystwa Prof. J. Kubickiego, Walne Zgromadzenie odpowiedziało następną uchwałą:

„Kontumacya Kraków-Biała pod jakąkolwiek firmą, czy jako konfinicya, czy jako targi przymusowe nie ma racyi bytu a to po pierwsze ze względu prawnego jako środek ustawą nieobjęty, po drugie ze względu weterynarskiego jako środek nieprowadzący do celu, po trzecie pod względem gospodarskim i handlowym jako środek szkodliwy.

3) Na wezwanie c. k. Namiestnictwa z 1. maja L. 45962 Zarząd główny Towarzystwa przedłożył swą opinię co do zaprowadzenia zmian w dotychczasowej ustawie o zapobieganiu i tępieniu zaraźliwych chorób zwierzęcych i w wydanem do niej rozporządzeniu wykonawczem. Tak przy tej sprawie jak i przy poprzedniej skorzystano ze sposobności, by zwrócić uwagę na dowolność interpretacyi ustawy z 29. lutego 1880 r., zwłaszcza jej §. 3, na mocy którego wydawano zakazy dowozu nierogacizny galicyjskiej do innych krajów koronnych.

4) W roku 1894 uchwałą Sejmową utworzono fundusz w kwocie 100.000 K przeznaczony na udzielanie pożyczek gminom, mającym zamiar zakupić buhaje celem poprawienia rasy bydła. Z funduszu tego gminy dotąd bardzo mało korzystały, ogółem bowiem udzielono pożyczek aż do końca 1901 roku 40.600 K i to przeważnie nie gminom, lecz Wydziałom powiatowym.

Wobec faktu, że gminy nie wyzyskują należycie funduszu pożyczkowego i na polu hodowlanem po prostu prawie nic nie robią, Zarząd główny Towarzystwa uchwalił wnieść na najbliższej sesyi sejmowej petycyę o zmianę uchwały z dnia 4. kwietnia 1892 w tym kierunku, by także Kółka rolnicze z niego korzystać mogły.

5) W myśl wniosku sekcyi niemieckiej Rady kultury krajowej w Czechach wniesiono do c. k. Ministerstwa wojny petycyę o zniżenie dla absolwentów szkół niższych rolniczych służby wojskowej do dwu lat.

6) Na Ogólnej Radzie Towarzystwa w Łańcucie, omawiano różne środki, za pomocą których przyczynićby się można do podniesienia sadownictwa w kraju. Między innymi zwrócono uwagę na konieczność energiczniejszego wystąpienia przeciw złośliwym uszkodzeniom drzew owocowych i przeciw kradzieżom po sadach, oraz zaznaczono, że ustawa o ochronie własności polnej w Galicyi z 17. lipca 1876 r. (Nr. 28 Dz. u. k.) mogłaby w tym celu skutecznie być wyzyskaną, gdyż na mocy tej ustawy osobne sądy gminne mogą zasądzać i karać szkodników polnych i ogrodowych. Ustawa ta bywą rzadko kiedy stosowana, ponieważ zwierzchności gminne nie znają dostatecznie jej przepisów, tem więcej, że publikowano ją raz tylko w r. 1876. Należy zatem domagać się powtórnego jej wydania w obydwu językach krajowych wraz z powołanemi w niej postanowieniami innych ustaw, z orzeczeniami Trybunału administracyjnego, Ministerstwa spraw wewnętrznych i Namiestnictwa. W myśl tych życzeń Zarząd główny wniósł podanie do Wydziału Krajowego z 7. października 1900 L. 5124, jednak bezskutecznie, gdyż Wydział krajowy reskryptem z 29. marca 1901 L. 21213 oznajmił, „że po zasiągnięciu opinii Sekcyi stałej krajowej Komisyi dla spraw rolniczych postanowił zgodnie z jej wnioskiem nie przychylić się do postulatu“. Motywa odmownego załatwienia podania nie były podane.

7) Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Tarnobrzegu, pragnąc zapobiedz szerzeniu się zarazy wśród drobiu, odniósł się do Zarządu głównego o podjęcie kroków celem przeprowadzenia rewizyi sanitarnej drobiu przy transportach koleją. Zarząd główny Towarzystwa zasięgnąwszy opinii obydwu krajowych Towarzystw, chowu drobiu, uznał w myśl otrzymanych opinii domaganie się o te zarządzenia za szkodliwe dla handlu drobiem i dla tego do wniosków Zarządu powiatowego się nie przychylił.

* * *

Protokół podawczy za 1901 r. wykazuje ekshibitów 8644. Jak wzrasta ilość pism wnoszonych do Zarządu głównego, najlepiej ocenić z tego, że przyrost ekshibitów wynosi w stosunku do 1900 r. 47%, w stosunku do 1899 r. 68%, a w stosunku do 1898 r. 121%. Wysłano listów zwykłych i poleconych 5950, kart korespondencyjnych 1583, paczek 234, druków pod opaską 1226, przekazów 133, telegramów 38, oprócz tego doręczono władzom z siedzibą we Lwowie: Wydziałowi krajowemu podań 30, c. k. Namiestnictwu 63, c. k. Dyrekcyi skarbu 8, c. k. Dyrekcyi poczt 7, c. k. Dyrekcyi policyi 3, c. k. Dyrekcyi domen i lasów 1.

Dziennik kasowy wykazuje 602 pozycye w przychodzie a 703 w rozchodzie. Rachunek „Przewodnika“ 1255 w przychodzie a 35 w rozchodzie.

B. Sprawy rolnicze.

I. Pola doświadczalne.

Ogólne uwagi.

W jesieni 1900 roku, gdy rozpoczynaliśmy akcyę w kierunku zakładania pól doświadczalnych na małej własności, przystępowaliśmy do niej z pewną obawą w skuteczność jej powodzenia, tem więcej, że poważne głosy uznawały ją za bezcelową i nie nadającą się do stosunków, wśród których działamy. Dziś jednak, gdy wyniki z tych pierwszych naszych usiłowań mamy podać do publicznej wiadomości, z prawdziwą przyjemnością zaznaczyć musimy, że powątpiewanie w dobry skutek tych usiłowań nie miało podstawy, bo osiągnięte wyniki przeszły najśmielsze oczekiwania.

Należy jednak zaznaczyć, że pola próbne przez nas urządzane, mimo swej nazwy „pól doświadczalnych“, nie służą do przeprowadzania studyów nad tą lub ową odmianą zbóż. Ich celem, ich zadaniem jest proste praktyczne badanie, która z tych odmian zboża, które próbom już poddane zostały, najlepiej się nadaje do warunków pewnej okolicy; w tym celu dobierano odmiany, o których wiadomem było, że najłatwiej dadzą się przystosować do gleby i warunków klimatycznych danej miejscowości.

Dalej było zasadą przy próbach tych przyjętą, iż prócz zmiany nasienia nie zmienia się nic, ani sposobu uprawy, ani nawożenia, ani czasu i sposobu zasiewu. Na tych bowiem tylko warunkach można było zyskać pierwszych zwolenników prób na małej własności.

Z początku, jak to już nadmieniliśmy, powątpiewano, czy małorolna ludność potrafi zrozumieć cel, do którego zakładanie pól próbnych zdąża. Powątpiewanie to spowodowało, iż przy zakładaniu pól próbnych ze zbożami ozimemi, które, jak wiadomo ze sprawozdania z czynności Towarzystwa za r. 1901, wstęp do naszej akcyi tworzyły, założono na 18 pól tylko 6 u włościan, a 12 rozdzielono między księży, nauczycieli i właścicieli średniej posiadłości. — Okazało się jednak w krótkim czasie, iż ta małorolna ludność nietylko cel ten pojęła, ale sprawą się zajęła nadzwyczajnie. Już przy zakładaniu prób z nawozami sztucznymi na łąkach zgłoszeń było kilkadziesiąt, a przy zakładaniu pól próbnych ze zbożami jaremi zgłoszeń napłynęło tyle, że zaledwie połowę można było uwzględnić.

Nie podnosilibyśmy tu tego zainteresowania się ludności próbami, gdyby ono poczynało się i kończyło tam, gdzie można coś wziąć, ale skoro prawie wszyscy starali się podjęte obowiązki wypełnić, gdy większość nietylko sprawozdania nadesłała, ale i próbę samą przeprowadziła zupełnie dobrze, a dalej gdy się poczuwała bez nacisku, bez egzekucyi, do zwrotu częściowego poniesionych kosztów, możemy powiedzieć, że myśl była szczęśliwą a w skutkach swych będzie wydatną.

Inspektorowie rolniczy przy objazdach swych zwiedzali także i pola próbne, i prawie wszędzie zastali rzecz prowadzoną niemal bez zarzutu: w wielu zaś wypadkach zastawali tak dokładny, tak skrupulatny sposób postępowania, że tylko na najwyższą pochwałę zasługiwał. Włościanin nasz nie nałamie się tak łatwo do zapisania wszystkich terminów wschodzenia, zazimowania, ruszenia wegetacyi, zakwitnięcia itd. itd. gdyż do zapisków drobnych jest trochę ciężki, — nie tyle będzie pożytku z tego, iż ziarno i słomę, a nawet plewy i zgoniny z każdego zasianego gatunku osobno odważy, ile będzie pożyteczną i dodatnią jego własna obserwacya, której on nie opisze, bo jej nie potrafi nieraz opisać; to jednak pewna, że z zasianych odmian wybierze sobie tę, w ktorej suma dobrych przymiotów, będzie najwyższą. Po tym pierwszym okresie prób włościanin już zmiarkował rzecz, przekonał się o jej pożytku i chętnie garnie się do niej.

Należy się od nas pewne wyjaśnienie, w jaki sposób cała akcya pól próbnych była prowadzoną.

Do pól ozimych zebraliśmy zgłoszenia (18) za pośrednictwem Zarządów powiatowych, poczem jedyny wówczas inspektor rolniczy p. Popławski większość pól objechał, pola obejrzał, nawet rozmierzył i ustnie pouczył, resztę załatwiono na piśmie.

Do pól jarych wydano odezwę, wzywającą do zgłoszeń w N-rze 3 Przewodnika z r. 1901., poczem równocześnie zaczęto druk artykułów „O owsie, jego uprawie i odmianach“, dalej takiż artykuł „O jęczmieniu“.

Po nadejściu zgłoszeń poddano je bardzo szczegółowemu zbadaniu a dostatecznej podstawy do oceny, czy zgłaszający się zdoła należycie spełnić obowiązki i rozumie, w jakim celu próby się podejmuje, dostarczały otrzymane pisma; każdy bowiem musiał dać stosownie do wymagań odezwy wyjaśnienia co do rodzaju gleby i podglebia, przedplonów, nawożenia i t. d.

Przyjęci do prób członkowie otrzymali potem przed nadejściem nasion szczegółową instrukcyę, zaopatrzoną objaśniającemi rycinami i pouczającą, jak mają postępować zacząwszy od odbioru nasienia z kolei aż do chwili napisania sprawozdania. Instrukcya ta, ponieważ nie dotyczyła ogółu czytelników, nie była drukowaną w „Przewodniku“, wysłano ją wprost interesowanym w wyraźnie i czytelnie litografowanych odbitkach.

Objazd pól przez inspektorów rolniczych przy zakładaniu i obsiewie wobec znacznej ich ilości (125)

nie był możliwy a wobec dokładnych instrukcyi był nawet zbyteczny, bo nie rozchodziło się o żadne nadzwyczajne czynności, lecz o zwykłe gospodarskie roboty.

Z wiosną jednak i w ciągu roku, o ile to dało się połączyć z innemi zajęciami, inspektorowie zwiedzali pola próbne celem kontroli i wszędzie skonstatowali odpowiednie zastosowanie się do udzielonych wskazówek.

Ten sposób przeprowadzania doświadczeń był zupełnie wystarczający i dobry, a dowodu na to dostarczają wyniki z próbnych pól zestawione na podstawie sprawozdań. Że zaś sprawozdania, chociaż pochodzące z pod obserwacyi i z pod pióra włościan dostarczają dokładnego materyału porównawczego do badań nad odmianami zbóż, o tem przekonać może zacytowanych dla przykładu sześć relacyi, które na stronie 14—17 podajemy. Wzięliśmy je z różnych stron kraju, trzy włościan polskich i trzy włościan ruskich.

Próby z zbożami ozimemi.

Pól próbnych z odmianami zbóż ozimych założono 18 na 20 morgach, a to ze żytem 7 z pszenicą 11. Z pomiędzy 18 osób przeprowadzających próby, nie nadesłało sprawozdań z prób żytnich 2 włościan z pow. kałuskiego, dalej nie można było zużytkować nadesłanego lecz zupełnie niedokładnego sprawozdania p. Szeli Stanisława z Przedmieścia czudeckiego.

Z prób pszenicznych jedna nam tylko przepadła u ks. kan. Dymitra Hordyńskiego g. k. parocha w Kulczycach, który mimo kilkakrotnych urgensów nie był łaskaw nam sprawozdania nadesłać.

Na podstawie otrzymanych sprawozdań przedkładamy zestawienia na tablicach I. i II. obejmujące wyniki szczegółowe: na pierwszej prób z żytem na drugiej z pszenicą.

Odmiany żyta użyte do prób pochodziły: Elite i Tryumf z Mikulic od p. Jerzego Turnaua, Petkus i Kościuszko od p. Adama Ożarowskiego ze Strzałek, Waza-Tryumf od Bahlsena z Krakowa.

Ostatnia ta odmiana jest najświeższą hodowlą Bahlsenowską, wyprowadzona została z żyta finlandzkiego; Elite i Tryumf pochodzą także z hodowli Bahlsena; Kościuszko zaś jest hodowli p. Ożarowskiego; Petkus jest produkcyi dawno znanego hodowcy zbóż p. v. Lochow z Petkus w Brandeburgii. Prócz tych były użyte miejscowe żyta: polskie hodowli z Grodkowic pod Krakowem, i szlansztedzkie wyhodowane z żyta proboszczowskiego przez dr Rimpau w Schlanstedt.

Z zestawień na tablicy I widzimy, że z wyjątkiem próby 4 i 7, nader niskie plony uzyskano; ponieważ jednak nawet te plony uznane zostały jako lepsze od miejscowych z wyjątkiem próby 6, smutnego wyobrażenia nabiera się odnośnie do natury gleby, siły nawozowej, a także i plenności miejscowych odmian.

Na te zestawienia zwracamy też bardzo usilnie uwagę gospodarzy rolnych. Z zestawień widać, jak wiele zależy na odpowiednio dobranej odmianie zboża. W jednych i tych samych warunkach życia jedna odmiana tego samego zboża daje plon dobry, inna średni a znowu inna zupełnie zły. Aby to jeszcze wyraźniej przedstawić, przyjmiemy cenę ziarna na 12 K. a słomy na 1 K. za 100 kg. Jeżeli po tej cenie i według wyników każdego pólka obliczymy wartość zbiorów z jednego morga, wtedy różnica między najlepszym a najgorszym plonem będzie wynosiła:

w Staszkówce	32·12	koron	na morg przeciętnie 31·97 K.
„ Szymbarku	23·68	„	
„ Handzlówce	38·40	„	
„ Myślatyczach	54·88	„	
„ Krasnem	32·08	„	
„ Niechobrzu	19·20	„	
„ Czukwi	32·28	„	
„ Sambor-średniej	23·12	„	

Cyfry te powinny przekonać dowodnie gospodarzy małorolnych, że próby takie to nie zabawka żadna, ale rzecz poważna, która może dochód z morga znacznie przysporzyć. To powinno ich zachęcić do powtarzania takich prób, a gdy jedna i ta sama odmiana, (ale corocznie ze świeżego nasienia nie na pólku próbnym wyhodowanego) będzie wciąż najlepsze plony dawała, to tej odmiany w uprawie należy się trzymać. Od czasu do czasu jednak trzeba do próby z siewaną odmianą wprowadzać nową, już gdzieindziej wypróbowaną odmianę, dla porównania i przekonania się, czy jeszcze plenniejszej niema.

Co do odmian samych zauważyć musimy to, co z tablicy I wyczytać można.

W przeciętnem obliczeniu ze wszystkich pól żyto Elite dało najwyższy plon w ziarnie, pierwszem jednak było tylko 2 razy, podczas gdy żyto Petkus trzy razy najwyższe wydało plony. Kościuszko okazało się wydatnem na słomę, a w próbie 3. okazało swoje zalety, nietylko bowiem nie uległo wichrom i burzom, ale na ubogim gruncie wydało plon wcale dobry 712 kg. z morga, podczas gdy Petkus w tychże warunkach dał 392 kg. Toż samo jednak żyto Kościuszko na bujnych gruntach, jak w próbie 4, nie odpowiada zupełnie, stwierdzając opinię hodowcy, że „Kościuszko nadaje się głównie na grunta ubogie i mokrzejsze“. Żyto Tryumf stwierdziło swą nazwę, daje w ogóle plony wcale dobre, ale wymaga wybitnej zawartości próchnicy w glebie. Najsłabszy plon wydało żyto Waza-Tryumf; w słomie wydatek był znaczny, ale słoma słaba, krucha, niezdatna do poszycia (próba 5), mimo iż w tych samych warunkach inne gatunki jak Elite, Kościuszko dały plon słomy większy i to słomy długiej, dobrej, co jest szczególniej dla małej własności ważnym bardzo przymiotem słomy żytniej.

Pisząc szerzej o wynikach z prób przeprowadzonych na Tab. I. czynimy to z umysłu, aby skierować uwagę włościańskich czytelników tego sprawozdania, w jaki sposób należy badać takie tablice i jaki pożytek można z ogłaszania takich prób osiągnąć.

Odmiany **pszenicy** użyte do prób pochodziły: Danusia i Ghirka Bastardka ze Strzałek i są hodowli

p. Ożarowskiego, Ostka galicyjska z Mikulic a z hodowli Grodkowickiej, Tryumf Podola z Hujcza, Epp i Hors concours z Kniaża od p. Bolesława Augustynowicza: Epp pochodzi z Brandeburgii, ale ma to być polska pszenica tam przewieziona i od początku nazwiska tego, co ją sprowadził (Eppstein), tak nazwana; Hors concours zaś to dawna odmiana francuska.

Zadziwić może ta znaczna ilość odmian: robiono nam nawet swego czasu zarzut z tego. Wytłumaczyć się musimy, a łatwo przyjdzie to wykonać. Chęci najlepsze, a brak odpowiednich funduszów, dalej pora spóźniona, w której powstał zamiar i sam fakt zakładania pól próbnych, spowodowały, iż wzięto te gatunki, które bliżej dostać można było z gwarancyą, że zostaną na czas dostawione, Nie wypadło to ani z nieświadomości, ani też ze zbytniego upodobania do rozmaitości.

Przechodząc do tablicy II, zaznaczamy, że próby z pszenicą znacznie lepiej wypadły, niż ze żytem; w niektórych jak np. w próbie 2. plony wypadły nawet bardzo dobre, a tylko tam nie dopisały, gdzie jakieś wpływy ujemne, jak choroby zbóż, na wydajność szkodliwie oddziałały. Lecz i te szkodliwe wpływy nie obeszły się bez dodatnich wyników dla robionych prób.

Z przecięcia wszystkich prób na różnych glebach i w różnych warunkach pierwszą wyszła „Ostka galicyjska;“ w pojedynczych próbach na cztery obsiewy w trzech była pierwszą, w czwartej drugą. Uwzględniając dalej, że w obec rdzy zachowuje się odpornie, można ją śmiało polecić jako pszenicę dla małorolnych gospodarzy odpowiednią.

„Danusia“ i „Ghirka bastardka“, w przecięciu plonów prawie równe, w obec rdzy dosyć odporne, nie dały jednak wybitniejszych danych, aby je można bezwarunkowo polecać, ale w obec tego, że szczególniej o Danusi bardzo pochlebnie się wyrażają niektórzy prowadzący próby, należy przynajmniej z nią w dalszym ciągu próby robić.

„Tryumf Podola“ i „Epp“ mniej na polecenie zasługują; mimo iż Epp w próbie 6 była pierwszą, że jest odporna przeciw rdzy i wyleganiu, jednak w obec tego, że inne doświadczenia dowiodły, iż jest mało na mrozy wytrzymała, doradzać jej nie chcemy. Co do „Perłowki“, to nasze próby nie stwierdziły zalet jej przypisywanych.

Obliczenie różnic między najlepszym a najgorszym plonem z morga, przyjmując wartość ziarna na 14 K. a słomy na 1 K. za 100 kg. wykazuje:

w Turzy	22·96 K.	na morgu przeciętnie 38·39 K.
„ Myślatyczach	37·28 „	
„ Błażowej	24·04 „	
„ Przedm. czudec.	55·13 „	
„ Niechobrzu	61·16 „	
„ Wojutyczach	29·76 „	

Próby ze zbożami jaremi.

Pól doświadczalnych ze zbożami jaremi założono ogółem 128, mianowicie 75 z owsem na 69 morgach, a 53 z jęczmieniem na $47^1/_2$ morgach.

Z 75 pól próbnych z owsem **nadesłano wszystkie sprawozdania**. Odpada z nich jednakże. z powodu nie dość ścisłego przeprowadzenia próby próby 31 pól a mianowicie: 8 z pow. bocheńskiego, 4 z pow. rzeszowskiego, po 3 z bialskiego, samborskiego i wadowickiego, po 2 z kamioneckiego, i wielickiego a po 1 z buczackiego, gródeckiego. krakowskiego, krośnieńskiego, lwowskiego i mieleckiego. Dalej odpadają po 2 pola w niskim i złoczowskim a po 1 w grybowskim i skałackim powiecie, razem 6 pól takich, na których plony zupełnie zniszczone lub bardzo silnie uszkodzone zostały przez grad lub wodę.

Z pozostałych 38 sprawozdań przedstawiamy wyciągi zgrupowane podług odmian użytych do próby.

Aby ustrzedz się od zarzutu braku systematyczności w przeprowadzaniu tych prób, musimy zaznaczyć, że zmuszeni byliśmy do wielu ustępstw od przyjętych zasad. Trudność uzyskania w danej okolicy pewnych zapotrzebowanych odmian, w skutek czego wynikałaby nieraz potrzeba przesyłania ich z jednego końca na drugi koniec kraju, byłaby wpłynęła na znaczne zwiększenie wydatków przewozowych, a zatem przekroczyła skromne, preliminowane na cele prób polnych fundusze. W obec tego zmuszeni byliśmy niejednokrotnie wybrać obok jednego lub dwu gatunków stanowczo do prób przyjętych, mieszaninę inych, których w tablicy nawet nie wykazujemy. W kilku wypadkach dostawcy nie nadesłali żądanej ilości nasienia, trzeba je więc było uzupełniać tem, co najbliżej było pod ręką, to znowu przy rozdzielaniu, gdzie większa poszła wysyłka, zamieniono dowolnie nasienie, w innej znów miejscowości przewożącemu skradziono worek, dość, że i te nieprzewidziane okoliczności wywołały niepożądane i nieprzeliminowane naprzód zmiany.

Główne odmiany owsów do prób przeznaczone były: „Bezeler, Duński, Duppawski, Szymoradzki, Szwedzki i Tatrzański“, Odmiany te już w doświadczeniach robionych przez Stacye, jak również przez praktycznych rolników, przedstawiały te przymioty, które polecały je jako odpowiedni materyał do zastosowania na małorolnych gospodarstwach, gdzie owies zwykle w bardzo twardych warunkach bywa siewany. Inne gatunki zasiewane były tylko sporadycznie, więcej uwzględnione między nimi były owies Kanarek, Milnera, Probsztajski i Sybirski.

Bliższych wywodów do tablicy III (str. 20), na której zestawiamy wyniki z pól próbnych z odmianami owsa, nie podajemy, gdyż podług uwag podanych, przy życie i pszenicy łatwo je sobie każdy włościański czytelnik wykombinuje. Zresztą w rubryce „uwagi“, staramy się na najważniejsze zwrócić uwagę.

W tablicy tej jest także rubryka „różnica wartości plonów na 1 morgu“. Jestto obliczenie między wartością plonu najlepszego w ziarnie, a najgorszego, przyczem wartość ziarna przyjęto na 10 K. a słomy na 2 K. za 100 kg.

Baczny czytelnik zauważy, że niejednokrotnie owies, najplenniejszy w ziarnie, nie koniecznie jest

najlepszym. Są stosunki, gdzie może lepiej odpowiadać średnia wydajność w ziarnie przy bardzo obfitej słomie, szczególniej tam, gdzie brak słomy, a dowóz ziarna jest łatwiejszy.

Przechodząc do **pól próbnych z jęczmieniem** zaznaczamy, że chodziło nam głównie o rozpowszechnienie odmian jęczmienia browarnego. Pól takich założono 53, i **wszyscy** prowadzący próby **nadesłali sprawozdania.**

Oczywiście nie wszystkie sprawozdania były dokładne, nie wszystkie też próby były przeprowadzone dokładnie, stąd też odpada pól 13 a mianowicie 3 pola w pow. bocheńskim, po dwa w rzeszowskim i kamioneckim, a po 1 w powiatach bialskim, gródeckiem, limanowskim, łańcuckim, tarnobrzeskim i złoczowskim.

Oprócz tego odpada 13 pól, w których próby zniszczone zostały przez wodę, grad i turkucie mianowicie: po 2 w pow. chrzanowskim i niskim. a po 1 w powiatach: bocheńskim, grybowskim. kolbuszowskim, krośnieńskim, lwowskim, przemyskim, samborskim, skałackim i sokalskim.

W tablicy IV, którą na str. 24 podajemy, mieszczą się wyniki z reszty pól próbnych.

Do prób tych w myśl podstawową, aby rozpowszechniać jęczmień browarny, użyto jęczmienia Hanna, a do porównania z nim brane były wybitniejsze jak Chevalier, Goldfoil, Goldmelon, Imperial i Premier. Na wyraźne życzenie użyto także i naszego krajowego Czwórniaku i wyniki z tej próby podajemy na końcu tablicy.

Ponieważ do prób używano tylko po dwa gatunki, więc zoryentowanie się jest łatwe. dlatego też nawet dla włościańskich czytelników żadnych uwag nie dodajemy, prócz tej, że do różnicy wartości plonów przyjęto też same ceny. co przy owsie. (Włościańskich czytelników potrzebujących bliższych objaśnień co do pochodzenia gatunków owsa i jęczmienia, odsyłamy do „Przewodnika Kółek rolniczych“ z r. 1901 N-ra 4, 5 i 6).

Sprawozdania włościan.

Na to, jak nasi małorolni gospodarze pojmują cel tych pól próbnych i jak wykonują przyjęte na siebie zobowiązania, moglibyśmy dać wiele dowodów. Nie mogąc dla braku miejsca przytoczyć ich wszystkich, ograniczamy się do zacytowania sześciu sprawozdań, które dobraliśmy z różnych stron kraju.

Nadmieniamy przytem, że z cytowanych sprawozdań ani trzecie. ani szóste nie zostało zużyte do tabelarycznych zestawień: trzecie, ponieważ obejmowało odmiany, dla których brakło porównawczych prób, szóste, ponieważ nie podaje dokładnie cyfrowych dat, potrzebnych do zestawień. Posłuży to równocześnie na dowód, że i ten materyał, który pominięty został w wykazach, nie jest, jakby to przypuszczać można, bezwartościowy.

1. Sprawozdanie z próby z jęczmieniem, przeprowadzonej w r. 1901. u Jędrzeja Olszewskiego w Kolanowie op. Bochnia.

Na próbę otrzymałem od Zarządu głównego Kółek rolniczych: 50 kg. jęczmienia Goldfoil krajowego, 50 kg. jęczmienia Hanna oryginalnego i 100 kg. superfosfatu 18%, które odebrałem $^1/_4$ 1901 roku. Zasiałem je na 1 morgu gruntu wedle wskazówek, zostawiając po obu stronach po 3 zagony 6-skibowe bez superfosfatu, dnia 16. kwietnia z. r. Nieszczęściem po zasiewie spadł zaraz ulewny deszcz i całą tę rolę zupełnie zaklepał, a gdy przez 8 przeszło dni deszcz padał, nie mogłem powtórzyć bronowania i zboże powschodziło, Hanna o 2 dni wcześniej, niż Goldfoil.

Wskutek tego, iż mi rolę ulewa zaklepała, owe zasiewy próbne rosły bardzo mizernie i nie było żadnej różnicy tak na superfosfacie jak i bez niego.

Wykłoszenie się nastąpiło koło 10. czerwca, a dojrzenie: 1. sierpnia Hanna, a Goldfoil 6. sierpnia zżęty. Zebrano Hanna z zasianych 50 kg. 90 snopków po 20 kg. a Goldfoil z 50 kg. 103 snopki po 20 kg. Z tego namłócono Hanna 176 kg. celnego i 8 kg. pośledniego, zaś Goldfoilu 195 kg. celnego i 10 kg. pośledniego. Słomy liczę 35 cetnarów z obu plonów. Plon ten wypadł mniej niż średni, czemu zdaje się winna ulewa spadła zaraz po zasianiu. Na rok bieżący zasieję znowu oba gatunki na próbę choć po 25 kg., bo ziarno jest dorodne, itd.

11. stycznia 1902. *Jędrzej Olszewski.*

Dosłowny odpis.

2. Sprawozdanie z próby z owsem, przeprowadzonej w r. 1901, u Franciszka Falgiera w Albigowej op. Łańcut.

Do mojego zgłoszenia raczył się Zarząd główny przychylić i udzielił mi nasienia w 4 gatunkach, które po odebraniu z kolei było ustawione w sieni suchej aż do 29. kwietnia i w ten dzień było rozsiane na polu 1. bezeler, 2. dupawski, 3. probsztajski, 4. kanarek. Powschodziły około 9. maja. Na dniu 20. czerwca wyglądały dosyć ładnie, przyczem zauważyłem, iż bezeler i duppawski wyglądają ładniejsze od pozostałych dwu i kilka centymetrów wyższe.

Wykłosiły się w czasie od 24. czerwca do 4. lipca.

Kanarek dojrzewał najwcześniej, nieomal z nim duppawski, nieco później bezeler, a najpóźniej probsztajski.

Wszystek był skoszony wraz 7. sierpnia, lecz nie na pokosy, tylko do ściany, a odbieracz szedł i zabierając rozściełał na pomieci.

Powiązany był 10. sierpnia i zaraz przy wiązaniu pokazało się już ilością snopów, które gatunki się nadają do naszej roli. Przywieziony do stodoły 12. sierpnia.

	Ilość snopów	Waga przed omłotem	Waga ziarna czystego	Wag. ziar. pośledn.
Bezeler	53	534 kg.	141 kg.	23 kg.
Duppawski	39	447 „	127 „	16.7 „
Probsztajski	37	405 „	107 „	11.4 „
Kanarek	37	407 „	111 „	14.5 „

Poślednie ziarno nie było oddzielane na młynku, tylko na przetaku.

Nadmieniam i to, że na żadnem pólku nie było szkody wyrządzonej ani przez bydło, ani co innego tylko na strychu był probsztajski trochę pocięty przez myszy, ale bardzo mało.

Najładniejsza słoma jest z bezelera, wysoka a gruba jak trzcina. Odjęta waga ziarna wykazuje wagę słomy, zgonin i plew jak następuje:

Z Bezelera 370 kg., Duppawskiego 303 kg., Probsztajskiego 286 kg. i z Kanarku 282 kg.

Za niedokładność sprawozdania przepraszam bardzo, gdyż jako włościanin mało piszący itd.

25. listopada 1901 r.

Dosłowny odpis. *Fr. Falgier.*

3. Sprawozdanie z wyniku próby i omłotów jęczmienia: Bestehorn i Probstejskiego na polu próbnem u Antoniego Maślanki w Zubrzy pod Lwowem.

Na kawałku pola 100 sążni długim i 16 sążni szerokim, pochylonym lekko ku północnemu wschodowi, czarnoziemnym, z podglebiem gliniastem, w połowie po kartoflach, a w połowie po burakach, w zimową rolę, dla ogrzania wzruszoną ekstyrpatorem, zasiano 16. kwietnia b. r. jęczmień, 50 kg. odmiany „B e s t e h o r n" i 50 kg. odmiany „P r o b s t a j s k i".

Dnia 25. kwietnia obie odmiany całkiem zeszły, zieleniąc się pięknym, szerokim, kręcącym się liściem. Pomiędzy obu odmianami nie widać było żadnej różnicy. W drugiej połowie maja jęczmień „Probstajski" krzewił się silniej, natomiast „Bestehorn" zdawał się drobnieć.

Dnia 13. czerwca obie odmiany zaczęły się jednocześnie kłosić; po zupełnem wykłoszeniu odmiana „Probstajski" miała kłos dłuższy, nieco zwieszony, zaś „Bestehorn" kłos prosto stojący i krótszy, lecz gęściej osadzony.

Po lekkim deszczu w czasie kłoszenia jęczmień znacznie się poprawił. W kilka dni po wykłoszeniu zupełnem, zaczął się peryod ulewnych deszczów z falą; jęczmień dwakroć powalony powstał, trzeci raz zwalony już się nie podniósł i zaczął przerastać.

27. lipca zebrano jęczmień obu odmian kosą, podcinając go na ścianę.

Na pół suchy jęczmień jeszcze raz deszcz zalał — nakoniec udało się go wysuszyć, związać i sprzątnąć.

Od zasiewu aż do zbioru upłynęło 14 tygodni i 5 dni czyli 103 dni.

Aby uniknąć możliwego zmieszania się odmian przy zbiorze tj. przy koszeniu i wiązaniu, osobno skoszono i zebrano wzdłuż całego morga we środku, pomiędzy obu odmianami, pas 1 metr szerokości.

Każdą z odmian złożono w osobnym sąsieku, jedną odmianę przełożono sianem, inną koniczem; stąd też zwłoka z omłotem wypadła, bo musiano pierwej zrobić miejsce na paszę, takową usunąć, a dopiero młócić jęczmień cepami.

Przy zwózce jęczmienia zważono po 6 snopów z każdej odmiany. U odmiany „Bestehorn" waga całego snopa, przeciętnie wynosiła 7 kg., z tego około 3 i pół kg. wypadło na ziarno — reszta na słomę i plewę; u odmiany „Probstajskiej" przeciętna waga snopów wynosiła 6 kg, ziarno ważyło około 3 kg., zaś reszta słoma i plewa. Omłot jęczmienia skończono 12. grudnia, wynik omłotu przedstawia następujący wykaz:

Nazwa odmiany	Ilość zebranych snopów	Namłócono ziarna				Uzyskano		Uwaga
		celnego	średniego	pośledniego	razem	słomy	plewy	
	kilogramów							
Bestehorn	189	250	250	50	550	572	100	Waga hektolitra: celny: 64 kg. średni: 60 „
Probstajski	280	375	200	50	625	803	120	Waga hektolitra: celny: 62 kg. średni: 59 „
Zmieszany	—	—	—	—	50	40	—	Ze smugi między obu odmianami zebranej
	—	—	—	—	100	—	—	około 100 kg. wykruszonego ziarna
Razem . .	469	625	450	100	1325	1405	220	469 snopów czyli 7 kóp 49 snopów.

Pomimo niepomyślnych warunków wskutek deszczów, pomimo, że w ogóle jęczmień w roku bieżącym chybił, otrzymałem 13 ziarn pięknego zboża i 1635 kg. paszy. — Wliczam do zbioru wykruszony jęczmień, który przyniósł mi wielką korzyść, gdyż zaraz po sprzęcie jęczmienia przyorałem go płytko i lekko przybronowałem, za to w późną jesień miałem świetne pastwisko dla bydła, gdyż jęczmień urósł duży i gęsty, itd.

W Z u b r z y dnia 17. grudnia 1901.

Antoni Maślanka.

4. Sprawozdanie z pola próbnego w Łoszniowie, pow. trembowelski.

„Zanim rozpocznę sprawozdanie z próby mojej z jęczmieniem i nawozem od Was otrzymanym, proszę o przebaczenie, żem nie postąpił podług pouczenia. Nie odmierzyłem całego morga w jednem miejscu, gdyż nie było równiny na tyle, więc w jednem miejscu rozsiałem po 40 kg. z obu przysłanych mi jęczmieni, a w drugiem miejscu zasiałem pozostałe po 10 kg. także z obu jęczmieni. Przy tych ostatnich zasiałem i swojego jęczmienia także 10 kg.

Korzystając z przesłanego mi nawozu [1]) chciałem się także przekonać, o ile u nas będzie z niego pożytku. Dlatego nie rozsiałem go pod wszystek jęczmień, ani też nie zostawiłem, jakeście to kazali $^{1}/_{4}$ części na końcu bez nawozu, ale te dwa składy, na których obok siebie były posiane jęczmiona, rozmierzyłem sznurem na równe 8 kawałków poprzecznych i rozsiałem nawóz od drogi licząc na 1 m., 3 m., 5 m. i 7 m., zaś drugi, czwarty, szósty i ósmy zostawiłem bez nawozu. — Podobnie zrobiłem na drugiem pólku, ale tam że pozwoliłem sobie siać i na moim jęczmieniu, więc tylko 3 zagonki poprzeczne rozsiałem nawozem a sześć bez nawozu.

Siałem 9. i 10. kwietnia na obu polach. Dni były ładne i ciche, ziemia pulchna, zarobiło się ładnie. Kawaler [2]) wykazał się z ziemi 13. dnia, a Hanna ani się zaczął kulczyć, i dopiero na 20. dniu zaczął z ziemi gdzieś niegdzieś wyłazić.“

W dalszym ciągu szeroko i szczegółowo opisuje cały peryod rośnienia, dojrzewania, zbioru i omłotów.

Wyniki były jak na tabelce poniżej:

Łoszniów 1. stycznia 1902.

(streszczenie) *Iwan Kobel.*

Nazwa odmiany	Na nawozie: snopów	Na nawozie: ziarno celne litr.	Na nawozie: ziarno celne klg.	Na nawozie: poślad litr	Na nawozie: poślad klg.	Na nawozie: słoma (kilogramów)	Na nawozie: tryna (kilogramów)	Na nawozie: plewa (kilogramów)	Bez nawozu: snopów	Bez nawozu: ziarno celne litr.	Bez nawozu: ziarno celne klg	Bez nawozu: poślad litr.	Bez nawozu: poślad klg.	Bez nawozu: słoma (kilogramów)	Bez nawozu: tryna (kilogramów)	Bez nawozu: plewa (kilogramów)
Kawaler skoszony 20 i 22 lipca	91	$192\frac{1}{2}$	$111\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	3	131	28	42	79	$112\frac{1}{2}$	92	5	$2\frac{1}{2}$	97	23	34
Hanna skoszony 27 i 29 lipca	92	55	32	$14\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	137	50	39	88	50	27	11	$5\frac{1}{2}$	133	46	35

5. Sprawozdanie z pola próbnego w Podliskach małych pow. lwowski.

Pole przeznaczone na przeprowadzenie próby z owsem, który otrzymałem od Zarządu głównego, podzieliłem według narysowanego planu tak, że między poletkami były 1 metr szerokie ścieżki.

Pole jest równe, osuszone rowami, podglebie: torfowe, gleba: próchniczna, przedplon: dawny ugór, nawożone przedtem nigdy nie było, tylko tego roku rozsiano 100 kg. superfosfatu (Nr. V. c. $18^{0}/_{0}$ kw. fosf. Fabryka Wanga we Lwowie) na cały kawałek pola, z opuszczeniem $^{1}/_{4}$ części na każdym poletku, pod osobny gatunek owsa przeznaczonego. Superfosfat ten rozsiany został na zimowem ziemblisku i przyradlony, a po zasiewie owsa zawleczony. Zasiew tak superfosfatu jak trzech gatunków owsa tj. sybirskiego, duppawskiego i kanarka wykonałem dnia 18. kwietnia. Probstajski zasiano 28. kwietnia a to dlatego, iż ten później został nadesłany.

Owies powschodził do 13 dni, poczem oczyszczony został z chwastów; wykłosił się 28. czerwca, rozumie się ten późniejszy o parę dni później. Dojrzewał nasamprzód sybirski i kanarek, probstejski zaś i duppawski o 10 dni później. Wyżęto sybirski i kanarek 13. sierpnia, drugie dwa 23. sierpnia.

Omłócono w miesiącu listopadzie, każdy gatunek osobno; zważono: ziarno, słomę i plewy, a rezultat przedstawia się jak na tabelce obok:

L. p.	Nazwa owsa	Z poletka 300 sążni kwadratowych nawożonego: ziarna (kilogramów)	Z poletka 300 sążni kwadratowych nawożonego: słomy (kilogramów)	Z poletka 100 sążni kwadratowych nienawożonego: ziarna (kilogramów)	Z poletka 100 sążni kwadratowych nienawożonego: słomy (kilogramów)
1.	Probtajski	235	375	42	128
2.	Duppawski	318	410	58	182
3.	Kanarek	180	165	22	85
4.	Sybirski	256	503	38	135

Po przeprowadzeniu próby i po zważeniu ziarna i słomy okazał się owies duppawski na naszych torfowych gruntach najlepszy, a owies kanarek najgorszy, ponieważ wydał najsłabsze plony. Na tem kończę moje sprawozdanie, zawiadamiając, że prócz kanarka z innemi próby robić będę na rok przyszły, itd.

Podliski małe d. 18. grudnia 1901.

(dosłowny odpis) *Andrij Maksymów*
nacz. gminy.

6. Sprawozdanie z pola próbnego w Bereźnicy powiat samborski.

Na wiosnę 1901 r. otrzymałem z Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych 100 kg. owsa w 4 odmianach po 25 kg. a to: duński, szatiłowski,

---

[1]) 100 kg. superfosfatu kostnego $18^{0}/_{0}$ kw. fosf. [2]) Kawaler = Chevalier.

tatrzański i kanadyjski, z pouczeniem, aby te odmiany zasiać każdą z nich osobno. Prócz tego otrzymałem 100 kg. superfosfatu z kości 16% z poleceniem, aby owies kośćmi podsiać tak, iżby pod każdym owsem ¼ część ćwierci morga zostawić bez nawozu, dla przekonania się, czy opłaci się nakład wysianych kości.

Pole mam szerokie tak, że na jednych stajaniach po cztery zagony na 25 kg. owsa wszystkie 4 odmiany umieściło się. Grunt czwartej klasy rejonu lwowskiego, glinka 5 lat po nawozie ale w trzecim roku po koniczynie, a porządek zasiewów był taki:

1 rok gnój pod kartofle, 2. jęczmień, 3. żyto podsiane koniczyną, 4. koniczyna, 5. pszenica, którą myszy zniszczyły, więc podsiałem jęczmieniem, i było tej podsiewki na domowy użytek 8 korcy, 6. rok, na zimę spokładałem, aby perz wyniszczyć, który w lichej pszenicy się wzmógł, i na tem wyczyszczonem polu zasiałem owies dnia 10. kwietnia 1901 r.

Pole ma długości 66⅔ sążni, szerokości 24 sążnie czyli 16 zagonów po 1½ sążnia. Każda odmiana na 4 zagonach się mieściła.

W pierwszej i czwartej odmianie zostawiłem ¼ część bez superfosfatu na jednym końcu, w drugiej i trzeciej znowu ¼ część bez kości na drugim końcu.

Owsy kanadyjski i tatrzański są to owsy rańsze, prędzej też się wysypały, a ziarno na wiesze blisko osadzone, wydają się przeto rzęśniejsze; szatiłowski zaś i duński są późniejsze, wiechę mają rozpuszczoną szeroko. Ostatnie te owsy są na słomę wydatniejsze. Co zaś do namłotu ziarna są mniej więcej równe, prócz kanadyjskiego, który widać potrzebuje lepszej gleby, gdyż w tym samym polu, równo i razem posiany, wydawał się już zaraz w poroście nie tak wesoły, jak tamte 3 odmiany, a po zbiorze był szczuplejszy w snopach i w namłocie dał o ½ korca z kopy mniej. Dlatego przemawiam za temi trzema odmianami: duński, szatiłowski i tatrzański, szczególniej tatrzański, który ma ziarno krótkie, pełne i mniej go na wagę potrzeba.

Gdy owies zaczął wschodzić, na kościach był ładniejszy i czerstwiejszy i tak coraz dalej dawał znaki bujniejszego wzrostu, ale skoro się wysypały, nie można było różnicy dopatrzyć. Po wyżęciu dopiero, gdy się zebrało osobno z kości, a osobno bez kości, to był uderzający rezultat.

Zważyłem wpierw 15 snopów owsa zebranego na kościach, ważyły one 54 kg., a 15 snopów owsa zebranego z pola, gdzie kości nie było, ważyły 40 kg. Zobaczywszy to, wziąłem się do ważenia wszystkiego.

Rachunek z całego pola przedstawia się tak:

na ¾ morga podsian. kośćmi zebr. 12 kóp wagi 2496 kg.
na ¼ „ bez kości „ 3 „ „ 480 „

Po omłocie uzyskano:

z 12 kóp zebran. na kościach ziarna 720 kg.
słomy, tryny i plew 1776 „
z 3 kóp zebran. bez kości ziarna 135 „
słomy, tryny i plew 345 „

Obliczając na pieniądze, po cenie samborskiej t. j. po 6 złr. za 100 kg. owsa, a 50 ct. za 100 kg. słomy, dostaniemy z tych ¾ morga na kościach

za 720 kg. ziarna 43 zł. 20 ct.
za 1776 „ słomy 8 „ 88 „
razem 52 zł. 08 ct.

czyli że wartość plonu z trzeciej części tego pola czyli z ¼ morga **na kościach** wynosiłaby 17 zł. 36 ct.
z tych zaś
¼ morga **bez kości** za 135 kg. ziarna 8 zł. 10 ct.
za 345 „ słomy 1 „ 72 „
razem 9 zł. 82 ct.

Tak więc, gdybym był zasiał cały morg owsa na kościach, byłbym mógł zebrać 4 razy po 17·36=69 zł. 44 ct.
a gdybym był posiał cały morg bez kości
byłbym zebrał 4 razy po 9·82 zł. = 39 zł. 28 ct.
zatem na kościach byłbym **zyskał** 30 zł. 16 ct.

Posiałem na ¾ morga 100 kg. kościanego superfosfatu 16%, który w Samborze kosztował zł. 6·50, na ¼ morga trzeba go jeszcze było 33 kg. zatem razem 133 kg.
po zł. 6·50= 8 zł. 65 ct.
Nie licząc przywozu i rozsiania zyskałbym na czysto przy użyciu superfosfatu pod owies 21 zł. 51 ct. na jednym morgu obsianego pola.

Więcej nie mam na razie co pisać, itd.

Bereźnica 31. grudnia 1901.

Bazyli Płaskacz.

Doświadczenia z nawożeniem łąk.

O wynikach z pól próbnych tak z odmianami zbóż ozimych jak też i z odmianami zbóż jarych. nie pomieszczaliśmy w ciągu roku żadnego sprawozdania. dlatego musieliśmy sprawę nieco obszerniej przedstawić.

Inaczej jednak ma się rzecz z doświadczeniami nawozowemi na łąkach. Skoro większość sprawozdań nadesłaną została, pomieściliśmy przystępnie napisane zestawienie wyników z pierwszego pokosu, uzyskanego na nawozach w roku 1901. Sprawozdanie to następowało po odezwie wzywającej do nowych zgłoszeń i było niejako podnietą do tychże zgłoszeń (patrz Przewodnik z roku 1901 str. 334 i ntp. oraz 360 i ntp.).

Pozostaje nam więc tylko krótkie zestawienie jako zdanie sprawy.

Z 75 prób z nawozami na łąkach — nie nadesłało wcale sprawozdań 8 gospodarzy, a to 5 z myślenickiego, 2 z bocheńskiego a 1 z jarosławskiego. W 5 miejscach a to w dwóch w mościckim, a po 1 w bocheńskim, pilzneńskim i ropczyckim woda zabrała siano i próbę zniszczyła. Pozostało 62 sprawozdań; w tem było 32 takich, które nie dawały ścisłych cyfrowych dat, dających się użyć w zestawieniach, lecz tylko ogólne uwagi porównawcze o zwyżce w plonach. Przy sprawozdaniu pomieszczonym w Przewodniku dały się one zużytkować, nie można ich zatem uważać za bezwartościowe. W trzech próbach nadesłano jednak cyfrowe uzupełnienie z drugiego pokosu. Po nadto mamy 3 takie próby, przy których nadobowiązkowo nadesłano sprawozdanie także z drugiego pokosu. Zatem do tab. V., którą (str. 26) przedkładamy, a którą staraliśmy się możliwie przejrzyście ułożyć, wstawiliśmy 27 prób z pierwszego pokosu, 3 z obu pokosów, oraz 3 z drugiego pokosu, razem 33 sprawozdania z prób łąkowych.

Wyniki z pól doświadczalnych urządzonych w roku 1900/1

Tabela I.

A. Z żytem ozimem. — Plon każdej odmiany obliczony z 1 morga (1600$^{□}$)

L. porz.	Powiat	Miejscowość	Prowadzący próbę	Gatunek gleby	Gatunek podglebia	Przeszłość pola	Zasiewy wyszły z zimy	Wpływy ujemne podczas wzrostu
1	Gorlice	Staszkówka	Tenczar Ant. ks.	glina	gliniaste nieprzepuszczalne na podłożu kamienistem	ugór nawożony gnojem stajennym	średnio	przymrozki wiosenne silnie uszkodziły
2	"	Szymbark	Groblewski Henr.	glinka	glinka żelaz. na podłożu kamienistem	dwuletnie koniczysko pół gnoj. i 120 kg. spf. amon.	obrzednio	posucha i zimno aż do czerwca
3	Łańcut	Handzlówka	Lew Antoni	glinka bielicow.	nieprzepuszcz. na podłożu kamienistem	łubin nasien. 150 kg. kainitu 150 kg. żużli 17 %	dobrze	.
4	Mościska	Myślatycze	Kwieciński Wł. ks.	glinka próchn.	glinkowate średnio przepuszczalne	dwuletnie koniczysko	bardzo dobrze	w skutek burz wyległy
5	Rzeszów	Krasne	Siara Stanisł. ks.	glina	ciężka glina siwa i żółta nieprzepuszcz.	szósty plon po nawozie, drugi po 150 kg. żużli	bardzo dobrze	po okwitnieniu burza wyłamała około 30%
6	"	Niechobrz	Skrzyński Jan	glina	słabo przepuszczalne	trzeci plon, 120 kg. super. fosf. amoniak.	bardzo dobrze	kwiat na silnej posusze, poczem burze wyłamały
7	Sambor	Czukiew	Balicki W. k. szk.	glinka próchn.	ciężka glina nieprzepuszcz.	czwarty plon po nawozie	zupełnie dobrze	.
8	"	Sambor średnia	Mrozek Tomasz	glinka	słabo przepuszczalne	piąty plon w owsisku	dobrze	silna słota w czasie kwitnienia

L. porz.	Elité ziarno	Elité słoma	Kościuszko ziarno	Kościuszko słoma	Petkus ziarno	Petkus słoma	Tryumf ziarno	Tryumf słoma	Inne ziarno	Inne słoma	UWAGI
	kilogramów										
1	568	908	408	652	**644**	**1032**			miejsc. polskie 456	728	»Kościuszko« okazało się najwytrzymalszem przeciw wyleganiu wskutek słót. Petkus dało najlepsze plony.
2	428	1224	404	**1516**	352	1060	**520**	1412			Tryumfu, aczkolwiek najlepiej wypadło, nie siewają w tamtych stronach, gdyż wymarzało przez lat kilka.
3	416	728	**712**	740	392	732	442	**920**			»Kościuszko« dobrze odpowiedziało. Słoma na ubogich tych gruntach dobrze się opiera wiatrom. Wzięto je w uprawę.
4	**836**	1600	412	**1800**	692	1200	700	1400			»Kościuszko« z powodu kolosalnej słomy najpierwej wyległo. Elité i Tryumf ponownie zasiano.
5	622	1544	552	1424	**624**	**1632**			Waza Tryumf 480	1352	»Elité« kłos długi, słoma długa i zdrowa. »Kościuszko« taksamo. »Petkus« kłos króti ale nabity, słoma krótka i krucha. »Waza Tryumf« kklos średni, słoma słaba.
6	404	3624	439	3608			556	3644	szlansztedzkie **564**	**3640**	Szlansztedzkie i Tryumf dały najdorodniejsze ziarno. Wszystkie dały masę słomy i gdyby nie szalona posucha, byłyby dały i ziarna więcej.
7	840	2796	832	**3104**	**860**	2824	612	2572			»Petkus« dało plon najlepszy, w słomie przewyższyło je »Kościuszko«. Próba powtórzoną została.
8	**640**	**1792**	460	1640	616	1664	568	1700			Próbę właściciel powtarza.

Tabela II.

B. Z pszenicą ozimą. — Plon każdej odmiany obliczony z 1 morga (1600$^{□}$)

L. porz.	Powiat	Miejscowość	Prowadzący próbę	Gatunek gleby	Gatunek podglebia	Przeszłość pola	Zasiewy wyszły z zimy	Wpływy ujemne podczas wzrostu
1	Gorlice	Turza	Niemiec L. k. szk.	glina	gliniaste nieprzepuszcz. na podłożu kamienistem	dwuletnie koniczysko	dobrze	Ostka bardzo przez wróble uszkodzona
2	Mościska	Myślatycze	Kwieciński Wł. ks.	glinka próchn	glinkowate średn. przep.	dwuletnie koniczysko, 120 kg. superfosf. 18%	bardzo dobrze	
3	Rzeszów	Błażowa	Kwiatkowski L. ks.	glinka margl.	gliniaste nieprzepuszcz.	gnój 30 fur 120 kg. superf. 18% na ¼ m.	obrzednio, wiatry na wiosnę wypaliły	Danusia uległa rdzy
4	"	Czudec-Przedmieśc.	Szela Stanisław	glinka rędzin.	przepuszczalne	czwarty plon koniczysko	dobrze	.
5	"	Niechobrz	Skrzyński Jan	glina	słabo przepuszczalne	czwarty plon koniczysko, 120 kg. superf. 18%	słabo	wylegly wskutek ulew i burz
6	Sambor	Wojutycze	Fabian Krz. k. szk.	glinka próchn.	gliniaste słabo przepuszczalne	czwarty plon, koniczysko	słabo, pogłównie 25 kg. saletry	rdza i śniedź

L. porz.	Danusia ziarno	Danusia słoma	Tryumf Podola ziarno	Tryumf Podola słoma	Ghirka bastar. ziarno	Ghirka bastar. słoma	Ostka galic. ziarno	Ostka galic. słoma	Epp ziarno	Epp słoma	Inne ziarno	Inne słoma	UWAGI
	kilogramów												
1	528	1196	422	1028	506	1160	**578**	**1240**					Ostka najlepiej odpowiedziała mimo uszkodzenia.
2	**920**	**2068**	680	1700	810	1744	800	1908					Danusia najlepiej odpowiedziała.
3	564	**1776**	616	1544	710	628	**746**	1632					Ghirka i Ostka prawie równe w plonie, wobec rdzy oporne.
4					450	787	**800**	**1400**	500	875	Hors concours 450	900	Wobec miejscowych nawet Ostka ustępuje co do plonu.
5	484	1232	544	1388	**568**	**1772**					Perłówka 202	780	Danusię i Perłówkę uszkodziła niezmiarka. Próba powtórzona zostanie.
6	384	824			484	864			**552**	**992**	344	928	Epp najwytrzymalsza wobec rdzy i wylegnięcia. Śniedzi nie miała.

Tabela III. Wyniki z pól doświadczalnych urządzanych w roku 1901 z owsem.

L. porządkowa	Powiat	Miejscowość	Prowadzący próbę	Gatunek gleby	Gatunek podglebia	Przeszłość pola	Wpływy ujemne podczas wzrostu	Plon obliczony z 1 morga (1600°²) odmiany: Bezeler ziarno	Bezeler słoma	Kanarek ziarno	Kanarek słoma	Probsztajski ziarno	Probsztajski słoma	Sybirski ziarno	Sybirski słoma	Różnica wartości plonów K	h	UWAGI
								kilogramów								K	h	
1	Bochnia	Żegocina	Krawczyk Zygm.	glina rędzin.	glina	pszenica, czwarty plon	siew mokry, poczem przyszła wszędzie silna posucha	**400**	**408**	360	420	380	384	344	380	6	16	
2	„	Ujazd	Gadzina Francisz.	glina próchniczna	jak gleba	pszenica, drugi plon		**604**	1824	580	**1940**	592	1708	600	1900	.	.	Owies **Bezeler** w tych trzech próbach, daje najlepsze wyniki — będzie też na takich ziemiach dalej próbowany.
3	„	„	Kowalczyk Józef	„	„	„		**600**	**1904**	560	1880	600	1672	600	1880	4	48	
4	Łańcut	Albigowa	Inglot Tomasz	glina siwa	średnio przepuszczalne	owies, piąty plon	—	368	**1432**	360	1360	400	1340	Duppawski: **492**	1212	8	—	W tych dwóch próbach owies **Bezeler** w słomie najlepszy, raz w ziarnie ustępuje Duppawskiemu.
5	„	„	Falgier Franciszek	glina żółta	„	żyto, siódmy plon	—	**656**	**1480**	504	1124	472	1148	576	1212	29	24	
6	Chrzanów	Zagórze	Noworyta Winc.	glina	przepuszcz.	pszenica, trzeci plon	—	436	948	Szymoradzki: 436	964	.	.	**448**	**952**	1	28	
7	Dobromil	Lacko	Kadyk Antoni	glinka	„	ósmy plon	—	700	**1292**	**776**	1252	.	.	616	556	29	92	W tych pięciu próbach owies **Duppawski** pierwszy w ziarnie w 3 miejscach, w słomie w 4 miejscach; **Szymoradzki** pierwszy w ziarnie w 2 miejscach; **Bezeler** w słomie w 1 miejscu.
8	Kolbuszowa	Trzęsówka	Konieczny Ks. pr.	glinka piaszczysta	„	żyto, czwarty plon	—	208	176	252	208	.	.	**336**	**264**	14	56	
9	Rzeszów	Gwoźnica g.	Lubas Józef	„	gruby żwir	jęczmień, trzeci plon	—	552	908	**596**	924	.	.	572	**1008**	4	72	W ostatniej próbie niedopisały owsy próbowane, natomiast **Węgierski** miejscowy dał podwójne plony.
10	„	Pstrągowa	Urban Jan	„	przepuszcz.	owies piąty plon	—	240	240	240	280	.	.	**360**	**280**	12	80	
11	Kolbuszowa	Wola raniż.	Rozmus Ignacy	piaszczysta	nieprzepusz.	jęczmień, czwarty plon	z powodu posuchy wzrost mały	Sybirski: 332	656	Kanarek: 336	692	332	560	**348**	**704**	2	56	
12	Lwów	Podliski mł.	Maksymów Andrij	glinka torfowa	torfiaste	ugór sześćletni	—	1176	2552	808	1000	1108	1612	**1504**	**2368**	96	96	W tych trzech próbach owies **Duppawski** pierwszy w ziarnie i słomie w 2 miejscach, Kanarek w 1 miejscu.
13	Nisko	Stary Nart	Trondowski Edw.	glinka	nieprzepusz.	jęczmień, drugi plon	—	304	544	**372**	**660**	309	536	328	660	9	68	
14	Lwów	Kulparków	Lachowicz Józef	„	„	żyto, trzeci plon	—	940	**1440**	900	1160	Millner: **1020**	1300	740	1120	31	60	**Millner** na żyźniejszych glinkach pierwszy.
15	„	„	Spółka włościańs.[1])	„	„	owies, piąty plon	—	**900**	1200	620	1000	732	**1400**	760	840	32	—	**Sybirski** na jałowszych glinkach pierwszy.
16	„	Siemianówka	Czuchnowski Tom.	piaszczysty namuł	twardy piasek	owies, czwarty plon	—	596	572	**744**	**1320**	728	1312	704	1076	29	76	**Kanarek** na piaszczystych glinkach pierwszy.
17	Jarosław	Tuligłowy	Buksa Bartłomiej	glina próchn.	przepuszcz.	żyto, od lat niegnojone	—	484	**944**	640	736	.	.	**720**	848	25	52	**Duppawski** na glinkach był pierwszym w ziarnie w 2 miejscach.
18	Sokal	Poździmierz	Klimczuk Grzegorz	glinka czan.	glina	żyto, siódmy plon	silna posucha	440	808	480	856	.	.	**600**	**1040**	20	64	
19	Złoczów	Trościaniec	Dzik Jan młodszy	popielica	„	żyto, piąty plon	—	748	1204	**944**	**2184**	.	.	900	1900	39	20	**Kanarek** na popielicy ciepłej najlepszy.

L. porządkowa	Powiat	Miejscowość	Prowadzący próbę	Gatunek gleby	Gatunek podglebia	Przeszłość pola	Wpływy ujemne podczas wzrostu
20	Nowy Sącz	Kurów	Michalik Piotr	glina	skała	żyto czwarty plon	—
21	„	Nawojowa	Żabecki Jakób ks.	glina próch.	nieprzepusz. ale zdrenow.	pszenica piąty plon	Tatrzański wyległ łatwo, najtwardszy Duppawski
22	Jasło	Szebnie	Sarna Władysł. ks.	glina próch.	nieprzepusz.	żyto czwarty plon	—
23	„	Wojaszówka	Świerad Tomasz	glinka	„	„	—
24	N. Targ	Groń	Kobylarczyk Jędrz.	glina	kamień	ziemniaki drugi plon	—
25	Biała	Czaniec	Wiszniewski Fr.	„	nieprzepusz.	konicz trzeci plon	—
26	„	„	Kruczała Jan	„	„	owies czwarty plon	—
27	Limanowa	Stronie	Ciągło Michał	glinka ze żwir.	glina z grub. żwirem	ugór niegnojony	—
28	„	Zawada	Waligóra Wojciech	glina	kamień	żyto trzeci plon	
29	„	Lipowe	Ociepko Kacper	glinka	glina	pszenica ósmy plon	Tatrzański wyległ łatwo, najwytrzymalszy Duński
30	Biała	Janowice	Papla Michał	glina	opoka	ziemniaki drugi plon	—
31	„	Osiek	Tyran Teofil	glinka	nieprzepusz.	żyto piąty plon	—
32	Brzesko	Porąbka usz.	Mleczko Józef	glina próchn.	„	żyto drugi plon	—
33	„	Iwkowa	Salabura Wojciech	glinka	„	nowina	Duppawski znacznie później zasiany
34	„	Niedźwiedza	Kuna Jan	glina próchn.	„	żyto czwarty plon	—
35	Chrzanów	Mętków	Noworyta Jan	gliuka	przepuszcz.	jęczmień trzeci plon	—
36	Krosno	Lubatowa	Skowron Jakób ks.	„	kamień	pszenica piąty plon	—
37	Tarnów	Kowalowa	Drewko Józef	glina	nieprzepusz.	jęczmień drugi plon	Po wzejściu zamulone, potem ucierpiały od mrozu

1) Na jednakiej glebie, w równej sile nawozowej, posiano na czterech obok siebie leżących parcelach osobno każdą odmianę owsa.

Plon obliczony z 1 morga ($1600^{\circ 2}$) odmiany								Różnica ważności plonów		UWAGI
Tatrzański		Kanadyjski		Millner		Duppawski				
ziarno	słoma	ziarno	słoma	ziarno	słoma	ziarno	słoma			
kilogramów								K	h	
1000	**1380**	624	284	.	.	640	864	46	32	W glebach zimnych i górskim klimacie **Tatrzański** odpowiedniejszy, w lepszych glebach **kanadyjski** prawie z nim równy, w słomie lepszy.
884	792	844	**1624**	.	.	876	1440	12	64	
				Duński						
788	2668	384	**3068**	604	2184	400	2960	32	40	**Tatrzański** znowu pierwszy, w słomie w 1 miejscu lepszy **Kanadyjski**.
508	**1292**	436	1256	392	1220	452	1240	13	04	
		Sybirski								
1120	**1440**	960	1360	900	1260	1060	1440	26	60	W tych sześciu próbach **Tatrzański** okazał się najlepszy w 4 miejscach w ziarnie i słomie. Na przepuszczalniejszych glebach **Duński**, a na zamożniejszej glinie **Duppawski**.
952	**1200**	.	.	760	880	780	980	25	60	
784	**1040**	.	.	680	800	740	940	15	20	
340	410	.	.	**480**	**500**	448	420	15	80	
1000	**2400**	.	.	680	1200	1000	2000	27	20	
840	752	.	.	888	**928**	**1080**	640	21	76	
		Szwedzki								
668	1048	520	764	816	1364	**860**	**1384**	15	80	W tych ośmiu próbach **Duppawski** w 4 miejscach, **Tatrzański** w 2 miejscach były najlepsze, a zawsze na glebie zimnej o podglebiu nieprzepuszczalnem. **Szwedzki** na więcej próchnicznej glebie był pierwszy, a dosyć jest wydatny w słomie. **Duński** tylko na przepuszczalnym gruncie okazał się lepszym.
664	**936**	552	588	620	756	660	860	18	16	
984	1044	872	**1236**	740	1060	**1128**	936	36	32	
672	**992**	584	936	648	1000	404	592	34	80	
604	800	**788**	**1000**	704	900	524	760	31	20	
728	1284	812	1336	**880**	**1700**	776	1244	23	52	
720	1104	684	**1520**	552	1080	**780**	800	16	80	
280	732	352	**852**	348	732	**552**	740	27	36	

Tabela IV. Wyniki z pól próbnych urządzonych w r. 1901 z jęczmieniem.

L. porz.	Powiat	Miejscowość	Prowadzący próbę	Gatunek gleby	Gatunek podglebia	Przeszłość pola	Wpływy ujemne podczas wzrostu	Plon obliczony z 1 morga w kilogramach: Hanna ziarno	Hanna słoma	Goldfoil ziarno	Goldfoil słoma	Różnica wartości plonów z jednego morga K	h	UWAGI
1	Bochnia	Kolanów	Olszewski Jędrzej	glinka próchniczna	przepuszcz.	pszenica trzeci plon	po zasiewie ulewa zabiła ziemię i wschodziły źle	368	3232	412	3712	14	—	
2	„	Królówka	Brzegowy Józef	„	„	ziemniaki drugi plon	Goldf. zasiany mokro	1200	1808	768	968	60	—	
3	Brzesko	Niedźwiedza	Dudek Franciszek	„	„	owsisko nawożone	—	600	1000	500	800	14	—	
4	Jarosław	Tuligłowy	Buksa Bartłomiej	„	śred. przep.	ziemniaki drugi plon	—	500	560	560	600	6	80	
5	Limanowa	Lipowe	Ociepka Kasper	glinka	przepuszcz.	pszenica drugi plon	—	760	1040	632	1068	12	24	W pierwszych 12 próbach tak Hanna jak Goldfoil utrzymały równą ilość miejsc pierwszych; w słomie jednak Goldfoil przewyższył Hannę w 8 miejscach. Przeciętny wydatek z tych 12-tu prób daje: Hanna w ziarnie 711 kg., w słomie 1220 kg. Goldfoil „ 648 kg., „ 1263 kg. W tych samych warunkach (próba 9) posiany miejscowy dwójniak dał 756 kg. ziarna i 1080 kg. słomy.
6	Mielec	Tuszów nar.	Kłoda Jan	glinka piasczysta	śred. przep.	ziemniaki drugi plon	—	900	812	1000	2156	36	88	
7	Rzeszów	T. zebownisk.	Chłanda Stanisław	glinka próch.	przepuszcz.	„	Hanna zaraz po wykłoszeniu wyległ	432	452	568	488	14	32	
8	„	Gwoźnica gr.	Lubas Józef	glinka	nieprzepusz.	w świeżym nawozie	—	580	992	592	1008	1	52	
9	„	Pstrągowa	Fąfara Jan	glinka próch.	przepuszcz.	ziemniaki drugi plon	—	252	580	320	590	7	—	
10	Sambor	Stupnica	Wacyra Józef	„ „	nieprzepusz.	„	—	972	2120	828	1920	18	40	
11	Wadowice	Tłuczań	Sabuda Piotr	glinka	„	„	—	920	1144	724	1224	18	—	
12	Wieliczka	Przebieszany	Cichy Wawrzyniec	„	„	„	z wiosny posucha później turkucie niszczyły	1052	904	876	628	23	12	
										Goldmelon				
13	Jasło	Sieklówka	Maziarz Francisz.	glinka bielicow.	przepuszcz.	„	—	596	1024	644	996	4	24	
14	Mielec	Rzochów	Nowicki Paweł	glinka	śr. przepusz.	„	—	752	708	480	680	27	76	W tych 5 próbach **Hanna** był pierwszym w trzech miejscach a przeciętny z nich wydatek daje: Hanna w ziarnie 840 kg. — w słomie 1047 kg. Goldmelon „ 810 kg. — „ 1053 kg.
15	Nisko	Steinau	Griessmann Henryk	„	nieprzepusz.	„	—	508	1292	480	1400	–	64	
16	Tarnobrzeg	Zaleszany	Mączka Jan	glinka napł.	przepuszcz.	„	wiosna zimna a potem posucha	944	700	1148	900	24	40	
17	Wieliczka	Biskupice	Król Franciszek	glinka rędzinna	nieprzepusz.	pszenica trzeci plon	—	1404	1512	1300	1292	16	80	
										Imperial				
18	Jasło	Szebnie	Różycki Wojciech	glinka	glina	kapuśnisko drugi plon	Imperial lepiej opiera się burzom	1092	2028	1016	2084	6	48	
19	Nowy Sącz	Nawojowa	Żabecki Jakób	glina	nieprzepusz.	groch piąty plon	—	532	592	644	684	13	4	W 4 próbach, w twardych warunkach dla jęczmienia przeprowadzonych, **Imperial** okazał się lepszym od Hanny, przeciętnie: Imperial dał w ziarnie 703 kg., w słomie 1027 kg. Hanna „ „ 652 kg., „ 978 kg.
20	Nowy Targ	Groń	Budz Jakób	„	skaliste	ziemniaki drugi plon	znacznie lepsze od miejscowego	572	500	600	560	4	—	
21	Rzeszów	Piekarówka	Kocząb Józef	glinka próch.	nieprzepusz.	„	oba jęczmiona a szczególniej Hanna wyległy	412	792	552	780	13	76	
										Chevalier				
22	Dobromil	Lacko	Kadyk Antoni	glinka	przepuszcz.		—	932	1720	704	1312	30	96	
23	Trembowla	Łoszniów	Kobel Iwan	glinka próch.	sł. przepusz.	ziemniaki siódmy plon	Hanna zwykle się tam nie udaje	144	880	476	2	36	56	
										Premier				
24	Lwów	Siemianówka	Dereń Józef	lekki piasecz. z czar. torf.	przepuszcz.	żyto trzeci plon	oba jęczmiona po wykłoszeniu burza zwaliła i już nie wstały	1412	1584	1060	1392	39	4	
										Czwórniak				
25	Nowy Sącz	Kurów	Michalik Piotr	glina	skaliste	ziemniaki drugi plon	—	680	1048	420	656	33	84	

Tabela V. Wyniki cyfrowe z prób przeprowadzonych z nawozami sztucznymi na łąkach.

(Pod każdą próbą były 4 działki po 500 m², dwa zostawiono bez nawozów, a na drugie dwa użyto 100 kg. kainitu i 50 kg. żużli 17 %. Zbiór z morga obliczono w stosunku 1000 : 5750 m□).

L. porządkowa	Powiat	Miejscowość	Imię i nazwisko przeprowadzającego próbę	Rodzaj łąki	Stan łąki doświadczalnej: Gleby gatunek	Gleby głęb. ctm.	Podglebia gatunek	Wilgotność	Zamszenie	Zbiór z próbnych działków bez nawozu	Zbiór z próbnych działków na nawozie	Zbiór obliczony na 1 morg bez nawozu	Zbiór obliczony na 1 morg na nawozie	Zbiór dotychczasowy z 1 morga	Zwyżka siana na próbnym morgu nawożonym	Zwyżka: Wartość siana po 3 Kor. za 100 kilogr.	Ogólne uwagi
										kilogramów						Koron	
1	Biała	Porąbka	Gałuszka Paweł	górska	borowina	10	nieprzep. z kamien.	średnia	średnie	380	809	2185	4652	2400	2467	74·01	Jeden działek nawożony dziki zryły. Jakość traw znakomita — kwaśne trawy i mech wyginęły.
2	Bochnia	Łąkta dolna	Mikulski Józef	polna	gliniasty jałowy	4	glina żółta	średnia	silne	200	600	1150	3450	500	2300	69·00	Nawozy zawleczono raz.
3	„	Bytomsko	Dziedzic Michał	górska	gliniasty	24	glina	silna	„	100	170	575	977	500	402	12·06	Nawozy zawleczono 8 razy. Psianka i mchy zostały wydarte, pojawiły się koniczynowate.
4	„	„	Piech Kasper	—	iłowaty	15	żółty ił	silna	„	270	360	1552	2070	500	518	15·54	Nawozy zawleczono 9 razy.
5	Brzesko	Grabno	Smoleń Józef	nizinna	próchn. torfowy	—	nieprzep.	znaczna	„	300	600	1725	3450	—	1735	51·05	Nawozy zawleczono 3 razy. Jakość traw lepsza, zjawił się konicz biały i czerwony, których nie było.
6	„	„	Chamioła Franc.	„	„	—	„	„	„	150	300	862	1725	—	863	25·89	Nawozy zawleczono 2 razy. Łąka bardzo licha. Ilość traw podwójna w porównaniu z dawną.
7	„	Wola przem.	Mroziewicz Szymon	nadrzecz. sucha	rędzina	25	„	słaba	średnie	266	302	1529	1736	1800	107	3·21	W jakości znaczna różnica — posucha wstrzymała porost traw na łące z natury suchej.
8	Dobromil	Dobromil	Kadyk Ant. naucz.	—	—	—	—	—	—	389	472	2236	2714	—	478	14·34	Nawozy zawleczono raz. Z powodu posuchy rezultat mniej widoczny, w gatunkach traw znaczny.
9	Gródek	Rottenhan	Mocek Józef	polna stoczysta	glinkow.	30	glinka	mała	słabe	206	316	1184	1817	1000	633	18·99	Nawozy przykryto dwa razy. Znaczna różnica co do jakości traw.
10	„	„	Scheer Józef	nizinna równa	torfowy	—	torfowe	średnia	„	203	338	1167	1943	1000	776	23·28	
11	Jarosław	Tuligłowy	Buksa Bartł.	—	próchn.	60	nieprzep.	średnia	„	240	332	1380	1909	2000	529	15·87	Nawozy zawleczono raz. Właściciel pola zauważa, że nadwyżka siana nie wróci kosztów za nawóz.
12	„	Wiązownica	Maciałek Jan	—	próchn. glina	35	„	średnia	średnie	73	365	420	2098	—	1678	50·34	Nawozy zawleczono 2 razy.
13	Jasło	Kalembina	Furtek Piotr	polna	rędzinny	40	„	znaczna	„	500	1200	2875	6900	2000	4025	120·75	Działki bez nawozu dały po 250 kg., nawożony a suchy 500 kg., nawożony wilgotny 700 kg. siana.
14	„	„	Kołodziejczyk Stan.	„	„	40	„	„	„	550	850	3162	4887	2000	1725	51·75	Nawozy zawleczono 2 razy. Łąka jest bardzo sucha.
15	„	Szebnie	Różycki Wojciech	„	glinkow.	25	„	średnia	„	544	859	3128	4939	1500	1811	54·33	Nawozy zawleczono 2 razy. Gęstość traw znacznie większa, koniczynowate zjawiły się teraz.
16	„	„	ks. Sarna Wład.	„	czarnoz.	30	czarnoz.	„	żadne	690	890	3874	4997	3300	1123	33·69	Gęstość traw się wzmogła, choć na oko niema w trawie różnicy.
17	Lwów	Kulparków	Królik Józef	„	glinkow.	—	nieprzep.	znaczna	silne	300	600	1725	3450	1400	1725	51·75	Różnica we wzroście traw, ich gęstość i jakość wprost biła w oczy.
18	„	„	Lachowicz Józef	„	iłowaty	—	„	„	średnie	300	900	1725	5175	1800	3350	100·50	
19	Myślenice	Jawornik	Węgrzyn Józef	nadrzecz. równa	gliniasty	50	„	średnia	„	200	400	1150	2300	1200	1150	34·50	Nawozy zawleczono 2 razy. Potraw spodziewany bardzo dobry.
20	Rzeszów	Łąka	Ciasnocha Franc.	—	rędzinny	20	słabo przepusz.	średnia	silne	400	800	2300	4600	1200	2300	69·00	Nawozy zawleczono 3 razy. Potraw bardzo dobry spodziewany, a wpierw nie zbierano go wcale.

L. porządkowa	Powiat	Miejscowość	Imię i nazwisko przeprowadzającego próbę	Rodzaj łąki	Stan łąki doświadczalnej: Gleby gatunek	głęb. ctm.	Podglebia gatunek	Wilgotność	Zamszenie	Zbiór z próbnych działków bez nawozu	Zbiór z próbnych działków na nawozie	Zbiór obliczony na 1 morg bez nawozu	Zbiór obliczony na 1 morg na nawozie	Zbiór dotychczasowy z 1 morga	Zwyżka siana na próbnym morgu nawożonym	Zwyżka wartość siana po 3 Kor. za 100 kilogr.	Ogólne uwagi
										kilogramów						Koron	
21	Sambor	Burczyce n.	Schneider Piotr	nizinna	próchn. torfowa	60	gliniasty	silna	silne	410	550	2357	3162	800	805	24·15	Nawozy zawleczone raz.
22	„	„	Zopf Christian	„	„	15	„	mierna	„	385	515	2213	2961	800	748	22·44	Nawozy zawleczone raz.
23	Sanok	Niebieszczany	Ciomber Piotr	polna z roli	ciężko gliniasty	30	żółty ił i żwir	średnia	średnie	238	826	1368	4749	1200	2381	71·43	Nawozy zawleczone dwa razy. Na oko nie widać było żadnej różnicy w trawach.
24	Stanisławów	Czerniejów	Janiak Feliks	nizinna	namulisty z szutrem	—	opoka	mierna	średnie	240	300	1380	1725	600	345	10·35	Nawozów nie przykryto. Jakość traw nadzwyczaj się poprawiła.
25	Tarnobrzeg	Zaleszany	Mączka Jan	smużna	gliniasty	—	nieprzep.	słaba	„	137	291	788	1673	—	885	26·55	Nawozy zawleczono 2 razy.
26	Wadowice	Tłuczań	Klaja Józef	polna równa	gliniasty	15	nieprzep.	w połowie moczar.	słabe	150	200	862	1150	800	288	8·64	Nawozy zawleczono 2 razy.
27	„	„	ks. Szewczyk Jan	„	rędzinny	20	—	—	„	160	225	920	1293	1600	373	11·19	Pojawiły się koniczyny i wyczki. Na części wilgotniejszej łąki była zwyżka 10 i 25 kg. siana.

Wyniki cyfrowe z obu pokosów

28	Kraków	Czułówek	Mach Kazimierz	polna z roli	piascz. sapowaty	—	nieprzep.	względna	słabe	187	358	1075	2058	—	1183	35·49	Nawozy zawleczono 2 razy. Siano oblicza właściciel na 4·40 kor. i 9·36 kor. z poletek próbnych. (Oba pokosy ważono.)
										42	160	241	920	—	679	13·58	
29	Tarnobrzeg	Gorzyce	Grzywacz Wincenty	nizinna	gliniasto próchn.	—	ił żółty	średnia	małe	266	286	1529	1644	3000	115	3·45	Trawy są znacznie gęstsze. Zimna i sucha wiosna spowodowała o połowę mniejszy porost. (Oba pokosy ważono.)
										295	306	1696	1759	—	63	1·26	
30	Złoczów	Olesko	Mandziuk Jan	„	torfowy	—	marglowy	„	średnie	1200	1300	6900	7475	—	575	17·25	(Oba pokosy ważono.)
										400	1000	2300	5750	—	3450	69·—	

Wyniki cyfrowe tylko z drugiego pokosu

31	Łańcut	Czarna	Michno Władysł.	—	rędzinny	—	śr. przep.	średnia	średnie	138	163	793	937	—	144	2·88	L. 31 i 33 — bardzo licha łąka. Pierwszego pokosu nie ważono, bo był bardzo lichy i różnicy żadnej nie było. (Potraw)
32	„	„	Michno Józef	—	„	—	„	„	„	186	260	1069	1495	—	426	8·52	
33	„	„	Bienias Jakób	—	„	—	„	mała	„	130	149	747	857	—	110	2·20	

Doświadczenia nawozowe pod hreczkę

przeprowadzone w powiecie trembowelskim, w miejscowości Łoszniów.

Zupełnie nadprogramowo znaleźliśmy się w położeniu, które zniewoliło nas niejako do urządzenia 2 pól doświadczalnych z nawozami sztucznymi (samymi, a także i w kombinacyi z gnojem stajennym) pod hreczkę.

Jak wiadomo hreczka stanowi bardzo ważny produkt uprawy dla włościan we wschodniej połaci kraju, szczególniej zaś na Podolu. Na odległych gruntach wyjałowionych nie można siać hreczki, bo już się nie rodzi, a na pognoju stajennym bardzo bujna w słomę źle ziarno osadza i nie dojrzewa. Rozchodziło się o to, który nawóz sztuczny jest pod nią odpowiedni, a w tym względzie ani teorya, ani jakiekolwiek doświadczenia zdania swego dotychczas nie wypowiedziały.

Wiadomo, że nawozy azotowe niekorzystnie wpływają na hreczkę, natomiast teorya poleca nawozy potasowe, ale bliższych wskazówek nie daje.

Chcąc dopomódz włościanom w tamtej okolicy w tem trudnem ich położeniu, założono 2 pola doświadczalne o 1600 i 960 sążniach kwadr. obszaru, dla zbadania tej sprawy.

Starano się o tyle urozmaicić kombinacye nawozowe, o ile to w danych warunkach było możliwem, starano się także, aby podział poletek był dokładnie wykonany i zasiew ściśle podług potrzeby przeprowadzony, w tym też celu jeden z inspektorów rolniczych na miejsce wyjeżdżał.

Mimo rozmaitych kombinacyi w nawozach, tak co do formy nawozów jak i co do ilości środków pożywnych, mimo iż dawki były różne tak w azocie jak w kwasie fosforowym i potasie, nietylko nie otrzymano żadnych dodatnich wyników, ale przeciwnie ujemne. W ogóle wahania w plonie były tak w ziarnie jak w słomie nader słabe, a wprost rażącym był ten wypadek, że poletko nienawożone dało najwyższy plon w ziarnie, a drugi z rzędu w słomie.

Przypuszczać można, że długotrwała posucha znaczny wzięła udział w tym nieudałym wyniku próby na polu księdza Wojnarowicza przeprowadzonym, z którego wyniki poniżej podajemy.

Korzystniej wypadła próba przeprowadzona u Iwana Kobla, która przynajmniej daje jakie takie wskazówki, w którym kierunku iść należy w próbach nawozowych pod hreczkę. Wyniki z tego drugiego pola próbnego przedstawiamy na następnej stronie wraz z uwagami z okresu rozwoju.

Niestety, nie jest możliwem dla nas kontynuowanie takich doświadczeń w dalszym ciągu przez tak długi czas, aż się nie dojdzie do dodatnich wyników; ani środki materyalne, ani czas naszych urzędników, którzy mają innych ważnych zajęć pod dostatkiem, nie pozwalają nam na dalsze prace w tym kierunku. Wyniki podajemy jako materyał do dalszych prób, zwracamy się zaś z gorącą prośbą do Stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach, aby zechciała w tym kierunku przeprowadzić dokładne doświadczenia na gruntach i w klimacie podolskim, jako okolicy, gdzie przeważnie u nas w kraju hreczkę uprawiają. Spodziewamy się, że Stacya znajdzie chętnych do doświadczeń wśród wielkiej własności, której łatwiej ponieść konieczne koszta.

Wynik doświadczeń nawozowych na polu ks. kanonika A. Wojnarowicza.

Obszar pola 1600 sążni kwadr., gleba próchniczna glinka na przepuszczalnem podglebiu.

Z powodu częściowego wynawożenia pola gnojem stajennym nie można było przeprowadzić równego podziału pola na 6 równych części, lecz należało się stosować do nawiezionego i rozrzuconego gnoju. — Wskutek tego działek 1-szy i 4-ty w rzeczywistości miały tylko po 160^{02} a tylko w tabeli dla ułatwienia przeglądu wstawiono podwójny obszar i podwójny plon.

Działek obszaru sąż. kwadr.	Użyte nawozy	Kilogr.	Zebrano: słomy	Zebrano: ziarna razem	Zebrano: ziarna poślad	Zebrano: ziarna celne	Zebrano: ziarna celne	Waga hektolitra w kilogramach
			kilogramów				litrów	
320	Tylko gnój stajenny, średnia dawka	—	375·8	178·2	—	178·2	—	66·0
	Siarkanu potasu 90%	11·5						
320	Superfosfatu mineralnego 16%	20·0	364·6	194·0	—	194·0	—	69·0
	Saletry w 2 dawkach	10·0						
	Gnój stajenny średnia dawka							
320	Siarkanu potasu 90%	11·5	354·1	185·5	—	185·5	—	68·0
	Superfosfatu kostnego 15% k. f. 1½% az.	30·0						
320	Nie nawieziono niczem	—	369·8	208·0	—	208·0	—	67·0
	Gnój stajenny średnia dawka							
320	Siarkanu potasu 90%	11·5	320·3	177·0	—	177·0	—	67·0
	Żużli Thomasa 18% kw. f. rozp.	60·0						
320	Siarkanu potasowego 90%	11·5	346·3	197·0	—	197·0	—	70·5
	Superfosfatu amoniakalnego 16% i 4%	30·0						

Wynik doświadczeń nawozowych pod hreczkę

na polu Iwana Kobla, włościanina z Łoszniowa, pow. trembowelski.

Obszar pola 960 sążni kwadr.

Pole to z dawien dawna nie było gnojonem (około 13 lat, jak ostatni raz lekką potrząskę dostało). Gleba lekka glinka na podłożu słabo przepuszczalnem.

Działki równe po 160 sąż. kw.	Użyte nawozy	Kilogr.	Zebrano: słomy	Zebrano: ziarna razem	Zebrano: ziarna poślad	Zebrano: ziarna celne	Zebrano: ziarna celne	Waga hektolitra w kilogramach	UWAGI
			kilogramów	kilogramów	kilogramów	kilogramów	litrów		
I.	Siarkanu potasu 90%	5	136·5	88·7	2·7	86·0	134¼	64·1	Podczas wzrostu hreczka przedstawia się dobrze, nie zbyt bujna, ale równa i zdrowego koloru.
II.	Siarkanu potasu 90% Żużli Thomasa 18% kw. fosf. rozp.	5 30	120·0	86·5	3·0	83.5	131	63·7	Rosła żółtawa, bujna, łomowata, w kilku miejscach poległa. W kwitnieniu zwiędła, poczerniała.
III.	Nie nawieziono niczem	—	124·0	80·0	2·5	77·5	120¾	64·1	Mało podrosła i mizernie się przedstawia.
IV.	Siarkanu potasu 90% Superfosfatu kostnego 15% i 1½%	5 15	136·5	84·5	2·5	82·0	136	60·3	W rośnieniu była ładna, zielona, równa i zdawało się, że będzie na ziarno najlepsza.
V.	Siarkanu potasowego 90% Superfosfatu amoniakaln. 16% i 4%	5 15	143·5	90·7	2·7	88·0	126	69·8	Ta była i ładniejsza i większa od innych a nie łomowata. Kolor miała żółtawo zielony.
VI.	Siarkanu potasowego 90% Superfosfatu mineraln. 16% Saletry (w jednej dawce)	5 10 5	146·5	92·0	3·0	89·0	128¼	69·3	Odrazu po wzejściu odróżniała się od innych. Potem była większą od hreczki na V. działku. Była bujna, zielona i liściasta.

Przygotowawcze prace do dalszej akcyi.

Na rok 1902 przeprowadzono następujące wstępne prace do dalszej działalności:

1) Założono na jesieni roku zeszłego pola próbne z odmianami zbóż ozimych w 18 powiatach, a to: ze żytem 18, z pszenicą 19 pól.

2) Prób z nawozami sztucznymi na łąkach założono 71 w 29 powiatach.

Szczegóły dotyczące tychże pomieszczone są w „Przewodniku Kółek rolniczych“, z roku 1901 w numerze 14 str. 273, i w num. 17 str. 333 i 336, oraz w num. 20 str. 414.

3) Pola próbne z odmianami zbóż jarych założone zostały w 33 powiatach, a to: z owsem 75 pól, z jęczmieniem 63.

Szczegóły dotyczące tychże, zawarte w „Przewodniku Kółek rolniczych“ z roku bież. w numerze 2 str. 38, oraz w num. 10 str. 226.

4) Oprócz powyższych usiłowań w celu zapoznania małorolnych gospodarzy z lepszemi odmianami zbóż, jak również z działalnością nawozów sztucznych na łąkach, zwrócono uwagę na mało u nas w kraju rozpowszechnioną „**Seradellę**“.

W roku 1901 w num. 6 Przewodnika pomieszczono artykuł zaznajamiający rolników z tą wyborną na lekkie a podmokłe gleby (sapy) rośliną pastewną. Zainteresowanie się między członkami Tow. widocznie było słabe, bo w wiosennych zamówieniach zaledwie 146 klg. nasienia zakupiono.

Z wiosną 1902 celem zachęty do uprawy seradelli i dania możności małorolnym gospodarzom a członkom naszego Towarzystwa, zapoznania się z nią bez narażenia się na koszta, zawezwano Kółka rolnicze z powiatów: niskiego, kolbuszowskiego, południowej części tarnobrzeskiego, mieleckiego, jaworowskiego i wschodniej części mościskiego, do zgłaszania się o nasienie seradelli, które przyobiecano dostarczyć bezpłatnie po 25 kg. czyli na obsiew jednego morga na 1 Kółko.

Z powiatów wyżej wymienionych nie zgłosiło się tyle Kółek, jakby się spodziewać należało, a i te nie zawsze rozporządzały odpowiednią glebą. Natomiast zgłosiły się Kółka z innych powiatów, a ponieważ nie zawsze warunki były sprzyjające, więc zredukowano ilość rozdawanego nasienia, i odpowiednio do mniej lub więcej sprzyjających warunków dawano po 25, 15, 10 i 5 kg.

Ogółem rozdano 930 kilogramów nasienia seradelli. Mianowicie do powiatu niskiego dla 6 Kółek 120 kg., do kolbuszowskiego dla 5 Kółek 125 kg., do tarnobrzeskiego dla 7 Kółek 175 kg., do mieleckiego dla 3 Kółek 70 kg., do mościskiego dla 2 Kółek 25 kg.

W inne powiaty, w liczbie 31, rozdano dla 51 Kółek 415 kg.

W zamian za przesłane bezpłatnie nasienie mają być nadesłane na jesieni sprawozdania o udaniu się tychże posiewów, o ile możności szczegółowe.

5) Nakoniec celem zachęty do odświeżenia nasienia **ziemniaków** na odmiany szlachetne z nowych hodowli, rozdano w okolicy Lwowa bezpłatnie 5 Kółkom, mianowicie Biłce królewskiej, Hołosku wielkiemu, Kulparkowowi, Podliskom małym i Siemianówce, ogółem 800 kg. ziemniaków z 4 odmian, a mianowicie: z bardzo wczesnych **Lech**, ze średnich **Krakus** i **Gracya**, z późnych **Taczała**.

Odbiorcy zobowiązali się zasadzić je w równych warunkach, a po zbiorze zdać szczegółową sprawę.

II. Nasiona.

Sprawozdanie z czynności naszego Towarzystwa w dziale rolniczym obejmuje nie administracyjny czyli kalendarzowy rok, lecz gospodarczy, stąd też w zakresie nasion objętą jest zawsze wiosna roku, w którym sprawozdanie do wiadomości się podaje.

Ta sama myśl przewodnia, co w latach ubiegłych, jest i obecnie podstawą naszej akcyi w dziale nasionowym. Jest nią staranie o jak największe rozpowszechnienie uprawy roślin pastewnych, jako głównej podstawy rolnictwa w dzisiejszych czasach.

Zachęta do uprawy roślin pastewnych tak żywem słowem, jak też drukiem przez liczne a popularne opracowania w „Przewodniku“, że wspomnimy tylko artykuły: o esparcecie, przelocie, seradelli, lucernie, burakach i marchwi pastewnych, bulwach, itd., nie na wieleby się jednakże przydała, gdybyśmy jednocześnie nie dopomagali niezamożnym rolnikom w nabywaniu nasion roślin pastewnych, nietylko w dobrym gatunku, ale i po przystępniejszej cenie. W tym też celu jak corocznie, tak też i w 1902 r. ofiarowaną na ten cel została znaczna jak na nasze skromne fundusze kwota 2000 koron. To jest jedna strona naszej działalności.

Drugą jej stroną jest czuwanie nad tem, aby nabywane przez rolników nasiona roślin pastewnych były jak najlepszej jakości. Niezbędne to przy wszystkich nasionach, lecz szczególniej przy nasieniu tej z pastewnych, która jest najwięcej rozpowszechnioną, tj. koniczyny czerwonej.

Kto zna stosunki handlowe naszych małych miasteczek, ten wie, jakie niesłychane oszustwa dzieją się na małomiasteczkowych targach, szczególniej w handlu koniczyną czerwoną. Przeciwdziałać temu uważaliśmy za swój obowiązek i z przyjemnością stwierdzić możemy, że praca nasza nie idzie na marne. Że nie jestto gołosłowne twierdzenie, dowodzą cyfry zamówień na nasienie koniczyny z lat ostatnich.

Akcya pośredniczenia przy nabywaniu nasion datuje się od lat 4, zastąpiła ona dawną akcyę rozdawania nasion tytułem darowizny.

W roku 1899 zakupiono dla Kółek 3100 kg. nasienia koniczyny, przyczem z przyobiecanej 50-ciopro-

centowej subwencyi, wobec niespodziewanego na preliminowane fundusze napływu zgłoszeń, udzielono tylko 10%. W roku 1900 zakupiono dla Kółek 15.100 kg. nasienia koniczyny, dając 5% subencyi. Byłto jednak rok wielkiego nieurodzaju koniczyny, a co zatem idzie ogromnego zapotrzebowania.

W roku 1901 akcya ilościowo nie rozszerzyła się, gdyż zapotrzebowanie było mniejsze, natomiast jednak podnieść należy tę okoliczność, że subwencyi z góry nie obiecywano, bo skromne fundusze przeznaczone na ten cel, nie dozwalały określić jej wysokości. Mimo to udzielono jej w wysokości 7·7% (po 10 K na worek koniczyny) a zakupiono dla Kółek 13.200 kg. koniczyny, przeważnie plombowanej przez Stacyę krajową botaniczno-rolniczą.

W roku 1902 znacznie się zmienia postać rzeczy. Na ogólną ilość 30.801 kg. koniczyny zakupionej dla Kółek udzielono subwencyi tylko na 25.000 kg. i to tylko po 5% — reszta zaś tj. 5.800 kg. zakupioną została bez subwencyi.

Cała ilość koniczyny była towarem pierwszej jakości, każdy worek był plombowany przez Stacyę krajową bot. roln. i zaopatrzony certyfikatem, a tylko bardzo drobne ilości były pokrywane listem gwarancyjnym tak poważnych firm jak Bank rolniczy, oraz Związek handlowy.

Okoliczność ta bardzo korzystnie wpłynęła na wzmożenie zaufania przy zakupnie, tak, że już po zamknięciu okresu subwencyjnego zgłaszające się Kółka, wiedząc o tem, że subwencyi nie uzyskają, prosiły tylko, aby przysłać im nie innej koniczyny, tylko takiej, na którą jest certyfikat przez Stacyę wystawiony.

Jak widać z powyższych cyfr, pośrednictwo nasze w zakupnie koniczyny nie jest drobną lecz wielkiej doniosłości sprawą, co potwierdza choćby tylko sam fakt rzucenia zdrowego, czystego i wolnego od kanianki nasienia na 2500—3000 morgów włościańskich pól w jednym roku.

Nie mniej ważną jest także i ta okoliczność, iż przez naszą akcyę, rozwiniętą w tym kierunku, ukróca się niesłychanie samowolę i zuchwalstwo handlarzy małomiasteczkowych. Włościanin uświadamia się praktycznie i nie bierze się już tak łatwo na lep, bo na swej skórze przekonuje się, o ile to lepiej za dobry towar drożej zapłacić, niż za tanie pieniądze nabywać zmiotki wszelkiego rodzaju i plonu nie mieć i pole sobie zachwaścić.

Nie od rzeczy także będzie wspomnieć i o tem, że akcya nasza także w szerszem, kulturnem znaczeniu nie ostatnie miejsce zajmuje. Między ogólną bowiem ilością koniczyny sprzedanej pod kontrolą i plombą Stacyi krajowej botaniczno-rolniczej mieści się 33% zapotrzebowania Kółek rolniczych.

Tyle co do koniczyny czerwonej. W innych nasionach ruch był normalny. Zwiększone zamówienia zachodzą w lucernie w siedmkroć, w nasieniu kukurudz pastewnych prawie o 50%, oraz w nasieniu buraków o 20%.

W rozwoju naszej akcyi pośrednictwa przy nabywaniu nasion zaliczyć możemy rok 1902 do szczęśliwych, albowiem i w zakupnie nasienia lnu mogliśmy swoją działalność znacznie rozszerzyć.

Pomocą do tego była łaskawa ofiarność Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, który raczył całą subwencyę, przeznaczoną przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa na podniesienie uprawy lnu na małej własności, w kwocie 2000 K odstąpić na rok bieżący na rzecz naszego Towarzystwa. Ponieważ Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie nie usunął się od świadczeń na tenże cel, lecz jak co roku, tak i teraz wsparł nas znaczną kwotą — mogliśmy znacznie większą ilość (prawie o 40% wyższą) od zeszłorocznej, bo 386 worów oryginalnego lnu inflanckiego, wyborowej jakości, odprzedać mimo wysokich cen tegorocznych po umiarkowanej cenie 33 K za worek członkom naszego Towarzystwa.

Przy sposobności zwiększonych zamówień na len staraniem naszem było także, aby lnu subwencyonowanego nie dopuścić do rąk handlarzy, którzy w poprzednich latach, podając się za producentów i występując w imieniu gmin lub Kółek, przychodzili w posiadanie lnu subwencyonowanego a potem go ze znacznym zyskiem sprzedawali.

W okolice głównie uprawą lnu się zajmujące wysłany był jeden z inspektorów rolniczych celem skontrolowania zamówień i usunięcia handlarzy. Wprawdzie nie udaje się odrazu przełamać zakorzenionych zwyczajów, mamy jednak nadzieję, że jeżeli będziemy mogli w dalszym ciągu tę akcyę prowadzić, potrafimy ją szczęśliwie rozwiązać.

Jedną z głównych trudności w tej sprawie jest ta, że len subwencyonowany, jakkolwiek dobry i po niskiej cenie, musi kupujący zapłacić gotówką, podczas gdy z rąk handlarzy miewał go na długoterminowy kredyt. Kredyt ten okupuje nabywca grubym procentem; otóż koniecznem jest informowanie nieoświeconych, iż procent ten nie stoi w żadnej proporcyi do wartości oddanej mu rzekomo usługi, i podjęcie starań, aby tego rodzaju układów handlowych zaniechano.

Nawiasowo wspomnieć musimy, że przy wysyłce nasion, szczególniej koniczyny, korzystaliśmy z przyznanych dla nasion zniżek taryfowych, o czem przy każdej sposobności staramy się naszym członkom przypominać.

Kończąc nasze uwagi w zakresie nasion, nie możemy nie zaznaczyć, iż wyniki w tym dziale bardzo dodatnio się przedstawiają. Porównując cyfry z lat poprzednich widzimy, że:

w roku 1899	zamówienia dosięgły kwoty	7839.36 K
„ 1900	„ „ „	30232.66 „
„ 1901	„ „ „	26920.54 „
a w r. 1902	„ „ „	56364.84 K

Subwencyi udzielono z naszych funduszów kor. 2079.84 prócz tego przy innych drobnych nasionach uzyskano od Związku handlowego różnoraki opust, który ogółem wyniósł kwotę 176.22 K.

Szczegóły zamówień uwidocznione są na załączonej tablicy str. 34—40.

Wykaz zamówień nasion na sezon wiosenny 1902 r.

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	w kilogramach: Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	Len inflandzki: worki	garnce	Za kwotę K	h.	Udzielono subwencyi K	h.
	I. Biała																					
1	Bielany	250																	335		16	25
2	Bulowice	308																	412	72	20	02
3	Czaniec	1000																	1320		65	
4	Jawiszowice																	6	6			
5	Kobiernice	200																	268		13	
6	Osiek	1100	150																1744		138	
7	Pisarzowice	500							50				20						711	20	40	75
8	Porąbka	100																	134			
9	Stara wieś	100							10										140	80	7	86
	II. Bochnia																					
10	Kolanów	200																	264		13	
11	Ostrów królewski	200																	264		13	
12	Połom duży			2			2												6	80	1	36
13	Rzezawa	100																	132		6	50
14	Targowiska	300																	396		19	50
15	Żegocina	200															2		329		13	
	III. Brody																					
16	Trościaniec	20																	26			78
	IV. Brzesko																					
17	Doły	100							1	2									134	60	5	31
18	Łysa góra	20																	26	40	2	60
19	Niedźwiedza	25																	33		3	25
	V. Brzeżany																					
20	Kozłów								1										20	10	2	10
	VI. Brzozów																					
21	Humniska	300																	402			
22	Trześniów	250																	333	50	5	20
23	Wzdów								10										9	20	1	38
	VII. Buczacz																					
24	Monasterzyska	10																	12	95	1	30
25	Puźniki	38		5															57	21	6	52
	VIII. Chrzanów																					
26	Babice	60																	79	20	6	24
27	Krzeszowice	1200																	1608		78	
28	Paczołtowice	200																	268		13	
29	Zagórze	12							15		32								35	88	5	56
	IX. Dąbrowa																					
30	Radgoszcz					00			25						300				118	25	7	25
31	Sikorzyce	100		22					100	3									257	32	22	25
32	Miechowice małe								70	1									57	20		
	X. Dobromil																					
33	Nowe miasto	100																	134			
	XI. Gorlice																					
34	Głęboka	25																	32	75	3	25
35	Ropica ruska	250																	327	50	16	25
36	Sękowa	200																	268			
37	Szerzyny																2	8	74	25		
38	Szymbark	1500	50	45				15	81										2126	74	129	84
39	Turza	50						25											79	50	7	20
	XII. Grybów																					
40	Cieniawa	100															2		200			
41	Mystków	500																	670		32	50
	XIII. Jarosław																					
42	Korzenica	20																	26	40	2	60
43	Rokietnica	100						10	10	3	100	$^1/_2$							184	04	17	10
44	Rudołowice	50																	67			
45	Wiązownica	44	6																70	24	8	32
	XIV. Jasło																					
46	Czermna	100																	130			
47	Lublica	20							10										33		3	96
48	Kalembina	100																	134		6	50
49	Kołaczyce	650																	851	50	42	25
50	Wojaszówka	450							25							100		10	669	40	26	15
51	Zarząd powiatowy	2700		10				85	86		100				90				3742	86	190	45

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	Len inflandzki: worki	Len inflandzki: garnce	Za kwotę K	Za kwotę h.	Udzielono subwencyi K	Udzielono subwencyi h.
	XV. Kałusz																					
52	Petranka	50	25	5					25						500				181	24	9	15
	XVI. Kamionka																					
53	Busk								25		50				20			7	91	20	10	05
	XVII. Kolbuszowa																					
54	Przyłęk	34																	44	36	.	.
	XVIII. Kołomyja																					
55	Kułaczkowce	13	4	8				24							25				52	20	9	14
	XIX. Kraków																					
56	Cholerzyn	60																	79	20	6	24
57	Czulice	75							25										141	50	16	50
58	Czułów i Czułówek	150															1		231	.	9	75
59	Kryspinów	200																	264	.	13	.
60	Nowa wieś szlach.	100								15							5		337	50	14	60
61	Rybna	100																	132	.	6	50
62	Tonie	150																	198	.	9	75
63	Wyciąże	60	9																97	20	9	84
	XX. Krosno																					
64	Cergowa	165																	216	60	9	75
65	Głowienka	300																	405	60	13	.
66	Jasionka	100		2				24	1					300					202	30	20	75
67	Iskrzynia	100																	134	.	6	50
68	Korczyna	800							7						100				1105	80	27	80
69	Krościenko niż.	200																	268	-	6	50
70	Lubatowa	200							10									15	287	50	7	86
71	Odrzykoń	650																	909	40	29	80
72	Rogi	100																	134	.	.	.
73	Równe k. Dukli	150																	196	50	9	75
74	Suchodół	140						2	2	0·1									187	49	.	73

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	Len inflandzki: worki	Len inflandzki: garnce	Za kwotę K	Za kwotę h.	Udzielono subwencyi K	Udzielono subwencyi h.
75	Targowiska	300																	399	.	6	50
76	Wojkówka	200																	268	.	.	.
	XXI. Limanowa																					
77	Kamienica	100		10					10		20					50			165	80	11	66
78	Łukowica	300							40										449	50	30	20
79	Słopnice król.	.															3		99	.	.	.
80	Zbludza	.																2	2	.	.	.
	XXII. Lwów																					
81	Kulparków	110	11					32	51		87								257	27	30	38
82	Siemianówka	109												50				7	148	66	8	74
	XXIII. Łańcut																					
83	Albigowa	350						50	10										502	10	31	47
84	Brzoza stadn.	25																	33	50	.	.
85	Chodakówka	15																	20	10	.	.
86	Czarna	.							40										27	20	5	42
87	Markowa	850																	1113	50	55	25
88	Mikulice	100							205								1		318	.	34	50
89	Przedmieście	150																	201	.	9	75
90	Żołynia	.																6	6	.	.	.
	XXIV. Mielec																					
91	Dąbie k. Dębicy	100				50													150	.	.	.
92	Dobronin	50																	67	.	.	.
93	Rzędzianowice	150																	196	50	9	75
94	Rzochów	100																	131	.	6	50
	XXV. Mościska																					
95	Lipniki	74							2 1/2									2	101	07	.	33
96	Myślatycze	15							10										29	50	.	.
	XXVI. Myślenice																					
97	Bieńkówka	300															4		534	.	19	50
98	Biertowice	100																	134	.	.	.
99	Budzów	300							15								1		440	20	21	54
100	Górna wieś	800																	1072	.	.	.
101	Grzechynia	.															1		33	.	.	.
102	Jachówka	500																	670	.	26	.
103	Krzyszkowice	810																	1085	40	52	65
104	Krzywaczka	300																	396	.	19	50
105	Maków	.															5		165	.	.	.
106	Pcim	200																	264	.	13	.
107	Spytkowice	200															2		334	.	13	.
108	Trzebunia	400															9		825	.	26	.

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	w kilogramach: Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	Len inflandzki: worki	garnce	Za kwotę: K	h.	Udzielono subwencyi: K	h.
	XXVII. **Nowy-Sącz**																					
109	Jańczowa	100						4	6										145	96	8	53
110	Michalczowa	225																	300	75	3	25
111	Nawojowa	200																	268		13	
	XXVIII. **Nowy-Targ**																					
112	Białka	15							1	1							4		165	90	4	37
113	Bukowina																3		99			
114	Chabówka Zw. gm.																20		660			
115	Czarny Dunajec																128		4224			
116	Długopole																22		726			
117	Dzianysz Zw. gm.																6		198			
118	Dział																10		330			
119	Groń																8		264			
120	Klikuszowa																6		198			
121	Krościenko n. D.	200															1		301		13	
122	Ludźmierz																24		792			
123	Maruszyna	50							30						100				87	40	9	28
124	Nowy Targ Tow. rol.																50		1650			
125	Odrowąż																14		462			
126	Pieniążkowice																10		330			
127	Poronin																15		495			
128	Rdzawka Zw. gm.																10		330			
129	Szaflary																14		462			
	XXIX. **Pilzno**																					
130	Jodłowa																1	11	43			
131	Lubcza								5	2½									9	15		
	XXX. **Podhajce**																					
132	Gniłowody	300	100	50															624	50		
133	Podhajce Zw. sp.	25																	32	38	3	25

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	worki	garnce	K	h.	K	h.
	XXXI. **Przemyśl**																					
134	Kosienice	150							20		50								206	10		
135	Krzywcza n. S.	47						2											62	67	6	47
	XXXII. **Przemyślany**																					
136	Świrz	10																	12	95	1	30
	XXXIII. **Rawa ruska**																					
137	Bełzec	28																	36	26	3	64
	XXXIV. **Rohatyn**																					
138	Bursztyn	50																	67			
139	Stasiowa wola	5																	12	20		
	XXXV. **Ropczyce**																					
140	Mała	50						50											93	50	10	60
141	Niedźwiada	100																	131		6	50
142	Olchowa	100																	131		6	50
143	Paszczyna	37				10			30										74	78	9	85
	XXXVI. **Rzeszów**																					
144	Lutcza	50																	65	50	5	20
	XXXVII. **Sanok**																					
145	Bażanówka	50																	65	50	5	20
146	Długie			3					10										21	80	4	50
147	Klimkówka	264							20	2									365	84	21	16
148	Milcza	20							15										46	76	5	75
149	Niebieszczany	150						1	10										221	40	13	91
150	Pielnia																		10	20	1	53
151	Posada jaćmierska	25						5	13										55	97	6	31
	XXXVIII. **Sambor**																					
152	Czyszki							1										4	22	90	2	10
153	Kalinów	200																	259		13	
154	Nadyby	100																	129	50	6	50
155	Sambor-Dolnia	140																	181	30	9	10
156	Sambor-Średnia	33																	42	74	4	29
157	Wojutycze	100	10					15											152	90	11	23
	XXXIX. **Skałat**																					
158	Orzechowiec								10										13	20	2	64
159	Ostapie	10																	12	95	1	30

Liczba porządkowa	Powiat i nazwa Kółka zamawiającego	w kilogramach: Konicz czerwony	Inne koniczyny	Lucerna	Esparcetta	Seradella	Przelot	Trawy różne	Buraki pastew.	Marchew pastew.	Kukurudza past.	Sorgo	Sporek olbrzymi	Łubiny	Żyto jare, jęczmień i owies	Groch i wyka	Len inflandzki: worki	garnce	Za kwotę K	h.	Udzielono subwencyi K	h.
	XL. **Śniatyn**																					
160	Dżurów	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	134	.	.	.
	XLI. **Tarnobrzeg**																					
161	Suchorzów	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	65	50	5	20
	XLII. **Trembowla**																					
162	Łoszniów	.	.	5	5	.	.	.	24	.	.	20	.	.	.	.	.	.	43	64	7	05
	XLIII. **Wadowice**																					
163	Marcyporęba	800	.	.	.	.	.	.	30	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1092	40	43	08
164	Tłuczań	900	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1206	.	32	50
165	Wysoka	225	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	301	50	16	25
	XLIV. **Wieliczka**																					
166	Biskupice	145	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	191	40	9	42
167	Krzyszkowice	250	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	335	.	16	25
168	Mogilany	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	264	.	13	.
169	Świątniki gr.	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	268	.	13	.
170	Zakliczyn	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	132	.	6	50
	XLV. **Złoczów**																					
171	Kondratów	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	08	.	98
172	Olesko	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24	35	1	30
	XLVI. **Żywiec**																					
173	Cisiec	120	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	160	80	7	80
174	Milówka	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	134	.	.	.
175	Przyborów		.	.	.	4	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	61	.	.
176	Ślemień	10	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13	20	1	30
	Razem	30801	365	167	5	164	2	345	1200 1/2	29 1/2	439	20 1/2	20	350	1315	150	386	14	56364	84	2079	84

III. Nawozy stajenne.

Jedną z spraw najważniejszych dla każdego rolnika stanowi zasób pokarmów roślinnych w glebie. Dla małego rolnika jest zasób ten o wiele ważniejszym, niż dla posiadaczy większych obszarów, gdyż musi on z małej przestrzeni posiadanego gruntu wyciągnąć możliwie najwyższe plony. Z tego powodu staraliśmy się oddziaływać w tym kierunku, by odpowiednio nawożono rolę, a co z tem w ścisłej łączności zostaje, odpowiednio urabiano obornik.

W latach ubiegłych lustratorowie i wędrowni nauczyciele rolnictwa bardzo gorąco się tą sprawą zajmowali; niemniej i dzisiaj sprawa ta poruszaną jest przy każdej sposobności. Nie mogąc jednak działać w tak obszernym zakresie, jak wprzódy, staramy się wciąż pismem i drukiem przypominać naszym członkom tę tak ważną dla rolników sprawę, kładąc ją zawsze na czele wszystkich usiłowań rolnika.

W działaniu naszem jednak jest pewna różnica; w ubiegłych latach uwaga zwrócona była na zakładanie t. zw. „wzorowych gnojarni“, i tą drogą chciano osiągnąć odpowiednie utrzymywanie i urabianie gnoju przez włościan. Urządzano przeto takie wzorowe gnojarnie, lub też dawano znaczną pomoc pieniężną z funduszów subwencyjnych na odpowiednie urządzenie gnojarni.

W roku sprawozdawczym załatwiono jeszcze 2 sprawy zalegające z lat ubiegłych, mianowicie: 1) na wniosek p. Rodkiewicza, lustratora rolniczego, jeszcze w r. 1899 przyobiecano p. Szubrowi w Suchodole pomoc przy urządzeniu gnojarni wzorowej. Na zgłoszenie się tegoż z wiosną 1901 r. przesłano 60 kor. na ręce Dyrekcyi szkoły rolniczej w Suchodole z prośbą wypłacenia tychże p. Szubrowi po ukończeniu gnojowni, 2) podług wskazówek udzielonych przez p. Malinowskiego urządzoną została w r. 1900 u p. Burkowicza w Tymowej gnojarnia, na którą po przedstawieniu rachunku wypłacono tytułem subwencyi 36·40 K. (Cf. zamkn. rachun. poz. 17).

Kilkoletnia jednak praktyka pouczyła, że zakładanie gnojarń takich nie prowadzi do celu, o który chodziło, a prawie, że w osiągnięciu celu przeszkadza. W skutek bowiem pouczania o wzorowem utrzymywaniu gnoju na wzorowej gnojarni, wytworzyło się dla nieoświeconego rolnika pewnego rodzaju „błędne koło“. Małorolny gospodarz nagabywany, dlaczego z gnojem nie obchodzi się starannie, odpowiadał, że go nie stać na wzorową gnojarnię, a w takich warunkach, jakie posiada, lepiej obchodzić się z gnojem nie może; wobec tego należałoby chyba każdemu gnojownię z subwencyjnych funduszów wybudować, aby usunąć możliwość wymówki.

Obecnie zaniechaliśmy tego systemu postępowania a chwyciliśmy się innego, może krótszą drogą prowadzącego do celu. Oto zachęciwszy skromnemi nagrodami, zaprosiliśmy czytelników „Przewodnika“ a członków naszego Towarzystwa, do nadsyłania dokładnych opisów, jak u siebie na swoich gospodarstwach z gnojem się obchodzą. Nadesłano znaczną ilość odpowiedzi, które szczegółowo omówiono w dodatku do sprawozdania pod III. Wskazówki, uzyskane na podstawie tych opisów, spowodowały nas do rozpisania pewnego rodzaju konkursu na nagrody za ulepszenia różnego rodzaju przy obchodzeniu się z gnojem, przeprowadzone przez małorolnych gospodarzy a członków naszego stowarzyszenia, w trzech powiatach zachodnich: mianowicie wielickim, niskim i kolbuszowskim i trzech powiatach wschodnich: mianowicie mościskim, samborskim, i sokalskim. Powiaty te zostały wybrane z pomiędzy tych, w których według nadesłanych opisów zauważyliśmy największe zacofanie w sposobie obchodzenia się z gnojem.

Szczegółowe warunki, tyczące się tego konkursu, podane są w odezwie do członków Kółek rolniczych, w numerze 7 Przewodnika z r. 1902 na str. 153, do niej przeto odsyłamy chcących się zapoznać ze sposobem przeprowadzenia akcyi.

Z naszej strony spodziewamy się po tych zmianach bardzo dodatnich skutków. Staraniem naszem było, stawiając warunki konkursu, objąć wszystkich rolników mniej lub więcej zamożnych, i każdemu z nich podsunąć myśl, w jaki sposób może ulepszenia pewne wprowadzić w obchodzeniu się z gnojem, a przez wprowadzenie ich i załatwienie drobnych formalności zasłużyć na nagrodę. W przyszłym dopiero roku będziemy mogli odpowiedzieć, czy nadzieje się ziściły.

IV. Nawozy sztuczne.

Wśród członków naszego Towarzystwa użycie nawozów sztucznych, jako nawozów pomocniczych do wydobycia większych plonów z danej przestrzeni gruntu, wzmaga się z roku na rok.

Sprowadzono nawozów:

W roku	1899	do 103 Kółek	za 124.922	koron
„	1900	„ 183 „	„ 160.247	„
„	1901	„ 253 „	„ 251.860	„

Że nawozy sztuczne są uważane rzeczywiście jako nawozy pomocnicze, dowodzi ta okoliczność, że używanie ich w powiatach mających lepszą, zasobniejszą glebę nie rozpowszechnia się. Natomiast w okolicach podgórskich o glebie ubogiej i tam, gdzie produkcya gnoju jest stosunkami miejscowymi ograniczoną, zwiększa się stale z roku na rok.

Badając szczegółowo sumaryczne zestawienia podług powiatów, pomieszczone w niniejszem sprawozdaniu, widzimy, że w roku 1901 sprowadziły nawozów sztucznych za kwotę niższą od 1000 koron powiaty: bóbrecki, gródecki, horodeński, jarosławski, kamionecki, lwowski, mościski, rawski, samborski, skałacki, sokalski, stryjski, tarnobrzeski, trembowelski.

Zwyż 1000 koron: brzozowski, dobromilski, jaworowski, mielecki, niski, stanisławowski.

Zwyż 2000 koron: dąbrowski, krakowski, łańcucki·
„ 3000 „ grybowski, kolbuszowski.
„ 4000 „ krośnieński, ropczycki.
„ 5000 „ chrzanowski, nowotarski, pilzneński, wielicki, żywiecki.
„ 10000 „ brzeski, gorlicki, tarnowski.
„ 11000 „ rzeszowski i sanocki.
Za 13243 „ bocheński.
„ 13827 „ wadowicki.
„ 14721 „ limanowski.
„ 15013 „ jasielski.
„ 16266 „ bialski.
„ 22699 „ nowosądecki.
„ 44641 „ myślenicki.

Badając dalej ze sprawozdań, nadesłanych przez Kółka, jakość używanych nawozów sztucznych, widzimy, że najwięcej rozpowszechnionym nawozem są dotychczas nawozy fosforowe, których zakupiono przez Kółka rolnicze w roku 1900-m 199 wagonów, a w roku 1901-m 308 wagonów. Między fosforowymi nawozami zaś dominujące stanowisko zajmują żużle, których sprowadzono w r. 1900-m 128·40 wagonów a w r. 1901-m 213 wagonów. Natomiast używanie nawozów potasowych jest nadzwyczaj skąpe i tylko dzięki próbom nawozowym, na łąkach przedsiębranym, użycie ich w roku 1901 zwiększyło się znacznie, gdy bowiem w r. 1900 zakupiono przez Kółka zaledwie $^{8}/_{10}$ wagonu (80 q.), w roku 1901 zakupiono już 12 wagonów, (mianowicie do powiatu bialskiego 748 q., kolbuszowskiego 216 q., niskiego 117 q., a do innych 15 powiatów dla próby rozebrano resztę w ogólnej ilości 124 q). Zapotrzebowanie nawozów azotowych jest również bardzo słabe; w roku 1900 zakupiono przez Kółka 20 q. saletry, w roku 1901 zaledwie 23 q.

Z powyższych danych przebija się przedewszystkiem widoczna dążność do jak najtańszych nawozów, bez uwzględnienia ich rzeczywistej wartości, stąd też żużle szczególniej o niskiej procentowości kwasu fosforowego ogólnego najwięcej są poszukiwane. Dalej przejawia się zupełna nieświadomość co do głównych potrzeb nawozowych w glebach piasczystych, stąd mała ilość w ogóle zakupowanych nawozów przez Kółka w powiatach: mościskim, rawskim, tarnobrzeskim, dobromilskim, jaworowskim, mieleckim, niskim i t. d., a zupełne nieużywanie tak wskazanych dla nich nawozów potasowych. Prócz powyższych złych stron, wynikających z braku świadomości u rolników w zakresie użycia nawozów sztucznych, przybywa jeszcze groźna okoliczność, mianowicie nieumiejętność zakupna nietylko odpowiednich rodzajów nawozu, ale i brak ostrożności przy temże zakupnie i narażanie się na dość częste straty przez zakupna fałszowanego towaru.

Wystarczy przejrzeć ostrzeżenia w pismach fachowych, lub też komunikaty Stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach, aby się o tem przekonać.

Uznając przeto naglącą konieczność uświadomienia członków naszego stowarzyszenia, a zarazem czytelników Przewodnika w tych kierunkach a niezadowalając się pouczeniami żywem słowem przy sposobności lustracyi na zebraniach Kółek, na zjazdach powiatowych itp., staraliśmy się w bardzo przystępnych artykułach, pomieszczanych w Przewodniku, pouczać rolników o znaczeniu pokarmów roślinnych i wpływie ich na produkcyę. W tym celu były pisane artykuły: „Jak poznać potrzeby swej roli?“ „Jaką drogą przyszli rolnicy do nawozów sztucznych?“ „O wapnie i wapnowaniu gruntów“ „O różnych pokarmach roślinnych“ i wiele innych.

Informując o konieczności odpowiedniego zapasu pokarmów roślinnych w glebie i o wpływie ich na produkcyę, nie zaniedbywaliśmy pouczać członków naszych o rzeczywistej wartości tych pokarmów a więc i o wartości środków nawozowych, którymi można ich dostarczyć roślinom. Pouczaliśmy więc wciąż i zarazem ostrzegali przed licznemi oszustwami mniejszemi lub większemi popełnianemi przez fałszowanie nawozów w handlu.

W tym kierunku idąc, w myśl wywodów dokładnie omówionych w XVIII sprawozdaniu za rok 1900 na str. 19 i 20, staraliśmy się za pomocą radykalnego środka, za jaki uważamy objęcie pośrednictwa przy zakupnie nawozów sztucznych, usunąć niebezpieczeństwo grożące naszym członkom, które tem bardziej było groźnem, że z nieświadomością samych interesowanych łączyła się chęć nabycia za tanią cenę nawozów, co wobec kartelu fabryk nawozów sztucznych uzyskać się nie da. Możliwe są tylko znaczne opusty i ulgi, zależne od ilości zamówionych wagonów.

Otóż starania nasze po wielu usiłowaniach dały ten rezultat, iż uzyskaliśmy na warunkach względnie przystępnych i dla członków naszego stowarzyszenia korzystnych możność pośredniczenia przy zakupnie nawozów sztucznych. Trudno od razu wszystkie Kółka nakłonić do korzystania z pośrednictwa, na razie jednak akcya mimo spóźnionego powiadomienia o niej nieźle się rozwinęła.

Ogółem zakupiliśmy dla członków naszych na jesieni 1901 i z wiosną 1902 r. 61 wagonów żużli różnoprocentowych, $11^{1}/_{2}$ wagonów mąki kościanej, 3 wagony superfosfatu mineralnego, $5^{3}/_{4}$ wagonów kainitu i 350 kg. saletry, — co czyni razem ogólną ilość $81^{1}/_{4}$ wagonów nawozów sztucznych.

Nie od rzeczy tu będzie wspomnieć o utrudnieniach kredytowych przy zakupnie nawozów. W tym kierunku też wielką usługę mogłyby oddać miejscowe instytucye kredytowe, a w pierwszym rzędzie kasy Raiffeisena. Jako świadome lepiej stosunków miejscowych łatwiej mogą udzielić sześciomiesięcznego kredytu, niż firmy handlowe, nie znające stosunków Kółka żądającego kredytu.

Zorganizowanie zakupna nawozów sztucznych dla Kółek tylko za gotówkę ułatwiłoby i nam znakomicie akcyę w tym kierunku, a zarazem umożliwiłoby uzyskanie korzystnych warunków przy zbiorowem zakupnie.

Dodatkowo zaznaczamy, że akcyę pośredniczenia w zakupnie prowadzić będziemy nadal, spodziewając

się, że wytrwała praca w tym kierunku do bardzo dodatnich wyników nas doprowadzi, raz przez dostarczanie Kółkom nawozów po znacznie niższych cenach, a powtóre przez usunięcie od niedosyć świadomych rolników wyzysku, jakiemu dzisiaj dosyć często ulegają ze strony niesumiennych handlarzy i pośredników.

V. Maszyny i narzędzia rolnicze.

Akcya pośrednictwa w nabywaniu maszyn i narzędzi rolniczych, prowadzona konsekwentnie i wytrwale, z każdym rokiem coraz więcej się rozwija. Twierdzenie to nie jest gołosłowne, lecz opiera się na cyfrach rzeczywistych; w roku 1901 zamówiły Kółka przez nas maszyn i narzędzi rolniczych za kwotę 12.137·30 koron.

W porównaniu do pięciolecia ubiegłego widzimy że w r. 1900 zamówienia wynosiły tylko 81·5% tej kwoty, w r. 1899 tylko 62·4%, w 1898 r. — 24·1%, a w 1898 zaledwie 12·7% kwoty z r. 1901.

Jeżeli uwzględnimy okoliczności, towarzyszące zamawianiu przez nas maszyn i narzędzi, a zatem przedewszystkiem opusty z cen katalogowych, jakie uzyskujemy od firm fabrycznych, które wyniosły kwotę 2092 82 kor. czyli 17·2% od cen nominalnych, dalej gdy uwzględnimy, że członkowie Kółek nietylko otrzymują opust ten w całości na swoją korzyść, ale zarazem mają ułatwioną informacyę, czy jakąś maszynę lub narzędzie opłaci się nabyć lub też nie, w ogóle, że mają wszelką fachową doradę w zakresie maszyn, wskutek czego nie narażają się na zakupno towaru lichego, nieodpowiedniego, lub też choćby i dobrego, ale dla stosunków małego gospodarza nieodpowiedniego, musimy przyznać, że działalność nasza dość znaczne przynosi korzyści.

Zapewne i w tym, jak w wielu innych kierunkach, powinnoby iść lepiej. Ani jedno narzędzie, ani jedna maszyna nie powinna być zakupywaną inaczej, jak tylko przez pośrednictwo Zarządu głównego. Trudne są jednak warunki; my możemy działać tylko za pośrednictwem organu Towarzystwa i kilku urzędników biura, którzy się od czasu do czasu przy lustracyach z ludnością i Kółkami stykają, podczas gdy niema miasteczka, gdzieby nie było handlarza maszynami, agenta jakichś przeważnie niemiecko-żydowskich firm, wyrabiających specyalną markę narzędzi dla chłopów galicyjskich. Niższą trochę ceną, na lata obiecaną wypłatą i rozmaitemi udogodnieniami wabią do siebie, a niema sposobów choćby najnieuczciwszych, którychby nie używali w chęci zdyskredytowania i oczernienia towaru nie od nich kupionego. Jeżeli przypomnimy jeszcze całą falangę rozmaitych, włóczących się od wsi do wsi agentów hałatowych, którzy bez zadatków, bez zapewnienia jakiegokolwiek, siłą-mocą narzucają swój towar, należy być bardzo zadowolonym nawet z takiego, na pozór powolnego, wzrostu zamówień.

Pocieszającym objawem, dowodzącym podnoszenia się mechanicznej kultury ziemi, jest przejawiające się zapotrzebowanie ulepszonych maszyn do uprawy roli. Podczas gdy w latach ubiegłych jedyną prawie maszyną, zakupywaną z fabryk, były sieczkarnie, poczem zaczęto kupować, choć w małej ilości młocarnie, to w latach ostatnich zakupowano już, wprawdzie sporadycznie tylko, pługi ulepszone, oborywacze, podskibowce.

W r. 1900 zwiększa się zapotrzebowanie na wspólny użytek Kółek młynków do czyszczenia zboża, i tryerów, siewniczków ręcznych, a w roku sprawozdawczym notujemy z przyjemnością pierwszy siewnik rzędowy, brony łąkowe, grabiarkę. Pocieszającym jest objaw ten głównie przez to, że narzędzia te nie są zakupywane przez pojedynczych gospodarzy, lecz do wspólnego użytku członków Kółka; dowodzi to, że wolno wprawdzie, bardzo wolno, ale przecież idea asocyacyi, idea łącznego działania budzi się między członkami naszego stowarzyszenia.

Szczegółowy wykaz zamówień za r. 1901 przedkładamy na str. 44 tego sprawozdania.

Z wiosną roku 1902 ruch w tym kierunku nie tylko nie zmniejszył się, ale zwiększając się w ilości, uszlachetnia się wciąż (że pozwolimy sobie użyć tego wyrażenia).

Prócz tego udało się nam objąć w komis znaczny zapas maszyn od Komitetu likwidacyjnego fabryki Stryjeńskiego i Ski. Maszyny te wprawdzie nie wyborowej jakości, lecz dobre i do użytku małorolnych gospodarstw zupełnie wystarczające, mogliśmy oddać członkom naszego Towarzystwa po cenach nadzwyczaj niskich. Do 1. czerwca 1902 roku sprzedano już tych maszyn w poważnej liczbie 721 sztuk za cenę 28.051 koron, przyczem z przyjemnością zaznaczamy, że obliczając wartość towaru odpowiednio do jego dobroci członkowie stowarzyszenia zarobili na czysto około 45%, które w wypadku, gdyby ten towar nie był się dostał w nasze ręce, lecz w ręce handlarzy i przekupniów maszynowych, z pewnością w ich kieszeniach a nie w kieszeniach naszych członków byłby się znalazł.

Że staraniem naszem jest, o ile to tylko jest możliwe, popierać firmy krajowe, rzecz naturalna. Nie możemy jednak nie przyznać, że stosunki kredytu, do których nasz włościanin przez owe fabryczki niemiecko-żydowskie jest przyzwyczajony, z dawien dawna niesłychanie nam sprawę utrudniają. Nie zrażając się jednak temi trudnościami, w obranym kierunku iść będziemy dalej.

Słów tych kilka, sądzimy, dają dostateczny dowód, że działalność nasza i na tem polu dobrze i z korzyścią dla kraju a w pierwszym rzędzie dla naszych stowarzyszonych się rozwija.

Wykaz zamówionych maszyn i narzędzi rolniczych.

Liczba porz.	Nazwa zamawiającego Kółka	Zamówiono																							Cena nominalna	zyskany opust w %	Cena rzeczywista	
		pługów	siewnik sz. rz.	siewn. rzęd.	bron łąkow.	grabiarek	młocarń	kół zamach.	młynków	tryjerów z cylindrami	sieczkarń	noży zapas.	buraczarek	parników	pras do ow.	żarn korb.	pomp do gn.	sikawek	wag dzies.	kieratów	masz. do sz.	kas ogniotr.	za gotówkę	na raty	koron		kor.	h.
1	Balice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	4	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	77·20	20	61	76
2	Bełzec	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	60·	10	55	50
3	Besko	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1		310·	29	220	.
4	Boryczówka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	120·	10	111	.
5	Brzozdowce	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	60·	10	55	50
6	Bystra	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	176·	22	137	98
7	Czułówek	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	330·	20	264	.
8	Gać	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	460·	23	356	96
9	Gierczyce	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	70·	20	56	
10	Gręboszów	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		1	66·	20	52	80
																							1	.	60·	10	54	.
11	Grodzisko dl.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	120·	10	111	.
12	Grójec	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	.	160·	15	136	.
13	Humniska	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	168·	20	134	40
14	Huta nowa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	60·	10	54	.
15	Jelna	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	176·	5	167	20
16	Kolbuszowa	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	168·	20	134	40
								1															1	.	36·	.	36	.
17	Kondratów	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	293·	20	254	40
18	Kosienice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	180·	10	162	.
19	Kowalowa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	68·	20	54	40
20	Kozy	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	146·	20	116	80
21	Królówka	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	176·	20	140	80
22	Krzyszkowice	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	300·	20	240	.
23	Leńcze	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	468·	22	366	91
24	Łączki ad Frysztak	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1	140·	10	126	.
25	Łapczyca	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	68·	20	54	40
26	Łysa góra	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	60·	10	55	50
27	Markowa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	160·	20	128	.
28	Mętków	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	(4·	22	50	18
29	Miechowice małe	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	9	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	340 50	20	272	40
30	Milówka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	122·	10	113	.
31	Nawojowa	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	180·	20	144	.
32	Niedźwiada	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	69·50	22	54	49
33	Niechobrz	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	60	10	54	.
34	Ocieka	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	140·	20	112	.
35	Okulice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	63·	10	57	.
																										10		
36	Osiek k. Oświęc.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	1	.	675·	22	567	41
							1																	1	140·	20	112	.
37	Panasówka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	37·60	10	33	45
38	Posada jać.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	90	5	85	50
39	Przybysławice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	69·50	20	56	
40	Rudołowice	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	66·	20	52	80
41	Rybna	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	176·	22	137	98
42	Steinau	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	82·	20	65	60
43	Strachocin	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	180·	10	162	.
44	Suchodół	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1	550·	5	522	50
45	Szymbark	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	32·	20	25	60
46	Trzęsówka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	300·	10	277	50
47	Turza	.	1	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	98·	20	78	40
48	Tuszów nar.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	64·	20	51	20
																							1	.	21·	20	16	80
49	Wicyń	.	.	.	.	.	1	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		1	460·	20	368	.
50	Wola kosnowa	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	221·	20	176	80
51	Wola rogowska	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	131·	20	104	80
																								1	300·	20	240	.
52	Wojaszówka	.	.	.	.	.	.	.	.	1	6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	360·	10	324	.
53	Wojutycze	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	120·	10	108	.
54	Wójtowa	.	.	.	.	.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	188·	22	147	40
55	Zadziele	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	148·	20	118	40
																							1	.	40·	22	31	36
56	Zaleszany	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.		1	65·	20	52	.
57	Zawoja	.	.	.	.	.	3	3	2	.	2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	888·	22	696	20
58	Żegocina	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	1	860·	20	688	.
	Razem	1	1	1	1	1	17	7	5	5	56	25	1	1	1	2	3	1	1	1	3	1	21	42	12137·30	.	10044	48

VI. Melioracye rolne.

Zarząd główny, nie posiadając odpowiedniego funduszu, nie może zajmować się ani technicznem wykonywaniem potrzebnych na gruncie melioracyi, ani też sporządzaniem odpowiednich planów i kosztorysów, lecz z konieczności akcyę swą pod tym względem ograniczyć musi do teoretycznej tylko i informacyjnej działalności.

Informacyjną działalność wykonywano: 1) przez drukowanie w „Przewodniku“ odpowiednich artykułów, z których zaznaczyć trzeba pisane przez pierwszorzędnego znawcę melioracyi rolnych, inżyniera dra Blautha; 2) przez żywe słowo naszych inspektorów rolniczych, którzy nie pomijają żadnej nadarzającej się sposobności do pouczania i wykazywania znacznych korzyści z drenowania; 3) przez udzielanie wskazówek listownych jako odpowiedzi na zapytania nadchodzące z Kółek rolniczych, przyczem zasięgano zwykle porady Biura melioracyjnego.

Często inspektor rolniczy spotyka miejscowości, w których potrzeba drenów wprost bije w oczy i gdzie bez melioracyi tej niemożebne są żadne inne ulepszenia n. p. w Falkowicach, Handzlówce, Korczynie, Czeluśnicy, Gdowie, Krzyszkowicach i wielu innych.

Nasi też inspektorowie informują ludność wiejską o zakładaniu spółek drenarskich i o możliwości dostania znacznych zasiłków i pomocy od rządu i kraju na melioracye rolne.

Przy tej sposobności zauważyć musimy, iż małorolni gospodarze za mało dotąd są informowani o spółkach drenarskich i o subwencyach na drenowanie. Oprócz tych artykułów bowiem, które w tej sprawie były ogłoszone w „Przewodniku Kółek rolniczych“ nie wyszły żadne inne publikacye przeznaczone dla ludu.

Kto wie, jak trudno uzyskać jednomyślność w powzięciu zgodnej uchwały kilkudziesięciu ludzi, a zwłaszcza gospodarzy wiejskich, wśród których są jeszcze starzy, zacofani rutyniści, ten nie będzie się dziwił, iż drenowanie gruntów włościańskich tak powolnym posuwa się krokiem. Często bowiem kilku lub kilkunastu zacofańców, których grunta porozrzucane są między gruntami reszty gospodarzy, uniemożliwiają wprowadzenie tej najskuteczniejszej melioracyi.

Nawoływania jednakże nasze nie idą na marne, gdyż w ubiegłym roku dwadzieścia pięć Kółek z inicyatywy naszej wydrenowało 757 morgów. Z niektóremi z tych Kółek trzeba było długą przeprowadzać korespondencyę, w innych zaś inspektor rolniczy odrazu na miejscu przekonał gospodarzy o konieczności drenowania.

W bieżącym roku spodziewamy się, iż ilość Kółek, drenujących swe grunta, będzie prawdopodobnie znacznie większą, gdyż po wiosennym już tylko wyjeździe jednego inspektora rolniczego, wniosły na nasze ręce podania do Wydziału krajowego trzy Kółka: Żegocina, Albigowa i Krzyszkowice. Zaprzeczyć się nie da, iż ilość Kółek, chcących drenować swe grunta, byłaby znacznie większą, gdyby czynność ta, prowadzona przez Wydział krajowy, mogła być pospieszniej, niż obecnie załatwianą. Dziś wielu członków Kółek, mających mniejsze kawałki gruntu do drenowania, nie udaje się o pomoc w tym względzie. I tak z tych 757 morgów, drenowanych tego roku, 43 morgi, będące własnością dziewięciu gospodarzy, drenowano bez pomocy rządu i kraju.

Drenowanie gruntów przy pomocy kraju uskuteczniane jest wyłącznie rurkami, wypalanemi z gliny. W niektórych tylko miejscowościach, gdzie mają pod dostatkiem kamieni polnych, używają ich zamiast rurek. Kamienne takie dreny wymagają wprawdzie więcej przy zakładaniu pracy, lecz należycie przeprowadzone zadanie swe najzupełniej spełniają. Zwłaszcza w górskich miejscowościach są one bardzo odpowiednie i wskazane. Tam bowiem wobec kosztownego i trudnego dowożenia rurek, których przy tem znaczny procent się psuje, kamienie są najodpowiedniejszym materyałem. Między innemi przytoczyć możemy wybornie kamieniem zdrenowane grunta członków Kółka rolniczego w Janowicach tarnowskiego powiatu.

VII. Sprawy mleczarstwa.

Uważając mleczarstwo jako jeden z najgłówniejszych działów gospodarstwa rolnego, Zarząd główny szczególniejszą zwrócił na ten dział uwagę, a to tem bardziej, iż ma on bardzo wiele warunków do należytego rozwinięcia się, a jednak przez większość małorolnych gospodarzy jest jeszcze lekceważony i zaniedbywany. Kiedy w innych krajach mleczarstwo do wysokiego rozwinęło się stopnia i od dawna już umożliwiło wprowadzenie intenzywnej hodowli bydła nawet w najmniejszych gospodarstwach, to u nas po staremu jest jeszcze chów bydła uważany za zło konieczne.

Błędne to, z dawien dawna między naszymi rolnikami zakorzenione mniemanie Zarząd główny starał się w rozmaity sposób obalić, co też już w części uskutecznione zostało, bo obecnie w bardzo wielu miejscowościach chów bydła zaczyna wchodzić na odpowiedniejsze, racyonalne tory.

Niemało przyczyniło się do tego ustawiczne zachęcanie w „Przewodniku“ do uprawy różnych roślin pastewnych, pośrednictwo w nabywaniu nasion tych roślin i udzielanie na nie subwencyi, oraz dawniejsza praca lustratorów rolniczych. W r. 1901 polecił Zarząd główny inspektorowi rolniczemu p. Kazimierzowi Dulębie kolejne zwiedzanie tych miejscowości, w których czynne są, albo dopiero projektowane mleczarnie, bądź to spółkowe, bądź też pojedynczych, prywatnych właścicieli drobnej posiadłości.

Lustracye te rozpoczęte zostały jeszcze w jesieni 1901 roku i prowadzone są obecnie dalej, lecz z przerwami, gdyż nie można się tej sprawie zupełnie poświęcić, albowiem inne czynności, które natychmiast załatwiać trzeba, ciągłość pracy przerywają. W lustracyach tych nie bada się samej fabrykacyi i wogóle technicznej przeróbki mleka na masło i sery, lecz głównie całą uwagę skupia się na hodowlę i żywienie bydła, oraz na to wszystko, co z żywieniem jest w jakimkolwiekbądź związku, a więc na produkcyę paszy na polach i łąkach, na żywienie krów w lecie i w zimie, na urządzenie stajni, gnojowni, na przechowywanie obornika i t. d. Wreszcie bada się stosunek mleczarni do producentów i miejscowego Kółka.

Podczas takich lustracyi mleczarń i przy jednoczesnem zwiedzaniu w każdej miejscowości łąk, pól, budynków, narzędzi i inwentarzy tysiączne nasuwają się sposobności do wytknięcia tego lub owego błędu, wytłómaczenia tej lub owej przyczyny, a często do pochwalenia za staranną i umiejętną pracę. Wykłady takie, a właściwie pogadanki z gospodarzami na łące, w polu, czy wreszcie na podwórku gospodarczem, przeplatane ciągłemi na miejscu demonstracyami i co krok nasuwającymi się nowymi tematami, zaciekawiają i żywo interesują tak gospodarzy, jak i gospodynie wiejskie, więc też na brak chętnych słuchaczów inspektor Zarządu głownego uskarżać się nie miał powodu.

W ten sposób prowadzone zwiedzanie mleczarń zabiera jednak dużo czasu, lecz przyczynić się może do podniesienia niejednego gospodarstwa małorolnego właściciela. Dotychczas zlustrowane zostały w następujących miejscowościach mleczarnie: Albigowa, Blizne, Borzęcin, Czeluśnica, Czudec, Gdów, Grabownica, Kalembina, Krosno, Korczyna, Królówka, Łęki górne, Machów, Markowa, Porąbka uszewska, Szynwałd, Szczurowa, Tarnobrzeg i Tęgoborze.

Jedne z nich rozwijają się bardzo dobrze i opłacają się należycie, inne mniejszym kontentują się zyskiem, lecz są i takie, które ledwie koniec z końcem związać są w stanie. Wszystkie jednak narzekają na utrudniony i niepewny zbyt swych produktów, a zwłaszcza sera. Wiele też z mleczarń kupuje tylko śmietankę, zwracając odtłuszczone mleko z powrotem. Cena, jaką wtedy mleczarnia płaci za mleko wynosi prawie wszędzie 6 halerzy za litr w lecie, 7 zaś w zimie. Wszystkie też mleczarnie mają nadmiar mleka w półroczu letniem, a za mało w zimowem i zwykle trzy razy tyle przerabiają mleka w okresie pierwszym, co w drugim.

I na ten to punkt właśnie, tak jasno i dobitnie wykazujący źle zrozumianą oszczędność naszych małorolnych gospodarzy w żywieniu krów przez zimę, zwracało się przedewszystkiem uwagę.

Dziś poprzestajemy na niniejszem zaznaczeniu, w jaki mianowicie sposób i w jakim kierunku prowadzona jest akcya w sprawie podniesienia mleczarstwa, gdyż po ukończeniu czynności wydane zostanie z niej szczegółowe sprawozdanie jako nowy przyczynek do badań potrzeb rolniczych i ekonomicznych włościańskiej ludności.

VIII. Sadownictwo.

Do roku 1901 Zarząd główny nie mógł wpływać i oddziaływać na rozwój sadownictwa wśród włościańskiej ludności, gdyż nie posiadał sił fachowych do wykonania tego zadania. To, co na tem polu robiono w poszczególnych Kółkach rolniczych, było wynikiem starań i zabiegów prywatnych osób, zamiłowanych w sadownictwie i pragnących wywrzeć zachętę na ludność za pomocą odpowiednich pouczeń, połączonych nieraz z bezpłatnem rozdawnictwem szczepów. Niewszystkie jednak Kółka rolnicze były w tem szczęśliwem położeniu korzystania z usług osób, któreby posiadały konieczny zasób wiedzy sadowniczej a przytem umiały i chciały udzielać pomocy. Stąd w wielu miejscowościach członkowie Kółek rolniczych, pragnący zająć się staranniej starymi sadami lub mający zamiar sadzenia nowych drzewek, zdani byli na własne siły i na wiadomości z książek i czasopism zaczerpnięte. Wynikiem tego było, że mimo najlepszych chęci popełniano liczne błędy: drzew starych nie pielęgnowano należycie lub stosowano wobec nich nieodpowiednie środki, przy sadzeniu nowych drzewek nie uwzględniano warunków gleby, klimatu i położenia, nie przestrzegano doboru wskazanych dla miejscowości odmian, kupowano szczepy z pierwszej lepszej szkółki, byle tanie. W tych zaś miejscowościach, gdzie nikt impulsu nie dawał i gdzie wśród członków Kółka nie zbudziła się jeszcze chęć do sadownictwa, pozostawały sady w dawnym ich dzikim stanie albo świeciły jak dawniej pustki koło chat włościańskich.

Również Zarządy powiatowe nie wiele zdziałać mogły w zakresie sadownictwa gdyż również nie rozporządzają fachowemi siłami, i tylko tam podjąć mogły pracę na tem polu, gdzie chętna jednostka nie odmówiła swej pomocy. W powiecie gorlickim tamtejszy Zarząd powiatowy wpłynął zachęcająco na członków Kółek rolniczych, korzystając z chętnej pracy ks. Markowicza: w powiecie jasielskim wygłaszał wykłady o sadownictwie p. Cwiok nauczyciel z Wojaszówki, w Łańcucie Zarząd powiatowy starał się oddziałać na podniesienie sadownictwa przez założenie szkółki drzew owocowych.

Dobrowolna ta praca chętnych osób, tak po Kółkach jak i w Zarządach powiatowych, ograniczająca się na niektóre gminy i powiaty, okazała się niedostateczną wobec budzącego się coraz więcej zamiłowania do sadownictwa i w obec chęci małorolnej ludności powiększenia dochodów z ziemi przez staranne pielęgnowanie starych sadów i przez zakładanie nowych. Chodziło o to, aby można było nieść pomoc tam, gdzie jej na miejscu nikt nie mógł udzielić

chodziło dalej o to, by pomoc ta była fachową i rzeczywiście wpłynęła na postęp w sadownictwie.

Uwzględniając to, Zarząd główny przy ogłoszeniu konkursu na posadę asystenta w oddziale rolniczym biura postawił za warunek, by kandydat posiadał przedewszystkiem dokładną znajomość sadownictwa, by w tym kierunku głównie mógł działać. Jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu pomieściliśmy, mianowano asystentem p. Eugeniusza Poluszyńskiego, który ukończył c. k. wyższy zakład naukowy dla uprawy i przerobu owoców oraz wyrobu wina w Klosterneuburgu. Objął on urzędowanie z dniem 1. lipca 1901.

Akcya, jaką na razie na polu sadownictwa prowadzić można, podobna jest do działalności dawnych wędrownych nauczycieli rolnictwa. Polega ona na badaniu stanu sadów w różnych miejscowościach, na udzielaniu odpowiednich pouczeń z zastosowaniem demonstracyi, na szerzeniu zachęty do umiejętnego zajęcia się sadownictwem. Różni się jednak tem, że tam, gdzie odkryto przychylne warunki, wykłady rozszerza się na dłuższy okres czasu a zarazem wdraża się kroki, zmierzające już to do wprowadzenia przeróbki owoców, już to do korzystniejszego ich zbytu.

Do szerzenia zachęty do gorliwszego zajęcia się sadownictwem i do wygłaszania podstawowych wiadomości z zakresu sadownictwa, nadają się najlepiej liczniejsze zebrania. Skorzystano dla tego z zebrań powiatowych i delegowano p. Poluszyńskiego na Zgromadzenia powiatowe Kółek rolniczych w Tłumaczu, Rzeszowie, Monasterzyskach (dla powiatu buczackiego) i Szczercu (dla powiatu lwowskiego). Prócz tego na życzenie Oddziałów c. k. Towarzystwa gospodarskiego wygłosił p. Poluszyński wykłady na ich zebraniach we Lwowie, Stryju i Jarosławiu.

Najwięcej miejscowości zwiedził p. Poluszyński w powiecie liskim, dokąd wydelegowany został na życzenie delegata Zarządu głównego na tamtejszy powiat p. E. Beneszka, em. c. k. starosty.

Pouczenia odbyły się w następujących Kółkach rolniczych: Uherce w obec 30 słuchaczów, Myczkowce wobec 17, Berezka wobec 103, Średnia wieś wobec 20, Hoczew wobec 66, Poraż wobec 92, razem w 6 Kółkach rolniczych wobec 328 słuchaczów. Powiat liski nie nadaje się jednak do hodowli drzew owocowych na szersze rozmiary. Okolica podgórska, narażona na silne i zimne wiatry, nie sprzyja sadownictwu i tylko te miejscowości, jak Hoczew i Poraż, które są zasłonione od dokuczliwych wiatrów, mogą bez obawy przystąpić do sadzenia odporniejszych odmian, w innych ograniczyć się trzeba do hodowli agrestu i porzeczek. Trudne te klimatyczne warunki sprawiły, że sadownictwo w powiecie liskim się nie rozwinęło a i na przyszłość o uprawie szlachetniejszych odmian mowy być nie może.

W przeciwstawieniu do powiatu liskiego posiada łańcucki powiat dobre warunki dla rozwoju sadownictwa. Tutaj zwiedził inspektor sadownictwa następujące Kółka rolnicze; 1) w Albigowej, 2) w Handzlówce, 3) w Mikulicach, 4) w Markowej. W Handzlówce trwały pouczenia przez dwa dni wobec 76 słuchaczów, w Albigowej i Mikulicach przez jeden dzień — w pierwszej miejscowości słuchało wykładów 26 słuchaczów, w drugiej 30, w Markowej zbadano jedynie stan sadów. Handzlówka obfituje w znaczną ilość czereśni, które tam bardzo dobrze się udają, szczególniej na wyżynach; jest to miejscowość, gdzie należałoby spróbować uprawy czerech kleparowskich. W Handzlówce spotyka się już szlachetne odmiany jabłek jak Pepina Parkera, car Aleksander, jabłko Bismarka, wartoby zaś jeszcze wprowadzić jabłko książęce, sztetynę czerwoną i poczynić próby z renetą ananasową, Baumana i złotą zimową Parmeną. Albigowa ma już mniej sprzyjające warunki, gdyż położenie ma więcej otwarte a miejscami gleba pod uprawę drzew owocowych się nie nadaje; sadów tam obecnie mało, jest jednak dążność do ich zakładania Najodpowiedniejsze dla Albigowej byłyby z jabłek: Pepina Parkera, reneta kaselska, jabłko Boiken, w suchszych zaś miejscach sztetyna czerwona; dla uprawy grusz Albigowa się nie nadaje, śliwy możnaby hodować w miejscach wilgotniejszych, zawierających wapno. Prawie te same warunki znaleziono w Mikulicach i Markowej z tą tylko różnicą, że grunt tam wilgotniejszy, cięższy i bardzo mało posiadający wapna, z którego to powodu śliwki zupełnie się nie udają.

W Łańcucie zwiedził instruktor sadownictwa szkółkę drzew owocowych, założoną przez tamtejszy Zarząd powiatowy. Szkółka ta posiada niestety niezbyt przyjazne warunki gleby, jednak oddać będzie mogła w przyszłości te usługi, do jakich zmierza.

Do powiatu brzeskiego delegowano inspektora sadownictwa na życzenie „Biura patronatu spółek oszczędności i pożyczek“, chodziło bowiem o zbadanie, czy spółka owocarska mająca powstać staraniem Kółka rolniczego w Porąbce uszewskiej dla gmin Porąbka uszewska, Łysagóra, Jaworsko, Łoniowe Doły i Niedzwiedza ma odpowiednie warunki rozwoju. Skonstatowano, że z tych wszystkich gmin wywożą handlarze owoców rocznie za mniej więcej 20.000 K, spółka zatem ma w pierwszym rzędzie na celu usunięcie pośredników w handlu, a zawiązanie stosunków wprost z większemi bądź to krajowemi bądź zagranicznemi firmami, dalej ma się starać o wprowadzenie racyonalnego sadownictwa, wreszcie ma się zająć przeróbka owoców. Tamtejsza okolica dostarcza przeważnie jabłek i to odmian gospodarczych — najwięcej sadów znajduje się w Łysejgórze, tam też odznacza się lud wielkiem zamiłowaniem do sadownictwa. Z tego powodu po odbyciu wykładów w Porąbce urządzono następne w Łysej górze, w których uczestniczyło 116 słuchaczów nietylko z Łysej góry, lecz i z sąsiednich gmin. Podanie o przyjęcie Spółki owocarskiej pod Patronat Wydziału krajowego wniesione zostało przez Zarząd główny Towarzystwa, który z swej strony zapewnił Spółce pomoc fachową.

Spółka ta zamówiła na wiosnę b. r. przez Zarząd główny 36 jabłoni, 16 grusz, 59 sztuk zrazów jabłoni i 33 sztuk zrazów grusz. Dobrano następujące odmiany jabłek: parmena złota zimowa, książęce, Pepina Parkera i sztetyna czerwona, z grusz: bera

Liegela i bera Diela, w zrazach zamówiono jeszcze renetę szampańską.

Do udzielania pouczeń w powiecie bocheńskim przyszło w następujący sposób. Zarząd Kółka rolniczego w Żegocinie odniósł się do Zarządu głównego z zapytaniem, w jaki sposób najlepiej zużytkowaćby można znaczną ilość śliwek, jaką tamtejsze sady obrodziły. Jako najpopłatniejszy sposób podano wyrób powideł i zamieszczono odpowiednie pouczenie w „Przewodniku". Zarząd Kółka, idąc za udzieloną poradą, wyrobił 1000 kg. powideł na próbę, które znalazły bardzo szybko zbyt, między innemi także po Kółkach rolniczych, przynosząc stosunkowo o wiele znaczniejszy dochód, niżby go ze sprzedaży surowych śliw osiągnąć można. Tenże Zarząd Kółka rolniczego w Żegocinie odniósł się następnie o urządzenie kilkudniowego kursu sadowniczego. Do życzenia tego przychylił się Zarząd główny, a wykłady urządzone w wielkiej sali Kółka rolniczego cieszyły się bardzo liczną frekwencyą, tak samo i demonstracye praktyczne przeprowadzono w rozległym sadzie ks. dr. Stanisława Dutkiewicza. Kurs trwał sześć dni, brało w nim udział 93 słuchaczów nie tyle z Żegociny, ile z sąsiednich gmin. Podnieść należy, że kilkunastu gospodarzy z Trzciany codziennie robiło $1^{1}/_{2}$ mili tam dotąd i z powrotem, byle tylko nie opuścić wykładu. Kurs zakończył się siódmego dnia egzaminem bardzo szczegółowym w obecności trzech księży i okolicznego nauczycielstwa — poddało się egzaminowi 80 włościan, którzy wszyscy wykazali należyte zrozumienie rzeczy. Przy sposobności podróży z Bochni do Żegociny urządził instruktor sadownictwa wykłady w Wiśniczu Starym (104 słuchaczów), w Kobylu (40), w Leszczynie dwukrotnie (80), Trzcianie (60), w Kamionnej (40).

Powiat bocheński obfituje w ogóle w sady i z tego powodu Zarząd główny szerszą tam akcyę rozwinie, tem więcej, że ludność tamtejsza pragnie gorąco pouczeń i objawia szczerą chęć do korzystania z udzielonych wskazówek.

Na życzenie Zarządu Kółka rolniczego w Klimkówce, w powiecie sanockim, odbył się tamże trzydniowy kurs wobec 39 słuchaczów. W Klimkówce sadownictwo w ostatnich czasach bardzo się podniosło i widać tam dużo młodych sadów. Miejscowość jednak narażona jest na bardzo silne wiatry, z tego powodu wskazane są tam odmiany o niewielkich owocach i silnie trzymających się na gałęziach, jak reneta kaselska i landsberska, kuzynek, sztetyna czerwona. Obecnie jest tam czereśni mało, ale okazy, które tam wyrosły, są tak wspaniałe, że należałoby hodowlę ich szerzej rozwinąć i spróbować uprawy czerech kleparowskich.

Okolicznościowo urządzono prócz tego pouczenia w powiecie mościskim: 1) w Balicach wobec 42 słuchaczów, 2) w Myślatyczach wobec 82 słuchaczów, 3) w Pnikucie wobec 84 słuchaczów. Miejscowości te nadają się do uprawy owoców, chęci u ludu są, jednak prawie zupełny brak wiadomości w kierunku zakładania sadów i ich pielęgnowania stoi na przeszkodzie rozwojowi sadownictwa. — W gródeckim powiecie w Kółkach rolniczych na Przedmieściu czerlańskiem i na Przedmieściu lwowskiem również przeprowadzono wykłady wobec 49 słuchaczów głównie w tym celu, by dać wskazówki ludności, jak ma się zabrać do zakładania sadów, gdyż obecnie zaledwie tu i ówdzie zobaczyć tam można drzewko owocowe.

W powiecie lwowskim rozbudziło się wielkie zamiłowanie do sadownictwa w gminie Siemianówce. Na życzenie Zarządu tamtejszego Kółka urządzono także tam wykłady, z których korzystało 87 członków.

Do zbadania stosunków sadowniczych w Olesku powiatu złoczowskiego przyszło w ten sposób, że Zarząd tamtejszego Kółka odniósł się o udzielenie subwencyi na zakupno suszarni do śliwek. Po zbadaniu jednak stosunków na miejscu okazało się, że dotychczasowy zbyt w stanie surowym na targu w Brodach jest korzystniejszym, niż byłby zbyt suszonych owoców. Olesko posiada prawdziwe gaje śliwowe, gdyż w stronie koło zamku jest gleba obfitująca w wapno, a podglebie jest marglowe, warunki więc dla śliw bardzo dobre. Ponieważ jednak drzewa nie są należycie pielęgnowane, a przytem są za gęsto posadzone, więc owoce są małe i do suszenia nieodpowiednie. W drugiej stronie Oleska na tak zwanych Młynkach jest podglebie torfiaste i tam trzebaby drzewa sadzić w kopczyki i to tylko jabłonie, bo śliwy się zupełnie udać nie mogą.

Jak we wszystkich sprawach, tak też i w sadownictwie tworzyły odpowiednio opracowane artykuły „Przewodnika" uzupełnienie do działalności żywem słowem. Oprócz pouczeń, jakich udzielał w organie Towarzystwa p. Poluszyński z zakresu swego działania, pomieszczono w nim cenne wskazówki ks. Markowicza i Juliana br. Brunickiego co do doboru drzew owocowych.

Zarząd główny udzielał również wskazówek w sprawie zakupna drzew owocowych, a nawet w zastępstwie Kółek rolniczych przeprowadzał zakupno szczepów i zrazów. Także pośredniczono w zakupnie sadzonek na żywopłoty i udzielano informacyi co do zakupna i sprzedaży nasion drzew leśnych. O pomoc tę — wobec dopiero rozpoczętej akcyi — niewiele jeszcze Kółek rolniczych się odnosiło, pewni jednak jesteśmy, że z czasem oddamy w tym kierunku znaczne usługi Kółkom rolniczym i krajowemu sadownictwu.

Na wiosnę 1901 r. oraz w jesieni tegoż roku darował JWPan Julian br. Brunicki Zarządowi głównemu znaczną ilość sadzonek malin i truskawek. Korzystając z tej łaskawej ofiarności, za którą niniejszem uprzejme składamy podziękowanie, rozesłano do 45 Kółek rolniczych, które się o to zgłosiły, blisko 2000 sztuk sadzonek malin, a do 12 Kółek rolniczych około 800 sztuk truskawek.

IX. Rolnicze Spółki magazynowe.

W Niemczech i zachodnich krajach austryackich (Czechy, Morawa, Austrya dolna) poczęto zakładać w ostatnich latach tak zwane rolnicze Spółki magazynowe (Lagerhausgenossenschaften), których głównym celem wspólna sprzedaż zboża i innych produktów rolniczych w interesie produkującej ludności. W tym celu Spółki te budują przy stacyach kolejowych w dogodnych miejscowościach swoje magazyny, tutaj gromadzą dowożone przez okolicznych rolników produkta, przedewszystkiem zboże, czyszczą i mieszają w odpowiedni sposób dla ujednostajnienia towaru i pod korzystnymi warunkami sprzedają z pominięciem pośredników wprost konsumentom, to jest młynom, browarom, wojsku i t. p. Nadto Spółki te dostarczają tymże rolnikom nasion, nawozów sztucznych, otrąb, makuchów, po części i maszyn rolniczych.

Uznając „Rolnicze spółki magazynowe“ za dalszy stopień tej pracy asocyacyjnej, do której Kółka rolnicze ludność włościańską wdrażają a przy tem oceniając ich wielką doniosłość w akcyi, dążącej do wyzwolenia małorolnych gospodarzy od wyzysku małomiasteczkowych kupców zbożowych, Zarząd główny Towarzystwa zajął się bliżej tą sprawą a omówiwszy ją na posiedzeniach Komisyi rolniczej oraz Wydziału wykonawczego, przedłożył ją następnie do powzięcia uchwał na plenarnem posiedzeniu z 17. grudnia 1901 roku. Inicyatywę do podniesienia tej sprawy dał członek Zarządu głównego, Dr. Franciszek Stefczyk, który odbywając w lecie 1901 r. podróż naukową po Austryi dolnej i Niemczech, miał sposobność dokładniej się przypatrzyć urządzeniom i działalności tego rodzaju Spółek. Celem bliższego poinformowania członków Towarzystwa o zakresie działania „rolniczych spółek magazynowych“ opracował Dr. Stefczyk treściwą broszurę, która stanowi tomik 13-ty wydawnictw Towarzystwa. Broszurę rozesłano bezpłatnie wszystkim prenumeratorom „Przewodnika z Nr. 22. z dnia 15. listopada 1901 r.

Na posiedzeniu Zarządu głównego z 17. grudnia zapadła następująca uchwała:

„Uznając zakładanie „rolniczych spółek magazynowych“ za pożądane, Zarząd główny postanawia zapoznać z ich istotą członków Towarzystwa za pomocą odpowiednich publikacyi i wieców oraz bezpośredniem zetknięciem z Kółkami rolniczemi zbadać, gdzie, o ile, w jaki sposób tego rodzaju spółki mogą mieć racyę bytu“.

Jako miejsce zgromadzeń powiatowych, na których sprawa Spółek miała być omówioną, wybrano Wadowice, Bochnię, Nowy Sącz i Rzeszów.

Przeszkody różnego rodzaju nie pozwoliły na zwołanie projektowanych zgromadzeń w początkach 1902 r. W powiecie bocheńskim jednakowoż już przeprowadzono pierwsze kroki do wprowadzenia w życie pierwszej „rolniczej spółki magazynowej“, gdyż na zebraniu rolników z wielkiej i małej własności, zwołanem przez Wydział powiatowy bocheński w dniu 17. marca 1902 r., gdzie sprawę referował Dr. Franciszek Stefczyk, uchwalono założyć Spółkę, przyjęto statut i subskrybowano 275 udziałów po 10 K; porękę uchwalono dziesięciokrotną. Do Spółki przystąpiło także 28 włościan z 29 udziałami. Prezydyum Komitetu tymczasowego po zebraniu dostatecznej liczby udziałów, których minimum oznaczono na 5.000 K, zwoła ogólne zebranie członków celem ukonstytuowania się Spółki.

C. Sprawy handlowe.

I. Handlowa działalność Kółek rolniczych.

W sprawozdaniu zeszłorocznem omówiliśmy obszerniej pod tym tytułem znaczenie sklepów Kółek rolniczych dla rozwoju naszych stowarzyszeń, dla tego w bieżącym roku ograniczymy się tylko do kilku ogólnych uwag.

Jak w sprawozdaniu za r. 1900 nadmieniliśmy, wydana została „instrukcya dla sklepów Kółek rolniczych“ jako uzupełnienie do §. 13 statutu Towarzystwa. Wszystkie Kółka rolnicze zostały okólnikiem wezwane, by w myśl obowiązującej instrukcyi przeprowadziły w przedsiębiorstwach swych te zmiany, jakie poszczególne paragrafy obowiązujących obecnie przepisów wskazują. Sprawdzenie, czy wszędzie się do wezwania zastosowano, da się przeprowadzić jedynie za pomocą lustratorów handlowych. Z przedłożonych nam przez nich protokołów skonstatować dotąd można, że bardzo nieznaczny tylko procent spółkowych przedsiębiorstw nie podjął jeszcze wskazanej reorganizacyi, większość zaś bardzo chętnie przyjęła instrukcyę, widząc, że ścisłem przestrzeganiem jej postanowień dotychczasowe zawiłe nieraz stosunki najłatwiej dadzą się uregulować. Ogromną usługę oddała instrukcya przez to, że określiła ściśle charakter spółki, że przeprowadziła dokładny rozdział czynności, że uregulowała sprawę wypowiadania udziałów i rozdziału zysków. Właśnie pod tym względem panowała po przedsiębiorstwach Kółek rolniczych ogromna różnolitość, gdyż w braku ścisłych przepisów ogólne zebrania członków, a nieraz nawet tylko zarządy Kółek, wprowadzały dla

swych sklepów odrębne normy, nie zawsze zgodne z duchem spółkowego przedsiębiorstwa.

Za przedsiębiorstwa uprawnione do korzystania z firmy Kółka rolniczego instrukcya uznaje przedewszystkiem te, które Kółko rolnicze we własnym zarządzie prowadzi, obok tego jednak dozwala na wydzierżawienie firmy Kółka rolniczego na ściśle określonych warunkach.

Stosunek ten dzierżawny coraz więcej się rozpowszechnia, chociaż nie zawsze konieczność do niego zmusza. Zdarzają się wypadki, że oddanie sklepu w dzierżawę jest najlepszym środkiem do zapewnienia dalszego bytu spółkowemu przedsiębiorstwu, założonemu przez Kółko rolnicze, jednak znacznie częściej nie potrzeba, lecz wzgląd na wygodę nakłania do zarzucenia wspólnej administracyi. Należyte bowiem prowadzenie spółkowego sklepu towarów mieszanych wymaga znacznej pracy i sprawia o wiele większe trudności, niż prowadzenie innego rodzaju spółek, mających do czynienia albo tylko z pieniądzem, albo też z produkcyą, przeróbką czy zbytem jednego artykułu. W sklepach trwa ustawiczny ruch zamienny pieniędzy na towar i towaru na pieniądz, różne gatunki towarów mają właściwe sobie pory większego i mniejszego zbytu, interes wymaga ciągłej kalkulacyi cen, troskliwego przeglądu zapasów i wypośrodkowania zapotrzebowania, a co najgłówniejsza starannego codziennego książkowania i kontroli funkcyonaryuszów sklepowych.

Przy łatwo zapalnem naszem usposobieniu żmudna ta praca nie odstrasza z początku chętnych do działania jednostek, jednak po pewnym przeciągu czasu zaczyna się objawiać brak wytrwałości a obowiązki, spełniane pierwotnie z przyjemnością, zaczynają ciążyć i dokuczać, zwłaszcza że nawet najsumienniejsze zajęcie się przedsiębiorstwem nie zdoła uchronić od różnych przykrych niespodzianek. Wtedy to oddanie sklepu w dzierżawę przedstawia się jako najwygodniejsze wyzwolenie z trudów i kłopotów i gdy tylko sposobność się nadarzy, zaraz się z niego korzysta. Dzierżawa zapewnia wprawdzie czynsz od własnego domu Kółka, dywidendę od udziałów, ratę na spłacenie długów, wpływa na regulacyę cen towarów spożywczych w danej miejscowości — nie jest więc bez korzyści dla Kółka — jednak z jej nastaniem znika spółkowe przedsiębiorstwo, które było szkołą asocyacyjnej pracy a mogło stać się źródłem nowych przedsięwzięć zbiorowych. Z tego głównie powodu Zarząd główny, gdzie tylko może i jak tylko może, odradza od wypuszczania w dzierżawę sklepów Kółek rolniczych a tam, gdzie dzierżawy istnieją, zachęca do ponownego podjęcia przedsiębiorstwa spółkowego.

W tegorocznych statystycznych zestawieniach Kółek rolniczych figurują jeszcze w wykazach sklepy, będące prywatną własnością a używające mimo to firmy Kółka rolniczego. Jest to w rzeczywistości sprzeczne z obowiązującą instrukcyą, jednak zatrzymaliśmy je jako konieczność okresu przejściowego. Uregulowanie stosunku między Kółkiem rolniczem a właścicielem sklepu pod firmą Kółka nie da się przeprowadzić za pomocą korespondencyi, lecz wymaga obecności na miejscu lustratora handlowego. Powody oddania sklepu w prywatną własność są prawie w każdej miejscowości innej natury; w jednej korzystanie z firmy Kółka rolniczego uznane być musi za nadużycie, w drugiej znów prywatny taki sklep jest dobrodziejstwem dla gminy; tu oddanie firmy zabójczo podziałało na Kółko rolnicze, tam znowu z prywatnego sklepu, który pozostał jako ślad po zawiązanem niegdyś Kółku, wychodzi inicyatywa do zorganizowania rzeczywistego, spełniającego wskazane sobie funkcye stowarzyszenia. Z tych powodów sprawa ta szablonowo nie da się załatwić i wymaga wszędzie szczegółowego zbadania na miejscu. Wobec ogromnego nawału pracy, jaką lustratorowie mają do spełnienia, przeprowadzenie dochodzeń nie da się w krótkim przeciągu czasu uskutecznić i stąd okres przejściowy trwać musi dłużej. Gdzie między właścicielem sklepu pod firmą Kółka rolniczego a Kółkiem rolniczem utrzymała się łączność działania, gdzie zarząd Kółka wykonywał kontrolę moralną nad sklepem, tam dotychczasowy luźny stosunek zamienia się zwykle na dzierżawny przez to, że tak Kółko rolnicze jak i jego członkowie składają na przedsiębiorstwo udziały. Tam zaś, gdzie właściciel sklepu nie poczuwał się do żadnych obowiązków wobec stowarzyszenia, z którego firmy korzystał, albo nawet działalność Kółka rolniczego utrudniał, tam polecano natychmiastową zmianę firmy na prywatną i powiadamiano o tem zarządzeniu władze.

II. Lustracye handlowe.

W roku 1901 lustratorowie handlowi zwiedzili ogółem 231 Kółek rolniczych; z tego wypada na p. Henryka Schmidta 69 lustracyi, na p. Stanisława Dzierżę 61, na p. Zdzisława Smidowicza 101.

Na 231 zwiedzonych miejscowości w 134 prowadzony był sklep Kółka rolniczego jako spółkowe przedsiębiorstwo, w 41 sklep Kółka rolniczego wypuszczony był w dzierżawę, w 31 używali prywatni firmy Kółka rolniczego, w 13 sklepy spółkowe upadły, w 6 nowozawiązanych Kółkach rolniczych udzielone zostały wskazówki do założenia sklepu.

Wyniki lustracyi sklepów, prowadzonych jako spółkowe przedsiębiorstwo, podane są w osobnem zestawieniu na str. 51. Obrót roczny tych 134 sklepów wynosił 3,397.520 kor.: wartość towarów, znalezionych w dniu lustracyi a obliczonych albo po cenie zakupna, albo po cenie sprzedaży lecz z odliczeniem 20%, reprezentowała kwotę 326.036 kor., inwentarze sklepowe oraz nieruchomości należące do lustrowanych Kółek oszacowane zostały na 151.293 kor., w udziałach złożono na te spółkowe przedsiębiorstwa 137.757 kor. a fundusze ich rezerwowe wynosiły 130.674 kor.

Wśród 134 sklepów wykazało 107 nadwyżkę wynoszącą 126.013 kor. a 27 niedobór w kwocie 25.906 kor. Przeszło połowa ogólnej kwoty niedo-

Zestawienie

według powiatów wyników lustracyi w sklepach Kółek rolniczych, prowadzonych we własnym zarządzie, za rok 1901.

Liczba porządk.	Nazwa powiatu	Ilość sklepów	Obrót roczny		Stan czynny: Gotówka w kasie		Wartość towarów		Wierzytelności		Wartość inwentarza i własnych budynków		Niedobór		Stan bierny: Udziały		Fundusz rezerwowy		Długi towarowe i pieniężne		Nadwyżka	
1	Biała	3	14500	—	728	20	1129	83	2253	65	11875	64	1) 62	95	273	80	754	96	9238	—	5783	51
2	Bochnia . . .	2	24000	—	45	58	921	64	509	88	2102	86	—	—	364	—	—	—	2040	26	1175	70
3	Brzozów . . .	3	52000	—	571	84	5514	03	5927	38	3380	40	—	—	2264	—	4817	70	3759	33	4552	62
4	Chrzanów . .	2	176000	—	2178	66	15299	67	2915	14	997	82	2) 1979	82	137	—	8718	79	12682	60	1832	72
5	Dobromil . . .	2	113000	—	480	88	9009	31	12236	89	3079	19	—	—	1702	02	17772	17	2164	88	3167	20
6	Drohobycz . .	2	727000	—	1219	73	401 6	63	45267	14	45043	24	3) 16	75	25903	89	15624	30	85531	78	4663	52
7	Husiatyn . . .	3	116600	—	1131	78	7414	58	5915	75	484	65	4) 162	32	1884	—	5552	76	6367	78	1304	54
8	Jarosław . . .	4	71400	—	714	79	3570	51	1591	92	482	50	—	—	1245	—	780	74	3173	98	1160	—
9	Jasło	6	115000	—	2350	63	9791	58	4561	97	6532	39	5) 685	55	6812	60	3467	48	11236	34	2405	70
10	Jaworów . . .	3	34000	—	175	74	1199	01	1569	22	445	89	6) 130	16	1943	36	552	38	990	60	33	68
11	Kolbuszowa . .	5	145300	—	689	39	18853	59	7237	98	11010	98	7) 316	50	4134	76	6716	79	22281	86	4975	03
12	Krosno . . .	11	161800	—	1400	78	11180	54	7171	50	2288	14	8) 797	03	5832	50	3895	86	8422	82	4686	81
13	Limanowa . .	2	82000	—	1048	46	6490	52	7155	92	2806	06	—	—	4287	34	—	—	3316	93	9896	69
14	Lwów	3	34200	—	339	74	1191	46	1602	38	2675	31	9) 326	71	1538	01	175	32	3692	87	729	40
15	Łańcut . . .	10	130900	—	4109	20	9370	20	6553	38	8527	90	10) 2483	82	6106	11	11450	38	11211	27	2276	74
16	Mielec . . .	6	86760	—	1429	66	14512	62	3861	63	2388	97	—	—	8041	60	367	02	5630	04	8154	22
17	Mościska . . .	5	38800	—	547	33	1383	49	4349	90	3085	92	11) 541	13	412	68	5256	23	2854	67	1384	19
18	Nowy Sącz . .	2	78000	—	72	10	7505	79	3842	14	3079	46	12) 12288	77	3086	—	4416	72	17861	41	1424	13
19	Przemyślany .	5	30000	—	444	52	1417	49	6392	76	1756	30	—	—	469	61	200	08	482	76	8858	62
20	Sambor . . .	2	97000	—	29	43	10934	56	2963	93	1163	61	13) 645	22	3893	—	—	—	11843	75	—	—
21	Sanok	4	119800	—	1124	98	10650	37	9753	41	3448	02	—	—	6702	76	950	95	14818	88	2504	19
22	Skałat	2	27360	—	116	34	1231	64	307	86	129	78	14) 10	08	780	50	492	78	73	62	448	80
23	Tarnobrzeg . .	13	85800	—	3197	97	7326	24	11756	74	7492	20			1956	72	9237	32	6877	67	11701	44
24	Wadowice . .	5	108400	—	1802	38	10065	08	11988	15	6546	73	15) 170	87	2712	40	6581	82	7236	33	14042	66
25	Złoczów . . .	5	95200	—	2440	36	10545	84	4975	32	779	58	—	—	5815	16	2621	29	6754	52	3550	13
26	Żydaczów . .	4	54800	—	458	27	2361	73	1901	70	577	63	16) 221	69	1878	54	64	—	2744	71	833	77
27	Żywiec . . .	2	97000	—	171	63	17255	98	14879	36	6212	38	17) 593	74	19195	98	—	—	19429	94	487	17
28	Inne powiaty .	18	481000	—	6498	36	89732	25	41630	43	12900	35	18) 2473	05	18383	71	20206	19	90663	84	23980	70
	Razem . .	134	3397520	—	35518	73	326036	18	231073	43	151293	90	23906	16	137757	05	130674	03	373383	44	126013	88

1) w 1 sklepie; 2) w 1 sklepie; 3) w 1 sklepie; 4) w 1 sklepie; 5) w 2 sklepach; 6) w 1 sklepie; 7) w 1 sklepie; 8) w 3 sklepach; 9) w 1 sklepie; 10) w 3 sklepach; 11) w 1 sklepie; 12) w 1 sklepie; 13) w 2 sklepach; 14) w 1 sklepie; 15) w 1 sklepie; 16) w 1 sklepie; 17) w 1 sklepie; 18) w 4 sklepach.

boru, bo 12.288 kor. przypada na jedno Kółko rolnicze w Muszynie. W miejscowości tej przez blisko 10 lat rozwijał się bardzo pomyślnie sklep spółkowy Kółka i należał do najznaczniejszych w kraju. brak nadzoru jednak spowodował nagłą katastrofę i upadek przedsiębiorstwa. Sprawa była rozpatrywana sądownie, lecz obwinionego kierownika sklepu uwolniono. Zarząd miejscowego Kółka rolniczego dopiero wtedy odniósł się o lustracyę i szczegółowe zbadanie stanu interesu, gdy o sanacyi przedsiębiorstwa już nie było można myśleć. — Drugi znaczniejszy niedobór w kwocie 1979 kor. wykazuje jedno z większych Kółek rolniczych powiatu chrzanowskiego; powodem jego była niesumienność sklepikarki oraz okradanie sklepu przez złodzieja, który przez dłuższy czas co nocy do sklepu się zakradał. Wobec znacznego zapasu towarów i wielkich obrotów szkody, wyrządzane przez sklepikarkę i złodzieja, nie dały się zaraz skonstatować, stan anormalny przeto trwał blisko trzy miesiące i spowodował wyżej podany deficyt. — Reszta niedoboru w kwocie 9.639 kor. rozkłada się prawie równomiernie na pozostałych 25 Kółek, tak, że przeciętny niedobór w nich wynosił 385 kor. Nie zawsze spowodowała go wadliwa gospodarka, często wynikł on ze sprostowania poprzednich nieodpowiednio przez Zarząd Kółka zestawionych bilansów. W innych powodem strat była nieuczciwość sklepikarzy, od której nawet przy najstaranniejszej codziennej kontroli uchronić się skutecznie nie można.

W 41 sklepach Kółek rolniczych, które zostały wydzierżawione, wynosił obrót roczny 232.200 kor. Dzierżawcy wypłacili tytułem rocznego czynszu 5456 koron. Udziały członków włożone w wydzierżawione przedsiębiorstwa wynosiły 11.014 kor., wartość zaś inwentarzy sklepowych, oddanych w używanie dzierżawcom oceniona została przez lustratorów na 8.377 koron. Przeciętna kwota czynszu dzierżawnego za sklep wynosi rocznie 133 kor.

Ogólny obrót handlowy w 175 sklepach t. j. w 134, prowadzonych we własnym zarządzie, i w 41 wydzierżawionych **wynosił poważną kwotę 3,629.720 kor.**

W 31 Kółkach rolniczych, gdzie prywatne osoby używały dla swych własnych sklepów firmy Kółka, uregulowano sprawę w ten sposób, że albo wydano polecenie zdjęcia firmy Kółka, albo też zamieniono dotychczasowy stosunek właściciela sklepu do Kółka rolniczego na stosunek dzierżawny.

Systematyczne lustracye przeprowadzone zostały w r. 1901 w powiatach tarnobrzeskim, mieleckim, przemyślańskim, kolbuszowskim, żydaczowskim, krośnieńskim, oprócz tego dokończono rozpoczęte w r. 1900 lustracye powiatów jarosławskiego i złoczowskiego.

Dalej zlustrowano sklepy tych wszystkich Kółek rolniczych, które wniosły podania o udzielenie im bezprocentowych pożyczek, jak również te, gdzie według otrzymanych informacyi zakradły się pewne wadliwości w prowadzeniu przedsiębiorstwa lub gdzie między członkami Kółka z powodu spółkowego przedsiębiorstwa przyszło do nieporozumień.

Wedle możności starano się również zastosować do życzeń tych Kółek rolniczych, które same zgłaszały się o delegowanie lustratora czy to przy zmianie sklepikarza, czy też przy zestawianiu zamknięć rachunkowych, Przy lustracyach wykonywanych na żądanie Kółek liczono im już to w całości, już to częściowo koszta spowodowane lustracyą. Zwroty kosztów poniosły następujące Kółka rolnicze. 1) Dobromil 15·54 kor. 2) Schodnica 95·78 kor. 3) Staresioło 22·84 kor. 4) Rajcza 83·33 kor. 5) Nowe miasto 12·00 kor. 6) Wysoka 16 kor. 7) Poronin 39·95. kor. 8) Krzeszowice 61·44 kor. 9) Cieszyna 25·41 kor. 10) Oleszyce za dwie lustracye 79 kor. 13) Pruchnik 12·34 kor. 12) Rzochów za dwie lustracye 63·49 kor. 13) Żurawno 35 kor. 14) Tartaków 48·04 kor. 15) Busk 44·95 kor. 16) Sokołów koło Rzeszowa 52·18 kor. 17) Łączki 4·81 kor. 18) Łąki 4·81 kor. 19) Wojaszówka 4·81 kor. (trzy ostatnie Kółka rolnicze poniosły wspólnie koszta podróży lustratora).

Prócz tego delegowano lustratora na życzenie Spółki handlowej w Samborze do przeprowadzenia bilansu Spółki i na życzenie Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych do Spółki handlowej w Dembicy. Spółka handlowa w Samborze zwróciła koszta w kwocie 54·65 kor. zaś Związek stowarzyszeń w kwocie 219·03 kor.

Razem wpłynęło ze zwrotu kosztów lustracyi 995·40 kor. które wraz z kwotą 92·53 kor., zwróconą przez lustratorów handlowych z pobranych na koszta podróży zaliczek, pomieszczone są w rubryce przychodu zamknięć rachunkowych poz. 22 w ogólnej kwocie 1087·93 kor.

Wykaz przeprowadzonych lustracyi handlowych.

P. Henryk Schmidt zlustrował Kółka rolnicze w następujących powiatach:

bialskim: 1 Bestwina, 2 Bielany, 3 Dankowice, dwa razy;
bocheńskim: 4 Wiśnicz, 5 Wola zabierzowska, 6 Targowisko;
brzeskim: 7 Maszkienice:
brzozowskim: 8 Haczów:
chrzanowskim: 9 Krzeszowice;
cieszanowskim: 10 Lubliniec, 11 Oleszyce;
dobromilskim: 12 Dobromil, 13 Nowemiasto;
drohobyckim: 14 Schodnica, 15 Solec, 16 Truskawiec, 17 Wolanka tustanowiecka dwa razy:
jarosławskim: 18 Czelatyce, 19 Pruchnik;
jasielskim: 20 Cieszyna, 21 Frysztak, 22 Łączki, 23 Łąki, 24 Szebnie, 25 Wojaszówka;
jaworowskim: 26 Fehlbach, 27 Ożomla, 28 Rogóżno;
kolbuszowskim: 29 Kolbuszowa, 30 Sokołów:
krakowskim: 31 Olszanica, 32 Zwierzyniec;
krośnieńskim: 33 Iwonicz, 34 Targowisko;
limanowskim: 35 Kamienica:
lwowskim: 36 Hołosko wielkie, 37 Kleparów, 38 Ruska Rzęsna, 39 Wolica ad Pustomyty;
łańcuckim: 40 Gniewczyna, 41 Grodzisko dolne,

42 Leżajsk, 43 Łukawa, 44 Mikulicę, 45 Rozbórz, 46 Studzian, 47 Tryńcza, 48 Żuklin:
mieleckim: 49 Dąbie:
mościskim: 50 Balice:
myślenickim: 51 Osielec, 52 Wola radziszowska;
nowosądeckim: 53 Podegrodzie;
przemyskim: 54 Grochowce:
rudeckim: 55 Laszki zawiązane:
ropczyckim: 56 Grabiny;
rzeszowskim: 57 Nowawieś czudecka, 58 Tyczyn;
samborskim: 59 Stupnica:
sanockim: 60 Besko:
sokalskim: 61 Tartaków:
tłumackim: 62 Tłumacz;
wadowickim; 63 Klecza góra, 64 Wysoka:
wielickim: 65 Dobczyce:
żółkiewskim: 66 Glińsko dwa razy;
żydaczowskim: 67 Żurawno;
żywieckim: 68 Cisiec dwa razy, 69 Rajcza.

P. Stanisław Dzierza w powiatach:

bobreckim: 1 Stare sioło;
buczackim: 2 Dobropole:
cieszanowskim: 3 Oleszyce;
drohobyckim: 4 Schodnica;
husiatyńskim: 5 Chorostków, 6 Kopyczyńce, 7 Wasylkowce;
jarosławskim: 8 Pruchnik, 9 Rudołowice;
krośnieńskim: 10 Borek, 11 Dobieszyn, 12 Głowienka, 13 Iwonicz I. 14 Iwonicz II, 15 Iskrzynia, 16 Kombornia, 17 Krościenko wyżne, 18 Krościenko niżne, 19 Łąki, 20 Lubatówka, 21 Miejsce Piastowe, 22 Odrzykoń, 23 Rogi, 24 Szczepańcowa, 25 Wietrzno:
limanowskim: 26 Dobra;
mościskim: 27 Kulmatycze, 28 Podliski, 29 Radenice, 30 Strzelczyska:
nowosądeckim: 31 Muszyna;
podhajeckim: 32 Toustobaby;
sanockim: 33 Posada jaćmierska, 34 Zagórz:
skałackim: 35 Dorofijówka, 36 Hałuszczyńce, 37 Ostapie:
stanisławowskim: 38 Knihinin górka:
stryjskim: 39 Dzieduszyce wielkie, 40 Sokołów koło Stryja:
tarnopolskim: 41 Mikulińce;
tłumackim: 42 Głęboka ad Hołostków, 43 Pszeniczniki, 44 Tarnawica polna;
złoczowskim: 45 Biały kamień, 46 Gołogóry, 47 Hucisko oleskie, 48 Kniaże, 49 Kondratów, 50 Lackie małe, 51 Mitulin, 52 Nowosiółki, 53 Olejów, 54 Olesko, 55 Ożydów, 56 Sasów, 57 Toustogłowy, 58 Załczów;
żydaczowskim: 59 Hanowce, 60 KorneIówka, 61 Żyrawa;

P. Zdzisław Smidowicz w powiatach:

bialskim: 1 Kozy, 2 Malec, 3 Nowawieś czudecka;
brzozowskim: 4 Górki, 5 Humniska;
buczackim: 6 Monasterzyska;
chrzanowskim: 7 Luszowice, 8 Sanka:
dąbrowskim: 9 Smęgorzów;
jarosławskim: 10 Cieszacin, 11 Czelatyce:
kamioneckim: 12 Busk;
kolbuszowskim: 13 Cmolas, 14 Krzątka, 15 Majdan, 16 Przyłęk, 17 Trzęsówka;
mieleckim: 18 Borki nizińskie, 19 Borowa, 20 Chorzelów, 21 Cyranka, 22 Czajkowa, 23 Czermin, 24 Dulcza wielka, 25 Grochowe, 26 Kębłów, 27 Malinie, 28 Mielec, 29 Przybyły, 30 Przykop, 31 Reichsheim, 32 Różniaty, 33 Rzochów, 34 Schönanger, 35 Trzciana, 36 Tuszów, 37 Wadowice górne, 38 Wola mielecka, 39 Wola pławska, 40 Wojków, 41 Wojsław, 42 Zdziarzec, 43 Złotniki, 44 Zaduszniki;
nowosądeckim: 45 Wielogłowy;
nowotarskim: 46 Poronin;
przemyślańskim: 47 Alfredówka, 48 Kurowice, 49 Pohorylce, 50 Poluchów wielki, 51 Połtew, 52 Unterwalden;
samborskim: 53 Sambor;
starosamborskim: 54 Felsztyn;
tarnobrzeskim: 55 Antoniów, 56 Brandwica, 57 Chmielów, 58 Chwałowice, 59 Dąbrówka pniowska, 60 Dębie, 61 Domacyny, 62 Durdy, 63 Furmany, 64 Gorzyce, 65 Grębów dwa razy, 66 Grębów na piasku, 67 Grębów-Wydrza, 68 Jadachy, 69 Jamnica, 70 Jeziorko, 71 Kośmierzów, 72 Kotowa wola, 73 Krawce, 74 Machów, 75 Miechowice, 76 Mokrzyszów, 77 Nadbrzezie, 78 Siedleszczany, 79 Sielec, 80 Skopań, 81 Skowieczyn, 82 Sobów, 83 Sokolniki, 84 Stale, 85 Suchorzów, 86 Trześń, 87 Wielowieś, 88 Wola-gołego, 89 Wrzawy, 90 Zakrzów, 91 Zaleszany, 92 Zbydniów, 93 Żabie, 94 Żupawa;
tarnowskim: 95 Lisiagóra;
wadowickim: 96 Barwałd średni. 97 Przytkowice, 98 Stryszów:
złoczowskim: 99 Firlejówka:
żywieckim: 100 Dworzyska, 101 Lachowice.

III. Praktyczne kursa handlowe.

Praktyczne kursa handlowe, utrzymywane stale w Czernichowie, mają za zadanie systematyczne udzielanie zawodowych wiadomości handlowych w takim zakresie, aby uczniowie, po odbyciu całego kursu nauki, posiadali, jako teoretycznie i praktycznie wykształceni sklepikarze, odpowiednie uzdolnienie do wykonywania handlu towarami mieszanymi, prowadzonego po wsiach i miasteczkach przez Kółka rolnicze. Jednorazowy kurs nauki trwa 4 miesiące, z tych dwa miesiące na oddziale I-szym i dwa na II-gim.

Wykaz statystyczny uczniów „Praktycznych kursów handlowych“ w Czernichowie w r. 1901.

L. p.	Imię i nazwisko ucznia	Wiek	Pochodzenie z powiatu	Otrzymał stypendyum K	Otrzymał stypendyum od	Postęp w nauce	Obyczaje	Uwaga
1	Jan Szczepański	15	Krosno	50	Zarządu głównego	dobry	b. dobre	nie zgłosił miejsca zajęcia
2	Stanisław Gdula	17	Leżajsk	100	„ „	„	dobre	„ „ „
3	Józef Grzyb	21	Gorlice	100	„ „	b. dobry	b. dobre	„ „ „
4	Franciszek Nycz	26	Biała	100	„ „	dobry	„ „	„ „ „
5	Wojciech Pawlik	16	Tuchów	100	„ „	„	„ „	zajęty w Kółku roln. w Tuchowie
6	Franciszek Pomietło	26	Wadowice	100	„ „	„	„ „	„ w K. r. w Kleczy górn.
7	Teodor Sarnecki	16	Gorlice	—	koszt własny	b. dobry	„ „	„ we własnym sklepie
8	Tomasz Czuchnowski	32	Lwów	100	Zarządu głównego	„ „	„ „	„ „ „ w Siemianówce
9	Antoni Mazurkiewicz	22	Horodenka	100	„ „	dobry	wzorowe	„ w Olejowej
10	Karol Sarama	25	Mielec	100	„ „	„	„	„ w Rzochowie
11	Mateusz Seredyński	18	Jarosław	100	„ „	dostateczny	zadowaln.	bez zajęcia
12	Marcin Bebak	19	Chrzanów	100	„ „	dobry	wzorowe	zajęty w Niedźwiedziu
13	Sylwester Drzewicki	23	Łańcut	100	„ „	„	„	„ w Sokołowie
14	Stanisław Telatyński	18	Stanisławów	50	„ „	b. dobry	zadowaln.	„ w Tyśmienicy
15	Tomasz Haracz	20	Rzeszów	100	Zarządu głównego	dobry	b. dobre	„ w Przewrotnem
16	Marcin Szczyrbak	17	Myślenice	100	„ „	dostateczny	dobre	„ w Woli Radziszowskiej
17	Romuald Turczaniewicz	16	Husiatyn	100	„ „	b. dobry	„	„ w Kopyczyńcach
18	Stanisław Gdula	16	Łańcut	100	„ „	„ „	b. dobre	bez zajęcia
19	Franciszek Kuraś	16	Łańcut	100	„ „	„ „	wzorowe	zajęty w Zw. spoż. w Podhajcach
20	Eustachy Buczkowski	18	Trembowla	100	„ „	zadowaln.	zadowaln.	przeszedł do II. oddz. w r. 1902
21	Paweł Krzyżak	17	Łańcut	100	„ „	dobry	b. dobre	„ „ „ „ „ „
22	Wojciech Misiewicz	18	Mikulińce	100	„ „	dostateczny	zadowaln.	„ „ „ „ „ „
23	Stanisław Pikuła	17	Myślenice	100	„ „	dobry	„	„ „ „ „ „ „

Uczniów przyjmuje się co drugi miesiąc, licząc od 1. stycznia każdego roku. Równocześnie, wśród normalnych stosunków, znajduje się na kursach 8-miu uczniów; tylu bowiem w internacie szkolnym pomieścić się może. Zwykle otrzymują uczniowie stypendya z fund. ś. p. dr. Towarnickiego, jakie Zarząd główny nadaje, wyjątkowo tylko odbywają uczniowie naukę na własny koszt.

W roku 1901 liczyła szkoła 23 uczniów, z tych 3 przeszło do oddziału II-go z roku 1900 a zapisało się na I-szy oddział w r. 1901 20 uczniów.

Utrzymanie kursów handlowych w Czernichowie wynosiło w 1901 roku 6380 koron, z których 5780 kor. wypłacono Zarządowi kursów z kasy Zarządu Głównego a 600 kor. z kasy Bazaru Kółka roln. w Czernichowie, który przyczynia się stale tą kwotą do utrzymania kursów dla tego, że każdorazowy instruktor praktyki sklepowej jest zarazem kierownikiem Bazaru.

Szkoła pozostawała pod nadzorem kuratora Wgo Pana Stanisława Olszewskiego em. c. k. radcy szkolnego z Krakowa, oraz inspektora. Wgo Pana Leona Nowakowskiego, profesora kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

Grono nauczycielskie składało się od 1. stycznia 1901 z pp. Góratowskiego Ignacego, jako kierownika a zarazem nauczyciela przepisów prawnych, skarbowych i organizacyi handlowej, Borkowskiego Zenona, instruktora praktyki sklepowej zarazem nauczyciela towaroznawstwa, Secha Adama, nauczyciela rachunków, rachunkowości, korespondencyi i kaligrafii. Dnia 1. czerwca objął obowiązki po p. Sechu pan Bergel Władysław, a 1. września po p. Borkowskim pan Wojaczyński Zygmunt. Z dniem 1. stycznia 1902 r. na miejsce p. Władysława Bergela mianowany został nauczycielem rachunkowości, korespondencyi i kaligrafii p. Gustaw Kwiatkowski.

Obowiązująca obecnie „instrukcya organizacyjna dla praktycznych kursów handlowych w Czernichowie“ oraz „regulamin“ dla uczniów tychże kursów ogłoszone zostały w Nr. 19. „Przewodnika Kółek rolniczych“ z 1. października 1901 r.

Bliższe szczegóły o uczniach, który w r. 1901 uczęszczali na kursa, podane są na stronie 54 sprawozdania.

Wędrowne kursa handlowe mimo usilnych starań Zarządu głównego oraz kilku Zarządów powiatowych nie mogły być nigdzie przeprowadzone. Głównym powodem tego niedostateczna liczba kandydatów, zgłaszających się na tego rodzaju kursa.

IV. Bezprocentowe pożyczki.

Z funduszu pożyczkowego dla handlowo-przemysłowej działalności Kółek rolniczych korzystały w 1901 r. następujące Kółka rolnicze (liczba w nawiasie podaje kwotę żądanej przez Kółko rolnicze pożyczki: bez nawiasu wysokość otrzymanej pożyczki).

1. Hołosko wielkie pow. lwowskiego 600 kor. (600): 2. Czeluśnica pow. jasielskiego 400 kor. (400); 3. Olpiny pow. jasielskiego 600 kor. (1600); 4. Bestwina pow. bialskiego 1500 kor. (3000): 5. Brzana górna pow grybowskiego 500 kor. (1000); 6. Jezupol pow. stanisławowskiego 600 kor. (600); 7. Dobra pow. limanowskiego 2000 kor. (2000); 8. Podegrodzie pow. nowosandeckiego 800 kor. (1000); 9. Targowisko pow. bocheńskiego 600 kor. (1400); 10. Miechowice małe pow. dąbrowskiego 500 kor. (500); 11. Dobromil pow. dobromilskiego 3000 kor. (5000); 12. Tyśmienica pow. stanisławowskiego 1000 kor. (1000); 13. Chorzów pow. jarosławskiego 400 kor. (400); 14. Chorostków pow. husiatyńskiego 2400 kor. (2000); 15. Haczów pow. brzozowskiego 1000 kor. (1000); 16. Mikulińce pow. tarnopolskiego 2000 kor. (2000); 17. Kamienica pow. limanowskiego 800 kor. (800); 18. Dobczyce pow. wielickiego 1000 kor. (1000); 19. Poronin pow. nowotarskiego 1500 kor. (1500); 20. Tryńcza pow. łańcuckiego 300 kor. (300): 21. Wiśnicz stary pow. bocheńskiego 400 kor. (400).

D. Sprawy finansowe.

W ciągu r. 1901 Zarząd główny znalazł się w bardzo trudnem finansowem położeniu. Preliminarz budżetu na ten rok określał rozchody w kwocie 56.060 kor., spodziewany zaś przychód wynosił tylko 49.990 kor., tak, że na pokrycie niedoboru wstawić musiano prawie całą pozostałość kasową z r. 1900. Środek ten posłużył do czasowego tylko usunięcia niedomagania finansowego; na następny rok trzeba było uzyskać zwiększenie subwencyi, gdyż inaczej, wobec zupełnego wyczerpania zapasów, oczekiwała Zarząd główny smutna konieczność ograniczenia dotychczasowej działalności, mimo że potrzeby Kółek rolniczych wymagały znacznego jej rozszerzenia.

Również uwzględnić należało, że z r. 1901 kończy się dodatkowa subwencya, wyznaczona przez Wysoki Sejm na trzechlecie 1899—1901 w kwocie 4.000 kor. rocznie. Wszystkie te troski zwiększyły się jeszcze, gdy uzyskanie subwencyi c. k. Rządu na działalność handlową, którą to subwencyę na r. 1901 preliminowano w budżecie w kwocie 6.400 kor., zostało zakwestyonowane. Ubytek tak znacznej kwoty zmusił wśród roku do różnych skreśleń preliminowanych wydatków, nie dozwolił między innemi

na wyjazdy instruktora sadownictwa i na nominacyę trzeciego lustratora handlowego po ustąpieniu p. Dzierży. Wprawdzie poczyniono usilne starania o odzyskanie rządowej subwencyi podaniem z 20. czerwca 1901 l. 4436, wniesionem na ręce J. Eks. P. Namiestnika, jednak na razie dał się odczuć brak funduszów na zaspokojenie bieżących potrzeb Towarzystwa i na wykonywanie prac przez nas podjętych w tych rozmiarach, jakie dla normalnego rozwoju Kółek uznaliśmy za niezbędne.

W tem trudnem położeniu otuchy nam dodały subwencya Wysokiego Sejmu w kwocie 1.500 kor., przyznana na pola doświadczalne, oraz uchwała Wysokiego Sejmu powzięta na posiedzeniu z dnia 9. lipca 1901 r.: „Sejm uznaje wielką pożyteczność Towarzystwa Kółek rolniczych i potrzebę trwałego popierania tej instytucyi“.

Opierając się na tej rezolucyi, Zarząd główny podaniem z 25. października 1901 r. zwrócił się do Wysokiego Wydziału krajowego z przedstawieniem potrzeb Towarzystwa i z prośbą o przedłożenie wysokiemu Sejmowi wniosków na podwyższenie dotychczas udzielanych subwencyi.

Ponieważ podanie nasze obszerniej omawia potrzeby Towarzystwa i niejeden szczegół z działalności Towarzystwa bliżej objaśnia, przeto podajemy je do ogólnej wiadomości:

L. 7080.

Wysoki Wydziale krajowy!

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi krajowemu pod 1. XVIII. sprawozdanie z czynności Towarzystwa Kółek rolniczych za rok 1900, a składając wyrazy głębokiej wdzięczności za poparcie instytucyi, zwraca się z uprzejmą prośbą o udzielenie na rok 1902 nie tylko dotychczasowej pomocy, lecz o znaczne jej podwyższenie, by Towarzystwo spełniać mogło skutecznie i z korzyścią dla kraju te liczne zadania, jakie ze względu na potrzeby ludności włościańskiej, skupiającej się w Kółkach rolniczych, niezbędnemi się okazały, a którym to zadaniom obecnie dla braku materyalnych środków podołać nie może.

Wobec różnorodnych potrzeb Kółek rolniczych, które w bieżącym roku w myśl ułożonego programu działania zaspokoić musieliśmy, a wobec uszczuplenia preliminowanych dochodów, fundusze Towarzystwa tak są wyczerpane, że z trudem przetrwamy do końca roku, pozostając na rok przyszły bez wszelkiej pozostałości kasowej a nawet z zaległościami w rachunkach. W tem smutnem finansowem położeniu, które w nas budzi trwogę o przyszłe losy Towarzystwa, nadziei i otuchy dodaje nam jedynie uchwała Wysokiego Sejmu, powzięta na posiedzeniu z dnia 9. lipca 1901, którą Wysoki Wydział krajowy podał nam do wiadomości reskryptem z 14. września 1901 L. 50.716. Uznanie przez Wysoki Sejm wielkiej pożyteczności Kółek rolniczych i potrzeby trwałego popierania tej instytucyi, pozwala się nam spodziewać, że Wysoki Wydział krajowy raczy uwzględnić życzenia, jakie pozwolimy sobie przedłożyć, i wniesie do Wysokiego Sejmu o wydatniejszą pomoc dla Towarzystwa. Jak konieczną zaś jest ta pomoc, wykaże następujące zestawienie dochodów i potrzeb Towarzystwa.

Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych otrzymał w 1901 r. następujące subwencye z Wysokiego Wydziału krajowego:

A. na rachunek Rubr. XV. poz. 280. wydatków funduszu krajowego:

1. Na koszta zakładania Kółek . .	K	10.000
2. Na utrzymanie lustratorów handlowych	„	4.000
3. Na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy wiejskich	„	2.400
4. Na ogólne cele rozwoju handlowej i rolniczej działalności Kółek rolniczych	„	4.000
Razem	K	20.400
B. na rachunek Rubr. XV. poz. 295: jednorazową subwencyę na wydawnictwo Przewodnika Kółek rolniczych	K	1.000
C. nadzwyczajną subwencyę na urządzanie prób doświadczalno-demonstracyjnych na gospodarstwach włościańskich	K	1.500
Razem z powyższemi	K	22.900

Z subwencyi tych tylko pozycye, wyliczone pod A. 1—3 są stałe i rokrocznie przyznawane. Subwencya pod A. 4 w kwocie 4.000 K przyznana została tylko na trzechlecie 1899—1901; subwencye pod B. i C. są jednorazowe. Tak więc wobec 16.400 K stałej subwencyi — jednorazowe, względnie krótkookresowe zasiłki w kwocie 6.500 K wykazują stosunek jak 2 : 5. Stosunek taki uniemożliwia ułożenie na kilka lat naprzód konsekwentnego planu działania i zmusza nas niejednokrotnie albo do nagłego przeprowadzania zmian w ułożonym programie albo do tymczasowych zarządzeń bez pewności, że dalej w tym samym kierunku pracować będziemy mogli. Nie da się zaprzeczyć, że ta ustawiczna trwoga o fundusze, ciągłe krępowanie się troską, czy spodziewane źródła dochodu dopiszą, czy osiągniemy je w tej wysokości, w jakiej prosiliśmy lub poprzednio otrzymaliśmy, tamuje ogromnie normalny rozwój Towarzystwa i tak samo niekorzystnie nań oddziałuje, jak nieprawidłowy obieg krwi na organizm ludzki. U nas tem więcej to jest niebezpieczne, że nie tylko nie opływaliśmy nigdy w nadmiar dochodów, lecz przeciwnie wskutek niedostatecznego napływu potrzebnych nam funduszów jesteśmy tak osłabieni, iż każdy choćby drobny ubytek podwójnie odczuwamy.

Obok subwencyi Wysokiego Sejmu, powyżej wymienionych, korzysta Towarzystwo dotąd stale z subwencyi udzielanych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i to z kwoty 9.000 K, udzielanej za pośrednictwem c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, i 2.000 K, udzielanych przez c. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie. W roku 1900 otrzymaliśmy ponadto po raz pierwszy zasiłek z c. k. Ministerstwa rolnictwa na cele handlowe za pośre-

dnictwem Wysokiego Wydziału krajowego w kwocie 6.400 K. W przekonaniu, że zasiłek ten nie jest jednorazowym, wstawiliśmy tę samą kwotę w preliminarz budżetu na rok 1901 i odnośnie do tego preliminowaliśmy rozchody, lecz niestety nie uzyskaliśmy spodziewanej subwencyi i popadliśmy przez to w to krytyczne położenie finansowe, w jakiem obecnie się znajdujemy.

Trzecie źródło dochodów tworzą zasiłki z innych źródeł uzyskane, jak z fundacyi ś. p. Dra Towarnickiego (2.000 K), z Rad powiatowych (400 K), Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie (600 K), Związku handlowego w Krakowie (400 K), Bazaru Kółka rolniczego w Czernichowie (600 K), w łącznej kwocie 4.000 K.

Wreszcie dołączają się do tego własne dochody Towarzystwa i to z wkładek członków wspierających (1.800 K), z prenumeraty i ogłoszeń Przewodnika Kółek rolniczych (4.200 K), ze sprzedaży Przewodnika handlowego i wydawnictw (200 K) i z odsetek od chwilowej lokacyi gotówki (w roku bieżącym 300 K) razem 6.500 K.

Tak więc Towarzystwo dysponuje ogólnym przychodem w kwocie 44.400 kor., z czego jednakowoż, jak dotąd, tylko 37.900 kor. względnie stałym nazwać możemy.

Zanim po zestawieniu dochodów przystąpimy do preliminarza tych wydatków, jakie obecnie Zarząd główny uważa za niezbędne celem zapewnienia Kółkom rolniczym należytej opieki i pomocy, koniecznej w tym celu, by spełniały one skutecznie zadania w statucie im wyznaczone, podnosiły moralnie i materyalnie włościaństwo, działały uśmierzająco wśród rozognionej walki stronnictw i stanowiły skuteczną zaporę przeciw dochodzącym pod strzechy wiejskie hasłom przewrotu, zaznaczyć musimy, że żądania nasze, aczkolwiek znaczne, tworzyć będą jedynie uzupełnienie do pracy bezpłatnej i dobrowolnie dla idei podjętej, jaką już obecnie wykonują i z pewnością na przyszłość wykonywać będą setki a nawet tysiące osób różnych stanów, upatrujące całkiem słusznie w Kółkach rolniczych najodpowiedniejsze pole działania w myśl tradycyi przekazanych społeczeństwu Konstytucyą Trzeciego maja. Tak członkowie Zarządu głównego jak i jego Wydziału wykonawczego, którzy od lat tylu nie szczędzą i pracy i trudów na świadome celu kierownictwo i bezinteresownie, nieraz z uszczerbkiem własnych interesów, poświęcają swój czas Towarzystwu i na koszta się narażają, nie cofną się, uzyskawszy znaczniejszą pomoc ze strony kraju, od dobrowolnie spełnianych obowiązków, lecz przeciwnie w znaczniejszej pomocy, w myśl ich życzeń przyznanej, znajdą zachętę do tem gorliwszego zajęcia się sprawą, której dotąd mimo przeciwności wytrwale służyli. Tak samo ożywczy duch wstąpi w organizacye pośrednie, w Zarządy powiatowe i okręgowe, które stoją jedynie pełną poświęcenia pracą jednostek. Wydatne usługi tych łączników między Zarządem głównym a poszczególnemi Kółkami, z których korzystamy tak przy urządzaniu zgromadzeń i wystaw powiatowych, jak i przy nadzorze gospodarki w Kółkach rolniczych, ich inicyatywa w różnych sprawach lokalnego znaczenia zastępują pracę kilkudziesięciu płatnych urzędników, oszczędzają Towarzystwu znaczny nakład kosztów a zarazem dają gwarancyę, że działalność ich skierowana jest w duchu obywatelskim i narodowym. Wreszcie u samych podstaw naszej organizacyi, wśród tych osób, które stoją na czele Kółek, znajdujemy tyle objawów prawdziwie mrówczej pracy w imię wspólnego dobra, tyle starania i zabiegów o spełnienie zadań stowarzyszenia, tyle poświęcenia dla sprawy, że wartości tych czynników nie zdołałyby zastąpić nawet wysokie bardzo subwencye. Tej wytrwałej, codziennej pracy ożywionego duchem obywatelskim duchowieństwa, nauczycielstwa i oświeceńszego włościaństwa zawdzięczamy wyniki, jakie przez Kółka rolnicze już osiągnęliśmy, a przy tem dzielnem i chętnem współpracownictwie, jakie na szczęście kraju w wielu miejscowościach znajdujemy, mogłyby one być znacznie większe, gdyby Zarząd główny był w możności nieść zawsze skuteczną pomoc, jaka w poszczególnem Kółku konieczną się okazała.

Krótkie powołanie się na tę bezinteresowną pomoc, z jakiej organizacya nasza dzięki idei przez siebie reprezentowanej wśród wszystkich sfer naszego społeczeństwa korzysta, na której rzeczywiście się opiera i bez której istniećby nie mogła, było konieczne ze względu na zarzut, jaki Towarzystwo nieraz spotyka, że utrzymuje się jedynie subwencyami. Wprawdzie własne dochody Towarzystwa wpływające z wkładek członków, wynoszą zaledwie nieco więcej niż 2 prc.*), jeżeli jednakowoż weźmiemy w rachubę ten ogrom pracy wykonywanej bezpłatnie dla Towarzystwa a mającej nietylko materyalne ale i społeczne znaczenie, to stosunek własnych nakładów do subwencyi okaże się zapewne wprost odwrotny. W XVIII-em sprawozdaniu rocznem mieliśmy ponadto sposobność szczegółowo wykazać, że z pomocą Kółek rolniczych, połowa uzyskanych ogółem przez nas subwencyi zostaje zwróconą na cele dobra publicznego. Kwota 20.393 K, jaką Kółka z swych dochodów poświęciły w r. 1900 na potrzeby kościołów i cerkwi, na szkoły, szpitale, stypendya, jest tylko o kilka koron niższą od subwencyi krajowej.

Miło nam się powołać na ten dodatni objaw działalności Kółek, lecz choćby nawet za ich pośrednictwem żadne zwroty subwencyi się nie odbywały, to już dla tego samego zasługiwałyby na poparcie i wybitną pomoc ze strony Kraju, że tworzą one podstawę i zawiązek do wyższych organizacyi, że są głównym rozsadnikiem między włościaństwem postępowej wiedzy rolniczej, że na polu drobnego handlu przeprowadziły zupełny prawie przewrot dawnych anormalnych stosunków. Na to jednak, by Kółkom wskazać nowe drogi działania na innych polach, by je zapoznać z ostatnimi wynikami wiedzy rolniczej, by nad różnemi przedsiębiorstwami Kółek roztoczyć należytą opiekę i zapewnić im fachową pomoc, wreszcie, by utrzymać szkołę handlową dla sklepikarzy wiejskich, nie wystarcza praca bezinteresowna osób skupiających się w Kółkach

*) Jak się z zamknięć rachunkowych za r. 1900 okazało, wynosiły wkładki 4·3% otrzymywanych subwencyi.

rolniczych, gdyż mimo najlepszych chęci i zamiarów, jako ludzie odmiennych zawodów nie posiadają oni dostatecznych fachowych wiadomości potrzebnych do należytego wykonania zadań, ciążących na Kółkach rolniczych. Jako uzupełnienie więc do tej dobrowolnej pracy okazała się konieczną stała pomoc, jakiej dostarczyć musimy przez fachowo wykształconych i do czynności im wyznaczonych należycie przysposobionych urzędników, którzy pod kierunkiem i za wskazówkami Zarządu głównego, jego Wydziału wykonawczego oraz referentów służą częściowo jako organa kontrolujące Kółka, częściowo jako pomocnicy w tych pracach, zmierzających do podniesienia dobrobytu włościańskiej ludności, które wymagają fachowej wiedzy i stałego się niemi zajęcia. Na ten to głównie cel potrzebujemy pomocy i o nią zwracamy się do Wysokiego Wydziału krajowego, bo uznajemy jej konieczność, jeżeli Kółka rolnicze nie popaść w zastój, lecz w wszystkich kierunkach na pożytek kraju mają się rozwijać.

Przechodząc do poszczególnych naszych życzeń, przedstawimy je w odniesieniu do poszczególnych pozycyi przyznawanych Towarzystwu subwencyi. Z pozycyi na koszta zakładania Kółek w kwocie 10.000 kor. korzystać musieliśmy przedewszystkiem na pokrycie tych wydatków, które stoją w łączności z utworzeniem biura przeznaczonego do utrzymywania ewidencyi Kółek, do przeprowadzania ich statystyki, do przygotowywania materyału dla Zarządu głównego i jego Wydziału wykonawczego, do prowadzenia rachunków, do informowania Kółek zawiązujących się i do udzielania w wszelkich sprawach wyjaśnień i pouczeń istniejącym Kółkom, tak, jak to wszystko § 37 statutu wskazuje. Wiążą się więc z tem następujące pozycye preliminarza budżetu Towarzystwa na r. 1901. (str. 44 sprawozdania rocznego za r. 1900):

G r u p a A. Najem lokalu (1.440 kor.), opał i światło (120 kor.), druk sprawozdania rocznego, inne pomniejsze druki i litografie (2.000 kor.), portorya, stemple, ogłoszenia (1.100 kor.). utensylia kancelaryjne (500 kor.) i pensye urzędników (6000 kor.) — razem 11.160 kor.

G r u p a B. W ścisłym związku z poprzednią pozycyą pozostają koszta zakupna książek dla biblioteczek Kółek (1.200 kor.), zwroty kosztów poniesionych przez Zarządy powiatowe (300 kor.), zwroty kosztów podróży dla niezamożnych członków Zarządu głównego według § 36 statutu (700 kor.), koszta połączone z Ogólną Radą Towarzystwa (800 kor.) i wreszcie koszta popularnych wydawnictw dla włościan (1.000 kor.). Wydatki te w łącznej kwocie 4.000 kor. dają razem z poprzednio wymienionymi 15.160 kor.

Niektóre z tych pozycyi preliminarza z konieczności zostaną przekroczone w bieżącym roku a mianowicie „portorya“, „utensylia kancelaryjne“ i „druki“. Pochodzi to stąd, że agendy biura coraz więcej wzrastają; świadczą o tem następujące cyfry:

W roku 1897 było ekshibitów . . 2910
„ 1898 „ „ . . 3901
„ 1899 „ „ . . 5134
w roku 1900 było ekshibitów . 5879
a „ 1901 mamy po dzień 24/10 ekshibitów 7021

Od stycznia b. r. po dzień 24 października wysłano z biura według szczegółowych wykazów pocztą:

listów	4846
kart korespondencyjnych	1342
przesyłek pocztowych	965
przekazów	123
telegramów	43

oprócz pism do Władz i Urzędów we Lwowie, doręczanych przez woźnego.

Mimo rosnącej z dnia na dzień czynności siły biurowe od 1897 r. pozostały te same, a pensye, nadzwyczaj niskie, bez jakiegokolwiek zapewnienia emerytury, nieznacznie tylko podwyższono, odpowiednio do panującej obecnie drożyzny. Właściwe biuro — o oddziele rolniczym i handlowym następnie podamy informacye — składa się z kierownika (pensya 3000 kor.), pomocnika (pensya 1.500 kor.), dwóch urzędników manipulacyjnych (pensya po 50 kor. miesięcznie) i woźnego (25 kor. miesięcznie). Trudno wprost znaleść w jakiejkolwiek instytucyi skromniejsze wynagrodzenie urzędników, i jeżeli dotąd urzędnicy nasi mimo widocznego przeciążenia pracą wydołali ku zupełnemu zadowoleniu obowiązkom, to zawdzięczamy to jedynie temu, iż przejęci są szczerą życzliwością dla Towarzystwa i ideą, która je ożywia. Dalsze przeciąganie struny uznajemy jednak za niemożliwe. Kółka rolnicze i ich członkowie przywykli do tego, że obecnie w każdej sprawie, w jakiej się do nas odnoszą, otrzymują szczegółowe i wyczerpujące objaśnienia i to o ile możności odwrotnie. Tem pospiesznem załatwianiem spraw zjednaliśmy sobie zaufanie Kółek rolniczych i dla tego starać się musimy utrzymać tę samą ścisłość i akuratność także i nadal. Da się zaś to osiągnąć jedynie za pomocą polepszenia bytu dotychczasowych urzędników i powiększenia personalu o jedną siłę konceptową. Na ten cel okazuje się potrzeba najmniej 3000 kor., zaś na pokrycie zwiększonych wydatków o których powyżej wspomnieliśmy, a) na portorya, b) na utensylia kancelaryjne, c) druki, razem 1500 kor. Na wydatki zatem objęte grupą A. konieczne są zamiast dawnych 11.160 kor. co najmniej 15.660 kor.

W grupie B. fundusze, które dotąd mogliśmy przeznaczać na zasilanie bibliotek Kółek rolniczych są niedostateczne. Czynność nasza z konieczności ograniczyć się musiała na przesyłanie kilkudziesięciu książek dla nowo powstających Kółek; o powiększaniu zaś dawniej założonych bibliotek nie można przy tych funduszach myśleć. Tymczasem każde Kółko rolnicze potrzebuje pewnego zapasu książek treści rolniczo-ekonomicznej, by w razie zapytań w sprawach gospodarczych można było wskazać członkom, gdzie w przesłanych im dziełkach mogą znaleźć uzupełniającą odpowiedź w tych kwestyach, o które się odnosili. Oprócz tego czerpać musimy fundusze z tej pozycyi, aby zakupować takie książki, których rozszerzenie między włościaństwem za pożyteczne uznajemy, i rozprzedawać je po zniżonej cenie. O akcyi w tym

kierunku i o książkach na ten cel wybranych podajemy bliższe szczegóły w sprawozdaniu za 1899 r. str. 33. i w sprawozdaniu za 1900 r. str. 33. W bieżącym roku postępujemy tak samo, niestety jednak brakiem środków ogromnie jesteśmy krępowani. Podwyższenie zatem tej pozycyi do 2.400 kor. jest konieczne.

Tak samo wymaga podwyższenia i to znacznego pozycya: zwroty kosztów poniesionych przez Zarządy powiatowe. Wobec tego, że członkowie Zarządów powiatowych nie są wprost w możności pokrywania z własnej kieszeni kosztów korespondencyi, kosztów kontroli Kółek, kosztów zgromadzeń powiatowych a zasiłki, jakie od lokalnych instytucyi otrzymują, są za niskie na pokrycie wydatków, Zarząd główny powinien im służyć wydatniejszą pomocą, szczególniej wtedy, gdy uzna, że Zarząd powiatowy z pożytkiem swą działalność rozwija. Na poparcie akcyi Zarządów powiatowych drobna kwota 300 kor. nie wystarcza: na ten cel corocznie najmniej 3.000 kor. wstawić potrzeba.

Ogólne więc wydatki grupy B. stanowić będą 7.900 kor. a grupy A. i B. razem 23.560 kor.

Przekonani jesteśmy, że Wysoki Wydział krajowy uzna, iż oznaczając nasze potrzeby odnośnie do tej pozycyi, staraliśmy się sami ograniczyć je do minimum i podnieśliśmy jedynie to wszystko, co za niezbędne uważamy. Zwracamy się przeto z gorącą prośbą: Wysoki Wydział krajowy raczy wstawić w budżet na rachunek Rubr. XV. na koszta zakładania Kółek oraz na ogólne cele Towarzystwa zamiast dotychczasowych 10.000 kor. kwotę 20.000 kor.

Na utrzymanie lustratorów handlowych otrzymywaliśmy dotąd subwencyę 4.000 kor. O ogromnej doniosłości lustracyi handlowych dla Kółek rolniczych nie będziemy się powtarzali, gdyż wykazaliśmy to w XVIII. sprawozdaniu rocznem za 1900 rok str. 23 i następne (Handlowa działalność Kółek). Dotychczasowi dwaj lustratorowie handlowi, (posada trzeciego wobec nieotrzymania subwencyi z c. k. Ministerstwa rolnictwa musiała zostać w ciągu b. r. zwiniętą) stanowczo nie wystarczają. Przypuściwszy, że nie istnieje więcej sklepów we własnym zarządzie Kółek jak tylko 410, to jest tyle, ile zestawienie ze 723 Kółek na str. 77 sprawozdania wykazuje, i przypuściwszy, że jeden lustrator zdoła rocznie 100 takich sklepów zlustrować — a w niejednym trwa przeprowadzenie inwentury, zbadanie szczegółowe rachunków, zestawienie bilansu 4—8 dni, wyjątkowo tylko da się w jednym lub dwu dniach załatwić — to każdy z tych sklepów przy obecnych warunkach mógłby być tylko raz na dwa lata poddany zbadaniu, podczas gdy w normalnych warunkach lustracya spółkowych sklepów co pół roku powinna być zarządzona. Jakie nieobliczalne szkody przynosi krajowi, społeczeństwu, idei stowarzyszeń niedostateczność fachowej kontroli nad spółkowemi przedsiębiorstwami, to widzimy dokładnie, wnikając głębiej w sprawozdania, składane przez lustratorów. Każda korona, ofiarowana przez kraj na lustracye handlowe, wraca się mu pośrednio ze stokrotnym procentem.

Co gorsza, przy obecnym stanie rzeczy, wobec ciągłych zgłoszeń o lustracye z dawniej istniejących sklepów, wobec konieczności zbadania stanu przedsiębiorstw w nietkniętych jeszcze przez lustratorów powiatach nie możemy wysyłać do każdego z nowopowstających sklepów lustratora handlowego, aby pouczył choć pobieżnie o prowadzeniu sklepu, aby wskazał, jak należy prowadzić książkowość i kontrolę, mimo że konieczność tego od dawna uznajemy.

Z rachunku przez nas wyżej podanego wynika, że zamiast dwóch potrzeba do kontroli spółkowych sklepów najmniej 8 lustratorów a do wprowadzania w życie nowych przedsiębiorstw dziewiątego. Koszta jednego lustratora wynoszą rocznie 4.200 kor. mianowicie 1.600 kor. pensya a 2.600 kor. dyety i zwrot kosztów podróży. Upraszamy: Wysoki Wydział krajowy raczy wyznaczyć z funduszów krajowych Zarządowi głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych na koszta lustracyi handlowej przedsiębiorstw Kółek rolniczych za pomocą 5 lustratorów kwotę 21.000 kor. i raczy wpłynąć na to, by Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieliło Zarządowi głównemu subwencyi na czterech lustratorów w kwocie 16.800 kor.

Na szkołę handlową dla sklepikarzy wiejskich, urządzoną i prowadzoną staraniem Towarzystwa przy Bazarze Kółka rolniczego w Czernichowie, korzystamy z subwencyi w kwocie 2.400 kor. Rzeczywiste koszta tej szkoły przedstawiają się następująco:

pensya kierownika kursów	720 kor.
pensye 2 nauczycieli po 1.600 kor. .	3.200 „
stypendya dla 20 uczniów po 100 kor.	2.000 „
czynsz za mieszkania	660 „
opał	80 „
przybory naukowe i t. d.	200 „
razem	6.860 kor.

Szkoła ta, której instrukcyę organizacyjną wraz z regulaminem dla uczniów przedkładamy pod 2., oddaje handlowi wiejskiemu wielkie usługi, dostarczając praktycznie i teoretycznie wykształconych sklepikarzy, jakich brak ciągle jeszcze odczuwać się daje. Wskutek tego już kilkakrotnie na Walnych Zgromadzeniach podnoszono żądanie o urządzenie drugiej takiej szkoły we wschodniej części kraju. Jak długo jednak do obecnie istniejącej szkoły a utrzymywanej w interesie kraju, starać się musimy o pokrycie z innych źródeł, tak długo wprowadzić w życie drugiej szkoły nie możemy. Tak samo nie dały się urzeczywistnić wędrowne kursa handlowe, ponieważ bez udzielenia kandydatom subwencyi na utrzymanie podczas kursów zebranie potrzebnej liczby uczniów przeprowadzić się nie da. Wobec tego upraszamy: Wysoki Wydział krajowy raczy na kursa handlowe udzielić Zarządowi głównemu subwencyę roczną w kwocie 6.000 kor., aby fundusze z innych źródeł pochodzące można użyć na utworzenie drugich praktycznych kursów handlowych we wschodniej części kraju, albo na przeprowadzenie

corocznie dwóch lub trzech wędrownych kursów handlowych.

Ze względu na to, że dodatkowa subwencya na ogólne cele rozwoju Kółek w kwocie 4.000 kor. przyznana została tylko na trzechlecie 1899—1901, i w nadziei, że Wysoki Wydział krajowy uwzględni życzenia nasze co do poprzednich pozycyi, przez co potrzeby nasze, zaspokajane z dodatkowej subwencyi, pokryte zostaną, przechodzimy do przedstawienia akcyi naszej na polu rolniczem, na którą otrzymaliśmy w roku bieżącym dwa zasiłki, jeden „jednorazowy“ w kwocie 1.000 kor., drugi „nadzwyczajny“ w kwocie 1.500 kor.

Następstwem pozycyi otrzymywanych subwencyi zmuszeni zostaliśmy mówić o rolniczej działalności Towarzystwa na końcu, chociaż ze względu na rolniczy charakter stowarzyszenia należało przedstawić działalność naszą na tem polu i podnieść potrzeby odnoszące się do tej akcyi na samym czele. Uważamy za konieczne to zaznaczyć, gdyż do działalności rolniczej szczególną przywiązujemy wagę.

Program tej działalności ogłoszony został w sprawozdaniu z czynności Towarzystwa za rok 1899, a sprawozdanie za 1900 r. (str. 6—23) podaje szczegóły co do wykonania programu. Z tego powodu ponownie ich Wysokiemu Wydziałowi krajowemu nie przedkładamy. Z czynności zaś oddziału rolniczego w bieżącym roku w krótkości podnieść musimy, co następuje:

Pierwszy punkt prac oddziału rolniczego t. j. zakładanie pól doświadczalnych na gruntach małej własności, które to przedsięwzięcie w pierwszej chwili w miarodajnych kołach budziło pewne wątpliwości co do możliwości pomyślnych wyników, przetrwało szczęśliwie ogniową próbę. Sprawozdania, jakie otrzymaliśmy od członków, przeprowadzających próby, złożyły nam najlepszy dowód, że mała własność rozumie i należycie ocenia wartość tych doświadczeń, chętnie poddaje się warunkom oznaczonym przez oddział rolniczy i w wykonaniu ich z niezwykłą starannością i akuratnością podaje daty, dotyczące zbiorów, oraz wszelkie dane, odnoszące się do pola doświadczalnego. Przeprowadzane doświadczenia budziły ogólnie żywe zainteresowanie nie tylko u właściciela dotyczącego pola, ale także u innych włościan z tej samej gminy i zachęciły już do podjęcia działania na własną rękę w większych rozmiarach. Dotychczasowe wyniki stwierdziły nam to, co przypuszczaliśmy, to jest, że mała własność, pragnąc wydobyć z swego małego kawałka ziemi jak największy dochód, podejmie się bardzo chętnie doświadczeń, skoro się jej do tego pomocy i wskazówek użyczy,—a w chęci stwierdzenia ich pożyteczności i zbadania, czy na przyszłość opłaci się je stosować, z drobiazgową ścisłością prowadzić je będzie. Małorolny przeto gospodarz, chciwy zysku z ziemi a przytem sam z dnia na dzień doglądający swego pola, obserwujący ciągle stan swych ziemiopłodów i pracujący przy wszystkiem własnemi rękami, tworzy pod odpowiedniem kierownictwem doskonały materyał na prowadzącego pole doświadczalne, lepszy nawet od najgruntowniej wykształconego właściciela wielkiej posiadłości, który obarczony innemi czynnościami, troskę nad polem doświadczalnem zdać musi na różnych zastępców a prac nad niem ani sam wykonać, ani nawet stale doglądać nie może.

Stwierdziwszy pożyteczność akcyi przez nas rozpoczętej, urządziliśmy na jesień bieżącego roku 31 pól doświadczalnych z zbożami ozimemi i 71 prób z użyciem nawozów sztucznych na łąkach. Szczegółowy ich wykaz podany jest w Nr. 20 „Przewodnika“ z 1901 r. str. 414 i 415.

Drugi punkt programu działalności oddziału rolniczego tworzy urządzanie konkursów gospodarstw włościańskich. Dla braku sił nie mogliśmy go w roku ubiegłym i w początkach bieżącego wprowadzić w życie, obecnie jako działanie wstępne ogłaszamy w Nr. 21 „Przewodnika Kółek rolniczych“ konkursowe pytanie, dotyczące obchodzenia się z obornikiem u włościan. Spodziewamy się, że przyniesie ono pomyślne wyniki i pozwoli zbadać dokładniej tę podstawowę kwestyę gospodarczą, a nadzieję naszą opieramy na tem, że pytania, postawione w Nr. 24 „Przewodnika“ z r. 1900, dały nam poważną liczbę odpowiedzi ze strony członków Towarzystwa a między niemi takie, które do publikowania w naszym organie się nadawały.

Co do trzeciego punktu działania, to urządzone zostały w bieżącym roku wystawy powiatowe Kółek rolniczych w Uściu solnem, powiatu bocheńskiego, i Zaleszanach powiatu tarnobrzeskiego przy współudziale oddziału rolniczego.

Nadzwyczaj żywą i wydatną była pomoc oddziału rolniczego przy udzielaniu informacyi członkom Kółek w sprawach, dotyczących gospodarstwa wiejskiego, którą wykonywano już to za pomocą „Przewodnika Kółek rolniczych“ w sprawach mających ogólne znaczenie, już to za pomocą listownych wyjaśnień, a w niektórych wypadkach za pomocą zbadania na miejscu. Ponadto oprócz pośrednictwa w zakupnie doborowych nasion i narzędzi rolniczych, które stale Towarzystwo przeprowadzało, podjął oddział rolniczy mimo trudności, jakie sprawa nastręczała a o których szczegółowo na str. 19 sprawozdania za r. 1900 mówimy, pośrednictwo w nabywaniu nawozów sztucznych, aby stawić wedle możności tamę różnym nadużyciom a zarazem udzielić wyjaśnień, jeżeli skądkolwiek przesłano zamówienie nieodpowiednie do warunków tamtejszej gleby. Usunąwszy trudności dotyczące kredytu umową ze Związkiem handlowym dla Kółek rolniczych w Krakowie i uzyskawszy ponadto dodatkowy opust, rozpoczęto próbne działanie, które pomyślnym zostało uwieńczone wynikiem, gdyż przeprowadzono zamówień na przeszło 50 wagonów żużli, superfosfatów i mąki kostnej. Korespondencye, jakie w tej sprawie z zamawiającemi Kółkami przeprowadzono, dowiodły nam, jak wskazaną i konieczną była ta akcya a zarazem jak pożyteczną dla włościańskiej ludności. Przy tej sposobności bowiem sprostowano niejedno mylne zapatrywanie co do użycia nawozów sztucznych, wykazano korzyści zbiorowego zamawiania, podano przy mniejszych zamówieniach źródło najkorzystniejszego nabycia, przy spóźnionych zamówie-

niach i braku żużli, wskazano odpowiedni sposób postąpienia, słowem dano te informacye, którychby skład nawozów, mający przedewszystkiem zrobienie interesu na względzie, nigdy nie udzielił. Czynności te pośredniczące przyczyniły oddziałowi rolniczemu znaczną ilość pracy, gdyż nieraz zamówienie na 1 wagon wymagało przeprowadzenia kilkakrotnej obszernej korespondencyi, jak na to Wysokiemu Wydziałowi krajowemu na żądanie przedłożyć możemy dowody.

Kończąc na tem krótkie nasze sprawozdanie o działalności oddziału rolniczego w bieżącym roku, nadmieniamy, że oprócz czynności powyżej wymienionych oddział rolniczy opracował dwie monografie na podstawie szczegółowych badań na miejscu jedne „o stosunkach gospodarstw włościańskich powiatu mieleckiego“, drugą „o użyciu wapna nawozowego w powiecie myślenickim“, które wydane zostaną wraz z sprawozdaniem rocznem za rok 1901.

Obecnie zajętych jest w oddziele rolniczym dwóch inspektorów gospodarst włościańskich (z pensyą roczną po 3000 kor.), z których każdy posiada ukończoną wyższą szkołę rolniczą i dłuższą praktykę gospodarczą, oraz asystenta dla spraw sadownictwa (z płacą roczną 1600 kor.). Ostatnia posada obsadzona jest dopiero od 1 lipca b. r.

Siły dotychczasowe, jakiemi w oddziele rolniczym rozporządzamy, nie są w możności wydołać pracy w wszystkich tych kierunkach, jakie ze względu na potrzeby włościańskiej ludności pod względem rolniczym za wskazane uważamy. Obszerny program działania, jaki sobie wytknęliśmy, da się jednak przez Kółka rolnicze na pożytek krajowego rolnictwa z łatwością wykonać, byleby tylko brak funduszów zamierzonej akcyi nie krępował. W przekonaniu, że Wysoki Wydział krajowy uzna dotychczasową naszą działalność za odpowiednią i skuteczną wobec potrzeb drobnych gospodarstw i dalszy jej rozwój raczy umożliwić, pozwalamy sobie przedstawić preliminarz naszych potrzeb celem podniesienia wydajności gospodarstw włościańskich.

Dla spełnienia programu działalności rolniczej uważamy za konieczne powiększyć oddział rolniczy o posadę 1 inspektora. Oddział rolniczy składać się zatem będzie z 3 inspektorów i 1 asystenta. Koszta z tem połączone są następujące:

Pensya 3 inspektorów po 3000 kor. rocznie	9.000 kor.
Zwroty kosztów podróży i dyety po 2000 kor. rocznie	6.000 kor.
Pensya asystenta	1.600 kor.
Koszta podróży i dyety . . .	1.400 kor.
Koszta połączone z urządzaniem pól doświad. oraz prób nawozowych na polach i łąkach	6.000 kor.
Razem .	2.4000 kor.

Oprócz powyżej wymienionych potrzeb nasuwa się jako konieczność udzielanie subwencyi na zakupno doborowych nasion, szczególniej roślin pastewnych. Stwierdzonym jest faktem, że między włościańską ludność rozchodzi się ogromna ilość koniczyny zanieczyszczonej kanianką, że nasiona buraków, marchwi pastewnej i t. p. sprzedawane przez przekupniów małomiasteczkowych są nieraz bez wartości, — chodzi więc o to, aby wedle możności temu przeciwdziałać. Dotychczasowe doświadczenia wskazały nam jako odpowiednią do tego drogę udzielania drobnych subwencyi przy zakupnie, za pomocą których koncentrujemy zamówienia Kółek rolniczych w Zarządzie głównym a uskuteczniamy je potem u firm, dających gwarancyę czystości towaru. Tym tylko sposobem ludność włościańska odzwyczaja się zwolna od zakupna nasion u małomiasteczkowych handlarzy, nawyka do uskuteczniania zamówień zbiorowych i uczy się należycie oceniać wartość łącznego działania. Skupianie zatem zamówień jest czynnikiem wychowawczym ludności do asocyacyjnej pracy i dla tego zaniechać go nie możemy.

Na cel powyższy uważamy kwotę 3000 kor. za względnie dostateczną.

Łączne zatem potrzeby nasze na należyte podtrzymanie i kierowanie działalnością rolniczą wśród Kółek rolniczych, na udzielanie fachowych wiadomości z każdego zakresu gospodarstwa, na prowadzenie pośrednictwa w zakupnie nasion, narzędzi rolniczych i nawozów sztucznych, na zbieranie dat o rozwoju gospodarstw włościańskich preliminujemy w minimalnej kwocie 27.000 kor.

Ponieważ na cele te otrzymujemy z Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa za pośrednictwem obu c. k. Towarzystw rolniczych kwotę 11.000 kor., a na resztę pokrycia nie mamy, przeto upraszamy:

W y s o k i W y d z i a ł K r a j o w y r a c z y w s t a w i ć w b u d ż e t k r a j o w y d l a Z a r z ą d u g ł ó w n e g o T o w a r z y s t w a K ó ł e k r o l n i c z y c h s t a ł ą r o c z n ą s u b w e n c y ę n a c e l e r o l n i c z e w k w o c i e 16.000 kor.

Oprócz tych stałych dotacyi, o które niniejszem podaniem upraszamy, zwracamy się do Wysokiego Wydziału krajowego o łaskawe wyasygnowannie jednorazowej subwencyi na r. 1902 na urządzanie wystaw powiatowych Kółek rolniczych z funduszu na cel wystaw rolniczych przeznaczonego kwoty 2000 kor. Gdy z pomocą tej subwencyi będziemy w możności udzielania pieniężnych nagród dla wystawców, spowodujemy częstsze urządzanie lokalnych wystaw i nie będziemy zmuszeni ograniczyć się do dwóch lub trzech powiatów kraju, jak to dotychczas miało miejsce.

Wreszcie mamy zaszczyt przedłożyć 20 numerów „Przewodnika Kółek rolniczych“ z bieżącego roku, do łaskawego ocenienia. Pozostawiając szczegółowe sprawozdanie z użycia przyznanej subwencyi do końca roku, składamy na razie wyrazy głębokiego podziękowania za łaskawe przyznanie subwencyi w kwocie 1000 kor. i upraszamy, by Wysoki Wydział Krajowy na rok przyszły odpowiednim zasiłkiem wydawnictwo nasze poprzeć raczył.

P r z e d ł o ż e n i e n a s z e o w y z n a c z e n i e s t a ł y c h s u b w e n c y i n a c e l e K ó ł e k r o l n i c z y c h w ł ą c z n e j k w o c i e 63.000 kor. z d a w a ć s i ę m o ż e wobec dotąd otrzymanych subwencyi wygórowanem i zbyt śmiałem. Zmuszeni jednak byliśmy przedstawić nasze najniezbędniejsze potrzeby, gdyż przy obecnych funduszach Towarzystwo Kółek

rolniczych nie jest wstanie spełnić wszystkich zadań, jakie mu statut wskazuje, nie jest wstanie oddziaływać na podniesienie dobrobytu włościańskiej ludności tak, jak tego postęp rolnictwa u sąsiadów, obecne nasze stosunki i dobro kraju wymaga. Przedstawiliśmy zaś Wysokiemu Wydziałowi krajowemu minimum naszych potrzeb tem śmielej, że dotąd wszelkiemi udzielanemi nam subwencyami szafowaliśmy nadzwyczaj oględnie i oszczędnie, że staraliśmy się je możliwie jak najlepiej wyzyskać na poparcie i podniecenie bezinteresownej pracy osób, skupiających się w Kółkach rolniczych. Złożywszy dotychczasową naszą gospodarką dowód, że nie uroniliśmy ani grosza na marne, lecz że przeciwnie w stosunku do środków zdziałaliśmy nawet więcej po nad możność, ufamy, że Wysoki Wydział krajowy powierzy nam z całą ufnością znaczniejsze fundusze, uznając porówno z Wysokim Sejmem, że Towarzystwo Kółek rolniczych ze względu na pożyteczną swą działalność zasługuje na skuteczniejsze, trwałe poparcie

Lwów 25. października 1901.

Na wniesione podanie Wysoki Wydział krajowy reskryptem z 26. listopada 1901 l. 74131 podał do wiadomości Zarządu głównego co następuje:

„Załatwiając prośbę wyrażoną w piśmie Szan. Zarządu z dnia 25. października 1901 r. l. 7080 o wstawienie do preliminarza wydatków funduszu krajowego na r. 1902 wniosków podwyższenia subwencyi, jakie Sejm krajowy przyznaje Towarzystwu Kółek rolniczych, oznajmiamy, że Wydział krajowy postanowił w częściowem uwzględnieniu tej prośby, przedstawić Wys. Sejmowi w wspomnianym preliminarzu wnioski udzielenia następujących subwencyi:

1) Na koszta zakładania Kółek oraz ogólne cele Towarzystwa kor. 12.000.

2) Na koszta utrzymania lustratorów handlowych „ 8.000.

3) Na kursa handlowe w Czernichowie „ 4.000.

4) Na koszta działalności w celu podniesienia wiedzy i techniki rolniczej kor. 8.000.

Razem przeto kor. 32.000

czyli więcej o kor. 10.000, niż wynosiły przyznane przez Wysoki Sejm na rok 1901“.

Zarząd główny w przekonaniu, że wnioski Wysokiego Wydziału krajowego przyjęte zostaną przez Wysoki Sejm, wstawił powyżej podane kwoty w budżet Towarzystwa na r. 1902 i chociaż nie uzyskał środków, któreby całkowicie teraźniejszym potrzebom Towarzystwa odpowiadały, to przynajmniej nie jest zmuszony do redukcyi dotychczasowej działalności.

Dopiero z początkiem 1902 r., reskryptem Wysokiego Wydziału krajowego z 2. stycznia 1902 r., Zarząd główny otrzymał pewność uzyskania subwencyi państwowej w kwocie 6.400 kor. na urządzenie praktycznych kursów handlowych i utrzymywanie lustratorów handlowych za r. 1901, skoro tylko odnośny fundusz w drodze konstytucyjnej uchwalony zostanie. Tak więc na r. 1902 także i tę kwotę wstawić było można w preliminarz budżetu.

Obok usilnych zabiegów o uzyskanie zasiłków ze strony Rządu i Kraju na poparcie działalności Kółek rolniczych, Zarząd główny wszelkimi sposobami stara się o pozyskanie nowych członków wspierających nietylko wśród osób, życzliwie dla Towarzystwa usposobionych, lecz także wśród Kółek rolniczych.

O wzroście dochodów z tego źródła świadczą następujące daty:

W r. 1898	wpłynęło z wkładek	kor.	1.205
„ „ 1899	„	„	„	1.391
„ „ 1900	„	„	„	1.626
„ „ 1901	„	„	„	2.316

przyrost więc w przeciągu czterech lat wynosi blisko 100%.

Dotychczasowy wpływ wkładek na r. 1902 pozwala się spodziewać dalszego postępu pod tym względem.

E. Wydawnictwa Towarzystwa.

W wykonaniu uchwał I. Ogólnej Rady w Krakowie, Zarząd główny podjął wydawnictwo dziełek treści rolniczej i ekonomicznej.

W r. 1899 wydane zostały następujące książki:

a) w języku polskim:

L. 1. Dr. Fr. Stefczyk: „Jakie korzyści przyniesie gminie albo parafii założenie Spółki oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena“, cena 6 h.

L. 2. Ks. A. Koleński: „O potrzebie i sposobach oszczędzania“, cena 6 h.

L. 3. Jerzy Turnau: „Przechadzka po polach. — Kilka uwag o głównych wadach w gospodarstwach włościańskich“, cena 6 h.

L. 4. Bolesław Pobóg-Gurski: „O użyciu nawozów sztucznych“, cena 20 h.

b) w języku ruskim:

Ч. 1. Др. Франц Стефчик: „Які користи принесе для громади або для парохиї заложене Спілки ощадности і позичок системи Райфайзена“. ціна 6 сот.

Ч. 2. О. Антін Коленьский. „О способах і о потребі ощадности“. ціна 5. сот.

W r. 1900 wydano:

a) w języku polskim:

L. 5. Karol Sieprawski: „Jak się starać o trafiki i jak je prowadzić należy?“, cena 10 h.

L. 6. Bolesław Pobóg-Gurski: „O uprawie buraków cukrowych“, cena 16 h.

L. 7. Józef Mikułowski-Pomorski: „W jaki sposób należy kupować nawozy sztuczne?“, cena 4 h.

L. 8. T. I. P.: „O łąkach“, Cena 12 h.

L. 9. Karol Sieprawski: „O opustach podatku gruntowego z powodu szkód elementarnych“. cena 6 h.

b) w języku ruskim:

Ч. 3. Болеслав Побуг Гурский; „Про ужите штучних навозів“. ціна 20 сот.

W r. 1901 prowadzono dalszy ciąg wydawnictwa i wydano następujące dziełka:

a) w języku polskim:

L. 10. T. I. P.: „Kilka słów o pastwiskach“ — stron 16 — cena 6 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 11. Z. Jałbrzykowski: „Wyrób win z jagód i owoców“. — str. 66 — cena 24 h. — nakład 2000 egzemplarzy.

L. 12. Julian Tałasiewicz: „Wskazówki dla włościan w sprawach spadkowych i opiekuńczych“, — stron 136 — cena 40 h. — nakład 2000 egz.

L. 13. Dr. Franciszek Stefczyk: „Rolnicze Spółki magazynowe“, — stron 52 — cena 20 h. — nakład 3200 egz.

b) w języku ruskim (nakład 3000 egz.):

Ч. 4. Т. І. П. „Про сіножати“. ціна 12 сот.

Broszura „Rolnicze Spółki magazynowe“ rozesłana została wszystkim prenumeratorom „Przewodnika Kółek rolniczych“, jako bezpłatny dodatek.

C. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z dnia 30. listopada 1901 L. 33 421 zaleciła wydawnictwa Towarzystwa polskie L. 1—4 i 6—11, oraz ruskie 1—4 do bibliotek szkolnych szkół typu wiejskiego.

Oprócz powyżej wymienionych broszur, wchodzących w skład wydawnictw Towarzystwa, Zarząd główny ogłosił drukiem w myśl uchwał III. Ogólnej Rady we Lwowie:

1. Referat dr. Bronisława Dulęby: „Zawodowe stowarzyszenia rolników w Austryi“:

2. Tłómaczenie „Ustawy o zawodowych stowarzyszeniach rolników“ według przedłożenia rządowego, wniesionego na XVII. sesyę Rady państwa w r. 1901. Tłómaczenie to poprzedza „Słowo wstępne“ oraz „Memoryał do Koła polskiego“, wyjaśniający stanowisko Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych wobec projektowanej ustawy.

Obydwie te broszury wydane zostały celem bezpłatnego rozesłania Zarządom Kółek rolniczych odnośnie do uchwały III. Ogólnej Rady.

Wreszcie Zarząd główny wydał w nakładzie 5000 egzemplarzy: „Instrukcyę dla sklepów Kółek rolniczych“.

F. Pośrednictwo w zakupnie książek.

Za pomocą „Przewodnika Kółek rolniczych“ Zarząd główny informuje Zarządy Kółek oraz członków Towarzystwa o nowowydanych książkach, które zasługują na szersze rozpowszechnienie. Przedewszystkiem zwraca się uwagę na popularne dzieła rolniczo-ekonomiczne, obok tego jednak zaleca się także książki innej treści.

By ułatwić zakupno i nie odstraszyć wysoką ceną, Zarząd główny odstępuje książki zamawiającym z opustem, jaki przy nabyciu większej ilości uzyskał od nakładców, czy też księgarzy: niektóre zaś sprzedaje nawet poniżej kosztów nabycia.

Z książek, poleconych w poprzednich latach, nadchodziły w r. 1901 zgłoszenia głównie na: 1. „Rolnik wzorowy“, dr. K. Miczyńskiego; 2. „O uprawie roli“, Walentego Tomaszewskiego; 3. „Krótki rys nauki pszczelnictwa“, Krupy; 4. „Sad przy chacie“, Jankowskiego; 5. „Uprawa warzyw“ Hergeta. Z nowoogłoszonych zaś wydawnictw największem wzięciem cieszyły się książki: 1. „Pomoc przy porodach krów“, Sochaniewicza: 2. „Bartnictwa tom II.“, Ciesielskiego: 3. „Wskazówki dla początkujących pszczelarzy“, Kwiatkowskiego: 4. „Praktyczny poradnik przy wyrobie win owocowych“, Czaykowskiego, który zamawiano zwykle z wydanym przez Towarzystwo podręcznikiem Jałbrzykowskiego. Z książek innej treści liczne zamówienia napływały na „Astronomię“ Flamariona, wydaną przez Macierz polską i „Za świętą sprawę“, dr. K. J. Nitmana.

G. Nowo-zawiązane Kółka rolnicze.

Na str. 64. podajemy szczegółowy wykaz Kółek rolniczych, które w r. 1901 założone zostały. Przeciętny przyrost roczny według dat zebranych z ostatniego dziesięciolecia wynosi 86 nowo-powstających Kółek.

Przeciętnej tej nie osiągnął ani r. 1900 z 76 nowozałożonemi Kółkami ani r. 1901. który ich wykazuje znacznie mniej, bo tylko 49. Nie można jednak na tych cyfrach opierać twierdzenia. że ruch słabnie i że instytucya nasza nie wywiera tej siły atrakcyjnej, co dawniej. Dla znawcy stosunków krajowych dostarczy dostatecznego wyjaśnienia tego objawu przypomnienie, że na r. 1900 i na r. 1901 wypadały wybory do Rady państwa i do Sejmu. Podczas walk stronnictw politycznych nie było czasu do cichej pracy ekonomicznej. Gdy namiętności się uspokoiły, zaczyna się zaraz ponowny żywszy ruch a najlepszym dowodem na to, że w pierwszych pięciu miesiącach 1902 r. powstało już 56 nowych Kółek rolniczych.

Wykaz Kółek rolniczych zawiązanych w r. 1901.

L. p.	Liczba porz. Kółka w ogólnym wykazie	POWIAT	MIEJSCOWOŚĆ w której zawiązano Kółko	Ilość członków	SKŁAD ZARZĄDU: Przewodniczący	Godność	Zastępca przewodn.	Godność	Sekretarz	Godność	Miejsce zebrań	Wpisowe K	Wpisowe h	Wkładki roczne K	Wkładki roczne h	Do biblioteki wysłano książek
1	1555	Biała	Witkowice	70	Ks. Jan Kwiatkowski	proboszcz	Ignacy Bałamucki	gospodarz	Tomasz Kaleta	nauczyciel	sala gminna	1		2		40
2	1543	Brzesko	Wesołów	26	Jan Nosek	gospodarz	Franciszek Szwarc	przemysł.	Józef Mietelski	pisarz gm.	dom pryw.	1		2		40
3	1577	Brzeżany	Wulka	43	Bronisław Wolfarth	właść. dóbr	Matwij Kowalski	gospodarz	Jan Biechoński	urzęd. R. p.	„ „	1		2		40
4	1586	Brzozów	Temeszów	24	Włodzimierz Dwernicki	„ „	Wojciech Kociszewski	„	Roman Szostkiewicz	nauczyciel	sala szkolna		12	10		40
5	1557	Chrzanów	Miękinia	14	Andrzej Noworyta	gospodarz	Marcin Noworyta	„	Józef Nowak	gospodarz	dom pryw.	1			20	40
6	1584	Cieszanów	Płazów	16	Ks. Jan Głąb	administr.	Ks. Jan Stojak	wikary	Jan Wojaczyński	„	„ „		20	2	40	40
7	1571	„	Załuże	43	Jan Epler	dzierz. dóbr	Jan Tohan	nauczyciel	Dmytro Pryczka	„	sala gminna	2		2		40
8	1564	Dobromil	Pacław	30	Ks. Ambroży Trybalski	katecheta	Jan Klimko	gospodarz	Szczepan Mocio	„	„ „	4		1		40
9	1589	Gorlice	Głęboka	12	Eugeniusz Oczkowski	wł. dóbr	Jan Kleba	pisarz gm.	Wacław Pańkiewicz	nauczyciel	dom pryw.		30		40	45
10	1576	„	Staszkówka	26	Ks. Antoni Tenczar	proboszcz	Wojciech Wąsowski	gospodarz	Józef Grzyb	uczeń czern.	„ „		12		12	40
11	1569	Grybów	Zborowice	30	Andrzej Krawczyk	rządca dóbr	Ks. Michał Beister	proboszcz	Jan Ligęza	nauczyciel	„ „		12		12	40
12	1587	Horodenka	Dżurków	35	Ks. Marcin Krupiński	proboszcz	Leon Jarocki	gospodarz	Ludwik Zelmanowicz	„	sala szkolna	1		2	40	45
13	1573	Jaworów	Fehlbach	15	Ks. Władysław Wańkowicz	„	Józef Presch	„	Filip Hausner	gospodarz	dom pryw.		20		20	40
14	1567	Kamionka str.	Pawłów	36	Józef Szadaj	nauczyciel	Karol Terlikowski	cieśla	Michał Mazurkiewicz	„	„ „		50	1		40
15	1548	Kolbuszowa	Kucisko	13	Marcin Kulig	gospodarz	Jan Stefan	gospodarz	Michał Kulig	sekr. gm.	„ „	4		30		40
16	1542	„	Świerczów	10	Marcin Fryc	nacz. gm.	Michał Smoleń	„	Piotr Terlaga	kowal	„ „	2		25		40
17	1583	„	Zielonki	24	Ks. Wincenty Dąbrowski	proboszcz	Władysław Krzywka	nauczyciel	Jakób Filip	gospodarz	sala szkolna	2		10		40
18	1579	Kraków	Olszanica	10	Józef Szczepański	gospodarz	Mikołaj Pawlik	gospodarz	Jan Dziura	„	sala gminna		20		20	40
19	1580	„	Rusocice[1]	25	Franciszek Zabagło	„	Wincenty Girek	„	Karol Kraczka	„	dom pryw.		50	2		40
20	1588	Krosno	Kobylany[2]	42	Ks. Józef Ruszel	proboszcz	Józef Wiącek	„	Walenty Masłowski	„	sala gminna		20	5		45
21	1561	„	Myscowa	70	Semen Ciura	gospodarz	Teodor Janczak	„	Matej Soleńko	„	dom własny		40	20		40
22	1551	„	Sulistrowa	17	Ks. Józef Ruszel	proboszcz	Stanisław Serwiński	„	Jan Serwiński	„	dom pryw.	2		20		40
23	1562	Limanowa	Mszana górna	12	Maciej Ratаj	gospodarz	Franciszek Rataj sen.	„	Franciszek Rataj jun.	krawiec	„ „		12	1	20	40
24	1582	Łańcut	Rakszawa	31	Ks. Józef Anton	proboszcz	Andrzej Babiarz	„	Jakób Walawender	urz. fabrycz.	„ „	1			60	40
25	1568	„	Wola mała	24	Józef Dziubek	gospodarz	Jędrzej Wojak	„	Wojciech Czado	gospodarz	„ „		50	1		40
26	1553	Mielec	Mielec	34	Ks. Józef Piekarzewski	wikary	Marcin Wyczałek	pisarz	Władysław Lubaska	kanc. R. p.	„ „		50	2		40
27	1565	„	Wojków	29	Maciej Kołek	gospodarz	Kasper Kędzior	gospodarz	Karol Kubik	gospodarz	„ „	2		2		40
28	1545	Mościska	Kulmatycze	32	Tadeusz hr. Łoś	wł. dóbr	Jan Malczyszyn	„	Jan Malczyszyn	„	„ „		40		40	40
29	1546	Nisko	Steinau	20	Paweł Sikora	nauczyciel	Andrzej Uhl	„	Grzegorz Brauch	„	sala szkolna		20		40	40
30	1572	Podhajce	Toustobaby	41	Jan Listwan	nacz. gm.	Jan Cal	„	Wacław Kuss	nauczyciel	„ „		20		20	40
31	1570	Przemyślany	Turkocin	54	Mikołaj Bohonos	gospodarz	Ilko Oleksów	„	Stach Bojczuk	gospodarz	sala gminna	2			12	80
32	1585	Rohatyn	Łukawiec	28	Michał Polak	„	Jędrzej Puk	„	Antoni Watras	„	dom pryw.		12		12	40
33	1549	Ropczyce	Gnojnica	48	Michał Bocheriek	„	Jan Skiba	„	Michał Stafiński	nauczyciel	„ „		20		40	40
34	1544	„	Ostrów	27	Adam Wiśniewski	wł. dóbr	Jędrzej Szostak	„	Franciszek Rydzik	„	sala szkolna		40		10	40
35	1552	Rzeszów	Zaborów	15	Józef Janas	gospodarz	Antoni Zimny	„	Jan Kuziel	gospodarz	dom pryw.		50	1	20	40
36	1581	Sanok	Hłomcza[3]		Ks Włodz. Korytowski	administr.	Wojciech Bodziak	„	Maryan Jaśkiewicz	nauczyciel	sala gminna		20		12	40
37	1575	Skałat	Orzechowiec[4]	30	Ks. Stanisław Juszczak	proboszcz	Wojciech Balicki	„	Maciej Maryniak	gospodarz	dom pryw.		40	4		40
38	1550	„	Ostapie	16	Ks. Jan Rajtarowski	„	Paweł Bartnik	zast. ob. dw.	Ks. Jan Rajtarowski	proboszcz	sala gminna		10	1		40
39	1541	„	Tarnoruda	29	Wiktor Kolouszek	poczmistrz	Błażej Cymbał	nacz. gm.	Michał Baranowski	organista	dom pryw.		50		50	40
40	1547	Śniatyn	Dżurów	31	Franciszek Najder	kier. kopalni	Ks. Ignacy Szubert	proboszcz	Leon Kisielewski	magazynier	dom kopalni	1		2	40	34
41	1578	Tarnobrzeg	Kotowa wola	56	Jakób Puzia	gospodarz	Franciszek Janeczek	gospodarz	Andrzej Sielecki	nauczyciel	sala szkolna		40		12	40
42	1558	Tarnów	Chojnik	33	Wojciech Kubicz	„	Józef Majka	„	Józef Różycki	gospodarz	„ „		40	1		40
43	1554	„	Żukowice stare	13	Tadeusz Artwiński	dzierz. dóbr	Jan Witek	„	Ignacy Wilga	nauczyciel	dom pryw.		12		12	40
44	1559	Wieliczka	Dobczyce	52	Dr. K. Biegański	radca sąd.	Wojciech Walas	szewc	Ks. Józef Nowak	wikary	czytelnia	1		2		40
45	1556	„	Krzesławice	33	Ks. Teodor Magiera	proboszcz	Stefan Kałuski	wł. dóbr	Wojciech Majka	nauczyciel	sala gminna	1		2	40	40
46	1574	„	Rzeszotary	30	Tomasz Michalik	gospodarz	Jan Sanga	nacz. gm.	Jan Urbanik	gospodarz	dom pryw.		12	2	40	40
47	1560	„	Skawina	10	Jan Kotulski	kupiec	Franc. Piwowarczyk	gospodarz	Stanisław Czaja	nauczyciel	czyt. ośw. lud.		12	1		40
48	1566	Żółkiew	Glińsko	22	Józef Baranek	gospodarz	Walerjan Skorupski	„	Józef Szymański	gospodarz	sala szkolna	1			30	40
49	1563	Żywiec	Sopotnia mała	20	Józef Pindel	„	Józef Kupczak	„	Adolf Kral	„	dom pryw.		10		20	40

[1]) Kółko zał. w r. 1898 wciągnięto w Księgi 23/8 1901.
[2]) „ „ „ 1898 „ „ 18/12 1901.
[3]) „ „ 5/8 1901 upadło pism. l. 5812 r. 1902.
[4]) „ „ w r. 1898 wciągnięto w księgi 2/2 1901.

Kółka rolnicze, zawiązane w r. 1901, rozdzielają się na 33 powiaty — 20 w zachodniej części kraju, 13 we wschodniej. W 22 powiatach powstało po 1 Kółku, w 7 powiatach po 2, w 3 (kolbuszowskim, krośnieńskim i skałackim) po 3, w 1 (wielickim) 4 Kółka. Jedno z nowozawiązanych Kółek, Hłomcza w powiecie sanockim, nie znalazłszy podatnego gruntu, przestało istnieć.

Przy tej sposobności podajemy daty o Kółkach rolniczych zawiązanych w r. 1900, których wykaz zamieszczony był w zeszłorocznem sprawozdaniu. Na 76 Kółek rolniczych przesłało sprawozdanie z czynności za 1901 r. 61 czyli 80·2%, rozwiązało się 4 czyli 5·3%, nie nadesłało sprawozdania 11 Kółek czyli 14·5%.

H. Upadłe Kółka rolnicze.

Do r. 1900 Zarząd główny nie podawał wykazu tych Kółek rolniczych, które z różnych powodów istnieć przestały, nie dla tego, by te całkiem naturalne ubytki pragnął zatajać, lecz że skonstatowanie faktu, czy Kółko rolnicze rzeczywiście istnieć przestało nie tak łatwo da się przeprowadzić i zwykle zbadania na miejscu wymaga.

Na podstawie dochodzeń z r. 1900 skreśliliśmy 251 Kółek rolniczych i podaliśmy ich wykaz, obecnie uzupełniamy go dalszymi 55 Kółkami rolniczemi, nadmieniając, że tymi dwoma wykazami wyczerpaliśmy już prawie zupełnie ubytki z 19 lat istnienia Towarzystwa.

Wykaz zestawiony według powiatów.

(Poza nazwą Kółka podany jest rok jego założenia i liczba porządkowa w ogólnym wykazie Kółek. Liczby za nazwą powiatu podają, ile Kółek rolniczych skreślono w r. 1900 i ile w r. 1901.

Bochnia (5+5) 252. Drwinia r. 1891 l. 657: 253. Grobla r. 1891 l. 636; 254 Krzeczów r. 1900 l. 1509; 255. Niegowice r. 1884 l. 156: 256. Podłęże r. 1884 l. 141.

Brzesko (7+1) 257. Filipowice r. 1898 l. 1323.

Brzeżany (2+2) 258. Buszcze r. 1891 l. 613; 259. Hinowice r. 1890 l. 504.

Brzozów (3+1) 260. Buków r. 1900 l. 1487.

Chrzanów (5+4) 261. Ciężkowice r. 1884 l. 198: 262. Długoszyn r. 1895 l. 1038; 263. Libiąż mały r. 1892 l. 730; 264. Młoszawa r. 1890 l. 600.

Czortków (4+1) 265. Dawidkowce r. 1895 l. 1050.

Dąbrowa (5+1) 266. Słupiec r. 1890 l. 512.

Drohobycz (5+3) 267. Drohobycz r. 1896 l. 1083; 268. Truskawiec r. 1894 l. 976; 269. Wolanka r. 1898 l. 1369.

Grybów (1+2) 270. Biała niżna r. 1887 l. 375; 271. Stróże wyżne r. 1893 l. 852.

Jarosław (2+2) 272. Hawłowice r. 1885 l. 277; 273. Tywonia r. 1884 l. 193.

Jasło (7+1) 274. Oparówka r. 1894 l. 974.

Kałusz (3+1) 275. Adamy r. 1886 l. 326.

Kolbuszowa (3+3) 276. Huta komorowska r. 1890 l. 501; 277. Nienadówka r. 1884 l. 210; 278. Przyłęk r. 1891 l. 685.

Krosno (2+5) 279. Borek r. 1884 l. 149; 280. Krosno r. 1883 l. 82; 281. Wróblik królewski r. 1899 l. 1397: 282. Żeglce r. 1889 l. 438: 283. Myszkowskie k. Łęk r. 1900 l. 1540.

Łańcut (3+4) 284. Kańczuga r. 1886 l. 353; 285. Podklasztor-Leżajsk r. 1885 l. 320: 286. Medynia łańc. r. 1898 l. 1341; 287. Pantalowice r. 1886 l. 357.

Limanowa (5+2) 288. Kasinka mała r. 1892 l. 772; 289. Stróża r. 1893 l. 1363.

Lwów (5+2) 290. Barszczowice r. 1883 l. 8. 291. Czyżyków r. 1897 l. 1270.

Mielec (5+4) 292. Borowa r. 1888 l. 403: 293. Przybyły r. 1890 l. 562; 294. Wadowice górne r. 1885 l. 291: 295 Zaduszniki r. 1883 l. 32.

Mościska (3+1) 296. Radenice r. 1893 l. 846.

Myślenice (2+1) 297 Lubień r. 1884 l. 160.

Nowy Targ (7+6) 298 Czorsztyn r. 1884 l. 158: 299. Maniowy r. 1893 l. 838: 300. Ostrowsko r. 1885 l. 274; 301. Podczerwone r. 1884 l. 248; 302. Stare Bystre*) r. 1892 l. 803; 303. Zakopane r. 1888 l. 389.

Przemyśl (5+1) 304. Ujkowice r. 1883 l. 54.

Rohatyn (4+1) 305. Herbutów r. 1892 l. 823.

Ropczyce (8+1) 306. Sędziszów r. 1890 l. 535.

Rudki (2+1) 307. Hołodówka r. 1892 l. 818.

Sanok (1+1) 308. Mrzygłód r. 1894 l. 944.

Sokal (4+2) 309. Głuchów r. 1896 l. 1186; 310. Tuturkowice r. 1896 l. 1181.

Stanisławów (5+2) 311. Knihinin r. 1895 l. 1076; 312. Maryampol przedm. r. 1895 l. 1040.

Tarnobrzeg (2+1) 313. Radomyśl r. 1886 l. 336.

Tarnów (3+1) 314. Wierzchosławice r. 1883 l. 49.

Wadowice (2+3) 315. Lanckorona r. 1897 l. 1255; 316. Ryczów r. 1889 l. 458; 317. Zator r. 1892 l. 711.

Zbaraż (2+1) 318. Hnilice r. 1897 l. 1281.

Złoczów (3+2) 319. Biały Kamień r. 1894 l. 640; 320. Jezierna r. 1891 l. 692.

Żydaczów (3+1) 321. Rozdół r. 1884 l. 216.

Żywiec (4+2) 322. Stryszawa r. 1890 l. 538; 323. Zarzecze r. 1885 l. 299.

*) Zawiązane na nowo w r. 1902

I. Przewodnik „Kółek rolniczych“.

Z chwilą, gdy ustały wędrowne wykłady nauki rolnictwa, organ Towarzystwa zastąpić musiał żywe słowo dawnych lustratorów rolniczych. Głównem jego zadaniem stało się szerzenie wiedzy rolniczej i udzielanie wskazówek we wszystkich działach gospodarstwa tak, aby żądny pouczeń włościanin nie pozostał w kwestyach rolniczych bez fachowej porady. Ponieważ zaś spraw, które wymagają szczegółowego omówienia, nasuwa się coraz więcej, przeto sam dział rolniczy wymagał stałego rozszerzania pisma. Stąd też z 31 arkuszy, wydanych w r. 1898 wzrasta „Przewodnik“ w następnym r. do 42, powiększa się w r. 1900 znów o 15 arkuszy, a w r. 1901 obejmuje razem z dodatkiem ruskim 71 arkuszy, czyli że pojedynczy numer, składający się w r. 1897 tylko z jednego arkusza, obecnie trzy razy większe ma rozmiary.

Jak wykłady rolnicze straciłyby wiele na swej wartości, gdyby po nich nie nastąpiła pogadanka, tak samo i artykuły „Przewodnika“ nie osiągłyby pożądanego wyniku, gdyby czytelników nie zachęcono do wymiany myśli. Kierując się tem zapatrywaniem, Redakcya starała się usilnie o wydobycie od włościan pism, zawierających ich poglądy na różne sprawy. Osiąga się w ten sposób trzy korzyści: 1) nabiera się przekonania, o ile udzielone rady i wskazówki wśród różnych warunków okazały się praktycznemi: 2) zbiera się w razie pomyślnych wyników materyał, mogący zachęcić innych do zmian w sposobie gospodarowania, materyał tem cenniejszy, że małorolny gospodarz prędzej uwierzy słowom innego włościanina, opartym na doświadczeniu, niż najwięcej wyrozumowanym wywodom osób, których praktycznej działalności na roli nie widzi; 3) wiąże się czytelnika silniejszymi węzły z pismem.

O tem, że zdołaliśmy zebrać liczne informacye od włościan i wyzyskać je na korzyść innych, świadczy rubryka IX. spisu rzeczy XV-go rocznika „Przewodnika“, wyliczająca cały szereg „Głosów ze wsi“ o najrozmaitszych sprawach rolniczych. Tak samo z pomocą „Przewodnika“ zebraliśmy obfity materyał do broszurki: „O obchodzeniu się włościan z obornikiem“.

Dalej pominąć nie możemy, że mamy jeszcze do dyspozycyi z r. 1901 przeszło 50 odpowiedzi, nadesłanych nam przez włościan w sprawie różnych ludowych środków leczniczych w chorobach bydła. Dotąd ich zużytkować nie mogliśmy, ponieważ brak nam fachowego pióra do opracowania zebranego materyału.

Obok pouczeń w sprawach rolniczo-gospodarczych, dostarczał „Przewodnik“ szczegółowych informacyi handlowych dla zakupna artykułów rolniczych, aby ochronić włościan od wyzysku handlarzy nawozów sztucznych, nasion i narzędzi rolniczych. Za pomocą „Przewodnika“ zapoznano małorolnych gospodarzy z działalnością Stacyi botaniczno-rolniczej i Stacyi chemiczno-rolniczej i nauczono włościan korzystać z tych instytucyi.

Główne zwrócenie uwagi na wszystko, co ma styczność z gospodarstwem drobnej i średniej własności, nadało „Przewodnikowi“ cechę pisma rolniczego. Lecz i w tym najważniejszym dziale na tle czysto rolniczem działano w tym kierunku, by zachęcać włościan do zbiorowej pracy. W ten sposób „Przewodnik“ spełniał swą misyę jako organ stowarzyszenia, przyczyniał się do umocnienia Kółek rolniczych i rozwijał akcyę na polu asocyacyi.

Dział rolniczy nie tworzył części oderwanej, lecz pozostawał w ścisłej łączności z innymi artykułami przedstawiającymi zadania, cele i korzyści stowarzyszeń.

Szczegółowe rachunki „Przewodnika“ zestawione na str. 69 dają dokładny obraz rozwoju pisma i wykazują stale z roku na rok zwiększającą się liczbę prenumeratorów, która z 552 w r. 1898 wzrosła w r. 1901 do 1480. Zwiększone jednak koszta druku, wskutek znacznego rozszerzenia pisma i wprowadzenia dodatku ruskiego, są przyczyną niedoboru, jaki wydawnictwo wykazuje. Na częściowe pokrycie niedoboru posłużyła subwencya, jaką Wysoki Wydział krajowy raczył przyznać na r. 1901 w kwocie 1.000 kor. Za zasiłek ten składamy wyrazy głębokiego podziękowania a zarazem żywimy nadzieję, że podanie nasze o nowy zasiłek na r. 1902, o który odnieśliśmy się podaniem z 10. marca 1902 r. l. 3642, również przychylnie przez Wysoki Wydział krajowy zostanie załatwione.

C. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z 30. listopada 1901 r. l. 33.421 zaleciła „Przewodnik Kółek rolniczych“ do zaprenumerowania dla użytku szkół wszystkim Radom szkolnym miejscowym, zakupiła roczniki XIV. i XV. dla wszystkich szkół z uzupełniającymi kursami rolniczymi a na r. 1902 zaprenumerowała dla tychże szkół wychodzący obecnie XVI. rocznik.

* * *

Do szczerej wdzięczności zobowiązani jesteśmy łaskawym współpracownikom z poza grona Towarzystwa, którzy pragnąc służyć ludowi swą wiedzą i doświadczeniem, zasilali pismo nasze swemi cennemi pracami. W imieniu Kółek rolniczych składamy Im za nauki, które nieśli pod strzechy włościańskie, szczere, staropolskie: Bóg zapłać! — Serdeczną podziękę zasyłamy również wszystkim korespondentom włościańskim za nadsyłane nam wiadomości, uwagi i spostrzeżenia i za szczerą chęć przysłużenia się do ogólnego dobra.

Zamknięcie rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1901 r.

PRZYCHÓD

	Preliminowano K	Uzyskano K	h
1. Subwencya Wys. Sejmu na cele ogólne	10000	10000	—
2. „ „ „ dodatkowa .	4000	4000	—
3. „ „ „ na lustr. handl.	4000	4000	—
4. „ „ „ na kursa handl.	2400	2400	—
5. „ „ „ na pola dośw.		1500	—
6. „ Wydz. kraj. na „Przewodnik"	800	1000	—
7. „ ck. Rządu p. c. k. Tow. gosp. na lustracye gospodarcze . .	9000	11250	—
8. „ ck. Rządu na wzor. gnojownie	500	500	—
9. „ ck. Rządu p. c. k. Tow. roln. na cele rolnicze	2000	2000	—
10. „ ck. Rządu na lustr. i kursa handl.	6400	—	—
11. „ powiat. Kasy oszcz. w Krakowie	200	—	—
12. „ Związku handl. w Krakowie	400	500	—
13. „ Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie	600	1000	—
14. „ Fundacyi dr. Towarnickiego .	2000	2000	—
15. „ Rad powiatowych	400	510	—
16. „ Bazar w Czernichowie za kierownictwo sklepu	600	600	—
17. Wkładki członków wspierających .	1800	2316	50
18. Wkładki członków założycieli . .		200	—
19. Odsetki z lokacyi funduszów . . .	400	330	64
20. Ze sprzedaży Przew. handl. i wydawn.	200	480	53
21. Przewodnik „Kółek rolniczych" . .	4200	5437	85
22. Zwroty kosztów lustracyi handlow. .		1087	93
23. Na rach. przechodowy z Kółek roln.		36	46
24. Nadzwyczajne		100	—
25. Niedobór mający pokrycie z pozostałości 1900 r.	6160	—	—
Saldo z 1900 r. . . .		7056	01
	56060	58305	92

ROZCHÓD

	Preliminowano K	Uzyskano K	h
1. Najem lokalu	1440	1481	34
2. Opał i światło	120	136	—
3. Druki i litografie	2000	1628	70
4. Portorya, stemple, podatki i ogłoszenia	1100	1357	36
5. Utensylia kancelaryjne	500	776	76
6. Nadzwyczajne i nieprzewidziane . .	1000	1096	—
7. Książki dla bibliotek Kółek i czasop.	1200	998	12
8. Zwrot kosztów wyłoż. przez Zarząd powiat.	300	300	—
9. Wydawnictwo „Przewodn. Kółek rol."	6700	7945	98
10. Podróże delegatów	700	451	91
11. Na koszta „Ogólnej Rady" . . .	800	715	44
12. Na wydawnictwa Towarzystwa . .	1000	1218	54
13. Depozyt na wydanie tablicy statutu	400	—	—
14. Koszta urządzania pól dośw. wystaw w pow. etc. . . . . }	7400	5006	02
15. Zwrot kosztów podróży insp. gosp. }		1386	37
16. Subwencya przy zakupnie nasion .	1600	1894	57
17. Subwencya na wzorowe gnojarnie .	1000	96	40
18. Na kursa handlowe w Czernichowie i kursa wędrowne	6000	6380	—
19. Na koszta lustracyi handlowych . .	4400	5360	—
20. Pensye lustratorów handlowych . .	4800	3766	65
21. Pensye inspektorów rolniczych i asystenta	7600	6975	—
22. Pensye kierownika biura, urzędników manipul. i usługa	6000	6000	—
23. Zaliczki na pensye		170	—
24 Depozyta na książeczkę Kasy oszczęd.*)		2800	—
Saldo na 1902 r. . . .		364	76
	56060	58305	92

Zamknięcie rachunków za rok 1901 zbadaliśmy i uznajemy za zgodne z księgami i rzeczywistym stanem.

Lwów 2 czerwca 1902 r.

Komisya rewizyjna:

Karol d'Abancourt, m. p. *Leopold Wilimowski*, m. p.

Sprawozdanie ze szkontrum Kasy.

Przy odbytem dnia 2. czerwca 1902 r. szkontrze dziennika kasowego. znaleźliśmy wykazane saldo kasowe w kwocie Kor. 4646·84 zgodne ze stanem rzeczywistym i tak:

z ulokowanych w Banku rolniczym (stan 2 czerwca)	Kor.	3700·—
w pocztowej kasie oszczędności, (stan wedle wyciągu Nr. 88)	„	918·92
portorya i wydatki biurowe, bon na	„	14·64
gotówka w kasie	„	13·28
Razem jak wyżej: .	Kor.	4646·84

Nadto znaleźliśmy w kasie książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 63193 na ogólną kwotę Kor. 2400, a to według szkontra z zeszłego roku był stan Kor. 2200, zaś z dnia 31. grudnia 1901 r. pod art. 699 wypłacono Kor. 200 i ulokowano na tęż książeczkę, oraz drugą książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 6772 na Kor. 400, które wypłacono 3 września 1901 pod art. 468.

Lwów 2. czerwca 1902 r. *Karol d'Abancourt*, m. p. *Leopold Wilimowski*, m. p.

*) Wycofano z obrotu kasowego: wkładki członków założycieli 2400 K. i depozyt hr. Jana Potockiego na wydanie ozdobne tablicy statutu 400 K.

Rachunek „Przewodnika Kółek rolniczych“

Przychód	w 1901 r. K	w 1901 r. h	w 1900 r. K	w 1900 r. h	w 1899 r. K	w 1899 r. h	w 1898 r. K	w 1898 r. h
Z prenumeraty . . .	2960	24	2275	59	1719	32	1044	06
Z ogłoszeń	2477	61	2273	17	2169	74	1188	24
	5437	85	4548	76	3889	06	2232	30
Niedobór jako Saldo .	2508	13	2074	41	1523	08	1809	54
	7945	98	6623	17	5412	14	4041	84

Rozchód	w 1901 r. K	w 1901 r. h	w 1900 r. K	w 1900 r. h	w 1899 r. K	w 1899 r. h	w 1898 r. K	w 1898 r. h
Redakcya pol. wydania	600	.	600	.	600	.	910	.
Druk	5160	60	3817	20	3320	50	2024	64
Honorarya autorskie .	70	.	275	.	136	.	26	.
Redakcya rusk. wyd. .	520	.	440	.		.	.	.
Druk	312	.	312	.		.	.	.
Ekspedycya	1283	38	1178	97	1355	64	1081	20
	7945	98	6623	17	5412	14	4041	84

Rachunek lustracyi handlowych.

Przychód	K	h
Zwrot kosztów lustracyi handlowych (poz. 22) .	1087	93
Jako saldo niedobór pokryty przez Zarząd główny	8038	72
	9126	65

Rozchód	K	h
P. Schmidt, pensya roczna	1599	99
P. Dzierża, pensya od 1. stycznia do 31. grudnia	1100	.
P. Smidowicz, pensya od 1. marca do 31. grudnia	1066	66
P. Schmidt, koszta podróży	2488	09
P. Dzierża, koszta podróży	1080	52
P. Smidowicz, koszta podróży	1791	39
	9126	65

Preliminarz budżetu na rok 1902.

Przychód	K
Subwencya Wysokiego Sejmu na cele ogólne	12000
„ „ „ na podniesienie wiedzy techniczno-rolniczej	8000
Subwencya Wysokiego Sejmu na lustracye handlowe .	8000
„ „ „ na kursa handlowe . .	4000
„ Wydziału krajowego na „Przewodnik“ . .	1000
„ c. k. Rządu p. c. k. Tow. gospod. na lustracye gospod.	10000
Subwencya c. k. Rządu p. c. k. Tow. gospod. na wzorowe gnojownie	500
Subwencya c. k. Rządu p. c. k. Tow. roln. na cele roln.	2000
„ „ „ na lustracye i kursa handlowe	6400
Subwencya pow. Kasy Oszczędności w Krakowie . . .	400
„ Związku handlowego w Krakowie . . .	500
„ Towarzystwa Wzaj. Ubezp. w Krakowie .	1000
„ Fundacyi Dra Towarnickiego	2000
„ Rad powiatowych	400
Wkładki członków wspierających	2200
Odsetki z lokacyi funduszów	150
Ze sprzedaży „Przewodnika handl.“ i wydawnictw . .	450
„Przewodnik Kółek rolniczych“	5200
Bazar w Czernichowie za kierownictwo sklepu . . .	600
	64800

Rozchód	K
Najem lokalu	1512
Opał i światło	178
Druki i litografie	2000
Portorya, stemple, podatki i ogłoszenia	1700
Utensylia kancelaryjne	630
Nadzwyczajne i nieprzewidziane	1000
Książki dla bibliotek Kółek i czasopisma	1700
Subwencye dla Zarządów powiatowych	800
Wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“ . . .	8400
Podróże delegatów	700
Na koszta Ogólnej Rady	800
Na wydawnictwa Towarzystwa	1000
Koszta urządzania pól doświadczalnych i t. d. . . .	8000
Subwencya przy zakupnie nasion	2000
„ na wzorowe gnojarnie	1000
Na kursa handlowe w Czernichowie i kursa wędrowne	6000
Na koszta lustracyi handlowych	6400
Pensye lustratorów handlowych	4800
„ inspektorów rolniczych i asystenta	8600
„ kierownika biura, urzędn. manip. i usługa . .	7580
	64800

WYKAZ

członków-protektorów, członków założycieli i członków wspierających Towarzystwa

oraz skład Zarządu głównego Towarzystwa i wykaz urzędników biura.

A) Protektorowie Towarzystwa: [1])

1. † Isaak Mikołaj Isakowicz, Arcybiskup lwowski obrz. orm.
2. Bolesław Augustynowicz.

B) Członkowie założyciele: [2])

1. Augustynowicz Bolesław (w r. 1883),
2. Sapieha Władysław, książe (w r. 1884),
3. Cielecki-Zaremba Artur (w r. 1884),
4. † Potocki Artur, hr. (w r. 1885),
5. † Lech Władysław Wacław (w r. 1885),
6. Sękowski Stefan (w r. 1891),
7. Dulęba Bronisław, dr. (w r. 1892),
8. Badeni Stanisław, hr. (w r. 1896),
9. Lubomirski Andrzej, książe (w r. 1900),
10. Borkowski-Dunin Jerzy, hr. (w r. 1900),
11. Reprezentacya król. stoł. m. Lwowa (w r. 1900),
12. Jan Lerski (w r. 1901).

C) Członkowie wspierający: [3])

(którzy w roku 1901 uiścili wkładkę, poz. 15 przychodu)

Od członków, przy których siedzibie pomieszczona jest gwiazdka, wpłynęły wkładki przez Zarząd powiatowy Kółek rolniczych w Krakowie. Od wkładek tych pozostało do dyspozycyi Zarządu powiatowego 25°/₀ zebranej kwoty.

	I. Instytucye i Stowarzyszenia		Kor.
1	Czytelnia akademicka	Lwów	8
2	Drukarnia Udziałowa	"	20
3	Konwent O. O. Cystersów	Szczyrzyc	8
4	I. Krajowy Zakład światłodruków	Lwów	8
5	Spółka handlowa	Sambor	8
6	Wydział Rady powiat.	Kraków*)	40
7	Towarzystwo gospod.-handlowe	Gorlice	8
8	Towarzystwo handlowe	Dembica	20
9	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Kraków*)	16
10	Towarzystwo politechniczne	Lwów	8
11	Związek handlowy Kółek rolniczych	Kraków *)	16
12	Związek handlowy	Sokal	8
13	Związek handlowy Sokal, filia	Tartaków	8
14	Związek Stowarzyszeń gospodar. i zarobk.	Lwów	20
		Do przeniesienia	196

	II. Kółka rolnicze		Z przeniesienia	196
		Siedziba	Powiat	
15	1.	Balice	Mościska	8
16	2.	Barwałd średni	Wadowice	12
17	3.	Bażanówka	Sanok	8
18	4.	Biała ad Maków	Myślenice	4
19	5.	Bielany ad Kęty	Biała	8
20	6.	Bieliny	Nisko	8
21	7.	Bieńkówka	Myślenice	8
22	8.	Bieździedza	Jasło	8
23	9.	Buczkowice	Biała	8
24	10.	Bulowice	"	8
25	11.	Budzów	Myślenice	8
26	12.	Busk	Kamionka str.	8
27	13.	Bystra	Myślenice	8
28	14.	Czaniec	Biała	8
29	15.	Czarna	Łańcut	6
30	16.	Chorostków	Husiatyn	8
31	17.	Chotowa	Pilzno	8
32	18.	Dąbie ad Dębica	Mielec	8
33	19.	Dobromil	Dobromil	8
34	20.	Dobrzechów	Rzeszów	8
35	21.	Dublany	Lwów	8
36	22.	Felsztyn	Stary Sambor	8
			Do przeniesienia	370

[1]) Protektorami Towarzystwa mianuje Walne Zgromadzenie osoby, które szczególne zasługi położą koło urzeczywistnienia celów Towarzystwa (§ 3. lit. d. statutu).

[2]) Każda osoba wyznania chrześciańskiego, która złoży jednorazowo 200 kor., staje się członkiem-założycielem (§ 3. lit. c. statutu).

[3]) Członkiem wspierającym Towarzystwa staje się każda osoba wyznania chrześciańskiego, która zostanie do Towarzystwa przez Zarząd powiatowy, względnie Zarząd główny przyjętą, z obowiązkiem płacenia na cele statutem określone przynajmniej 8 koron rocznie (§ 3. lit. c. statutu).

		Z przeniesienia	370
37	23. Firlejówka	Złoczów	8
38	24. Frysztak	Jasło	8
39	25. Gdów	Wieliczka	4
40	26. Glińsko	Żółkiew	8
41	27. Głębowice	Wadowice	4
42	28. Głowaczowa	Pilzno	8
43	29. Gniewczyna	Łańcut	8
44	30. Góra-Ropczycka	Ropczyce	8
45	31. Gorzyce	Tarnobrzeg	8
46	32. Grabiny	Ropczyce	8
47	33. Haczów	Brzozów	8
48	34. Humniska	„	8
49	35. Jachówka	Myślenice	8
50	36. Janowice	Tarnów	8
51	37. Jastrzębia	Grybów	4
52	38. Jodłówkatuchowska	Tarnów	8
53	39. Iwonicz I.	Krosno	8
54	40. „ II	„	8
55	41. Kamienica	Limanowa	8
56	42. Kalembina	Jasło	8
57	43. Kalinów	Sambor	8
58	44. Klecza-górna	Wadowice	8
59	45. Kochawina	Żydaczów	8
60	46. Kolbuszowa	Kolbuszowa	8
61	47. Kołaczyce	Jasło	8
62	48. Kopyczyńce	Husiatyn	8
63	49. Krzeszowice	Chrzanów	8
64	50. Krzyszkowice	Myślenice	8
65	51. Kulparków	Lwów	8
66	52. Laszki zawiązane	Rudki	8
67	53. Leżajsk	Łańcut	8
68	54. Lutcza	Rzeszów	4
69	55. Łączki	Jasło	8
70	56. Łęki	„	8
71	57. Łęki ad Kęty	Biała	8
72	58. Łosie	Gorlice	16
73	59. Łukowica	Limanowa	8
74	60. Marcyporęba	Wadowice	10
75	61. Mikulice	Łańcut	8
76	62. Mikulińce	Tarnopol	8
77	63. Nowe-miasto	Dobromil	8
78	64. Ocieka	Ropczyce	8
79	65. Orzechowiec	Skałat	4
80	66. Osiek	Biała	8
81	67. Ożomla	Jaworów	8
82	68. Petlikowce	Buczacz	8
83	69. Pisarzowice	Biała	8
84	70. Podegrodzie	Nowy Sącz	8
85	71. Polna	Grybów	8
86	72. Ponikiew	Wadowice	8
87	73. Poronin	Nowy Targ	8
88	74. Przewrotne	Rzeszów	4
89	75. Prusy	Lwów	8
90	76. Pruchnik	Jarosław	8
91	77. Przytkowice	Wadowice	8
92	78. Pstrągowa	Rzeszów	8
93	79. Radziszów	Wieliczka	8
		Do przeniesienia	812

		Z przeniesienia	812
94	80. Radgoszcz	Dąbrowa	5
95	81. Rajcza	Żywiec	8
96	82. Rodatycze	Gródek	8
97	83. Rogóżno	Jaworów	8
98	84. Równe	Krosno	8
99	85. Rudawa	Chrzanów	8
100	86. Rudki	Rudki	4
101	87. Ruda-Kochawina	Żydaczów	10
102	88. Rybna	Kraków	8
103	89. Rzęsna polska	Lwów	4
104	90. Rzochów	Mielec	8
105	91. Sądowa Wisznia	Mościska	8
106	92. Schodnica	Drohobycz	50
107	93. Sękowa	Gorlice	8
108	94. Sokołów koło Rzeszowa	Kolbuszowa	8
109	95. Spytkowice	Myślenice	8
110	96. Stara wieś	Limanowa	8
111	97. Stare sioło	Bóbrka	8
112	98. Suchodół	„	8
113	99. Sułkowice	Wadowice	10
114	100. Strzyżów	Rzeszów	8
115	101. Świątniki górne	Wieliczka	8
116	102. Szaflary	Nowy Targ	4
117	103. Szczucin	Dąbrowa	8
118	104. Szczyrzyc	Limanowa	8
119	105. Szynwałd	Tarnów	8
120	106. Szymbark	Gorlice	16
121	107. Targowiska	Krosno	8
122	108. Tłuczań	Wadowice	8
123	109. Tłumacz	Tłumacz	8
124	110. Trościaniec wielki	Brody	8
125	111. Trzebunia	Myślenice	8
126	112. Trześniów	Brzozów	8
127	113. Wicyń	Złoczów	8
128	114. Wiśniowa	Jasło	8
129	115. Wojaszówka	„	8
130	116. Wysoka	„	8
131	117. Zagórz ad Chrzanów	Chrzanów	8
132	118. Zagórz ad Sanok	Sanok	8
133	119. Zakliczyn ad Sieprąw	Wieliczka	8
134	120. Żegocina	Bochnia	8
135	121. Żurawno	Żydaczów	16
	III. Osoby prywatne		
136	1. Abrahamowiczowa Antonina	Lwów	8
137	2. Adamski Telesfor	„	8
138	3. Badeni Kazimierz hr. Eks.	Busk	8
139	4. Balko Władysław dr.	Lwów	8
140	5. Bałaban Jakób, inżynier	„	8
		Do przeniesienia	1235

		Z przeniesienia	1235
141	6. Bernadzikowski Szymon, dr. med.	Brzesko **)	16
142	7. Bisanz Gustaw, prof. politechniki	Lwów	8
143	8. Bróżbar Wojciech	Gać	4
144	9. Brunicki Julian br.	Podhorce	8
145	10. Bykowski Juliusz, prof. politechn.	Lwów	8
146	11. Bzowski Władysł.	Pantalowice	8
147	12. Caro Leopold dr.	Kraków *)	8
148	13. Chrząszczewski Stanisław	Kraków*)	10
149	14. Cieński Tadeusz	Drohiczówka	8
150	15. Ciesielski Teofil, dr. prof. uniwers.	Lwów	8
151	16. Czartoryski Adam, książe	Sieniawa	20
152	17. Czartoryska Florentyna, księżna	Jabłonów **)	16
153	18. Czecz Herman, br.	Kozy	8
154	19. Dadlez Wilhelm dr.	Kraków*)	24
155	20. Dobrowolski Władysław, ksiądz	Rybie nowe	8
156	21. Dolański Henryk	Grębów	10
157	22. Dolański Stanisław	Baranów	8
158	23. Drużbacki Feliks dr.	Przemyśl	8
159	24. Dulęba Władysł. dr.	Lwów	8
160	25. Dworski Aleks. dr.	Przemyśl***)	24
161	26. Głąbiński Stan. dr.	Lwów	8
162	27. Głowiński Alfred	Lipica górna	8
163	28. Gniewosz Władysł.	Kąty	8
164	29. Goebel Karol	Lwów	8
165	30. Gruszka ks. kan.	Muszyna	8
166	31. Gruszecki Stanisł. c. k. inspektor	Lwów	8
167	32. Grzimek Adolf	Lubcza **)	16
168	33. Horodyński Zbign.	Zbydniów	8
169	34. Hupka Jan dr.	Niwiska	8
170	35. Jankowski Józef	Kraków ***)	16
171	36. Jelonek Wład. ks.	Czernichów	8
172	37. Jordan Henr. dr.	Kraków ***)	16
173	38. Isakowicz ks. arcyb.	Lwów	8
174	39. Kaczyński Tomasz, ogrodnik	"	8
175	40. Kędzior Andrzej, inżynier Wydz. kraj.	"	8
176	41. Kosiński Ign. c. k. notar.	Ulanów	8
177	42. Kraiński Winc. dr.	Lwów	8
178	43. Krzen Edmund	"	8
179	44. Krzeczunowicz Wal.	Jaryczów	8
180	45. Kühner Leopold	Chrusno	4
181	46. Kudelka Tadeusz dr.	Kraków	8
182	47. Kulczycki Roman dr.	Lwów	8
		Do przeniesienia	1651

		Z przeniesienia	1651
183	48. Laskowski Kazim.	Kraków *)	20
184	49. Lenkiewicz Zygm. ks. kan. dr.	Lwów	8
185	50. Lenartowicz Józef ksiądz	Lubcza	8
186	51. Łoziński Edmund	Lwów	16
187	52. Majerski Stan. prof.	"	8
188	53. Maluche Max	Oleszyce	8
189	54. Małachowski Godz. dr.	Lwów	8
190	55. Mandybur Tymot.	"	8
191	56. Margasz Wład. dr. adwokat	"	8
192	57. Maurizio Edward	Strzelce wielkie	8
193	58. Merunowicz Teofil	Lwów	4
194	59. Miętus Maciej ks.	Lubzina	8
195	60. Miliewski Alfred	Kraków *)	16
196	61. Obertyński Kazim.	Stronibaby	8
197	62. Olender ks. kan.	Stryj	8
198	63. Olszewski Stan.	Kraków *)	8
199	64. Oświecimski Józef, ksiądz	Borzęcin	8
200	65. Paleczny Michał ks.	Rajcza	8
201	66. Passakas Feliks	Brześcijany	20
202	67. Paszkowski Franciszek dr.	Kraków *)	24
203	68. Pawlewski Bronisł. prof. politechn.	Lwów**)	16
204	69. Pawlikowski Jan dr.	"	8
205	70. Piniński Miecz. hr.	Koszyłowce	8
206	71. Pelczar ks. biskup	Przemyśl**)	16
207	72. Pomorski Józef	Dublany	8
208	73. Potocki Andrzej hr.	Lwów	8
209	74. Potocki Antoni hr.	Olsza *)	16
210	75. Potulicki Franc. hr.	Krempna	8
211	76. Rey Mik. hr. dr.	Przyborów **)	16
212	77. Romer Gustaw dr.	Kraków ***)	16
213	78. Rudkowski Jan	Lwów	8
214	79. Rudnicki Szcz. ks.	Golcowa	8
215	80. Sala Oktaw	Wysocko	8
216	81. Sapieha Adam ks.	Lwów	10
217	82. Sawczyński Jan Henryk dr.	"	8
218	83. Serwatowski Maciej	Rajtarowice	20
219	84. Skałkowski Tadeusz dr.	Lwów	8
220	85. Schmidt Henryk	"	8
221	86. Skirliński Jan	Kraków ***)	16
222	87. Sołowij Tadeusz dr.	Lwów	8
223	88. Stadnicki Edw. hr.	Nawojowa	10
224	89. Stadnicki Stan. hr.	Krysowice **)	16
225	90. Steczkowski Jan-Kanty dr.	Lwów	8
226	91. Suchodolska Izyd.	"	8
		Do przeniesienia	2127

) Za rok 1900 i 1901; *) Za rok 1899, 1900 i 1901.

		Z przeniesienia	2127			Z przeniesienia	2267
227	92. Strzelecki Aleks.	Kukizów	10	242	107. Wiesiołowski Ad.	Lwów	20
228	93. Szankowski Maryan	Tłumacz	8	243	108. Wojnarowicz Edw.	Kraków *)	8
229	94. Szczepański Michał	Bolanowice	16	244	109. Wolniewicz Ant.	Olesza	8
230	95. Tarnawski Ap. dr.	Kossów	8	245	110. Wodzicki Ant. hr.	Kraków *)	20
231	96. Tarnowski Zdz. hr.	Dzików	8	246	111. Wójcik Franc.	Wyciąże	8
232	97. Terlecki Adam	Ożańsk	8	247	112. Vivien Jan	Lwów	8
233	98. Towarnicki Wład.	Lwów	10	248	113. Vogel Aleks. dr. adwokat	„	8
234	99. Tomkowicz Stan.	Kraków *)	16				
235	100. Treter Henryk	Lwów	8	249	114. Zagórski Jan	Kraków *)	16
236	101. Tchórznicki Wład.	Nadyby	8	250	115. Zabłocki ks. kanon. infułat	Lwów	8
237	102. Turnau Jerzy	Mikulice	8				
238	103. Tustanowski Wł.	Knihinicze	8	251	116. Zaleski Filip, eks.	„	10
239	104. Wang Julian	Lwów	8	252	117. Zbyszewski St. dr.	„	8
240	105 Waniek Aleks.	Żywiec	8	253	118. Zoll Fryderyk prof. uniwers.	Kraków	16
241	106. Weigel Józef dr.	Lwów	8				
		Do przeniesienia	2267			Razem . .	2405[1])

D) **Zarząd główny Towarzystwa.**

I. Z wyboru:

Cielecki-Zaremba Artur, właściciel dóbr, poseł na Sejm krajowy.
Dr. Dulęba Bronisław, b. sekretarz Wydziału krajow.
Dr. Głąbiński Stanisław, profesor Uniwersytetu we Lwowie.
Gogolewski Stanisław, lustrator Rady powiatowej w Sokalu.
Dr. Kulczycki Roman, adwokat krajowy.
Onyszkiewicz Zdzisław, właściciel dóbr.
Pomorski-Mikułowski Józef, profesor Akademii roln. w Dublanach.
Dr. hr. Rey Mikołaj, właściciel dóbr.
Smagała Antoni, gospodarz.
Sowa Grzegorz, gospodarz.
Średniawski Andrzej.
Dr. Steczkowski Jan Kanty, dyrektor galicyjskiej Kasy oszczędności.
Stefanowski Stanisław, właściciel dóbr.
Dr. Stefczyk Franciszek, dyrektor Biura patronatu Spółek oszczędności.
Szankowski-Krzywda Maryan, aptekarz.
Turnau-Dobrzyc Jerzy, właściciel dóbr.
Ks. Wesoliński Adam.
Wójcik Franciszek.

II. Delegaci władz i instytucyi krajowych:

Ks. dr. Ślósarz Jan, delegat kapituły metropolit. obrz. łac.
Ks. Biliński Emil, kanonik, delegat kapituły metropolit. obrz. gr.
Ks. Dawidowicz Bohdan, kanonik, delegat kapituły metropol. obrz. orm.
Ks. Jelonek Władysław, katecheta i profesor szkoły rolniczej w Czernichowie, delegat konsystorza książęco-biskupiego w Krakowie.
Ks. dr. Kopyciński Adam, kanonik, delegat konsystorza biskupiego w Tarnowie.
Ks. Koleński Antoni, dziekan, proboszcz w Rymanowie, delegat konsystorza biskupiego obrz. łac. w Przemyślu.
Ks. Baczyński Aleksander, kanclerz kapituły lwowskiej, delegat konsystorza biskupiego obrz. gr. w Stanisławowie.
Ks. Jarema Teodat, kanonik, delegat konsystorza biskup. obrz. gr. w Przemyślu.
Dr. Pilat Tadeusz, członek Wydziału kraj., delegat Wydziału krajowego.
Dr. Sawczyński Jan Henryk, sekretarz Wydziału kraj., delegat Wydz. kraj.
Baranowski Bolesław, insp. szk., deleg. ck. Rady szk. kraj.
Ks. Głodziński Antoni, profesor semin. naucz., delegat c. k. Rady szkolnej kraj.
Dr. Skałkowski Tadeusz, adw. kraj., poseł na Sejm kraj., delegat c. k. Tow. gospod. we Lwowie.
Wiesiołowski Adolf, wł. dóbr, delegat c. k. Tow. gospod. we Lwowie.
Konopka Stefan, właśc. dóbr, delegat c. k. Towarz. rolniczego w Krakowie.
Hr. Tyszkiewicz Janusz, właśc. dóbr, delegat c. k. Towarz. rolniczego w Krakowie.
Hr. Borkowski-Dunin Jerzy, del. Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie.
Ulmer Narcyz, del. Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

[1]) Po obliczeniu 25% od wkładek, zebranych przez Zarząd pow. w Krakowie, w kwocie 88·50 K. pozostaje 2316·50 K. jak zamknięcia rachun. poz. 17. przych.

III. Kooptowani:

Potoczek Stanisław, poseł na Sejm krajowy.
Surówka Karol, c. k. inspektor podatkowy.
Towarnicki Władysław, kurator fundacyi im. ś. p. Dr. Towarnickiego.
Żyszkiewicz Feliks, kierownik szkoły w Prusach.

E) Wydział wykonawczy Towarzystwa.

Cielecki-Zaremba Artur, prezes.
Ks. Biliński Emil, I. wiceprezes.
Dr. Głąbiński Stanisław, II. wiceprezes.
Dr. Kulczycki Roman, sekretarz.
Ulmer Narcyz, skarbnik.

Członkowie:

Pomorski-Mikułowski Józef, z wyboru.
Dr. Steczkowski Jan Kanty, z wyboru.
Towarnicki Władysław, z wyboru.
Turnau-Dobczyc Jerzy, z wyboru.
Dr. Pilat Tadeusz, jako delegat Wydziału krajowego.
Dr. Sawczyński Jan, jako delegat Wydziału krajow.
Dr. Skałkowski Tadeusz, jako delegat c. k. Towarzystwa gospodarczego we Lwowie.
Wiesiołowski Adolf, jako delegat c. k. Towarzystwa gospodarczego we Lwowie.
Konopka Stefan, jako delegat c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.
Hr. Tyszkiewicz Janusz, jako delegat c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.
Ks. Głodziński Antoni, kooptowany.

Referenci:

Pomorski Józef, Turnau Jerzy, Wiesiołowski Adolf: dla spraw gospodarskich.
Dr. Sawczyński Jan: dla spraw oświaty.
Dr. Steczkowski Jan: dla spraw organizacyjnych.
Dr. Głąbiński Stanisław: dla spraw kredytowych i asekuracyjnych.
Towarnicki Władysław: dla spraw handlowych.
Ulmer Narcyz: dla spraw finansowych.
Dr. Głąbiński Stanisław, Pomorski Józef, Dr. Sawczyński Jan, Dr. Steczkowski Jan, Dr. Stefczyk Franciszek wchodzą w skład komitetu redakcyjno-wydawniczego.

F) Urzędnicy biura przy Zarządzie głównym Towarzystwa.

(stan z dnia 1. kwietnia 1902)

Adamski Telesfor, kierownik.

Oddział rolniczy:

Popławski Teodor, inspektor rolniczy
Dulęba Kazimierz, „
Poluszyński Eugeniusz, instruktor sadownictwa

Oddział handlowy:

Schmidt Henryk, lustrator handlowy
Malczewski Stefan, „ „

Oddział manipulacyjny:

Dudrewicz Zygmunt
Swieżawska Marya
Palman Wanda

G) Redakcya Przewodnika Kółek rolniczych.

Adamski Telesfor, redaktor
Popławski Teodor, stały współpracownik dla działu rolniczego
Dulęba Kazimierz, „ „ „ „ „
Poluszyński Eug., „ „ „ „ sadownictwa
Hul Teodor, współpracownik dodatku ruskiego.

H) Skład grona nauczycielskiego przy prakt. kursach handl. w Czernichowie.

Goratowski Ignacy, kierownik kursów oraz nauczyciel przepisów prawnych, skarbowych i organizacyi handlowej.
Wojaczyński Zygmunt, nauczyciel towaroznawstwa i instruktor praktyki sklepowej.
Kwiatkowski Gustaw, nauczyciel rachunkowości, korespondencyi i kaligrafii.

Wykaz Zarządów powiatowych Kółek rolniczych

sprawozdanie z ich działalności, oraz wykaz delegatów Zarządu głównego w powiatach, pozostających dotychczas bez Zarządu powiatowego.

Jak to już we wstępnem słowie nadmieniliśmy, organizacya powiatowa Towarzystwa nie rozwinęła takiej działalności, jaka do uzupełnienia prac Zarządu głównego w kierunku rozbudzenia żywszego ruchu po Kółkach rolniczych i do ich kontroli była potrzebna. Stąd też Zarząd główny, mimo że nie rozporządza dostatecznemi siłami do spełniania własnych zadań, nieraz był zmuszony do wykonywania tych funkcyi, które wchodzą w zakres działania Zarządów powiatowych, względnie delegatów. Byłoby jednak niesprawiedliwością z naszej strony, gdybyśmy pośrednim organizacyom naszym przypisywali brak dobrej woli w spełnianiu zadań, gdyż wiadomo nam dobrze, że ostatnie dwa lata z powodu przypadających na nie wyborów do Rady państwa i Sejmu wytworzyły teren dla pracy ekonomicznej nadzwyczaj niepodatny i właśnie po powiatach najwięcej pracę utrudniały a nawet w niektórych uniemożliwiły. Mimo niepomyślnych jednak warunków o zastoju mówić nie można, gdyż odbył się po powiatach cały szereg zgromadzeń, jak to sprawozdania pomieszczone w „Przewodniku Kółek rolniczych“ wykazują, a ponadto w dwóch powiatach: Bochni i Tarnobrzegu urządzono wystawy Kółek rolniczych.

Wnosząc z coraz chętniej zwoływanych i coraz liczniej uczęszczanych zebrań powiatowych, jakie w początkach 1902 r. się odbyły, spodziewać się można, że r. 1902 rozpocznie nowy okres w działalności Zarządów powiatowych i że dobry przykład ruchliwszych organizacyi pobudzi do życia te powiaty, gdzie działalność na razie prawie obumarła.

* * *

Poniżej podajemy w streszczeniu sprawozdania Zarządów powiatowych oraz wykaz powiatów, gdzie tylko delegaci Zarządu głównego fungują. Powiaty, skąd Zarządy nie nadesłały sprawozdania za r. 1901, opatrzone są gwiazdką.

* * *

Biała. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Józef Grygierzec jako prezes;
Jan Kubik jako zastępca;
Franciszek Kramarczyk jako sekretarz;
Jan Grzybowski jako skarbnik.

Zarząd powiatowy odbył w r. 1901 dwa zebrania oraz zwołał jedno zgromadzenie powiatowe celem wyboru delegatów na Ogólną Radę. Zarząd interweniował celem uregulowania stosunków w Kółkach rolniczych w Pisarzowicach i Dańkowicach.

Bóbrka. Delegat Zarządu głównego: Rudol Kesselring w Suchodole.

Bochnia. Skład Zarządu powiatowego pozostał ten sam, co w r. 1900; jest mianowicie:

Ks. Franciszek Ratowski, prezesem;
Dr. Klemens Rutowski, zastępcą;
Władysław Siemieński, sekretarzem.

Dochody Zarządu powiatowego wraz z pozostałością kasową z r. 1900 wynosiły 600·88 kor. — rozchody 108·19 kor. — pozostało zatem saldo na rok 1902 w kwocie 492·69 kor.

Zarząd powiatowy odbył w 1901 r. 6 posiedzeń: oprócz spraw bieżących i przygotowań do Zgromadzeń i Zjazdów powiatowych, zajmowano się sprawą założenia szkółki owocowej w Wiśniczu oraz założeniem Towarzystwa ogrodniczego w Bochni.

Zwołano 4 Zgromadzenia powiatowe, połączone z odczytami oraz 2 Zjazdy powiatowe, jeden w Bochni, drugi w Uściu solnem, gdzie urządzono równocześnie wystawę lokalną płodów rolniczo-ogrodowych. Szczegółowe sprawozdanie z Zebrania i wystawy pomieszczono w „Przewodniku“ r. 1901 str. 416.

Zarząd powiatowy przeprowadził lustracye w Kółkach rolniczych: 1) Królówka, 2) Żegocina, 3) Kurów, 4) Ujście solne, 5) Okulice, 6) Chełm, 7) Ostrów, a udzielił porady Kółkom rolniczym: 1) Połom, 2) Wola batorska, 3) Wrzępia, 4) Kobyle i 5) Trzciana.

Bohorodczany. Delegat Zarządu głównego: ks. Ksawery Gąsiorowski w Konkolnikach.

Borszczów. Delegat: vacat.

Brody. Delegat: vacat.

Brzozów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Szczęsny Rudnicki, proboszcz z Golcowy, jako prezes;
Stanisław Dydyński, właściciel dóbr, jako zastępca;
Bronisław Librewski, lustrator Rady pow., jako sekretarz;
Ks. Józef Borczyk, proboszcz z Humnisk, jako skarbnik.

Zarząd powiatowy odbył 3 posiedzenia — zarządzenie zgromadzeń powiatowych „z powodu częstych zebrań komitetów przedwyborczych“ było utrudnione.

Brzesko*) W skład Zarządu wchodzą:

Adam Jordan, jako prezes;
Dr. Szymon Bernadzikowski, jako sekretarz.

Brzeżany. Delegat Zarządu głównego: Kazimierz Traczewski w Hinowicach.

Buczacz. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Artur Zaremba-Cielecki jako prezes i skarbnik;

Kajetan Sołtan-Abgarowicz, zast. i sekretarz.

Zwołano 1 zgromadzenie powiatowe. Odbyło się ono przy udziale kilkuset osób w Monasterzyskach w dniu 10. maja 1901. Podczas zgromadzenia prezes mówił „O Krzyżakach i walkach Niemców ze Słowianami“ a p. Włodzimierz Grodzki, profesor Szkoły rolniczej krajowej z Jagielnicy miał wykład z dziedziny gospodarstwa rolnego, poczem nastąpił wybór delegatów na Radę ogólną i loterya fantowa.

Chrzanów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Józef Łobczowski, prezes:

Franciszek Urbańczyk, zastępca i skarbnik:

Władysław Dygulski, sekretarz.

Zarząd powiatowy odbył 4 posiedzenia w sprawie zakupna nasion, nawozów sztucznych i w sprawie czytelń. Zwołano 2 Zgromadzenia powiatowe. — Przeprowadzono lustracye w Kółkach rolniczych: 1) Babice, 2) Jankowice, 3) Kwaczała, 4) Chełmek, 5) Gorzów, 6) Rudawa i 7) Luszowice trzykrotnie, oprócz tego udzielono porady Kółkom rolniczym: 1) Mętków, 2) Paczółtowice i 3) Zagórz.

Cieszanów. Delegat: Ks. Władysław Sapieha w Oleszycach; zastępca ks. Ludwik Swadowski w Oleszycach.

Czortków. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Józef Radziechowski. prezes;

Ks. Jacek Majewski, zastępca;

Ks. Albert Nowiński, sekretarz;

Tadeusz Noël, skarbnik.

Przychody Zarządu powiatowego wynosiły 712·76 kor., rozchody 435·84 kor., pozostaje na 1902 r. saldo 276·92 kor. — Zarząd powiatowy odbył 2 posiedzenia, oprócz spraw bieżących traktowano sprawę subagencyi Tow. wzajemnych ubezpieczeń w Burakówce i sprawę stałego lustratora powiatowego Kółek razem z powiatem buczackim. Zwołano jedno Zgromadzenie powiatowe. Zarząd powiatowy utrzymuje szpichlerz powiatowy Kółek. Rozpożyczono z niego w r. 1901: 1900 kg. jęczmienia, 1150 kg. owsa i 450 kg. wyki.

Dąbrowa. Delegat Zarządu głównego: dr. Józef Datka, adwokat.

Dobromil. Delegat: Dr. Ludwik Cwiklicer z Dobromila.

Dolina Delegat Zarządu głównego: ks. kan. Hipolit Zaremba w Dolinie.

Drohobycz. Delegat vacat.

Gorlice. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Antoni Walawender, prezes:

Henryk Groblewski, zastępca:

Jan Klimkowicz, sekretarz.

Zarząd powiatowy odbył 2 posiedzenia. Zwołano 2 Zgromadzenia powiatowe, pierwsze w Szalowej, drugie w Sękowej. Na pierwszem miał ks. Walawender wykład o hygienie, ks. Markowicz o sadownictwie a ks. Tenczar o nawozach sztucznych. Na drugiem Zebraniu mówił ks. Walawender o hodowli i zyżytkowaniu jarzyn. ks. Markowicz o sadownictwie, p. Henryk Groblewski o obowiązkach Kółek a p. Niemiec o pszczelnictwie.

W zebraniu ostatniem wziął udział prezes Towarzystwa p. Cielecki. Szczegółowe sprawozdanie pomieszczone w „Przewodniku“ 1901 r. str. 482. — Lustracyę przeprowadzono jedną w Kółku rolniczem Łosie.

Gródek. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Grybów. Zarząd powiatowy rozwiązał się a delegat dotąd nie mianowany.

Horodenka. Delegat: vacat.

Husiatyn. Delegat Zarządu głównego: ks. Kazimierz Głowiński w Chorostkowie.

Jarosław. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Jerzy Czartoryski, prezes;

Dr. Maryan Lisowiecki, zastępca;

Józef Dąbrowski, sekretarz;

Adam Terlecki, skarbnik.

Zarząd powiatowy odbył 3 posiedzenia. Z powodu częstych zebrań przedwyborczych i wieców zgromadzeń powiatowych Kółek nie zwoływano. — Z pomocą mężów zaufania przeprowadzano lustracye Kółek.

Jasło. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Władysław Rieger, prezes:

Ks. Władysław Sarna, zastępca:

Kazimierz Piliński, sekretarz.

Przychody Zarządu powiatowego wynosiły 310·04 kor., rozchody 210·34 kor., saldo na r. 1902 wynosi 99·70 kor.

Zarząd powiatowy odbył trzy posiedzenia, na których załatwiano bieżące sprawy i układano programy dla Zjazdów powiatowych.

Zwołano cztery Zgromadzenia powiatowe do Jasła.

Na pierwszem z nich omawiano sprawę urządzenia wędrownego kursu handlowego dla sklepikarzy i załatwiono sprawy administracyjne. Na drugiem odbyły się wykłady „o zniesieniu pańszczyzny“ i „o kainicie“. Na trzeciem wygłosił p. Cwiok odczyt „o sadownictwie“. Na czwartem po odczycie ks. Sarny „o królu Batorym“ nastąpiły sprawozdania o polach doświadczalnych, o próbach z nawozami na łąkach i o sprowadzonych nowych odmianach nasion.

Członek Zarządu ks. Władysław Sarna odbył lustracyę Kółek rolniczych w Łękach i w Łąkach. Członek Zarządu p. Jan Cwiok odbył lustracye Kółek we Wiśniowej, Kożuchowie, Markuszowej, Kalembinie, Niewodnej, Cieszynie. Członek Zarządu p. Piliński odbył lustracye w Czeluśnicy, Sądkowej,

Potakówce. Członek Zarządu p. Drewniak odbył lustracye w Dembowcu, Zarzeczu, Woli Dembowieckiej i Wrocance. Członek Zarządu ks. Adam Wesoliński odbył lustracye w Kołaczycach i w Biezdziedzy.

Nasion zakupiono dla Kółek rolniczych za 1552·83 kor. a rozprzedano je za 1445·18, niedobór w kwocie 107·65 kor. pokryto z funduszów Zarządu powiatowego.

Zarządzono między Kółkami składki na ofiary we Wrześni i zebrano 42·16 kor.

Jaworów. Delegat Zarządu głównego: Franciszek hr. Colonna-Czosnowski z Ożomli.

Kałusz. Delegat Zarządu głównego: ks. Marcin Prugar w Podmichalu.

Kamionka. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Ks. Kazimierz Aktyl, prezes;
Kazimierz Bartmański, zastępca;
Władysław Heilmann, sekretarz;

Zarząd powiatowy odbył 2 posiedzenia — zajmował się na nich głównie sprawą zaprowadzenia nauki koszykarstwa w Milatynie nowym. Zgromadzeń powiatowych nie zwoływano.

Kolbuszowa. Zarzad powiatowy nie istnieje obecnie po złożeniu urzędu prezesa przez Dra Jana Hupkę.

W roku 1901 nie odbyło się ani posiedzenie Zarządu ani Zgromadzenie powiatowe.

Kołomyja. Delegat Zarządu głównego: Mieczysław Jasieński, właściciel dóbr i sekretarz Rady powiatowej.

Kossów. Delegat Zarządu głównego: ks. Jakób Moszoro z Kut.

Kraków. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Jan Skirliński, prezes;
Edward Wojnarowski, zastępca;
Dr. Sebastyan Stafiej, sekretarz.

Krosno. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Dr. Stanisław Starowiejski, jako prezes;
Michał Mięsowicz, jako zastępca;
Konstanty Holzer, jako sekretarz,

Odbyły się 4 posiedzenia Zarządu powiatowego, na których omawiano sprawę założenia hurtownego składu towarów w Krośnie. Zwołano 3 Zgromadzenia powiatowe.

Udzielono porady Kółkom rolniczym w Myscowej, Sulistrowej, Kobylanach i w Miejscu piastowem.

Limanowa.*) Zarząd powiatowy nie zreorganizował się na podstawie nowego statutu.

Lisko. Delegat Zarządu głównego: Eugeniusz Beneszek, em. c. k. starosta w Lisku.

Lwów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Adolf Wiesiołowski, prezes;
Zs. Dr. Kazimierz Loga, zastępca;
Zygmunt Dudrewicz, sekretarz.

Odbyło się jedno posiedzenie Zarządu powiatowego, na którem załatwiono bieżące sprawy. Zwołano jedno Zgromadzenie powiatowe celem wyboru delegatów.

Łańcut. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Bolesław Żardecki, jako prezes;
ks. kan. Antoni Tyczyński, jako zastępca;
Jan Kolek, jako sekretarz.

Przychody Zarządu powiatowego wynosiły 2044·59 kor., rozchody 2044·46 kor.

Zarząd powiatowy odbył 4 posiedzenia: załatwiono na nich różne sprawy administracyjne.

Odbyły się dwa Zgromadzenia powiatowe, omawiano na nich zakładanie sztucznych łąk, zakładanie sadów i Spółki oszczędności i pożyczek.

Kółkom ro'niczym w Przedmieściu, Brzozie Królewskiej, Rakszawie i Czarnej udzielono porady i pomocy.

Mielec. Zarząd powiatowy, w skład którego wchodzą:

Gustaw Szaszkiewicz, jako prezes;
Stanisław Lis, jako zastępca;
Jan Rządzki, jako sekretarz;

wybrany w r. 1901, ustąpił z początkiem 1902 r.

Mościska. Delegat Zarządu głównego: ks. Adam Dudziński, proboszcz w Radochońcach.

Myślenice.*) W skład Zarządu powiatowego wchodzą:

Stefan Konopka, prezes;
Ks. Wojciech Kowalski, zastępca;
Andrzej Średniawski, sekretarz.

Nadwórna. Delegat Zarządu głównego: ks. Gabryel Stupnicki w Ottynii.

Nisko. Delegat: vacat.

Nowy Sącz*) Zarząd powiatowy nie zorganizował się na podstawie nowego statutu.

Nowy Targ. Delegat Zarządu głównego: Dr. Kazimierz Nowotny, adwokat krajowy w Nowym Targu.

Pilzno. Delegat Zarządu głównego: Dr. Mikołaj hr. Rey.

Odbyło się Zgromadzenie powiatowe, na którem wskazano Kółkom rolniczym obowiązki ścisłego zastosowania się do statutu i instrukcyi. W Kółkach rolniczych: Głowaczowa, Chotowa i Grabiny zorganizowano wspólną sprzedaż zboża (szczegóły w „Przewodniku“ r. 1902, nr. 6. str. 134). Kółko rolnicze Wiewiórka prowadzi handel nawozami sztucznymi, Chotowa koniczem, Głowaczowa kainitem.

Podhajce. Delegat Zarządu głównego: vacat.

Przemyśl. Delegat Zarządu głównego: Dr. Feliks Drużbacki z Prałkowiec.

Przemyślany.*) W skład zarządu powiatowego wchodzą:

Aleksander Wybranowski, prezes;
Dr. Stanisław Hyżycki, zastępca;
Szczepan Franko, sekretarz.

Rawa-ruska. Delegat Zarządu głównego; Antoni Skibniewski, właśc. dóbr z Ulicka.

Rohatyn.*) W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Maurycy hr. Mycielski, prezes;
Apolinary Jamrógiewicz, sekretarz.

Ropczyce. Delegat Zarządu głównego: Bronisław Czerny-Schwarzenberg.

Rudki. Zarząd powiatowy nie funguje.

Rzeszów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Ks. kan. Jan Broda, prezes;
Aleksander Dąmbski, zastępca;
Zdzisław Krzywka, sekretarz.

Dochody wynosiły 452·30 kor., rozchody 205·11 kor., pozostałość kasowa na r. 1902 — 247·19 kor.

Zarząd powiatowy odbył 3 posiedzenia. Zwołano 3 Zgromadzenia powiatowe, na których omawiano uprawę różnych roślin pastewnych, nawożenie łąk, kulturę łoziny koszykarskiej oraz sprawę zakładania kas systemu Raiffeisena. Przeprowadzono 2 lustracye Kółek: 1) w Nowej wsi czudeckiej i 2) w Świlczy.

Sambor. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Stefan hr. Komorowski, prezes;
ks. Władysław Makowiec, zastępca prezesa;
Stanisław Stefanowski, sekretarz;
Ks. Wojciech Biela, skarbnik.

Przychody Zarządu powiatowego wynosiły 252 kor.

Posiedzenia Zarządu pow. odbyły się 4 w dn. 28. lutego, 30 maja, 7. grudnia i 28. grudnia 1901. Na posiedzeniach tych załatwiał Zarząd powiatowy sprawy dotyczące lustracyi handlowych i wizytacyi Kółek roln. tudzież sprawy bieżące i prelekcyjne.

Zwyczajne Zgromadzenie powiatowe odbyło się w dniu 28. lutego 1901, zaś nadzwyczajne celem przeprowadzenia wyboru delegatów na Ogólną Radę w dniu 30. maja 1901.

Zawiązana przez Zarząd powiatowy Spółka handlowa w Samborze jako stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną (do podwójnej kwoty udziału) poręką — objęła z dniem 1-go sierpnia 1901. administracyę Zarządu sprzedaży nawozów sztucznych, nasion i narzędzi rolniczych.

Powierzone Zarządowi powiatowemu przez Wysoki Wydział krajowy — krajowe zastępstwo sprzedaży soli dla bydła i kainitu prowadzone było w r. 1901 przez administratora p. Stanisława Stefanowskiego i zarządcę składów p. Michała Petrynę z całą starannością.

Lustracye sklepów Kółek rolniczych przeprowadzał Zarząd pow. w r. 1901, bądź to z własnej inicyatywy, bądź też na żądanie Zarządów Kółek roln. przez delegatów swych w następujących miejscowościach:

a) Delegat p. Fabian Krzysztof: w Biskowicach, w Nadybach dwukrotnie, w Brześcijanach;

b) Delegat p. Karol Pawlewicz: w Samborze na Dolnej;

c) Delegat p. Stanisław Stefanowski: w Stupnicy, w Brześcijanach, w Samborze na Dolnej, w Uhercach, w Radłowicach, w Stupnicy, w Biskowicach, w Uhercach, w Wojutyczach, w Strzałkowicach, w Radłowicach.

Razem przeto przeprowadzono lustracye w 16 sklepach Kółek roln. z rezultatem mniej lub więcej zadowalniającym, przyczem nadmienia się, że usterki i niewłaściwości wytknięte Zarządowi sklepów i podniesione w sprawozdaniach przez pp. delegatów przez Zarządy Kółek pousuwane zostały.

Delegaci Zarządu powiatowego uczestniczyli ponadto w ogólnych zebraniach rocznych Kółek rolniczych w 12 miejscowościach i to zawsze wskutek życzeń objawionych przez Zarządy Kółek.

Za pośrednictwem Spółki handlowej przyczynił się Zarząd pow. do założenia sklepu Kółka rolniczego w Stupnicy. Spółka handlowa udzieliła Zarządowi Kółka tego towarów na kredyt w wysokości 700 kor.

Oprócz tego udzielał Zarząd pow. pomocy czynnej i prawnej wszystkim Kółkom, które się do niego z życzeniami zwracały a w szczególności przyczynił się do zawiązania Kółka rolniczego w Brzegach.

W porozumieniu się z Radą Oddziału c. k. gal. Tow. gospodarskiego w Samborze i wskutek uchwały powziętej na Zgromadzeniu powiatowem przystępuje Zarząd powiatowy do założenia szkółki drzew owocowych w Samborze, tem bardziej, że kultura drzew owocowych w całym powiecie samborskim w wielkiem znajduje się zaniedbaniu.

Sanok. Delegat Zarządu głównego: Jan hr. Potocki z Rymanowa.

Skałat. Delegat Zarządu głównego: ks. Aleksander Panek z Hałuszczyniec.

Śniatyn. Delegat: vacat.

Sokal.*) W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Stanisław hr. Zyberg-Plater, prezes;
Ks. Michał br. Lewartowski, zastępca;
Stanisław Gogolewski, sekretarz.

Stanisławów. Delegat Zarządu głównego: Stanisław Odrowąż Pieniążek z Meduchy.

Stary-Sambor. Delegat; vacat.

Stryj. Delegat Zarządu głównego: Julian br. Brunicki z Podhorzec.

Tarnobrzeg.*) W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Zbigniew Horodyński, prezes;
Dr. Antoni Surowiecki, zastępca;
Władysław Czeppe, sekretarz.

Staraniem Zarządu powiatowego odbyła się w Zaleszanach wystawa powiatowa Kółek rolniczych, o której szczegółowe sprawozdanie mieści się w „Przewodniku“ r. 1901, str. 463.

Tarnopol. Delegat: vacat.

Tarnów. W skład Zarządu powiatowego wchodzą:
Ks. kan. dr. Jan Bernacki, prezes;
Leopold Dietl, zastępca;
Narcyz Sikorski, sekretarz.

Przychody Zarządu powiatowego w 1901 r. wynosiły 466·05 kor., rozchody 39·10 kor., pozostaje na rok 1902 saldo 426·95 kor.

Zarząd powiatowy odbył 5 posiedzeń, na których zajmowano się sprawami Kółek rolniczych, Kas Raiffeisena, asekuracyi, reformą ustawy o zarazach.

Zwołano jedno Zgromadzenie powiatowe, na którem temat obrad stanowiły: 1) sprawa uwolnienia od podatków nowych domów, 2) opłaty konsumcyjne, 3) handel trzodą, 4) przymusowe stowarzyszenia rolników, 5) włości rentowe.

Przeprowadzono lustracyę Kółka w Żukowicach nowych.

Tłumacz. Delegat Zarządu głównego: Stanisław Oroszeny-Bohdanowicz z Petryłowa.

Staraniem p. Delegata zawiązał się w r. 1902 Zarząd powiatowy.

Trembowla. W skład Zarządu powiatowego, wchodzą:

Ks. Stanisław Korzeniowski, prezes;
Bogusław Cieński, zastępca;
Franciszek Szczepan, sekretarz;
Jarosław Paszkowski, skarbnik.

Zwołano jedno Zgromadzenie powiatowe. Zlustrowano Kółka w Mogilnicy, Boryczówce i Plebanówce.

Turka. Delegat: vacat.

Wadowice. Delegat Zarządu głównego: Dr. Jan Iwański, adwokat krajowy w Wadowicach.

Wieliczka. Zarząd powiatowy na razie nie istnieje. Nadzór nad Kółkami rolniczemi powiatu wykonuje p. Jan Kanty Tatara jako lustrator powiatowy Kółek. O stanie tamtejszych Kółek rolniczych podajemy, co następuje:

Z wyjątkiem jednego wszystkie zresztą Kółka w powiecie wielickim zostały zawiązane w ten sposób, że równocześnie z zawiązaniem Kółka otwierano sklep pod firmą Kółka. Było to nieszczęściem dla Kółek, bo zaledwie w pięciu Kółkach zdołano znaleść ludzi, którzy sklep na rachunek Kółka należycie prowadzili i prowadzą.

Wszystkie inne sklepy przeszły po różnych i smutnych doświadczeniach albo w prywatną własność albo też zostały wydzierżawione. W kilku Kółkach było tak, że założyciel Kółka i sklepu, otworzywszy sklep pod firmą Kółka, prowadził sklep na własną korzyść, nie troszcząc się bynajmniej o rozwój Kółka. W roku ubiegłym dzięki lustracyi Kółek przeprowadzonej w tym powiecie i wykładom o zadaniach i celach Kółka sprawa została tak uregulowaną, że za używanie firmy Kółka, sklepikarz płaci Kółku czynsz roczny, z góry umówiony. Ta właśnie okoliczność, że teraz wprawdzie Kółka mają ze sklepu niewielki, jednak stały i pewny czynsz miesięczny, sprawia, że Kółko zyskuje coraz więcej członków, którzy myśl swoją zwracają ku właściwym celom Kółka, to jest: zaczynają pracować nad podniesieniem swoich gospodarstw.

Gdy przed rokiem do wyjątków należało, aby członkowie uchwaloną wkładkę roczną do kasy Kółka płacili, dziś w większej ilości Kółek wkładki wpływają całkiem regularnie. Za uzyskane z wkładek pieniądze prenumerują Kółka gazetki, które czytają na zebraniach dość często zarządzanych. Na zebraniach bywa omawiana sprawa tycząca się lepszej uprawy roli, użycia nawozów sztucznych i podniesienia sadownictwa, któremu w wielu gminach powiatu wielickiego z zamiłowaniem się oddają.

To wszystko sprawia, że w tych gminach, gdzie są Kółka rolnicze, uprawa roli w szersze zagony i składy wchodzi w użycie, że członkowie Kółek używają nawozów sztucznych i nie biorą ich od niepewnych firm, że uprawiają łubin, że sieją mieszanki na zielony nawóz, słowem zaczyna się zwrot ku lepszemu. Jako najlepszy dowód obudzenia się ludzi i pojmowania, że dotychczasowy sposób gospodarowania w domu i na roli samym członkom Kółek zaczyna się nie podobać, jest fakt, że na zapowiedziany przyjazd kontrolora Kółek przychodzi na zebranie coraz więcej mieszkańców gminy i że na tych zebraniach podczas wykładu lustratora dość często odzywają się głosy: „słusznie pan lustrator mówi — głupio robimy“.

Jako bardzo dodatnią działalność Kółek rolniczych, warto tu podnieść założenie Spółek pożyczkowych i oszczędności w Gdowie, Bieżanowie, Wróblowicach, Gruszowie, Mogilanach i Radziszowie. Założenie Spółki w Podstolicach i Biskupicach jest w toku.

Zaleszczyki. Delegat Zarządu głównego: Dr. Adam Głażewski, wł. dr. z Chmielowej.

Zbaraż. Delegat Zarządu głównego: Dr. Tadeusz Niementowski w Zbarażu.

Złoczów. W początkach 1902 r. przeprowadzono wybory do Zarządu powiatowego.

Żółkiew. Delegat: vacat.

Żydaczów. Delegat Zarządu głównego: Ks. Jan Trzopiński, proboszcz w Kochawinie.

Żywiec.*) W skład Zarządu powiatow. wchodzą:
Ks. Michał Paleczny, prezes, (złożył godność);
Ks. Józef Waligóra, zastępca;
Karol Ringer, sekretarz.

Sprawozdanie z działalności „Kółek rolniczych".

Sprawozdanie z działalności Kółek rolniczych podajemy tak samo, jak w dwóch ubiegłych latach, w cyfrowych zestawieniach, gdyż w ten sposób wiadomości nadesłane przez Zarządy Kółek dadzą się najlepiej zużytkować. Swoją drogą suchy ten szereg cyfr, chociaż dogodny dla porównań, nie daje dokładnego obrazu życia, rozwijającego się w stowarzyszeniu, ani nie pozwala ocenić, czy Kółko rolnicze naprzód postąpiło, czy też upada. Drugą niedogodność cyfrowych zestawień tworzy okoliczność, że ograniczyć je trzeba do kilkunastu najważniejszych punktów, tymczasem prawie przy każdem Kółku rolniczem byłoby niejedno do wspomnienia, co w zestawienie dla braku miejsca nie weszło, albo w liczby ująć się nie da, mimo że tworzy dla Kółka rys charakterystyczny. Nie mogąc jednak dla braku czasu, miejsca i sił podawać po za datami statystycznemi szczegółowych opisów działalności Kółek rolniczych, staramy się uzupełnić sprawozdanie „wiadomościami z Kółek rolniczych", które ogłaszamy w „Przewodniku". Kto chce głębiej wniknąć w życie Kółek rolniczych, kto chce poznać bliżej teren ich działania i trudności, z jakiemi mają do walczenia, kto chce ocenić ich pracę i zasługi na polu rolnictwa i handlu, ten znajdzie w tych wiadomościach obfity materyał uzupełniający i dostateczny komentarz do cyfr sprawozdania. Szczegóły takie, które zasługują na wzmiankę a dały się ująć w krótkie słowa, pomieściliśmy w uwagach do zestawień.

W zestawieniach o działalności Kółek rolniczych uwzględniono tylko te Kółka, które nadesłały sprawozdanie roczne, spełniając tem samem obowiązek przepisany statutem. Wobec 723 Kółek rolniczych, które dopełniły powinności w r. 1900 możemy w obecnem sprawozdaniu wystąpić z obrazem działalności 898 Kółek rolniczych; przyrost zatem w stosunku do ubiegłego roku wynosi 24%. Do przedłożenia sprawozdania było ogółem zobowiązanych 1219 Kółek rolniczych; wykonało zatem powinność 65%, wobec 59·5% w r. 1900 a 42% w r. 1899.

Procentowy ten udział uważać należy wśród naszych stosunków za bardzo pomyślny objaw. Dla porównania przytoczymy, że Towarzystwo oświaty ludowej we Lwowie na 328 czytelń otrzymało sprawozdanie zaledwie od 84 kierowników a więc od 25%; Towarzystwo oświaty ludowej w Krakowie nie podaje dat z zachodniej części kraju, we wschodniej jednak na 88 czytelń było 27 nieczynnych, z 61 czynnych zaś otrzymano tylko 40 sprawozdań a uwzględnić trzeba, że w 20 są kierownikami księża, w 38 nauczyciele, w 1 właściciel dóbr a tylko w jednej włościanin (XVII. sprawozdanie Zarządu głównego Krakowskiego Tow. oświaty ludowej — rok 1901 — str. 8.). W Zarządach Kółek rolniczych zaś właściciele dóbr, duchowieństwo i nauczycielstwo, jak poniżej podane daty wykazują, znacznie mniejszy mają procentowy udział. W Kółkach rolniczych wielkopolskich na 230 istniejących Kółek nie złożyło sprawozdania 34 czyli 14%, lecz tam wyjątek stanowi Kółko, gdzieby nie był przewodniczącym proboszcz, właściciel lub administrator majątku. U nas stosunki w Zarządach Kółek tak się przedstawiają: spełniają obowiązki

A. przewodniczącego:

duchowni	w 246	Kółkach czyli	27·4%
właściciele dóbr . .	w 66	„ „	7·4 „
nauczyciele . . .	w 34	„ „	3·7 „
włościanie . . .	w 482	„ „	53·7 „
osoby innych zawodów .	w 65	„ „	7·3 „
vacat	w 5	„ „	0·5 „
Razem	w 898	„ „	100%

B. zastępcy przewodniczącego:

duchowni	w 38	Kółkach czyli	4·3%
właściciele dóbr . .	w 11	„ „	1·3 „
nauczyciele . . .	w 25	„ „	2·7 „
włościanie . . .	w 711	„ „	79·2 „
osoby innych zawodów .	w 77	„ „	8·5 „
vacat	w 36	„ „	4·0 „
Razem	w 898	„ „	100%

C. sekretarzy:

duchowni	w 21	Kółkach czyli	2·4%
właściciele dóbr . .	w 0	„ „	0·0 „
nauczyciele . . .	w 187	„ „	20·8 „
włościanie . . .	w 563	„ „	62·7 „
osoby innych zawodów .	w 91	„ „	10·1 „
vacat	w 36	„ „	4·0 „
Razem	w 898	„ „	100%

Mimo, że włościaństwo tak stosunkowo mało korzysta po Kółkach rolniczych z pomocy inteligentniejszych osób, mimo że wśród członków Kółek znajduje się przynajmniej 25 procent analfabetów, to jednak stowarzyszenia nasze objawiają szczerą chęć spełniania zadań wskazanych im statutem a zarazem tworzą podstawę, na której najłatwiej można oprzeć doskonalsze twory asocyacyjnej działalności. Przy Kółkach rolniczych powstały pierwsze Spółki systemu Raiffeisena a i obecnie zachęta Zarządu głównego do ich zakładania, szerzona za pomocą „Przewodnika“ i przez urzędników biura przy sposobności lustracyi, przyczynia się nie mało do powstawania nowych Spółek oszczędności i pożyczek, w których zwykle osoby, do zbiorowej pracy po Kółkach wyszkolone, kierujące obejmują czynności. Tak samo pierwsze w kraju spółkowe mleczarnie i spółki drenarskie oparły się o Kółka rolnicze i z nich wzięły początek.

Dążąc do poprawienia rasy bydła i nierogacizny i pragnąc pomoc w tym kierunku uzyskać, Kółka rolnicze jako zbiorowe ciała zapisują się na członków Towarzystwa gospodarskiego, względnie rolniczego. Wśród Kółek rolniczych należących do c. k. Towarzystwa rolniczego wylicza sprawozdanie tegoż Towarzystwa za r. 1901 następujące Kółka rolnicze: 1) Kozy; 2) Brzeszcze; 3) Brzeźnica; 4) Cerekiew; 5) Królewka; 6) Siedlce; 7) Targowisko; 8) Ujście solne; 9) Jasło; 10) Krzeszowice; 11) Lubcza; 12) Łąki górne; 13) Pilzno; 14) Wiewiórka; 15) Brzostek; 16) Głowaczowa; 17) Gwoźnica górna; 18 Przewrotne; 19) Sokołów; 20) Janowice; 21) Szynwałd; 22) Lisiagóra; 23) Tłuczań; 24) Zembrzyce — według sprawozdań zaś nam nadesłanych zapisały się już na członków albo mają zamiar to uczynić jeszcze następujące: 25) Monowice; 26) Dwory; 27) Bestwina; 28) Wiśnicz stary; 29) Żegocina; 30) Jadowniki; 31) Szufnarowa; 32) Branice; 33) Zabierzów; 34) Nowa wieś szlachecka; 35) Szczyrzyc; 36) Dąbie; 37) Nawojowa; 38) Podegrodzie; 39) Poronin; 40) Skrzypne; 41) Szaflary; 42) Podolsze; 43) Woźniki; 44) Radziszów.

W sprawozdaniu Towarzystwa gospodarskiego nie są wymienione Kółka będące jego członkami, według naszych wiadomości należą jednak do niego następujące: 1) Suchodół; 2) Dobropole; 3) Słobódka dolna; 4) Słobódka; 5) Sosolówka; 6) Szówsko; 7) Wiązownica; 8) Dublany; 9) Kulparków; 10) Prusy; 11) Dębina; 12) Grodzisko dolne; 13) Strzelczyska; 14) Medyka; 15) Alfredówka; 16) Dobrzanica; 17) Pohorylce; 18) Turkocin; 19) Powodowa; 20) Wojutycze; 21) Falejówka; 22) Głębokie; 23) Mokre; 24) Rymanów; 25) Chełna; 26) Łoszniów; 27) Olesko; 28) Kornelówka; 29) Ruda Kochawińska.

Do Towarzystwa chowu drobiu w Jarosławiu zapisały się następujące Kółka rolnicze: 1) Bielany; 2) Okulice; 3) Mętków; 4) Ostrów; 5) Szówsko; 6) Wiązownica; 7) Busk; 8) Lipniki; 9) Łąka; 10) Wojutycze; 11) Buków.

Do Kółek rolniczych opłacających wkładkę członka Towarzystwa oświaty ludowej w Krakowie należą: 1) Bobrek; 2) Cergowa; 3) Czaniec; 4) Kołaczyce; 5) Lubatowa; 6) Mrowla; 7) Porąbka; 8) Rudawa; 9) Rybna; 10) Sieklówka górna; 11) Zarzecze.

Do Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie należą 72 Kółka rolnicze z kwotą udziałów 5040 K, do byłego Związku dla Kółek rolniczych we Lwowie (obecnej filii Związku w Krakowie) należało 19 Kółek rolniczych, prócz tego mamy Kółka, które przystąpiły z udziałami do Spółek handlowych w Samborze i Dembicy, do Związku handlowego w Sokalu, do Towarzystwa handlowego w Tarnobrzegu.

Widoczne z tego, że Kółka rolnicze nie izolują się ani zasklepiają w ciasnym zakresie działania, lecz śledzą każdy ruch pożyteczny i wedle możności finansowej i stopnia rozwoju starają się współdziałać w każdym kierunku, zmierzającym do podniesienia dobrobytu krajowego.

Po gminach z Kółek rolniczych wychodzi inicyatywa do rozbudzenia przemysłu domowego, do ochotniczych straży pożarnych, do lepszego wyzyskania wspólnych pastwisk, do wspólnego zakupna gruntów i lasów, do dzierżaw myt i propinacyi, do podejmowania dostaw. Niejeden dom gminny, niejeden budynek szkolny zawdzięcza swe powstanie myślom rzuconym na zebraniach Kółka rolniczego.

Nie skąpią też zamożniejsze Kółka rolnicze ofiar na cele dobra publicznego. Kościoły i cerkwie zawdzięczają im niejedną ozdobę. Tu z daru Kółka rolniczego powstaje nowy ołtarz, tam obraz, statua lub chorągiew, zakupione z funduszów Kółka, upiększają dom Boży, ówdzie zamiast konkurencyi dochody sklepu Kółka odnawiają kościół czy cerkiew. Na cele te, jak to szczegółowe wykazy świadczą, złożyły Kółka rolnicze w ciągu jednego roku 23.957 kor. a o 8.357 kor. więcej, niż w poprzednim roku. Tak samo wzrosły znacznie w porównaniu z datami zeszłorocznego sprawozdania ofiary Kółek na stypendya dla uczniów, na nagrody szkolne, na szpitale, na zakupno przyborów dla straży ogniowych i t. p., gdyż złożono na ten cel w 1901 r. 9.779 kor. wobec 4.793 kor. ubiegłego roku. Ogólna suma datków Kółek rolniczych wynosi poważną kwotę 33.736 kor. w ciągu jednego roku.

Statystyczne zestawienie według sprawozdań nadesłanych przez Kółka rolnicze.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa po-życzk. pod patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
	1. Biała																																
1	Bestwina	30	19	13200	145	1	1094	262	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3200	—	—	—
2	Bielany¹)	65	20	—	30	3	304	731	120	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	665	—	—	—	—	—	—	—	478
3	Broszkowice	18	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
4	Brzeszcze	92	5	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	1	1	—	—	—	1000	—	—
5	Brzezinka	60	6	—	27	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	120	—	—	1	—	—	—	—	—	—
6	Buczkowice	75	16	2808	17	4	320	1504	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	100	708	—	—	—	—	—	5000	—	—
7	Bulowice	31	34	—	75	4	273	746	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
8	Czaniec	62	24	—	45	15	406	1514	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	1120	—	—	—	92
9	Dwory²)	55	10	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
10	Hecznarowice	40	8	—	40	2	775	621	210	—	44	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Janowice	60	12	—	400	3	286	1245	—	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Jawiszowice	500	64	1200	—	7	555	1245	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
13	Kobiernice³)	14	15	—	—	1	300	150	—	.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	290	—	1	—	—	—	2800	100	—
14	Kozy⁴)	25	4	—	—	1	.	204	145	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Łęki⁵)	67	20	3048	—	2	212	200	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	66	1	1	—	—	—	—	—	—
16	Maiec	20	9	1000	—	1	105	1342	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	—	—	—	—	800	—	—	—
17	Monowice	132	52		—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	100	1	1	1	—	—	800	200	1400
18	Osiek	27	16	120	—	1	813	680	595	—	9	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Pisarzowice	128	26	—	—	4	442	454	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
20	Porąbka	40	14	—	—	7	135	460	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Poręba wielka	77	33	1522	160	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	240	—	—	1	—	—	—	—	—	—
22	Stara-wieś	28	10	—	254	1	5	641	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Szczyrk	280	—	5000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	540	1	1	—	—	5000	—	—	—
24	Wilamowice	63	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Witkowice	20	11	—	—	1	—	1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	240	500	—	1	—	—	—	—	—	—
	2. Bóbrka																																
26	Borynicze	70	40	—	90	3	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1800	1	—	—	—	—	4000	—	—
27	Juszkowce	31	13	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	543	1	—	—	—	—	—	—	—
28	Lubeszka	10	7	—	84	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Staresioło	44	3	—	140	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	500	—	1	1	1	—	—	—	—	—
30	Suchodół⁶)	80	8	4000	60	9	100	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	600	247	1	1	1	—	1000	1600	100	550
31	Wybranówka	28	6	—	276	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Bochnia																																
32	Bogucice	86	14	—	45	1	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	84	1	—	—	—	—	—	—	—
33	Brzeźnica	12	3	—	—	1	59	53	260	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	150	1	1	—	—	—	—	76	—
34	Chronów	30	12	—	35	2	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Dziewiń	128	24	6366	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	340	1	—	—	—	650	400	200	—
36	Kobyle⁷)	102	26	—	30	1	42	700	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	216	204	1	1	—	—	—	—	—	—
37	Kolanów	22	8	—	—	4	18	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
38	Królówka⁸)	45	16	9000	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—	—	1813	—	—	—
39	Leszczyna	32	7	—	42	2	30	3600	60	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Łapczyca	38	6	—	300	1	360	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	74	1	1	—	—	—	800	1000	—
41	Okulice	20	11	—	—	4	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	100	1	1	—	—	—	200	—	—
42	Ostrów król.⁹)	50	38	—	100	2	280	125	—	6	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
43	Połom duży	33	31	—	37	3	10	757	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Rzezawa	36	14	—	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
45	Siedlec	92	11	1000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1000	600	—	—
46	Szczytniki	123	24	—	20	3	—	187	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
47	Targowisko	120	30	402	—	1	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	216	150	1	1	—	—	400	600	—	—
48	Trzciana	46	12	—	94	4	52	1250	60	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	24	—	1	—	—	—	—	300	—	—
49	Uście solne	74	66	—	50	6	25	692	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Wiśnicz stary	80	35	2400	50	3	50	1500	—	20	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	300	1	1	1	—	—	—	—	—
51	Wola bator.¹⁰)	133	20	2880	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	266	1	1	—	—	800	1400	—	120
52	Wola drwińska	90	8	600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	—	1	—	—	—	500	—	—	—
53	Wola zabierz.	12	8	200	30	3	16	—	.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	28	1	—	—	—	—	—	—	—
54	Wrzępia	27	34	—	25	2	120	—	120	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	320	1	—	—	100	—	—	—	20
55	Żegocina¹¹)	100	160	5000	200	6	—	3871	842	40	150	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2000	1	1	—	2100	3000	2000	2400	—
	4. Brody																																
56	Dubie	17	—	—	48	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Milno	24	8	800	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	800	400	—	—
58	Ruda brodzka	12	16	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Trościaniec w.	103	29	48	124	3	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	834	1	—	—	—	—	1000	160	—
	5. Brzesko																																
60	Bielcza¹²)	36	6	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	72	—	—	—	—	—	—	—	—
61	Biesiadki	30	—	366	15	2	30	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	30	150	1	1	1	200	—	—	—	—
62	Borzęcin	26	49	—	416	6	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Doły	16	16	—	42	1	—	438	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	480	—	—	—	—	—	—	—	—
64	Gnojnik	19	30	—	78	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	Grabno	17	13	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
66	Iwkowa¹³)	52	63	—	16	6	82	1600	256	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	460	—	—	—	—
67	Jadowniki	56	3	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
68	Jaworsko	16	28	3221	36	3	8	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Jurków	10	7	200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	120	300	300	—	—
70	Łoniowa	25	23	—	275	3	—	504	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
71	Łysa góra¹⁴)	30	36	—	85	5	30	1140	54	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
72	Maszkienice	38	6	—	—	4	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	12	112	—	1	—	—	—	—	—	—
73	Niedzwiedza	17	28	—	30	1	5	455	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
74	Paleśnica	45	14	150	40	2	—	650	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1300	1	—	—	—	300	5200	—	—
75	Porąbka usz.	21	15	—	—	3	154	233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Sprowadzono otrąb za Kor. 924, węgli za Kor. 410. — 2) Rurek drenarskich sprowadzono za K. 1729. — 3) Sprowadzono wagon węgli za K. 280. — 4) Na straż ogniową złożono Kor. 250. — 5) Zakupiono otrąb za Kor. 1056, węgli za K. 500. — 6) Zbiornica pocztowa. 7) Zbiornica pocztowa. — 8) Spółkowa mleczarnia przerobiła mleka 266367 l. — zbiornica pocztowa. — 9) Zakupiono drzewa za 440 Kor. — 10) Zbiornica pocztowa. — 11) Zakupiono tryer za 434 K., zakupiono 150 morg. gruntu za 78.000 K. — 12) Zbiornica pocztowa. — 13) Zbiornica pocztowa. — 14) Zakupiono otrąb za 800 Kor.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1907 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
76	Przyborów	42	67	—	166	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
77	Przybysławice	72	28	90	—	1	29	—	52	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
78	Rudy-Rysie	35	46	1800	40	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	1800	600	20	—
79	Sufczyn	21	8	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	160	1	—	—	—	—	—	—	—
80	Szczepanów	40	33	—	40	3	—	—	300	12	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	650	—	1	—	—	—	700	—	—
81	Tymowa	40	19	—	10	3	100	2522	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
82	Uszew	24	32	—	36	5	240	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83	Wojakowa	11	17	4000	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1500	1	1	1	—	2000	1700	40	—
84	Wola przem.	14	20	—	49	3	46	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2646	—	1	1	—	—	2571	—	—
85	Wola radłow.	25	50	120	40	2	—	—	—	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	515	—	1	1	—	—	—	—	—
86	Zaborów	20	26	—	20	3	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	860	—	1	—	—	—	1200	—	—
87	Zawada uszew.	30	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
88	Zdonia	25	3	350	35	1	—	1311	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	300	—	—	—	—	350	700	—	20
	6. Brzeżany																																
89	Chatki	61	12	—	118	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90	Kozłów	48	7	—	50	1	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	126	—	—	—	—	—	1600	—	—
91	Wulka	46	7	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	183	—	—	—	—	—	—	—	—
	7. Brzozów																																
92	Blizne	35	15	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1388	1	1	1	—	—	1400	—	—
93	Buków	36	14	160	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	160	1	—	—	—	—	—	—	—
94	Golcowa	37	54	—	100	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
95	Górki	42	8	140	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	84	1	—	—	—	—	1000	—	—
96	Grabówka	80	16	500	35	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
97	Grabownica	74	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	1150	1	—	—	—	—	—	—	—
98	Haczów	87	13	2400	50	4	1530	1050	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1800	1	1	—	—	1600	4000	—	—
99	Humniska	54	25	—	101	4	—	—	131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	460	1	1	—	—	—	—	—	—
100	Malinówka	12	15	—	50	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	180	1	—	—	—	—	—	120	—
101	Niebocko	46	32	—	73	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	200	1	—	1	100	—	—	—	—
102	Trześniów[1])	86	109	2890	40	4	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	234	1	1	1	—	1000	1600	16	—
103	Turzepole	98	30	—	78	5	700	—	225	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1200	—	100
104	Wesoła	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
105	Wzdów	32	18	600	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	1	—	—	—	600	800	—	—
106	Zmiennica	60	14	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	150	1	—	1	—	—	—	—	—
	8. Buczacz																																
107	Barysz	28	11	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	81	—	—	—	—	—	—	—	—
108	Berezówka	40	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	66	—	—	—	—	—	—	—	—
109	Buczacz	26	11	—	—	6	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2928	—	1	1	—	—	2000	90	—
110	Dobropole[2])	92	6	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	124	—	—	—	—	—	95	—	—
111	Dubienko	10	6	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	—
112	Folwarki[3])	30	18	—	473	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	86	200	—	—	—	—	—	—	11	12
113	Huta nowa	94	16	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
114	Jazłowiec	32	36	—	40	2	16	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
115	Koropiec	18	6	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—
116	Korościatyn	54	93	—	46	3	—	—	246	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
117	Kowalówka	36	17	—	95	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—
118	Monasterzyska	24	34	10000	124	4	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	477	—	—	—	—	—	2000	—	—	—
119	Olesza	29	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	152	—	—	—	—	—	—	—	—
120	Ossowce	30	8	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
121	Petlikowce n.	24	24	200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	106	—	—	—	—	—	—	—	—
122	Petlikowce st.	32	26	—	80	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1090	—	—	—	—	—	—	—	—
123	Porchowa	78	12	1269	50	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	316	—	—	—	—	—	—	—	—
124	Puźniki	68	9	—	50	3	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	99	—	—	—	—	—	—	—	—
125	Słobódka dol.	15	20	—	88	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	54	—	—	—	—	—	—	—	—
	9. Chrzanow																																
126	Alwernia[4])	28	19	—	43	2	425	—	—	50	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	400	—	—	—	—
127	Babice[5])	30	60	—	—	5	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	96	1	1	—	—	—	—	50	—
128	Chrzanów	23	24	—	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	Dąbrowa nar.	32	44	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	180	1	1	—	—	—	—	—	—
130	Grojec	21	50	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
131	Jankowice	115	15	50	30	2	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	776	—	—
132	Krzeszowice	169	26	—	—	3	2267	10 8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	6188	—	—
133	Kwaczała	30	10	—	20	3	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	32	—	1	—	—	—	1200	—	—
134	Luszowice	10	53	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	112	1	1	—	—	—	1700	—	—
135	Mętków	22	1	—	—	1	22	78	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	1	—	—	—	810	—	—
136	Miękinia	20	24	—	30	1	—	666	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	1	1	—	—	—	—	—
137	Niedzieliska	96	6	600	50	2	500	600	600	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
138	Paczółtowice	113	15	—	40	6	320	1050	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	80	25
139	Płaza[6])	37	20	—	160	2	534	1277	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
140	Rudawa	140	29	2000	76	5	1070	—	—	—	180	—	—	—	—	—	1	1	—	1	2	—	—	—	240	—	1	—	—	1200	800	—	—
141	Tenczynek	65	7	—	180	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	800	—	1	—	—	—	1000	—	—
142	Zagórze[7])	96	53	—	105	3	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1041	1	1	—	—	—	1611	—	—
143	Żarki	32	22	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	—	1	—	—	—	600	20	—
	10. Cieszanów																																
144	Oleszyce	40	4	—	—	1	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	300	—	—	—	—	—	—	4000	300	—
	11. Czortków																																
145	Czortków	56	15	30000	400	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11000	—	—	1700
146	Słobódka	17	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	452	—	—	—	—	—	—	—	—
147	Sosolówka	135	2	—	236	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
148	Zalesie	50	8	—	130	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
149	Zwiniacz	18	2	—	44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
	12. Dąbrowa																																
150	Dąbrówka br.	14	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
151	Jadowniki m.	57	63	1 0	—	3	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	310	—	1	—	—	—	—	—	—
152	Kupienin	37	10	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	618	—	1	—	—	—	—	—	—
153	Maniów	16	12	—	—	4	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	33	—	1	1	—	—	—	—	—	—
154	Mędrzechów	14	13	400	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1720	—	1	1	—	—	2500	—	—

1) Otrąb zakupiono za 500 Kor., — zbiornica pocztowa. — dzierżawa myta za K. 2700, — dostawa szutru. 2) Zbiornica pocztowa. 3) Zbiornica pocztowa. 4) Zakupiono otrąb, mąki i kaszy za K. 2500. — ziemniaków za Kor. 400. — węgli za Kor. 360. — naczynia kamiennego za 240 Kor. 6) Zbiornica pocztowa. 7) Zakupiono otrąb za 2711 K., — zbiornica pocztowa.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczono od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
155	Miechowice m.	63	62	2000	130	4	41	—	260	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	504	—	1	—	—	2000	—	—	—
156	Miechowice w.	46	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	160	1	1	—	—	—	—	—	—
157	Niecieczа	60	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
158	Oleśno	86	4	2000	—	1	—	660	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	220	437	—	1	—	100	2000	2000	—	—
159	Pałuszyce	15	6	—	197	4	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
160	Pawłów	14	12	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
161	Radgoszcz	38	31	2600	60	3	86	1691	—	42	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1894	—	—	—	—	2990	1400	—	—
162	Sikorzyce	32	15	120	40	3	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	612	1	1	—	—	—	800	—	—
163	Smęgorzów[1])	30	24	1600	40	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	—	1	—	—	800	300	—	—
164	Szczucin	28	6	7000	136	4	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	5000	6000	4200	1765
	13. Dobromil																																
165	Kalwarya pacł.	55	19	—	200	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	200	—	1	—	—	—	1000	—	—
166	Nowemiasto	35	6	2800	—	2	150	715	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	583	—	1	—	—	1147	4000	—	—
167	Pacław	32	8	—	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	120	—	—	—	—	—	—	—	—
168	Rudawka	28	6	—	20	3	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	14. Dolina																																
169	Dolina	102	5	400	285	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	721
	15. Drohobycz																																
170	Schodnica	206	54	37165	425	4	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	19428	—	1	1	—	27250	31440	—	—
	16. Gorlice																																
171	Bystra	39	—	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	1	1	—	—	800	1000	—	—
172	Libusza	32	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—
173	Lipinki	21	6	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	776	—	1	—	—	—	—	—	—
174	Łosie	52	1	2031	—	1	—	565	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1910	—	1	1	—	1500	3400	—	—
175	Ropa	45	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	310	1048	1	—	—	—	—	—	—	—
176	Ropica ruska	19	9	—	45	2	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	25	—	1	1	—	—	—	—	—	—
177	Sękowa	80	13	2308	86	1	—	1044	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1840	—	1	—	—	2308	—	—	—
178	Sokół	43	5	1216	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1448	—	1	—	—	1600	1200	—	—
179	Staszkówka	26	2	—	104	7	—	1112	—	—	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
180	Szalowa[2])	39	18	—	120	2	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	272	—	—	—	100	—	800	—	8
181	Szymbark[3])	38	36	10000	220	6	1643	4427	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2142	1	1	—	—	4600	2200	—	—
182	Turza	13	12	—	54	4	24	1256	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
183	Wojtowa	37	3	4200	80	1	—	1750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	70	—	1	1	1	—	3400	—	—	—
	17. Gródek																																
184	Bar	35	—	700	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	1	—	1	—	400	—	—	—
185	Gródek miasto	54	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	300	552	—	—	—	—	—	—	—	—
186	Gródek p. cz.	30	44	800	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	163	620	1	1	1	—	—	—	—	—
187	Milatyn	13	—	—	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	42	—	1	—	—	—	—	—	—	—
188	Obroszyn	38	5	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
189	Rodatycze	40	52	—	120	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	200	—	1	1	1	—	—	—	—	—
190	Rottenhan	18	8	—	—	1	24	96	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
191	Zielów	20	2	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	18. Grybów																																
192	Brzana górna	26	4	1500	37	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1500	—	—	—
193	Gródek	20	15	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
194	Jastrzębia[4])	25	29	700	—	2	40	760	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	206	485	1	1	1	—	400	600	—	—
195	Kąclowa	20	12	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
196	Mystków	15	37	2000	29	4	320	1220	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
197	Polna[5])	73	20	3600	113	5	460	1040	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1500	128	1	1	1	—	3600	2300	1000	50
198	Wojnarowa	18	10	—	—	3	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
199	Zborowice	27	15	—	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	19. Horodenka																																
200	Chocimierz	61	59	—	230	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	704	1	1	—	—	—	1000	—	—
201	Czernelica	39	19	—	35	5	200	50	300	55	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	200	—	1	—	—	—	300	—	—
202	Kolanki	16	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	20. Husiatyn																																
203	Chorostków	42	92	—	50	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	1900	—	1	1	—	—	—	—	—
204	Howiłów w.	12	12	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
205	Kluwińce	30	22	—	120	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
206	Kopyczyńce	67	7	—	—	4	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	564	—	—	—	—	—	—	—	—
207	Wasylkowce	50	9	—	40	4	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	670	—	1	—	—	—	—	—	—
	21. Jarosław																																
208	Chorzów	27	28	—	180	5	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	308	1	—	—	100	—	301	—	—
209	Cieszacin w.	22	14	—	200	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	228	1	1	1	—	—	—	—	—
210	Czelatycze	39	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	274	—	—	—	—	—	—	—	—
211	Majdan sien.	40	23	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
212	Michałówka	32	74	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—
213	Morawsko	56	10	800	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	800	740	—	—
214	Munina	72	16	600	160	1	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	310	1225	—	—	—	—	600	—	—	—
215	Ostrów	63	12	—	110	5	175	130	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	50	140	1	1	—	—	—	—	—	—
216	Pawłosiów	56	4	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	400	364	1	1	1	—	3000	—	—	—
217	Pruchnik	44	20	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	630	—	1	1	—	—	1885	—	—
218	Rokietnica	31	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
219	Rudołowice	64	18	—	36	3	15	—	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	120	137	1	—	—	—	—	—	—	—
220	Szówsko[6])	22	15	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
221	Tapin	35	11	689	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	332	1	1	1	—	800	200	—	—
222	Tuligłowy	48	80	619	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	218	1	—	—	—	—	—	—	—
223	Węgierka	30	5	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	755	1	—	—	—	—	—	—	—
224	Wiązownica	42	22	—	163	6	94	—	175	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	22. Jasło																																
225	Biezdziedza	19	12	—	46	2	134	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
226	Cieszyna	34	21	802	35	3	—	431	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1470	1	1	—	—	400	600	—	—
227	Czeluśnica[7])	24	64	628	85	14	112	—	195	—	75	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	—	200	445	1	1	1	—	600	400	—	—
228	Czermna[8])	28	9	900	30	4	23	3500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	100	480	—	1	1	100	690	1500	—	—
229	Dębowiec[9])	45	66	1000	200	5	391	363	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2876	—	—	—	—	—	2000	—	—

1) Dzierżawi propinacyę. — 2) Zakupiono węgli za 300 K. — 3) Zakupiono otręb za 1450 K. — 4) Dzierżawi propinacyę. — 5) Dzierżawi propinacyę. — 6) Zbiornica pocztowa. — 7) Mleczarnia przerobiła mleka 105343 l. — 8) Zbiornica pocztowa. 9) Zakupiono skór za 2000 K.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 190[illegible] za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
230	Frysztak	30	15	2800	350	4	—	385	—	10	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	600	2042	—	1	—	—	2000	2600	—	—
231	Gogołów	18	2	700	—	1	—	940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	360	1	1	1	—	—	—	300	—
232	Grab	20	5	2000	—	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	—	1	1	1	—	2000	—	—	—
233	Kalembina[1])	27	81	—	41	4	200	85		—	60	—	1	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	1244	—	—	—	—	—	3696	50	200
234	Kołaczyce[2])	95	24	—	47	1	—	953	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	10836	—	—	—	—	—	—	50	—
235	Korzuchów	32	40	—	36	3	—	—	—			—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1214	1	1	1	—	—	1554	—	—
236	Lublica[3])	15	20	—	152	2	26	168	—			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	200	1	—	—	—	—	400	—	—
237	Łączki	45	26	1060	288	6	180	654	144	—		—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—		809	—	1	1	—	1000	1000	—	—
238	Łęki	65	22	405	42	3	38	—	—			—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	718	—	1	1	—	600	2000	10	10
239	Niewodna	37	21	120	—	1	—	1200	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2100	1	1	1	—	600	1600	—	—
240	Ołpiny	61	24	5000	—	3	—	2551	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1400	—	1	—	—	2000	4000	—	—
241	Potakówka	21	25	—	36	4	4	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—
242	Przybówka	16	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
243	Sądkowa	30	42	—	37	3	130	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	310	1	—	1	—	—	—	—	—
244	Sieklówka g.	30	28	—	160	4	—	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
245	Szebnie[4])	29	20	—	60	5	78	1130	440	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	960	—	1	1	1	—	—	—	—	—
246	Szerzyny	30	4	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	140	—	—	—	—	—	800	—	—	—
247	Szufnarowa	92	37	450	18	1	—	1300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	288	—	—	—	—	544	—	—	—
248	Warzyce	29	3	—	50	1	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	280	1	1	—	—	—	—	—	—
249	Wiśniowa	42	16	500	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1655	—	—	—	—	—	—	4	10
250	Wojaszówka	83	18	2400	162	2	1235	578	618	50	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1021	1	1	1	—	2400	1000	—	—
251	Wrocanka	15	14	—	33	1	62	90	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	100	320	1	—	1	—	—	500	—	—
252	Zarzecze	65	17	3670	10	3	—	—	194	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	796	1	1	1	—	3000	926	—	—
	23. **Jaworów**																																
253	Kobylnica (F.)	30	118	—	100	7	—	1000	—	100	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	36	1	1	1	—	—	1000	—	—
254	Ożomla	16	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	534	—	—	1	—	—	—	—	—
255	Rogóżno	11	27	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1033	2	—	1	200	—	1400	—	—
	24. **Kałusz**																																
256	Petranka[5])	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
257	Tomaszowce	30	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	—
	25. **Kamionka**																																
258	Busk	60	28	—	50	7	478	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1908	—	1	1	—	—	10000	—	—
259	Dobrotwór	30	19	1200	64	3	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1088	—	1	—	—	1100	—	—	—
260	Kamionka str.	25	56	—	200	7	59	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
261	Milatyn nowy	34	5	—	60	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	400	311	1	1	—	—	—	—	—	—
262	Obydów	17	105	—	130	4	15	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	108	—	—	—	—	—	300	—	—
263	Pawłów	30	144	—	260	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	26. **Kolbuszowa**																																
264	Brzostowa góra	30	27	—	—	1	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	300	—	1	—	—	—	—	—	—
265	Hucisko	13	11	—	48	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	100	1	1	—	—	—	—	—	—
266	Kolbuszowa	89	20	—	—	3	46	930	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	522	—	1	1	—	—	8000	—	—
267	Krzątka	31	8	—	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	240	—	1	—	—	—	600	—	—
268	Kupno	61	100	15	300	2	—	558	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	378	1	1	—	—	—	—	—	—
269	Majdan	40	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2000	—	—
270	Ostrowy tusz.[6])	15	—	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
271	Raniżów	14	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	1	—	—	—	—	—	—
272	Siedlanka	10	11	—	45	4	—	550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	184	—	1	—	—	—	—	—	—
273	Świerczów	10	8	—	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	100	—	1	—	—	—	—	—	—
274	Trzęsówka	26	18	200	80	6	—	1138	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	686	—	1	—	—	—	1000	—	—
275	Werynia	23	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	900	1	1	—	—	—	1140	—	—
276	Wola raniż.	30	9	—	30	2	45	120	—	9	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
277	Zarębki	12	4	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	200	—	1	—	—	—	—	—	—
	27. **Kolomyja**																																
278	Gwoździec	37	29	—	100	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	144	—	—	—	—	—	—	—	—	—
279	Kułaczkowce	15	30	—	113	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	28. **Kraków.**																																
280	Branice	38	8	—	160	1	208	40	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
281	Bronowice m.	56	12	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—
282	Bronowice w.	29	13	—	—	3	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
283	Cholerzyn	30	12	—	50	2	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	140	811	1	1	1	—	—	—	—	—
284	Czernichów	21	13	7855	—	1	184	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6148	1	1	1	—	5880	6600	—	—
285	Czułów	32	8	—	35	3	96	374	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	1600	200	—
286	Czułówek	36	9	—	70	4	130	434	265	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	20	—
287	Dojazdów	58	5	—	—	1	—	—	86	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
288	Kryspinów	30	8	—	45	2	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	370	—	1	—	—	—	—	—	—
289	Modlniczka	24	16	—	149	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	1	1	1	—	—	—	—	—
290	Nowawieś szl.	98	24	—	65	3	300	500	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1328	—	1	—	—	—	1200	—	20
291	Olszanica	16	—	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
292	Prądnik czer.	20	8	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
293	Rybna[8])	80	16	—	60	4	243	660	248	60	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4000	—	—
294	Tonie	69	10	—	258	2	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
295	Wola justow.[9])	32	2	8000	31	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	400	600	1	1	1	—	—	—	—	—
296	Wołowice	30	26	974	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	260	1	1	1	—	1000	—	44	—
297	Wyciąże	34	8	—	296	2	—	20	—	36	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	152	1	—	—	—	—	—	—	—
298	Zabierzów	34	17	—	612	7	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	1	—	50	50	1	1	—	—	—	—	—	—
299	Zielonki	29	12	600	40	3	269	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—
300	Zwierzyniec	30	2	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	400	—	1	1	1	—	—	—	—	—
301	Przeginia duch.	50	18	—	20	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1252	1	1	—	—	—	—	50	—
302	Rusocice[7])	23	8	1000	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1000	—	—	—	200	700	120	—	—
	29. **Krosno.**																																
303	Cergowa	59	30	4000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	638	—	1	—	—	4000	—	—	—
304	Dobieszyn[10])	10	20	2000	—	1	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	500	460	1	—	—	—	—	600	—	—
305	Głowienka	22	6	—	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
306	Iskrzynia	45	114	—	140	2	200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	1	1	—	—	—	800	—	—

1) Mleczarnia przerobiła mleka 65175 l. — 2) Zakupiono materyałów do wyrobów garncarskich za 50000 K. — 3) Dzierżawi propinacyę — 4) Dzierżawi propinacyę — zakupiono węgli za 432 K. — 5) Kółko zreorganizowane z początkiem r. 1902. — 6) Zbiornica pocztowa. 7) Zakupiono otrąb za 600 Kor 8) Mleczarnia przerobiła mleka 312000 l. — 9) i 10) Dzierżawi propinacyę.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 (za kwotę w koron.): Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa po-życzk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia (na kwotę w kor.): Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra (w koron.): kościelne i cerkiewne	inne
307	Iwonicz II.	37	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3630	1	1	—	—	—	4000	—	—
308	Jasionka	69	7	—	107	5	236	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	216	1	—	—	—	—	400	—	—
309	Kombornia	22	21	—	25	4	200	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	589	1	1	—	—	—	—	100	13
310	Krościenko n.	22	44	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
311	Krościenko w.	127	8	—	—	1	136	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	784	—	1	—	—	—	—	—	—
312	Lubatowa	62	26	1600	156	3	15	1380	243	—	3/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	776	1	—	—	—	1600	800	—	20
313	Lubatówka	15	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	1	—	—	—	—	—	—	—
314	Łęki	177	35	2083	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1572	—	1	—	—	2000	—	—	—
315	Łężany	28	30	—	—	3	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
316	Miejsce piast.[1])	73	13	—	—	1	311	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1097	1	1	1	—	—	2800	78	—
317	Odrzykoń[2])	27	26	—	200	3	284	26	42	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	517	—	1	—	—	—	600	—	—
318	Równe	42	16	4474	250	3	118	1026	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1447	1	1	—	—	4400	1100	40	20
319	Suchodół[3])	72	54	—	115	6	14	782	53	14	29	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	162	—	1	1	—	—	—	—	62	100
320	Sulistrowa	20	3	1283	40	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	120	—	1	—	—	2400	—	—	—
321	Szczepańcowa	72	4	2000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	300	144	1	1	—	—	120	—	—	—
322	Targowiska[4])	38	56	—	40	6	120	90	2	—	52	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	720	2	—	—	—	—	1800	—	—
323	Wietrzno	16	11	—	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
324	Wojkówka	31	88	—	106	6	40	224	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	330	—	1	1	—	—	256	—	7
	30. Limanowa.																																
325	Dobra[5])	12	5	3690	—	3	—	1215	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	464	—	—	—	—	3200	4000	—	—
326	Jodłownik[6])	23	15	110	50	1	10	300	—	—	24	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	250	1	1	1	—	—	—	—	—
327	Jurków[7])	17	3	—	152	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	940	—	1	1	—	—	—	—	—
328	Kamienica	57	49	500	241	6	1300	390	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3647	1	1	1	—	500	2500	—	—
329	Kamionka m.	42	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
330	Krasne Lasoc.[8])	32	40	900	—	3	—	393	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	974	1	1	1	170	—	—	—	10
331	Lipowe	13	20	—	12	3	26	447	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
332	Łętowe[9])	25	31	—	45	3	80	1850	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	1	1	1	—	—	—	—	—
333	Łukowica	45	14	—	157	5	800	1920	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	924	1	1	1	350	—	3545	13	—
334	Młynczyska	10	28	—	—	1	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
335	Młynne	32	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
336	Mordarka	21	9	—	280	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
337	Mstów	28	28	1200	60	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	370	1	1	1	—	1200	—	—	—
338	Mszana górn[10])	14	18	—	45	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—
339	Niedźwiedź	80	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1263	—	1	1	—	—	2080	—	—
340	Pasierbiec	19	3	—	—	1	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
341	Pisarzowa	83	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—
342	Sechna	13	24	1200	30	2	—	480	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	—	—	1	—	1200	—	—	—
343	Sowliny	28	23	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
344	Starawieś	34	16	—	10	2	36	2876	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1600	1	1	1	—	—	100	—	—
345	Słopnice król.	61	12	—	—	1	400	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
346	Stronie	18	20	1400	—	2	—	272	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	5148	1	1	1	80	2000	3000	—	—
347	Szczyrzyc[11])	20	10	—	180	5	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2030	—	—	—	—	—	2122	—	30
348	Tymbark	33	28	150	130	8	—	978	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	3	—	—	—	3100	1	1	—	—	—	—	—	—
349	Zbludza	12	18	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	31. Lisko.																																
350	Bezmiechowa d.	16	16	—	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—
351	Hoczew[12])	30	35	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
352	Myczkowce	34	50	—	44	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	120	1	1	1	—	—	2000	—	—
353	Nowosiółki	30	40	—	32	1	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
354	Poraż[13])	12	15	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	120	1	—	—	—	—	—	—	—
355	Średniawieś	40	57	—	45	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	160	600	—	1	—	—	—	—	—	—
356	Tarnawa dolna	10	7	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	234	—	—	—	—	—	—	—	—
357	Uherce	35	30	3000	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	400	—	1	1	—	1600	—	—	—
	32. Lwów.																																
358	Dawidów	53	15	—	40	5	—	—	40	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—
359	Dublany	40	9	—	350	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	20	1	—	—	—	—	—	—	60
360	Hodowice	12	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
361	Hołosko wiel.	36	81	2249	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	362	—	—	—	—	—	—	—	—
362	Kamienopol	48	32	—	60	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—
363	Kleparów	38	15	—	158	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	376	—	—	1	—	—	—	100	—
364	Kościejów	60	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	21	81	—	—	—	—	—	—	—	—
365	Krotoszyn	20	4	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	200	—	—	—	—	—	—	—	—
366	Kulparkow	42	9	—	300	4	260	—	36	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
367	Prusy	68	13	—	368	4	119	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—
368	Pustomyty	30	12	40	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
369	Rzęsna pols.[14])	45	12	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
370	Rzęsna ruska	38	18	58	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	809	—	—	—	—	—	—	—	—
371	Siemianówka[15])	65	6	1127	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	974	—	—	—	—	300	—	—	—
372	Zaszków	28	6	—	328	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
373	Zubrza	19	6	—	25	2	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	33. Łańcut.																																
374	Albigowa[16])	38	27	—	40	2	200	350	30	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
375	Białobrzegi	22	26	—	50	5	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
376	Brzoza król.	98	61	—	61	3	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	424	1	1	1	—	—	—	—	—
377	Budy łańcuc.	39	16	—	51	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
378	Czarna	63	12	1200	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	700	1	1	—	—	—	—	—	20
379	Dębina	42	20	—	35	3	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
380	Gać	12	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
381	Głogowiec	29	3	80	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—
382	Gniewczyna[17])	90	4	2000	395	3	53	—	348	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	240	—	1	1	—	—	2000	1000	—	96
383	Gorliczyna	34	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	126	—	—	—	—	—	—	60	—	—
384	Gorzyce[18])	49	13	1000	—	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	100	200	1	—	—	—	—	—	—	—
385	Grodzisko dol.	234	6	4500	28	4	20	—	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1755	1	1	1	—	4000	1600	—	—

1) Dzierżawi propinacyę. — 2) Objęło dostawę słupów telegraficznych. — 3) Sprowadzono drzewa opałowego za 3000 K., węgla za 618 K., dachówek za 864 K., rurek drenarskich za 2096 K. — 4) Dzierżawi propinacyę, utrzymuje zbiornicę pocztową. — 5) Sprowadzono otrąb za 4020 Kor. — 6) Sprowadzono otrąb za 1000 Kor. — 7) Sprowadzono skór garbowanych za 2000 Kor. — 8) Sprowadzono otrąb za 754 Kor. że aza za 704 Kor. — 9) Sprowadzono ziemniaków za 1200 Kor., kukurudzy za 120 Kor. — 10) Sprowadzono żelaza, kukurudzy i ziemniaków za 800 Kor. — 11) Zbiornica pocztowa. — 12) Ks. przewodniczący ofiarował 1 morg pola na szkółkę owocową dla Kółka. — 13) Dzierżawi propinacyę. 14) Sprowadzono otrąb za 3224 Kor. — 15) Sprowadzono dachówek za 242 Kor. — 16) Zbiornica pocztowa. — 17) Złożono na szkołę koszykarską 228 Kor. — na zakupno wikliny 290 Kor., dzierżawi propinacyę, zbiornica pocztowa. — 18) Dzierżawi propinacyę.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
386	Handzlówka	26	32	—	120	4	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
387	Jagieła[1])	58	17	800	175	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	261	—	—	—	—	—	—	—	—	—
388	Jelna	17	16	—	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
389	Leżajsk	37	10	—	43	1	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1480	—	1	—	—	—	—	—	—
390	Łopuszka wiel.	32	23	400	150	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	400	1	—	—	40	800	—	—	—
391	Łuków	24	8	—	35	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	64	1	—	1	—	—	—	—	—
392	Markowa	36	8	—	120	2	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
393	Mikulice	58	10	—	64	7	230	295	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	60	990	1	1	—	80	—	1376	—	—
394	Mirocin	56	12	500	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—
395	Przedmieście	30	14	—	61	3	107	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	120	1	—	—	—	—	—	—	—
396	Przychojec	18	10	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	328	1	—	—	—	—	—	—	—
397	Rakszawa	41	6	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	300	—	1	—	—	—	—	—	—
398	Rogóżno	39	28	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	320
399	Studzian	17	7	—	—	1	—	444	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	—	1	—	—	—	—	115	—	2
400	Świętoniów[2])	65	12	—	40	3	—	—	—	20	—	—	—	—	1	—	1	8	—	—	—	1	—	30	260	1	—	—	—	—	—	—	—
401	Tryńcza[3])	30	17	40	33	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	342	1	—	—	—	—	500	—	—
402	Wola mała	24	10	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	273	—	—	—	—	—	—	—	—
403	Wola zarzycka	35	3	—	230	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	895	1	1	—	—	—	800	—	—
404	Wulka niedź.	50	12	500	46	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
405	Żuklin	32	50	700	30	2	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	1	1	—	—	—	—	—
	34. Mielec.																																
406	Borki nizińskie	25	17	—	24	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
407	Chorzelów	48	17	920	40	3	230	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	40
408	Chrząstów[4])	30	18	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	10	—	—
409	Czajkowa	20	119	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
410	Czermin	30	6	2400	35	2	—	750	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	400	190	—	1	—	—	3000	3000	—	—
411	Dąbie	20	10	—	60	3	160	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5180	1	1	1	—	—	—	—	—
412	Dulcza wielka	40	12	480	—	2	—	469	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	644	—	1	—	—	500	—	—	—
413	Gawłuszowice	103	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
414	Grochowe	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—
415	Kębłów[5])	20	13	3000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
416	Krzemienica	32	9	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
417	Malinie[6])	43	24	—	32	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
418	Mielec	47	6	—	40	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	70	—	1	1	—	—	—	—	—
419	Przykop	40	15	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	50	—	1	—	—	—	—	—	—
420	Rożniaty[7])	69	20	—	56	7	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	702	—	1	1	—	—	—	—	—
421	Rzędzianowice	30	19	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
422	Rzochów	40	2	—	—	1	164	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	1930	—	1	1	—	—	3178	—	—
423	Trzciana	25	26	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
424	Tuszów narod.	60	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
425	Wojków	43	50	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	24	7	—	—	—	—	—	—	—	—
426	Wojsław	15	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
427	Zdziarzec	30	12	—	700	4	2240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	410	1	—	—	—	—	500	200	—
428	Żarówka	31	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	122	—	—	—	—	—	—	—	—
	35. Mościska.																																
429	Balice	62	4	2410	100	3	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	115	—	1	—	—	1000	800	—	—
430	Buchowice	40	14	—	60	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
431	Kulmatycze[8])	35	34	52	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	150	1	—	—	—	—	—	—	—
432	Lipniki	72	69	—	150	5	120	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
433	Myślatycze	29	10	1200	—	1	—	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	140	84	—	—	—	—	1200	—	—	—
434	Pnikut	87	50	700	366	3	20	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	1	1	—	—	700	—	—	—
235	Podliski	125	5	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
436	Radochońce	130	34	—	311	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	98	—	—	—	—	—	1000	—	—
437	Sądowa Wisz.	40	10	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1412	—	1	1	—	—	—	—	—
438	Strzelczyska	11	20	1400	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	84	1	—	—	—	1400	—	—	12
439	Tamanowice	24	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	270	—	—	—	—	—	—	—	—
440	Trzcieniec	60	12	1000	—	3	32	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	—	4	—
441	Złotkowice	28	5	—	—	1	—	375	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	36. Myślenice.																																
442	Bęczarka	10	7	—	—	2	—	807	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	—	1	—	—	—	—	—	10	—
443	Biała ad Mak.	54	63	—	—	3	180	550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	850	—	1	—	—	—	1000	—	—
444	Bieńkówka[9])	67	22	1380	67	4	508	3006	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1320	—	1	—	—	1200	—	54	—
445	Budzów	41	7	900		4	372	4222	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1470	1	1	—	—	800	1632	—	—
446	Bysina	13	22	—	140	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
447	Bystra	29	10	—	150	1	198	1255	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	289	1	1	—	—	—	—	—	—
448	Głogoczów[10])	75	3	1090	58	2	—	1528	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	600	—
449	Górnawieś	45	12	2572	—	5	—	4879	61	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1400	—	1	—	—	1200	—	—	—
450	Grzechynia	235	10	—	—	1	506	5755	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—
451	Jachówka	129	3	2400	—	4	503	5163	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2871	1	1	—	—	1600	800	—	—
452	Jasienica	32	13	—	187	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	5	—	—	—	—	—	—	24	—
453	Jawornik	11	12	16	30	3	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	40	60	—	—
454	**Krzyszkowice**[11])	65	9	2000	—	4	269	1854	228	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	925	1	1	—	—	1400	—	500	80
455	Krzywaczka	26	20	—	—	6	187	2939	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	200	—	1	1	—	—	—	800	508	—
456	Łętownia	21	4	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	40	—	—	1	—	—	—	—	—	—
457	Maków	33	10	1000	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	300	40	—	1	—	—	500	1600	—	—
458	Myślenice	10	—	—	—	1	1273	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2618	—	1	1	—	—	5402	—	50
459	Osielec	58	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	160	—	1	1	1	—	—	—	—	—
460	Pcim	61	5	4000	—	1	156	558	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1648	—	1	—	—	1600	—	—	—
461	Raba wyżna	68	—	—	—	1	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1204	1	1	—	—	—	—	—	—
462	Rudnik	13	7	—	—	1	—	1504	54	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4930	—	1	—	—	—	1000	15	—
463	Sidzina	47	21	—	—	2	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	150	100	1	1	—	—	—	860	—	—
464	Skawica	20	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
465	Spytkowice	50	10	1000	—	1	312	1843	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	150	—	—	1	—	—	—	—	—	—
466	Stróża	84	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—
467	Trzebunia	80	56	600	20	5	848	4240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	1	1	—	—	600	—	200	—

[1]) Dzierżawi propinacyę. — [2]) Dzierżawi propinacyę. — [3]) Zbiornica pocztowa. — [4]) Dzierżawi propinacyę. — [5]) Zbiornica pocztowa. — [6]) Zbiornica pocztowa. — [7]) Dzierżawi propinacyę. — [8]) Dzierżawi myto. — [9]) Dzierżawi propinacyę. — [10]) Składnia pocztowa, dzierżawi propinacyę. — [11]) Dzierżawi propinacyę.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1901 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożycz. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
468	Wola radzisz.[1]	180	21	300	—	5	—	1475	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3738	1	1	1	3000	—	—	1200	—
469	Zawoja	808	7	—	387	4	427	2000	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	114	—	1	1	—	—	—	—	—	—
470	Zarnówka	157	2	—	—	1	—	940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	37. **Nadwórna.**																																
471	Św. Józef[2])	29	13	—	106	3	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1150	—	1	1	—	—	—	1000	—	—
	38. **Nisko.**																																
472	Bieliny	50	2	372	40	5	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1038	—	1	1	—	—	2000	—	—
473	Bojanów	15	3	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1200		1	—	—	—	800	—	—
474	Cholewiana g.	28	2	—	32	2	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	220	—	—	—	—	—	—	—	—
475	Dąbrowica	20	64	—	69	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
476	Jeżowe	70	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	10	369	—	—	—	—	—	—	—	—
477	Kamień	108	18	3000	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	100	—	—	—	—	2000	—	—	—
478	Łętownia	84	16	40	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2078	—	1	—	—	—	—	—	—
479	Przedzel	33	1	600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	488	—	—	—	—	—	—	—	—
480	Racławice	31	67	96	35	5	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	72	250	—	—	—	—	—	600	—	—
481	Steinau	36	31	—	48	2	—	1000	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
482	Wolina	17	6	—	35	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
483	Zarzecze	39	20	1200	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	108	232	—	—	—	—	1200	—	—	—
	39. **Nowy Sącz.**																																
484	Biegonice	14	18	—	150	6	520	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	42	—
485	Chomranice	77	14	2000	180	3	—	10000	1365	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	220	234	1	1	—	—	1600	300	—	—
486	Cyganowice[3])	40	—	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	160	1	—	—	—	—	—	—	—
487	Czarny Potok	10	42	600	25	2	100	750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	462	1	1	1	50	600	1000	84	—
488	Jakóbkowice	18	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
489	Jańczowa	10	43	—	40	2	—	772	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	400	—	—
490	Jelna[4])	12	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	420	1	1	—	—	—	—	—	—
491	Krasne potoc.	11	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
492	Krynica	30	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1330	—	1	—	—	—	10000	—	—
493	Kurów[5])	17	23	—	—	3	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
494	Łyczanka	28	28	—	102	3	—	630	174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
495	Łyczany	24	10	800	149	3	100	4000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	240	—	—	1	—	500	300	—	—
496	Marcinkowice	59	8	—	28	3	—	512	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	32	40	—	—	1	—	—	—	—	—
497	Michalczowa	10	12	—	45	2	52	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
498	Mostki	20	123	1400	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	—	1	—	—	—	1400	—	—	—
499	Moszczenica n.	23	12	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	25	300	1	—	—	—	—	—	—	—
500	Nowojowa	62	12	—	—	5	510	2605	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3033	—	1	—	—	—	—	50	—
501	Obidza	13	16	—	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
702	Podegrodzie	39	46	2500	150	5	39	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	1	—	—	—	850	1	1	1	—	2500	2500	—	6
503	Rdziostów	25	21	—	170	6	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
504	Swiniarsko	15	16	600	—	3	66	—	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—
505	Tylicz	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—
506	Wolakosnowa[6])	37	14	—	55	3	—	2094	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	106	—	—	—	87	—	1400	—	—
507	Zabełcze	22	6	—	—	2	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
508	Zabrzeż	17	28	1200	20	2	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	—	1	1	1	—	1200	800	—	—
	40. **Nowy Targ.**																																
509	Białka[7])	43	91	—	39	9	166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1597	1	—	—	—	2400	1200	—	—
510	Biały Dunajec	18	8	—	20	2	20	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	713	1	1	—	—	—	—	20	35
511	Bukowina	19	15	—	32	2	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1203	1	1	—	—	—	1000	—	—
512	Chochołów	17	6	—	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
513	Czarny Dunaj.	16	10	—	60	2	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2968	—	1	—	—	—	3050	—	—
514	Długopole	19	22	270	—	1	700	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	270	—	—	—	—	—	—	—	—
515	Dział	29	3	—	45	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	28	219	—	—	—	—	—	—	—	—
516	Groń	15	76	—	—	2	158	1020	200	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—
517	Klikuszowa[8])	16	19	950	—	1	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—	—	900	—	—	—
518	Krościenko nad Dun.	100	25	—	120	3	327	2131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—	—	210	—	1	—	—	—	—	—	—
519	Ludźmierz	20	2	870	77	1	816	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	160	—	1	1	—	—	—	—	—	—
520	Maruszyna	18	16	—	37	2	219	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	214	1	1	—	—	—	—	—	—
521	Odrowąż	36	25	—	—	1	480	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
522	Pieniążkowice	21	25	—	12	1	180	190	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
523	Poronin	45	16	—	330	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3000	728	—
524	Skrzypne	13	21	—	36	3	111	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	110	—	1	—	—	—	150	4	—
525	Sromowce w.	26	19	—	—	3	10	212	52	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—
526	Szaflary[9])	41	59	3000	62	6	420	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	474	1	1	—	—	4000	1600	40	—
527	Szczawnica	75	80	10000	227	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	2882	1	1	—	—	6000	3000	—	—
528	Tylmanowa[10])	70	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	44	1	1	—	—	—	—	—	—
	41. **Pilzno**																																
529	Borowa	15	3	1200	—	6	—	400	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	800	—	—	—
530	Brzostek	45	8	—	102	5	200	740	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	340	—	1	—	—	—	6000	—	—
531	Chotowa	14	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
532	Głobikówka[11])	26	15	192	47	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	634	—	1	—	—	—	—	—	—
533	Głowaczowa[12])	10	11	—	—	3	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	1	1	—	605	—	—	—	—
534	Grudna dolna	40	6	—	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1000	—	—
535	Januszkowice	32	24	—	—	1	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	306	—	—	—	—	—	—	—	—
536	Jodłowa	62	7	—	70	2	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	509	—	—	—	—	—	—	—	—
537	Klecie	22	18	800	47	1	—	500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	250	420	1	1	—	—	1200	—	10	—
538	Lubcza	22	36	—	—	3	—	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	6	—
539	Łęki górne[13])	114	22	2900	160	5	300	800	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2900	400	250	—
540	Pilzno	60	3	—	50	5	605	628	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1840	—
541	Przeczyca	32	12	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	1	—	—	—	—	—	—	—
542	Wiewiórka	18	15	1800	50	4	—	888	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	1800	1	1	—	—	1000	1000	—	—
543	Wola lubecka	12	10	2500	30	1	—	2500	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	2500	500	—	—
	48. **Podhajce**																																
544	Bieniawa	18	3	—	130	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
545	Dobrowody[14])	38	17	400	130	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	163	—	—	—	—	400	163	—	—
546	Hnilcze	63	15	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
547	Siemikowce	22	4	—	66	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
548	Toustobaby	40	8	—	62	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	414	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zakupiono otrąb za 832 K., węgla za 787 K. — [2]) Zbiornica pocztowa. — [3]) Dzierżawi propinacyę. — [4]) Dzierżawi propinacyę. — [5]) Zbiornica pocztowa. — [6]) Zbiornica pocztowa. — [7]) Sprowadzono skór za 816 K. — [8]) Dzierżawi propinacyę. — [9]) Zakupiono skór za 300 K. — [10]) Zbiornica pocztowa. — [11]) Zbiornica pocztowa. — [12]) Dzierżawi propinacyę. — [13]) Przerobiono w mleczarni mleka 80000 litr. — [14]) Zbiornica pocztowa.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1909 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
	43. Przemyśl																																
549	Babice	30	28	—	138	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
550	Buszkowice	10	21	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
551	Drohobyczka	28	18	600	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	144	—	—	—	—	400	—	—	—
552	Grochowce	60	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	125	—	1	1	—	—	—	—	—	—
553	Kniażyce	38	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
554	Krasiczyn	25	10	—	—	3	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
555	Krzyweza	18	31	—	—	4	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
556	Medyka	29	5	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—
557	Wyszatycze	62	19	600	50	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	120	—	1	1	—	—	600	164	—	—
	44. Przemyślany																																
558	Alfredówka	38	7	800	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	100	85	1	—	—	—	—	—	—	—
559	Dobrzanica	21	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	251	1	—	—	—	—	—	—	—
560	Dunajów	89	12	4000	180	5	40	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—
561	Krosienko	10	9	—	35	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	92	1	—	—	50	—	214	—	—
562	Pohorylce	25	27	—	150	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	46	1	—	—	—	—	—	—	18
463	Turkocin	65	42	40	45	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	69	1	—	—	—	—	200	—	—
564	Unterwalden	55	3	—	36	1	28	—	325	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	96	1	—	—	—	—	—	—	—
	45. Rawa ruska																																
565	Bełzec	44	5	400	101	3	21	60	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—
566	Tarnoszyn	20	17	100	300	3	50	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	102	—	1	—	—	—	800	—	—
	46. Rohatyn																																
567	Bouszów	26	25	—	60	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
568	Bybło	100	8	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	200	1	—	—	—	—	—	—	—
569	Firlejów	25	16	—	26	21	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
570	Ludwikówka	75	9	162	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	171	1	—	—	—	—	—	—	—
571	Ruzdwiany	20	10	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
572	Sarnki dolne[1])	15	1	—	300	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	80	—	—	1	—	—	—	—	—	—
573	Słoboda kąkoln.	92	45	800	60	3	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	1	—	—	—	—	—	—	6
574	Zielonów	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	47. Ropczyce																																
575	Brzeziny	59	45	—	293	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
576	Bystrzyca d.	10	9	—	—	1	—	1183	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	38	—	—	—	—	—	50	—	—
577	Gnojnica	40	11	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
578	Góra ropczycka	40	43	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	150	—	1	1	—	—	—	—	149
579	Grabiny	24	7	1200	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	800	—	1	—	—	—	—	—	—
580	Kamionka[2])	20	4	—	20	1	—	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	10	—	—	—	—
581	Klęczany	36	14	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	242	—	—	1	—	—	120	—	—
582	Lubzina	20	4	—	—	9	30	200	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
583	Mała	53	62	—	233	4	73	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	380	—	—	—	—	—	350	—	—
584	Nagoszyn	22	—	—	40	1	—	715	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
585	Nawsie	22	14	—	—	1	28	550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	74	1	—	—	—	—	400	—	—
586	Niedźwiada	39	16	—	43	3	37	556	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1000	—	—
587	Ocieka	30	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	584	1	1	1	—	—	1000	—	—
588	Olchowa	29	10	—	40	2	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—
589	Paszczyna	19	4	—	40	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
590	Zawada	19	13	—	119	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	26	—	—	1	—	—	—	—	—	—
591	Zdżary	19	3	—	19	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	50	—	—	—	—
	48. Rudki																																
592	Chłopy	40	5	—	—	1	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	560	1	1	—	—	—	—	—	—
593	Czernichów	23	14	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—
594	Kupnowice n.	10	24	200	30	2	30	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	200	200	10	—
595	Laszki zawiąz.	84	2	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	349	1	1	—	—	1200	400	—	—
596	Milczyce[3])	29	5	—	65	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	133	1	1	—	—	—	400	—	—
597	Pohorce	50	30	—	180	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	1	1	—	—	—	300	—	—
598	Rudki	50	17	—	29	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1367	—	—	—	—	—	2016	—	—
	49. Rzeszów																																
599	Babica	20	12	100	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	50	200	—	1	1	72	100	300	—	—
600	Błażowa dolna	20	12	—	—	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	400	—	1	—	200	—	1000	—	—
601	Borek stary	15	1	—	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	184	1	1	—	168	—	450	—	—
602	Chmielnik[4])	62	52	1600	360	12	778	1578	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	3000	1	1	—	1000	—	2000	400	—
603	Czudec	18	9	—	37	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2000	—	1	1	—	—	3000	—	—
604	Dobrzechów	66	26	—	115	4	474	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	2224	1	1	1	—	—	2800	300	—
605	Futoma	25	12	—	43	3	—	1000	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	150	—	—	—	—
606	Grodzisko[5])	75	32	560	—	2	50	3150	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	—	—	—	3270	2	—	—	—	660	3264	—	—
607	Gwoźnica gór.	11	10	4000	—	1	—	1008	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	600	1980	—	1	1	—	700	2000	—	10
668	Kąkolówka[6])	24	12	1400	40	1	—	1212	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	110	1	—	1	200	—	—	—	—
609	Kraczkowa	61	18	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	478	—	—	1	—	—	—	—	—
610	Lubenia[7])	24	42	200	32	3	60	140	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	25	1	1	—	60	200	300	—	—
611	Lutcza	25	12	1200	30	2	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1974	1	1	1	—	1600	2800	—	—
612	Łąka[8])	24	10	—	45	4	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	832	1	1	—	—	—	—	40	50
613	Malawa	13	9	—	13	3	40	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—
614	Mrowla[9])	35	20	1110	223	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1146	—	1	—	—	800	900	—	—
615	Niechobrz	22	18	—	96	4	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
616	Nowawieś cz.	25	20	—	—	1	—	112	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
617	Piekarówka z Wyżnem	20	16	—	60	2	—	1479	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
618	Przewrotne	24	14	—	200	5	66	203	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	825	1	1	—	—	—	1000	33	—
619	Pstrągowa[10])	18	44	—	32	2	—	441	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	591	—	1	1	—	—	—	—	—
620	Rudna mała	32	11	600	73	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1210	1	1	1	—	500	700	—	—
621	Straszydle[11])	12	61	200	40	4	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	200	250	5	—
622	Strzyżów	119	14	—	76	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	15821	—	1	1	—	—	16000	100	550
623	Świlcza	47	8	—	45	3	180	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	736	—	1	1	—	—	1100	34	—
624	Trzciana	65	11	1593	212	4	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	5022	1	—	—	—	1600	3000	—	32
625	Wola kąkol.	24	20	—	75	1	18	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	600	1	1	1	—	—	—	—	—
626	Wola zgłob.	11	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
627	Zaborów	27	11	—	36	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1740	1	—	—	—	—	1800	—	—
628	Zgłobień	15	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zbiornica pocztowa. — [2]) Zbiornica pocztowa. — [3]) Dzierżawi propinację. — [4]) Dzierżawi propinację. — [5]) Zakupiono 1 wagon węgla. — [6]) Dzierżawi propinację. — [7]) Zakupiono 24 morg. gruntów. — [8]) Sprowadzono 2 wagony węgla. — [9]) Zakupiono otrąb za 4000 K. — [10]) Zbiornica pocztowa — [11]) Dzierżawi propinację.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	Czytel. Kółka roln. liczy: czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1904 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa po-życzk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
	50. Sambor																																
629	Brzeźnica	36	4	—	126	1	40	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	90	211	—	—	—	—	—	—	—	—
630	Biskowice	110	5	10000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1317	—	1	—	—	1800	1954	—	—
631	Brześciany	21	2	60	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	579	1	1	—	100	—	500	—	—
632	Czukiew	43	7	300	175	5	137	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	600	—	—
633	Czyszki	25	44	300	36	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	140	157	—	1	—	—	300	624	144	—
634	Hordynia rust.	32	2	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
635	Kalinów	64	69	600	60	6	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	2877	1	1	1	—	600	3486	—	—
636	Nadyby	126	19	—	200	5	—	—	120	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	429	—	—	—	—	—	900	—	—
637	Rakowa	43	3	—	136	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
638	Sambor-Dolnia	133	24	1576	56	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1509	1	1	1	—	1600	—	—	—
639	Sambor-Pow.	77	64	1220	268	5	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1028	1	1	—	—	600	—	—	—
640	Sambor-Średn.	20	59	1350	50	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	160	—	1	1	—	—	600	—	—	—
641	Sąsiadowice	36	6	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
642	Strzałkowice	44	3	800	240	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	258	1	1	—	—	—	—	—	—
643	Stupnica	24	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	192	1	—	—	—	—	—	—	—
644	Uherce zapłat.	41	11	40	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	257	—	—	—	—	—	—	—	—
645	Wojutycze	111	31	50	215	7	180	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	512	—	—	—	—	—	1600	68	200
646	Wola błaż. d.	24	22	—	16	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	150	1	—	—	—	—	—	—	—
647	Wola błaż. g.	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1	—	20	—	1	—	—	—	—	—	—	—
	51. Sanok																																
648	Bażanówka	129	18	3386	154	4	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	214	—	—	1	—	1000	400	—	—
649	Besko	102	12	—	60	6	40	100	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	1	—	—	—	1808	1	1	—	—	—	—	—	90
650	Bukowsko	25	8	—	250	4	360	1300	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
651	Bzianka	58	33	130	110	3	50	43	60	50	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	387	1	—	—	—	400	200	20	—
652	Długie	152	27	500	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	2253	—	—	—	—	600	1800	—	—
653	Dudyńce	27	—	40	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	96	—	—	—	—	—	92	—	—
654	Falejówka[1])	60	36	600	—	2	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	168	1	—	—	—	—	—	—	—
655	Głębokie	48	32	—	20	1	16	7000	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1234	1	—	—	—	—	—	—	—
656	Jędruszkowice	24	8	400	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—
657	Klimkówka[2])	120	8	—	120	1	386	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	2352	1	—	—		—	3000	—	—
658	Królik polski	28	33	—	—	1	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	304	—	—	—	—	—	442	—	—
659	Milcza	50	17	300	37	3	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	120	121	1	—	—	—	600	—	—	—
660	Mokre	15	8	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	150	—	—	—	—	200	150	—	—
661	Niebieszczany	28	3	—	98	1	112	1160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	250	1	—	—	—	—	2000	300	—
662	Nowosielce	56	30	564	40	4	164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	280	611	1	—	—	—	300	—	—	4
663	Nowotaniec	44	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	366	1	—	—	—	—	—	—	—
664	Pakoszówka[3])	72	67	1400	56	4	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	460	1	—	—	—	—	—	—	—
665	Pielnia	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
666	Posada górna	115	18	—	70	2	30	1000	250	—	10	—	—	—	1	—	1	2	—	1	2	—	—	—	1839	1	—	—	150	—	5700	200	—
667	Posada dolna	99	1	871	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	926	—	—	—	—	—	—	—	—
668	Posada jaćm.	122	68	2400	127	4	17	—	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2083	1	1	1	—	2886	2572	—	—
669	Posada sanocka	55	8	—	250	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
670	Posada zarsz.	86	7	400	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	180	584	1	—	—	—	600	—	—	—
671	Rymanów	152	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3063	—	1	—	—	—	1358	—	—
672	Tyrawa solna	47	102	—	60	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	140	1	—	—	—	—	—	—	—
673	Zagórz	80	34	8000	197	6	1146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3292	1	1	1	—	8000	3000	—	—
674	Zarszyn	78	16	—	—	2	84	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	360	1784	—	1	—	—	—	—	—	—
675	Jaśliska	17	4	901	66	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	254	—	—	—	—	1200	—	—	—
	52. Skałat																																
676	Dorofijówka	87	52	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—
677	Hałuszyńce[4])	38	12	—	412	6	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	103	—	—	—	—	—	700	—	—
678	Orzechowiec	37	24	—	85	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
679	Ostapie	32	42	30	40	4	53	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	593	—	—	—	—	—	800	—	—
680	Panasówka	78	16	—	120	2	—	—	176	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	—	1	—	—	—	—	—	—	—
681	Staromiejszczyzna	10	—	—	50	1	22	7	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	53. Śniatyn																																
682	Dżurów	120	8	—	73	7	2157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2531	—	—	1	—	—	3000	—	—
683	Załucze n. Cz.	37	54	—	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	54. Sokal																																
684	Bezejów	12	6	—	45	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	65	—	—	—	—	—	—	—	—
685	Bobiatyn	27	16	—	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
686	Byszów	26	5	—	68	4	47	—	—	32	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	470	—	—	—	3600	—	1800	600	—
687	Dłużniów	20	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
688	Dobraczyn	20	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
689	Hatowice	15	4	—	17	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
690	Hohołów	21	9	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
691	Horbków	26	33	—	36	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
692	Horodłowice	30	15	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
693	Hulcze	15	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	10	—	—	—	—	—	—	—	—
694	Jastrzębica	48	26	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
695	Konotopy	30	15	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
696	Kopytów	19	28	—	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
697	Leszczków	12	6	—	38	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
698	Liski	15	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
699	Łubów	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
700	Łuczyce	24	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—
701	Nowy dwór	30	4	—	—	1	25	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	800	—	—	—	—	—	—	—	—
702	Ostrów	21	2	—	50	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—
703	Perespa	36	4	—	83	3	25	—	—	12	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	263	—	—	—	500	—	1000	—	—
704	Peretoki bar.	30	15	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
705	Perwiatycze	20	27	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
706	Piwowszczyzna	12	4	—	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
707	Poździmierz	17	14	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[1]) Zbiornica pocztowa. — [2]) W mleczarni przerobiono 67000 l. mleka. — [3]) Zbiornica pocztowa. — [4]) Zbiornica pocztowa. — [5]) Sprowadzono ziemniaków za 1759 K.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dziel:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
708	Przewodów	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
709	Rozdziałów	52	6	2000	217	4	76	—	—	92	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1630	—	—	—	370	2000	2000	—	—
710	Sokal	162	56	—	70	3	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	500	—	—	—	—	—	800	—	—
711	Spasów	31	22	—	25	1	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—
712	Steniatyn	50	15	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—
713	Tartaków m.	36	22	—	47	1	120	—	—	-	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	2000	—	1	—	—	—	—	—	—
714	Tartaków wieś	25	32	—	39	1	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
715	Tartakowiec	21	25	—	32	1	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
716	Wareż wieś	19	11	—	132	3	98	--	—	20	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	1	—	488	—	—	—	82	—	—	—	—
717	Wierzbiąż	15	10	—	38	2	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
718	Zawiszna	10	4	—	—	1	60	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
719	Zboiska	24	3	—	34	1	25	400	500	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	116	—	—	—	—	—	—	—	—
720	Zubków	42	4	2000	95	1	35	—	—	29	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	185	—	—	—	—	2600	—	—	—
721	Żabcze	12	9	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	1	—	70	200	—	—	—	—	—	—	—	—
	55. **Stanisławów**																																
722	Delejów	80	61	—	300	2	—	1060	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	260	120	—	—	-	—	—	—	260	—
723	Jezupol	45	12	1600	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	60	—	—	—	—	800	400	—	—
724	Knihinin górka	48	52	---	168	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1209	—	—	1	—	—	1865	—	—
725	Knihinin kol.	56	24	—	179	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	403	—	—	—	—	—	—	—	—
726	Meducha	128	44	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	110	—	—	—	—	—	—	—	—
	56. **St. Sambor**																																
727	Felsztyn	66	47	—	412	3	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	18	—	1	1	—	—	1600	10	—
728	Posada chyr.	16	16	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
729	Wołcza dolna	36	7	—	50	1	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	-	120	72	—	—	—	—	—	170	---	—
	57. **Stryj**																																
730	Sokołów	35	30	—	160	5	—	—	--	—	—	—	—	—	1	—	—	—	-	—	1	—	—	—	997	—	1	—	300	—	2127	160	4
731	Stańków	14	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	-	—	--	200	—	-	—	—	—	—	—	—
732	Uhełna	51	49	400	187	5	60	200	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	400	—	—	—
	58. **Tarnobrzeg**																																
733	Antoniów	25	13	900	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	385	—	1	—	—	1200	1200	—	—
734	Brandwica	13	18	—	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	24	210	1	1	—	—	—	300	—	—
735	Chmielów	20	—	-	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	729	—	—	—	—	—	—	—	—
736	Dąbrówka pn.	37	7	800	38	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	-	—	—	1	1	—	—	800	700	—	—
737	Dęba [1])	21	32	—	16	7	—	—	—	30	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	140	280	—	1	—	—	—	1400	—	—
738	Domacyny	30	—	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
739	Furmany	19	18	—	35	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	-	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
740	Gorzyce [2])	39	53	1660	50	9	68	27	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	40	—	1	1	—	1200	—	100	—
741	Grębów	100	10	300	120	4	60	--	—	-	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	217	—	1	—	—	—	5600	100	—
742	Jamnica	85	--	1040	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	36	—	—	—	—	—	—	--	—	—
743	Machów [3])	52	76	100	54	2	—	—	—	—	—	-	-	—	—	—	—	—	—	-	—	1	—	60	—	—	1	—	—	200	--	—	—
744	Miechocin	50	10	160	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	140	100	1	1	—	—	—	--	—	—
745	Nadbrzezie	33	20	--	—	2	—	—	—	—	—	-	-	—	—	—	—	—	-	1	—	1	—	174	--	—	1	—	—	—	—	—	—
746	Piaski	69	19	600	42	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	1	—	45	140	—	—	—	—	600	—	-	—
747	Rzeczyca długa	11	2	—	--	1	50	--	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	18	15	—	1	—	—	—	600	—	—
748	Siedleszczany	33	16	—	41	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	24	54	—	1	—	—	—	—	—	—
749	Sielec	30	15	92	--	2	—	—	90	--	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	127	—	1	1	—	—	—	—	40	—
750	Sobów	30	12	60	--	1	—	—	260	--	—	-	—	—	1	—	1	2	—	—	—	1	—	96	60	1	—	1	—	—	—	—	—
751	Stale	18	—	60	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	1	—	60	--	—	—	—	—	80	200	—	—
752	Suchorzów	32	31	—	30	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	--	—	1	—	—	—	—	—	—
753	Trześń	76	59	—	—	3	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	--	—	—	—
754	Wielowieś	43	15	160		2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	-	1	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
755	Witkowice	34	57	210	35	2	200	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	-	1	—	—	—	200	1	1	—	—	—	400	10	—
756	Wola gołego	67	18	1200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	387	1	1	—	—	—	1100	—	—
757	Wola kotowa	59	20	100	41	1	15	60	—	—	—	—	—	--	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	179	—	1	—	—	200	400	—	—
758	Wrzawy	30	16	1600	—	2	—	—	—	—	—	—	—	-	—	-	-	—	—	—	1	—	—	—	60	1	1	—	—	1600	600	—	—
759	Zakrzów	36	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	72	—	—	-	—	—	—	—	—
760	Zaleszany	38	10	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
761	Zbydniów	23	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	500	—	—	—	—	—	1000	—	—
762	Żabno	19	20	—	115	1	90	—	15	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—
763	Żupawa	60	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	120	—	1	—	—	—	—	—	—
	59. **Tarnopol**																																
764	Baworów	35	32	—	314	3	10	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	500	20	—
765	Draganówka	42	9	—	180	4	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	1	—	30	140	1	—	—	—	—	—	—	—
766	Łozowa [4])	37	15	—	390	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
767	Łuka wielka	49	26	600	70	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	1	—	90	—	1	—	—	—	1600	260	—	—
768	Mikulińce	84	9	7000	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1600	—	1	—	—	2000	8000	—	—
769	Poczapińce	70	—	—	270	5	—	—	—	—	—	-	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	40	90	—	—	—	—	—	—	—	—
	60. **Tarnów**																																
770	Chojnik	33	48	—	70	1	—	980	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—
771	Janowice	72	--	—	550	4	112	1946	7	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	800	—	—
772	Jodłówka	15	2	—	30	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—
773	Lisia góra	84	3	4000	59	3	--	2520	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	298	—	1	—	—	—	1400	50	12
774	Łęg ad Partyń	44	—	—	—	1	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
775	Łękawica [5])	32	—	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
776	Pawęzów	68	12	90	—	3	—	—	—	—	133	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	144	534	1	1	—	—	—	1110	—	—
777	Porębka radlna	50	25	--	50	5	200	2000	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	1	—	—	—	—	20	—
778	Ryglice	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
779	Rzuchowa	30	11	—	113	3	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
780	Siemiechów	24	—	—	—	2	—	1498	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	-	1200	—	—
781	Szynwałd [6])	30	60	6000	115	8	400	—	250	12	—	—	1	—	—	—	1	3	1	—	2	—	—	—	1400	1	1	—	—	6000	—	—	—
782	Wola pogórska	20	12	—	50	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
783	Zalasowa	40	12	—	100	5	213	1374	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
784	Żukowice nowe	53	24	720	—	2	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	700	—	—	—	—	700	—	—	—
785	Żukowice stare	12	6	—	40	4	—	—	--	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	640	—	1	—	—	—	—	—	—

[1]) Dzierżawi propinacyę. — [2]) wkłady na młyn 1200 K., na piekarnię 200 K. — [3]) Dzierżawi propinacyę. — [4]) Dostawa szutru na drogę krajową. — [5]) Dzierżawi propinacyę. — [6]) Dzierżawi propinacyę.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy: dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1903 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod Patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
	61. Tłuma cz																																
786	Czarnołożce	65	38	2800	200	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	1	—	—	2800	—	—	—
787	Jezierzany	30	10	—	10	1	120	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	408	—	—	—	—	—	1000	—	—
788	Pszeniczniki	35	6	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	230	—	1	—	—	—	400	—	—	40
789	Tłumacz	57	14	—	340	3	300	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2220	—	1	1	—	—	14000	—	20
	62. Trembowla																																
790	Boryczówka	52	17	—	—	3	—	—	120	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	44	1	1	1	—	—	—	—	—
791	Budzanów	51	36	—	102	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	61	—	—	—	—	—	—	—	—
792	Chmielówka	150	48	—	38	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	483	—	—	—	389	—	600	—	—
793	Darachów	20	22	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
794	Janów	48	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	140	—	—	—	—	—	—	—	—
795	Łoszniów	75	63	600	365	6	72	95	80	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	600	2000	—	—
796	Plebanówka	33	22	120	75	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	20	—	1	1	—	—	—	—	—
797	Podhajczyki	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—
798	Strusów	25	40	—	420	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
799	Tiutków	47	17	—	45	2	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
800	Wierzbowiec	20	2	—	130	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	63. Turka																																
801	Turka	10	2	—	40	1	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	64. Wadowice																																
802	Bachowice [1])	34	5	100	200	3	999	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	60	25	—	1	—	—	—	—	—	—
803	Barwałd górny	23	2	—	94	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
804	Barwałd średni	130	18	2666	50	3	1000	2700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	800	1	1	—	—	—	—	—	—
805	Brzezinka	70	29	—	146	1	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	57	—	1	—	—	—	—	—	32
806	Choczenia	221	4	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
807	Facimiech	33	18	—	—	2	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	400	1	1	—	—	—	100	—	—
808	Frydrychowice	112	90	1200	280	4	1060	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	120	—	1	1	—	—	1200	—	1300	20
809	Głębowice	12	7	—	27	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
810	Inwałd	114	16	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	220	1	—	—	—	—	—	—	—
811	Izdebnik	10	9	2824	—	1	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	400	—	—	1	—	—	1600	—	—	—
812	Klecza górna	89	18	—	100	4	240	2250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1030	1	1	1	—	—	—	—	—
813	Krzęcin	70	40	300	—	3	—	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—
814	Marcyporęba [2])	30	14	11197	—	4	699	1428	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	10778	2	1	—	—	3000	7000	—	—
815	Ochodza [3])	40	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	60	21	1	—	—	—	—	—	—	—
816	Pobiedr	70	3	—	36	4	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	600	—	—
817	Podolsze	34	17	2000	—	4	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	180	1	1	—	240	1100	917	—	60
818	Ponikiew	184	12	—	87	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—
819	Przytkowice	40	15	2000	—	3	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	16	—	1	1	—	1000	—	—	—
820	Roczyny [4])	97	14	—	21	1	—	1433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	51	—	—	1	—	—	—	—	—	—
821	Stanisław dol.	80	19	—	25	6	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—
822	Stryszów	70	3	400	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1600	1	1	—	—	—	—	120	—
823	Sułkowice	125	40	2000	30	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2000	—	—	—
824	Targanice	36	28	1200	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	400	—	1	1	—	—	120	—	—	—
825	Tłuczań [5])	48	3	—	—	4	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
826	Woźniki [6])	54	45	290	215	3	600	800	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	520	1	1	—	—	—	—	—	—
827	Wysoka	41	17	1100	—	2	—	956	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	240	1	1	—	—	1100	3189	420	—
828	Zagórnik	180	24	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
829	Zebrzydowice	40	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	1	—	—	—	—	—	—
830	Żeleczyna [7])	18	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
831	Zembrzyce	106	49	700	44	4	295	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1560	—	1	—	160	600	—	40	32
832	Spytkowice	47	7	—	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
	65. Wieliczka																																
833	Biskupice	21	18	—	30	4	46	79	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	—	1	—	—	—	—	—	—	—
834	Brzegi	40	6	—	190	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
835	Buków	19	14	—	67	5	48	60	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
836	Chorowice [8])	15	21	—	50	3	56	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	335	1	1	—	120	—	—	—	—
837	Dobczyce	32	21	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1662	—	—	—	—	—	2000	—	—
838	Gdów [9])	80	3	—	—	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
839	Grabie	70	10	1600	166	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	200	30	1	1	—	—	1600	800	900	—
840	Kawec	43	20	—	46	4	—	973	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	956	—	—	—	—	—	—	—	—
841	Koźmice wiel.	27	3	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
842	Krzesławice	32	50	—	53	1	10	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	230	—	—	—	—	—	—	—	—
843	Krzyszkowice	48	5	—	43	4	288	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
844	Łagiewniki	11	6	—	40	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
845	Mogilany	38	6	4300	—	1	1960	1906	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	—	—	—	2000	—	—	—
846	Ochojno	39	9	—	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	40	140	1	1	—	—	—	—	—	—
847	Podstolice	38	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—
848	Prokocim	17	1	—	25	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
849	Raciborsko [10])	23	13	—	90	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	56	—	1	1	—	—	—	80	—	—
850	Radziszów	176	20	1000	—	2	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	400	1	1	—	900	1200	800	156	—
851	Rzeszotary	70	17	—	40	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	50	284	—	—	—	—	—	—	—	—
852	Świątniki gór.	57	5	—	—	3	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2657	—	—	—	—	—	1626	100	—
853	Swoszowice	30	6	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
854	Tyniec [11])	122	13	—	200	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—
855	Węgrzce wiel.	25	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
856	Wiśniowa	10	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	330	—	—	1	—	1000	—	—	—	—
857	Włosań	42	24	—	200	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	1	—	—	—	—	—	—
858	Wróblowice	58	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	348	1	1	—	—	—	—	—	—
859	Wrząsowice	80	5	—	—	4	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	20	198	—	1	—	—	—	—	—	—
860	Zagórze	105	12	—	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	52	1	1	—	—	—	—	4	—
861	Zakliczyn [12])	65	14	600	—	5	300	1992	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	200	1	1	—	—	600	1600	40	70
	66. Zaleszczyki																																
862	Burakówka	35	28	—	185	2	25	—	125	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	42	—	1	—	—	—	—	—	—
863	Lisowce	35	49	—	116	4	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
864	Słobódka	32	34	—	97	2	23	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	38	1	1	—	—	—	—	—	—

[1]) Dzierżawi propinacyę. — [2]) Zbiornica pocztowa: dzierżawi propinacyę. — [3]) Dzierżawi propinacyę. — [4]) Zakupiono 2 wagony węgla. [5]) Zbiornica pocztowa: dzierżawi propinacyę; węgla 5 wagonów. — [6]) Zbiornica pocztowa. — [7]) Zbiornica pocztowa. — [8]) Zakupiło węgla za 200 K. — [9]) Przerobiono mleka 89.597 l. — [10]) Dzierżawi propinacyę. — [11]) Zbiornica pocztowa. — [12]) Zakupiono zboża i węgla za 2000 K.

Liczba porządkowa	Powiat i siedziba Kółka rolniczego	Ilość członków	Ilość zebrań	Wartość własnych budynków	Czytel. Kółka roln. liczy dzieł:	czasopism:	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1902 za kwotę w koron.: Nasion	Nawozów sztucznych	Maszyn rolniczych	drzew owoc.	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mlecz. spółkowa	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Kasa pożyczk. pod patronat: należąca	nienależąca	Sklep Kółka roln.: w własnym zarz.	wydzierżaw.	prywat. własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka roln. znajduje się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzonych	zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w kor.: Domu	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koron.: kościelne i cerkiewne	inne
	67. **Zbaraż**																																
865	Jacowce	47	42	—	70	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
866	Medyń	10	63	—	—	2	57	—	150	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	70	1	—	—	—	—	—	—	—
867	68. **Złoczów**																																
868	Firlejówka	191	4	1600	97	2	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2259	—	1	—	365	1600	2760	1011	—
869	Hucisko olesk.	15	3	—	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—
870	Kniaże	19	8	—	8	3	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	72	—	—	—	—	—	—	—	—
871	Kondratów	35	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
872	Nesterowce	37	4	—	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
873	Olejów	119	50	—	40	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1014	—	1	—	—	—	—	—	—
	Olesko	67	32	—	75	4	419	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	923	—	1	—	—	—	1200	—	—
874	Tustogłowy	31	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—
875	Wicyn	137	11	—	—	1	—	—	310	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	142	—	—	—	—	—	454	—	—
876	Złoczów	28	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1007	—	1	1	—	—	—	—	1[illegible]
877	69. **Żółkiew**																																
878	Glińsko	33	7	—	40	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	251	—	1	—	—	—	500	—	—
879	Herawiec	24	12	—	32	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	202	—	—
880	70. **Żydaczów**																																
881	Hanowce	30	5	—	47	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	190	—	—	—	—	—	—	—	—
882	Kornelówka	11	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—
883	Machliniec	54	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	500	742	—	—	—	—	—	650	—	—
	Nowesioło	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	233	310	—	—	—	—	—	—	—	—
884	Ruda kochaw.	101	9	—	600	7	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
885	Żyrawa	24	6	—	63	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	473	—	1	—	—	—	—	—	—
	71. **Żywiec**																																
886	Cięcina[1])	42	5	1400	30	2	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	—	—	—	1	—	—	—	—	—
887	Cisiec	88	12	—	340	4	110	2190	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	692	1	1	—	—	—	—	—	—
888	Gilowice	180	34	400	25	3	—	696	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	1	1	—	—	—	—	—	—
889	Koszarowa	69	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—	—	—	600	—	—
890	Krzyżowa	25	21	—	—	7	147	726	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
891	Lachowice	32	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	500	—	1	—	—	—	—	—	—
	Lipowa	13	29	—	44	1	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	363	1	1	1	—	—	684	—	—
892	Łękawica	17	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	1	1	—	—	—	—	—	—
893	Rajcza[2])	26	17	6000	—	4	2120	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	18000	1	1	1	1200	7000	10000	—	—
894	Rycerka dolna	16	24	—	92	2	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	440	1	—	—	—	—	—	—	—
895	Rychwałd	31	2	800	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	1	1	—	—	—	—	—	—
896	Słotwina	23	13	2800	30	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	380	—	1	—	—	—	2400	500	—	—
897	Sopotnia mała	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
898	Ujsoły[3])	150	20	—	—	1	100	460	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	300	—	1	—	—	—	917	4	1

[1]) [illegible] — [2]) [illegible] — [3]) Zakupiono [illegible] za 600 K.

Sumaryczne zestawienie.

Złożyło sprawozdanie z czynności za 1901 r. z 71 powiatów Kółek rolniczych		898	
W porównaniu z rokiem 1900 więcej o 24%			
W porównaniu z rokiem 1899 więcej o 70%			
Wyżej wyszczególnionych 898 Kółek liczą członków		40.691	
Wyżej wyszczególnionych 898 Kółek odbyło w 1901 r. zebrań:			
ogólnych	3.977		
zwyczajnych	7.509		
zarządu	5.436		
Razem zebrań		16.922	
Wartość własnych budynków Kółek rolniczych wynosi			K 515.653
Wartość własnych budynków powiększyła się w porównaniu z r. 1900 o			K 169.562
Biblioteki Kółek rolniczych liczą dzieł (r. 1900 — 47.385)		54.818	
Kółka rolnicze prenumerowały czasopism (r. 1900 — 1.813)		2.246	
Kółka rolnicze sprowadziły w r. 1901:			
nasion za kwotę (r. 1900 K 78.820)			K 70.518
nawozów sztucznych za kwotę (r. 1900 K 160.247)			„ 251.860
maszyn i narzędzi rolniczych za kwotę (r. 1900 K 12.224)			„ 17.621
drzew owocowych za kwotę (r. 1900 K 988)			„ 2.669
Kółka rolnicze przeprowadziły drenowanie na morgach		1.211	
Z 723 Kółek rolniczych posiadają:			
szpichlerz		17	
mleczarnię spółkową		9	
piekarnię „		7	
rzeźnię „		96	
Kasę pożyczkową lub Spółkę, nienależącą pod Patronat		39	
Spółkę oszczędności i pożyczek pod Patronatem Wydziału kraj.		60	
Zbiornicę pocztową		40	
ochotniczą straż pożarną		89	
sikawek		136	
dzierżawią myto		5	
Kółka rolnicze posiadają:			
sklepów prowadzonych w własnym zarządzie		368	
oddanych w dzierżawę		240	
prywatnych sklepów z zezwoleniem używania firmy „Kółka“ istnieje		99	
Udziały złożone na przedsiębiorstwa handlowe wynoszą (r. 1900 K 384.667)			K 411.517
Z dzierżawy sklepów wpłynęło do kasy Kółek roln. (r. 1900 K 21.504)			„ 31.640
Trafikę posiada sklepów Kółek rolniczych (r. 1900 — 257)		344	
Sprzedaż wina lub wyszynk prowadzi sklepów Kółek roln. (r. 1900 — 319)		381	
Sprzedaż napoi słodzonych „ „ „ „ (r. 1900 — 103)		134	
Dzierżawę propinacyi objęło Kółek roln. (r. 1900 — 22)		38	
Zakupiono zboża w Kółkach za			K 21.183
Zakupiono jaj po sklepach Kółek za			„ 186.828
Ubezpieczono od ognia:			
własne budynki Kółek rolniczych na kwotę (r. 1900 K 213.528)			K 500.310
towary w sklepach Kółek roln. „ „ (r. 1900 K 403.255)			„ 711.780
Kółka rol. złożyły w r. 1901 na potrzeby kościołów (r. 1900 K 15.600)		K 23.957	
„ „ „ na cele ogólnego dobra (r. 1900 K 4.793)		„ 9.779	
Razem			K 33.736

Sumaryczne zestawienie ze sprawozdań Kółek rolniczych według powiatów.

Powiat	Zawiązano Kółek po 31/12 1900	Z nich przestało istnieć	Pozostaje Kółek z d. 31/12 1900	Nadesłało spraw. za r. 1901	Nie nadesłały sprawozdania za r. 1901	Ilość członków	Ilość posiedzeń: ogólnych	Ilość posiedzeń: zwyczajnych	Ilość posiedzeń: Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka rolniczego liczy: dzieł	Czytelnia Kółka rolniczego liczy: czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1901 za kwotę w koronach: nasion	nawozów sztucznych	maszyn rolniczych	drzew owocowych	Kasa pożycz. pod Patronat: należąca	Kasa pożycz. pod Patronat: nienależąca
Biała	35	3	32	25	7	2009	86	186	168	27998	1193	75	6025	16266	970	.		1
Bóbrka	10	2	8	6	2	263	49	2	26	4000	680	26	100	120	.	20	1	.
Bochnia	43	10	33	24	9	1531	108	352	158	27840	1193	61	1142	13243	1398	107	2	
Brody	8	4	4	4		156	12	23	18	848	472	6	42	.	.	.	.	
Brzesko	46	8	38	29	9	853	163	353	186	10297	1661	82	876	10435	662	22	4	.
Brzeżany	8	4	4	3	.	155	5	3	18	.	210	8	140	.	.	.		1
Brzozów	29	4	25	15	10	779	100	108	157	6690	656	40	2300	1050	566	.	.	
Buczacz	28		28	19	9	760	127	160	75	11469	1256	50	661		246	18	.	4
Chrzanów	38	9	29	18	11	1079	99	193	186	2650	854	46	5453	5700	656	650	1	2
Cieszanów	7	5	2	1	1	40	1	2	1	.	.	1	100	.		.	1	.
Czortków	11	5	6	5	1	276	9	10	10	30000	810	11	.	.	.	.		1
Dąbrowa	28	6	22	15	7	550	39	157	81	15820	698	38	996	2351	260	42	1	.
Dobromil	12	4	8	4	4	150	7	25	17	2800	420	12	150	1115	.	.	1	.
Dolina	4	3	1	1	.	102	2	1	2	400	285	1	.	.		.		.
Drohobycz	10	8	2	1	1	206	.	2	52	37165	425	4		.	.	.	.	.
Gorlice	22	8	14	13	1	484	32	41	37	20155	709	29	1712	10454	.	.	1	.
Gródek	14	5	9	8	1	248	11	98	16	1500	270	12	24	96	.	35	1	.
Grybów	19	3	16	8	8	224	45	60	37	7800	249	21	820	3320	.	10	.	1
Horodenka	7	3	4	3	1	116	9	62	9	.	265	10	200	50	300	55	.	.
Husiatyn	6	.	6	5	1	201	57	51	34		270	10	74	.	.	.	.	.
Jarosław	28	4	24	17	7	723	72	16[illegible]	122	5718	914	38	430	130	227	.	4	
Jasło	48	8	40	28	12	1077	197	235	246	22835	1953	84	2833	15013	1591	130	.	.
Jaworów	3		3	3	.	57	30	85	33	.	115	9		1000	.	100	1	.
Kałusz	13	4	9	2	7	30		.	2		.	2	.	.	.	.	1	.
Kamionka	10	2	8	6	2	196	58	197	102	1200	764	29	552	36	.	.	.	.
Kolbuszowa	25	6	19	14	5	404	35	73	129	215	619	26	91	3796	180	9		.
Kołomyja	3	.	3	2	1	52	31	20	8	.	213	4	.	.	.	.	.	.
Kraków	39	7	32	23	9	899	70	72	113	18429	2033	57	2063	2073	990	176	1	
Krosno	32	7	25	22	3	1086	96	338	189	17440	1254	59	1834	4391	430	38	1	.
Limanowa	42	7	35	25	10	772	98	154	176	9150	1422	61	1652	14721	.		4	1
Lisko	15	3	12	8	4	207	37	72	141	3000	341	8	32	.	.	.	.	
Lwów	32	7	25	16	9	642	67	91	85	3474	1745	43	381	120	76	45	1	1
Łańcut	43	7	36	32	4	1475	146	213	137	11720	2114	73	1071	2289	548	100	3	3
Mielec	36	9	27	23	4	904	146	157	98	6800	1113	44	2794	1259	.	.	2	1
Mościska	20	4	16	13	3	743	53	107	108	6762	1055	36	182	504	.	20	1	.
Myślenice	42	3	39	29	10	2522	89	172	107	17258	1089	75	5939	44641	1243	.	2	2
Nadwórna	3	1	2	1	1	29	.		13	.	106	3	21	.	.	.	1	.
Nisko	26	10	16	12	4	531	29	125	77	5308	349	11	44	1000	66	40	1	
Nowy Sącz	43	6	37	25	12	633	152	217	144	9200	1214	66	1464	22699	1934	180	2	.
Nowy Targ	35	13	22	20	2	657	172	264	102	15090	1123	52	3764	5453	252	49	1	2
Pilzno	23	3	20	15	5	534	47	68	76	10092	656	46	1115	5556	94	.		
Podhajce	16	4	12	5	7	181	9	22	16	400	428	10	.	.		.		
Przemyśl	18	6	12	9	3	300	57	47	40	1200	278	19	210	.			.	3

Powiat	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mleczarnię spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Sklep Kółka rolniczego: we własnym zarządzie	wydzierżawiony	prywatna własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron.	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka rolnicz. znajdują się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzon.	Zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w koronach: Domów	Towarów	Złożono na cele ogólnego dobra w koronach: kościelne i cerkiewne	inne
Biała	55	.	.	1	1	.	9	11	10	8	2	1140	3035	8	13	1	1120	9000	9600	300	1970
Bóbrka		.	.	.	.	.	.	1	2	2	1	1100	2590	4	2	2		1000	5600	100	550
Bochnia	150		1	.	4	.	2	4	12	8	1	1226	2216	18	10	1	2200	8163	6300	3776	142
Brody	.	.	.	.	.	.			3		1	.	8034	1	.	.	.	800	1400	160	.
Brzesko	.	2		.	6	.	2	5	13	2	13	42	8943	11	12	5	780	4750	12971	60	20
Brzeżany	.	.		.	.	.	.	.	3		.	.	309	.	.	.	.	.	1600	.	.
Brzozów	.	1	.	.	2	.	1	1	13	2		400	6406	12	5	5	100	3200	10000	136	110
Buczacz	.	1			3	.	.		16	2	1	663	5482	.	1	1	.	2000	2095	101	12
Chrzanów	180	.	.	1	.	.	2	2	12	2	2	100	3151	5	15	2	400	1200	14685	150	25
Cieszanów	.	.	.	.	.		.		.	1		300	.	.	.	.	.		4000	300	.
Czortków	.	.	.	.	.			1	2	1	.	50	512	.	.	.	.	11000	.	.	1770
Dąbrowa	.	.	.	.	4	.	1	2	10	3	2	273	6853	3	11	1	100	12790	13000	4200	1765
Dobromil	.	.	.	.	.		1	2	1	2	.	160	903	.	2		.	1147	500	.	.
Dolina	.	.	.	.	.	.				.	.			.	.		.				721
Drohobycz	.	.	.	1	2	.		.	2		.		19428	.	1	1	.	27250	31440	.	
Gorlice	33	.	.	.	.	.	.	.	6	5	1	575	9436	5	8	2	100	14208	8600	.	8
Gródek	.	.	.	.	.		1	1	.	5	2	805	1172	4	2	3	.	400	.	.	.
Grybów	.	1	.	.	.				1	2	.	1706	613	3	2	2	.	5500	2900	1000	50
Horodenka	.	.	.	.	.	.	1	2	2		.	.	904	1	2		.		1300	.	.
Husiatyn	.	.	.	.	.		1	2	3	.	.	.	3134	.	2	1				.	.
Jarosław	.	.	.	.			2	2	9	4	.	880	4611	10	5	4	100	5200	3526	.	.
Jasło	161	.	2	1	9	.	2	2	18	8	.	2200	57044	13	15	13	100	18634	21775	414	220
Jaworów	.	.	.	1	1	.		.	5	.	.	.	1603	3	1	3	200	.	2400	.	
Kałusz	.	.	.	.	.	.			1	.	.	.	.	.	.			.	900	.	.
Kamionka	.	.	.	.	.	.	.	.	4	1	.	400	3415	1	3	1	.	1100	10300	.	.
Kolbuszowa	.	.	.	.	2	.	.		10	1	2	50	3650	3	12	1	.	.	12740	.	.
Kołomyja	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	144								.	
Kraków	240	.	2	.	.		2	5	11	11	.	1354	11971	13	15	7	200	7580	13520	314	25
Krosno	94¾		.	.	7		.	1	16	7	.	1062	13840	13	13	2	.	14520	13156	280	160
Limanowa	33	2	.	.	4	.	3	5	16	2	3	100	21650	12	12	11	600	8100	17347	13	40
Lisko	.	1	.		.		.	.	5	2	1	360	1574	2	3	2	.	1600	2000	.	.
Lwów	.	.		.	1	.	1	1	6	7	2	293	2822	5	.	1	.	300	.	102	60
Łańcut	.	.	.	.	1	.	1	8	17	13	6	1107	8731	20	9	4	120	6800	5451	.	438
Mielec	.		.	.	11	.	3	3	10	5	6	594	9325	5	9	4	.	3500	6870	200	40
Mościska	.	.	.	.	2	.	2		9	4	1	390	2213	3	3	1	.	5300	1800	4	12
Myślenice	17	1	.	.	.	.	4	3	14	13	.	1694	23636	14	21	3	3000	8940	13154	3111	130
Nadwórna	.	.	.	.		.	.	.	1	.	.	1150	.	1	1	.	.		1000	.	.
Nisko	10		.	.	1		.	.	4	5	2	300	5985		3	1		3200	3400	.	.
Nowy Sącz	.	.	.	.	.	.	.	3	7	6	6	437	7205	13	8	6	137	7900	16700	176	6
Nowy Targ	.	.	.	1	.		1	4	11	6	1	398	13564	9	12	.	.	13300	13000	792	35
Pilzno	40		1	.	4		.	1	6	7	2	590	4009	9	10	1	605	8400	8900	2160	.
Podhajce	.	.	.	.	.			.	2	1		80	597	.	.	.	.	400	163	.	
Przemyśl	.		.	.	.	.	1	3	.	5	1	445	144	2	2	.	.	1000	164	.	.

Powiat	Zawiązano Kółek po $^{31}/_{12}$ 1900	Z nich przestało istnieć	Pozostaje istnieć z d. $^{31}/_{12}$ 1901	Nadesłało sprawozd. za r. 1901	Nie nadeszły sprawozdania za r. 1901	Ilość członków	Ilość posiedzeń: ogólnych	zwyczajnych	Zarządu	Wartość własnych budynków	Czytelnia Kółka rolnicz. liczy: dzieł	czasopism	Kółko rolnicze sprowadziło w r. 1900 za kwotę w koronach: nasion	nawozów sztucznych	maszyn rolniczych	drzew owocowych	Kasa pożycz. pod Patronat: należąca	nienależąca
Przemyślany	23	8	15	7	8	303	23	43	36	4840	348	16	68	.	325	.	.	.
Rawa ruska	6	3	3	2	1	64	8	5	9	500	401	6	71	60	.	.	.	.
Rohatyn	16	5	11	8	3	369	18	49	47	962	522	16	63	.	.	.	.	1
Ropczyce	29	8	21	17	4	491	81	131	57	1200	102	36	264	4726		20		.
Rudki	12	3	9	7	2	286	25	49	23	1400	344	9	69	.	.	20	.	.
Rzeszów	48	6	42	30	12	979	98	260	193	12563	1983	81	2142	11266	30		4	1
Sambor	25	1	24	19	5	1021	48	248	89	16296	1684	60	650	255	240	10	2	1
Sanok	37	2	35	28	7	1841	88	295	222	19292	1721	68	2489	11474	1448	50	1	1
Skałat	6	.	6	6	.	282	26	50	70	30	707	17	155	7	176	55	.	.
Śniatyn	7	5	2	2		157	.	54	8		109	9	2157	.	.	.	.	.
Sokal	54	6	48	38	10	1040	137	194	144	4000	1241	59	511	400	500	225	.	.
Stanisławów	13	7	6	5	1	357	37	53	103	1600	697	13	.	1060	.	.	1	1
Stary Sambor	6	1	5	3	2	118	16	42	12		462	5	18	.	.	.	2	.
Stryj	7	4	3	3		100	31	27	25	400	347	10	60	200	.	.	.	1
Tarnobrzeg	39	3	36	31	5	1230	154	273	163	9040	707	75	483	87	765	210	2	3
Tarnopol	12	3	9	6	3	317	44	17	30	7600	1224	22	10		.	12	.	
Tarnów	26	4	22	16	6	617	57	124	34	10810	1217	48	954	10668	257	22	1	.
Tłumacz	10	2	8	4	4	187	15	24	29	3200	550	8	420		.	50	.	.
Trembowla	15	2	13	11	2	537	49	159	66	720	1175	29	72	95	450	.	3	1
Turka	3	1	2	1	1	10		2	.	.	40	1	35	.	.	.	.	.
Wadowice	41	4	37	31	6	2258	135	233	208	27977	1405	81	5648	13827	120	10	1	3
Wieliczka	34	3	31	29	2	1433	99	159	89	7500	1340	70	3108	5590	36	30	3	4
Zaleszczyki	7	1	6	3	3	102	30	46	35	.	398	8	94	.	125	24		
Zbaraż	10	3	7	2	5	57	14	37	54	.	70	4	57	.	150	10	.	.
Złoczów	22	5	17	10	7	67	20	55	51	1600	282	19	433	.	310	115	.	1
Żółkiew	7		7	2	5	57	4	10	5	.	72	6	.	.	.		.	.
Żydaczów	13	4	9	6	3	241	7	7	26		710	15	700	.	.	.	.	.
Żywiec	27	6	21	14	7	722	51	77	66	11400	561	31	2499	3272	.	60	.	.
Razem	1535	316	1219	898	321	40691	3977	7509	5436	515653	54818	2246	70518	251860	17621	2669	60	39

Powiat	drenowano na morgach	Kółko rolnicze posiada: szpichlerz	mleczarnię spółkową	piekarnię	rzeźnię	dzierżawę myta	ochot. straż pożarną	sikawki	Sklep Kółka rolniczego: we własnym zarządzie	wydzierżawione	prywatna własność	Z dzierżawy sklepu wpłynęło koron	Udziały członków w koronach	Przy sklepie Kółka rolnicz. znajdują się: Trafika tytoniu	Sprzedaż wina	Napoi słodzon.	Zakupno zboża za kwotę	Ubezpieczenie od ognia na kwotę w koronach: Domu	Towarów	Złożone na cele ogólnego dobra w koronach: kościelne i cerkiewne	inne
Przemyślany	.	1	.		1	.	.		4	1	1	100	639	6			300	.	414	.	18
Rawa ruska	.		.		1	.	.	.	1	.	.	.	102	.	1	.	.	400	800	.	.
Rohatyn	.	.	.	.					4	1	1	80	571	3	1		.	.	.	.	6
Ropczyce	.	.	.	.	2	.	1	1	6	3	6	166	2618	3	6	4	60	.	2920	.	149
Rudki	.		.	.	1	.	.	.	5	1	1	200	2649	4	5	1		14000	3316	10	.
Rzeszów	50	1		.	8	.	5	8	20	2	9	650	44368	14	18	14	1850	6360	42764	912	642
Sambor	.	.		.	.	1	2	2	12	5	.	450	9476	11	9	3	100	5500	9664	212	200
Sanok	10		1		5	1	6	10	20	6	2	1160	24739	15	5	3	150	15786	20714	520	94
Skałat	.	1	.	.	.	.	.	.	3	1	.	20	696	2	.	1	.	.	1500	.	.
Śniatyn	.		.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	2531	.	.	1	.	.	3000	.	
Sokal	.	3	.	.	.	.	12	12	16	4	2	210	8017	1	1		4552	4600	5750	600	.
Stanisławów	.		.	.	.	.	.	.	4	2		260	1902	—	.	1	.	800	2265	260	.
Stary Sambor	.			.		.	1	1	3	1	.	120	90	1	2	1		.	1770	10	
Stryj	.	1	.	.	1	.	.	.	3	.	.	..	1197	.	2	.	300	400	2127	160	4
Tarnobrzeg	.			1	5	2	6	9	10	18	1	1218	3788	9	19	2		5880	13500	250	.
Tarnopol	.		.	.	1	.	2	3	1	3	1	160	1830	3	2	1	.	3800	8760	20	40
Tarnów	135	.	1	.	.	1	2	4	6	3	2	294	3572	4	8	.	.	6700	4510	70	12
Tłumacz	.	.	.	.	1	.	.	.	4	1	.	230	2628	2	2	1	.	3200	2400	.	60
Trembowla	.	1	.	.	1	.	3	5	6	.	4	.	788	2	4	3	389	600	2600	.	.
Turka	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Wadowice	.		.	.	2	.	2	2	15	11	5	1271	19097	17	21	2	400	12120	11806	1880	144
Wieliczka	2	.	1	.	1	.	3	3	9	13	3	846	7502	10	14	.	2020	5400	6906	1200	90
Zaleszczyki	.	.	.	.		.	.	.	1	.	1	.	80	1	2	.	.	.	.	.	.
Zbaraż	.	.	.	.		.	1	1	2	.	.	.	70	1	.	.	.	.	.		.
Złoczów	.	.	.	.	1	.	.	.	9	1	.	14	6440		4	1	.	.	1654		10
Żółkiew	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	251	.	1	.	.	.	702	.	.
Żydaczów	.	.	.		.			.	4	2	.	733	1925	1	2	.	.	.	650	.	.
Żywiec	.	.	.	.	..		.	.	5	7	.	890	20295	8	8	3	1200	9400	12701	4	1
Razem	1211¾	17	9	7	96	5	89	136	368	240	99	31640	411570	344	381	134	21183	500310	711780	23957	9779

Protokół

III. OGÓLNEJ RADY TOWARZYSTWA KÓŁEK ROLNICZYCH

we Lwowie dnia 4. i 5. lipca 1901.

Trzecia z rzędu Ogólna Rada Towarzystwa zwołaną została do Lwowa na dnie 4. i 5. lipca. Obrady poprzedziło uroczyste nabożeństwo, odprawione w kościele archikatedralnym.

O godzinie $^{1}/_{2}9$ zgromadzili się delegaci Towarzystwa, w liczbie około 140, w wielkiej sali ratuszowej. Jako goście uczestniczyli w otwarciu obrad: ks. arcybiskup Bilczewski, minister dla Galicyi Dr. Piętak, namiestnik hr. Piniński, marszałek krajowy hr. Stanisław Badeni, prezydent sądu Tchórznicki, wiceprezydent Rady szkolnej krajowej Dr. Bobrzyński, radca w ministerstwie rolnictwa Struszkiewicz. Towarzystwo gospodarskie galicyjskie reprezentowali: Stan. hr. Stadnicki, Tadeusz Langie i Władysław Tyniecki; Towarzystwo rolnicze krakowskie: Zdzisław hr. Tarnowski i Karol Czecz; miasto Lwów: prezydent miasta Dr. Godzimir Małachowski. Oprócz tego liczne grono posłów na Sejm krajowy zaszczyciło zebranie swą obecnością.

Z członków Zarządu głównego Towarzystwa obecni: pp. Cielecki, ks. kan. Biliński, Prof. Dr. Głąbiński, Dr. Kulczycki, Prof. Pomorski, Towarnicki, Onyszkiewicz Mieczysław, Turnau, Dr. Skałkowski, Dr. Sawczyński, Dr. Dulęba, Dr. hr. Rey, Smagała, Wójcik, ks. Dr. Ślósarz, ks. Jelonek, hr. Borkowski, ks. kan. Dawidowicz, Dr. Stefczyk, Szankowski, Stefanowski, Gogolewski, Potoczek, Żyszkiewicz.

Posiedzenie zagaił prezes, p. Artur Zaremba-Cielecki, poświęcając na wstępie słowa wspomnienia ś. p. arcybiskupowi Isakowiczowi, protektorowi Towarzystwa. Zebrani przez powstanie uczcili pamięć swego życzliwego opiekuna. — Przeszedłszy następnie do omówienia obecnego stanu Towarzystwa, podniósł, że rozwój Kółek tam znaczniejszy, gdzie większa wśród ludu oświata. Mimo trudności także na wschodzie Kółka rolnicze coraz więcej się rozszerzają, pod względem politycznym bowiem zachowują ścisłą neutralność i starają się zaspakajać w równej mierze ekonomiczne potrzeby tak ludności ruskiej, jak i polskiej. Dalej wezwał do usilnej pracy wśród Kółek i wskazał potrzebę stworzenia źródła dochodów w łonie Towarzystwa. Zwracając się do dostojnych gości, powitał ich imieniem Towarzystwa i złożył im podziękowanie za łaskawe zaszczycenie obrad swą obecnością. Wreszcie podziękowawszy Reprezentacyi miasta Lwowa za użyczynie sali, powołał na sekretarzy pp. Franciszka Gorczycę, delegata z powiatu lwowskiego, i Adolfa Hartlieba, delegata z pow. sokalskiego.

Dr. Małachowski wita imieniem miasta delegatów i zaprasza do wzięcia gremialnie udziału w otwarciu i poświęceniu rzeźni miejskiej.

Prezes składa podziękowanie za zaproszenie, delegat zaś p. Smagała stawia wniosek, by w otwarciu rzeźni wziąć udział przez delegatów a posiedzenia nie przerywać; wniosek ten jednakowoż nie znajduje potrzebnego poparcia. Wobec tego uchwalono o pół do 10 przerwać posiedzenie na dwie godziny.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Wniosek o zwolnienie od odczytania protokołu II. Ogólnej Rady przyjęto ze względu, że protokół został wydrukowany w sprawozdaniu rocznem Towarzystwa.

Po przemówieniu sekretarza Towarzystwa Dr. Kulczyckiego, który do sprawozdania rocznego udzielił jeszcze kilka dodatkowych objaśnień i wskazał na potrzebę udzielenia Zarządowi głównemu materyalnej pomocy ze strony Kółek na silniejsze rozwinięcie akcyi podejmowanych w ich interesie — rozpoczęto dyskusyę nad sprawozdaniem.

Dr. Bronisław Dulęba uznaje pomyślne wyniki działalności Towarzystwa na niektórych polach, uważa jednak za konieczne, mimo, że sam jest członkiem Zarządu głównego, poddać krytyce niektóre zarządzenia Zarządu głównego oraz wytknąć to, czego zaniechano zrobić. Tak przedewszystkiem oświadczyć się musi za uzupełnieniem instrukcyi dla

przedsiębiorstw handlowych Kółek rolniczych: dalej domaga się urządzenia wędrownych kursów handlowych oraz wydania wzorów dla ksiąg handlowych. Również co do układu sprawozdania rocznego przedstawia różne życzenia.

Dr. Mikołaj hr. Rey widzi słabą stronę Towarzystwa w tem, że nie rozporządza dostatecznymi funduszami a przecież każdy wyłożony grosz stokrotnie zwraca nakład. Mimo konieczności wprowadzenia w życie instrukcyi dla sklepów Kółek. dla braku środków trzeba ważną tę sprawę przeprowadzać zwolna. — Wyraża ubolewanie, że tak mało delegatów przybyło, winę tego ponosi ministerstwo kolei, które nie udzieliło zniżki cen jazdy; wyrządzono tem ogromną krzywdę ludności, pracującej po Kółkach nad podniesieniem rolnictwa.

O godzinie $^1/_2$10 odroczono posiedzenie a delegaci udali się gremialnie do rzeźni miejskiej, by wziąć udział w uroczystości jej poświęcenia.

O godzinie $^1/_2$12 rozpoczęto na nowo obrady.

P. Gorczyca wykazuje, że tak sprawy handlowe jak i rolnicze równą należy otoczyć pieczołowitością, na to zaś Zarząd główny potrzebuje środków, stawia zatem wniosek, aby: 1) każde Kółko rolnicze opłacało do Kasy Zarządu głównego 8 kor. jako wkładkę członka wspierającego, 2) każdy członek Kółka przez Zarząd swego Kółka uiszczał po 10 hal. rocznie na Zarząd główny.

Nad wnioskiem tym rozwinęła się obszerna dyskusya. Prawie wszyscy mowcy godzili się na potrzebę zwiększenia funduszów Zarządu głównego, aby mógł przez to działalność swą rozszerzyć, jednak nie wszyscy zgadzali się na wniosek w przedłożonem brzmieniu i ze swej strony stawiali odrębne wnioski.

P. Cwiok oświadcza się przeciw drugiemu wnioskowi p. Gorczycy, uważa za przedwczesne domagać się od członków wkładek na Zarząd główny: byłoby to to samo, co żądać, by dziecko na własne utrzymanie łożyło; zbyt wielka bieda jest po Kółkach i wśród członków, aby nakładać na nich choćby drobne wkładki. Leży w interesie kraju, aby włościańskie rolnictwo się podniosło, dla tego kraj powinien udzielać wydatniejszej pomocy. Tak samo jak stworzono fundusz pożyczkowy dla sklepów Kółek, tak samo trzeba utworzyć fundusz pożyczkowy dla potrzeb rolniczych. Kółko nie przystępuje do zakupna nawozów sztucznych, bo nie ma pieniędzy; na sprowadzenie pierwszego wagonu powinno otrzymać bezprocentową pożyczkę.

P. Zyszkiewicz jest wręcz przeciwnego zdania, niż poprzedni mowca. Towarzystwo musi rozwijać tak handlową jak i rolniczą działalność; na te cele otrzymuje subwencye, obok tego jednak powinien każdy, który z pomocy Zarządu głównego korzysta, zaznaczyć wkładką przynależność do Towarzystwa. Może być, że niektórzy tego nie rozumieją i na to się nie zgodzą; w takim razie niech odpadną, lepiej mniej członków, ale prawdziwych. Jako członek Zarządu głównego występuje potem przeciw przemówieniu Dr. Dulęby i jego żądaniom co do zmiany instrukcyi, przypomina, że po wyczerpujących pracach Komisyi i Wydziału wykonawczego dwa posiedzenia Zarządu głównego poświęcono projektowi instrukcyi, że wszelkie różnice w zapatrywaniach, jakie z początku istniały, szczęśliwie wyrównano. Jeżeliby Dr. Dulęba stawił wniosek o zmianę instrukcyi, mowca stawia przeciwny wniosek: „Rada ogólna nie uznaje potrzeby zmiany instrukcyi“.

Ks. Dr. Żyguliński podaje do wiadomości, że razem z posłem Struszkiewiczem czynił w Wiedniu usilne starania, by podanie Zarządu głównego o udzielenie zniżek jazdy koleją dla delegatów Kółek w ministerstwie kolei przychylnie zostało załatwione, lecz wszelkie zabiegi okazały się bezskutecznymi. Rażące jest postępowanie ministerstwa kolei, bo na Radę ogólną zniżek nie udzieliło, ale przyznało je równocześnie dla osób, jadących na przedstawienia amerykańskiego cyrku w Krakowie. — Co do otrzymania nowych subwencyi na lustracye handlowe należy poczynić starania w ministerstwie handlu.

O godzinie 3 po południu zagaił prezes drugie posiedzenie.

Ks. Wojnarowicz, omawiając wnioski p. Gorczycy, uważa, że żądanie podwójnej opłaty raz od Kółka a potem od członków jest na razie zbyt gwałtowną zmianą. Przyczynianie się do częściowego pokrywania kosztów Zarządu głównego uważa za konieczne, jednak nie można iść odrazu za daleko.

Hr. Rey wykazuje, że w każdej instytucyi należy dążyć do postępu; okres działalności Towarzystwa, w którym zadawalano się budzeniem ducha pracy społecznej skończył się; żądać możemy obecnie pewnej dojrzałości wśród członków a tem samem domagać się, by przynależność swą do Towarzystwa stwierdzali wkładkami. Stawia rezolucye: Ogólna Rada uznaje za konieczne, aby wszystkie Kółka rolnicze przyczyniały się do kosztów Zarządu głównego.

P. Kochanowski, włościanin delegat z powiatu kamioneckiego, nie sprzeciwia się wnioskowi uiszczania 8 kor. przez każde Kółko i pragnie, aby przeprowadzano jak najczęstsze lustracye.

P. Groblewski, delegat pow. gorlickiego, proponuje, by Kółka płaciły do Zarządu głównego 10 proc. czy 5 proc. czystego zysku z swych przedsiębiorstw.

P. Stefanowski jest za uiszczaniem przez Kółka wkładek w kwocie 8 kor., jednak tylko wtedy, jeżeli wykażą roczny dochód, czy to z wkładek członków, czy z przedsiębiorstw, przenoszący 50 koron.

P. Balicki oświadcza się za procentową wkładką Kółek rolniczych.

P. Cwiok wątpi, czy Kółka rolnicze mają dość zrozumienia, aby pojąć obowiązek uiszczania opłat, dla tego sądzi, że należy to pozostawić dobrej woli Kółek.

Ks. Broda przedkłada odmienny wniosek t. j. by Kółka z wszelkich swych dochodów płaciły 10 prc. na Zarząd główny, 5 prc. na Zarząd powiatowy.

P. Keselring uznaje, że w teoryi żądanie wkładek od Kółek jest słuszne i naturalne, w praktyce jednak nie da się przeprowadzić, szczególniej we wschodniej Galicyi nastręcza ogromne trudności. Dlatego jest za tem, aby wkładka była dobrowolna i nieprocentowa.

Ks. Ruminowski widzi w braku oświaty główne trudności przeprowadzenia reformy i stworzenia własnych funduszów.

P. Gogolewski wobec tylu różnych projektów wnosi o zamknięcie dyskusyi i stawia wniosek: „Ogólna Rada przekazuje Zarządowi głównemu do rozpatrzenia wnioski co do opłat Kółek rolniczych, względnie ich członków na rzecz Zarządu głównego, oraz poleca zasięgnięcie w tej sprawie opinii Zarządów powiatowych oraz poszczególnych Kółek“.

P. Żyszkiewicz wykazuje koniecznoóć płacenia 8 kor. przez każde Kółko, aby złożyć dowód, że o własnych siłach chcemy krok naprzód postąpić.

P. Prażmowski jest zdania, że głównym zadaniem Kółek rolniczych, jest wychować lud wiejski; wychować zaś znaczy przyzwyczajać do pewnych obowiązków. Dotąd Towarzystwo tylko dawało, a nic nie żądało: polityka ta była fałszywa i to powód, że tak mało się rozwinęliśmy. Jeżeli mimo to Towarzystwo robiło postępy, to tylko idei żywotnej jego mamy to do zawdzięczenia. Obecnie zadaniem naszem rozbudzić poczucie obowiązku wśród ludu.

P. Magryś oświadcza się za wkładkami do Zarządu głównego, ale bez przymusu.

Na tem zakończono dyskusyę nad sprawozdaniem rocznem i nad wnioskami co do opłat członków. Po przemówieniu Dr. Kulczyckiego sprawozdanie przyjęto do wiadomości, również przyjęto w głosowaniu wyżej podany wniosek p. Gogolewskiego, aby sprawę wkładek i rezolucyę hr. Reya, odesłać do zbadania Zarządowi głównemu.

Nastąpił referat prof. dr. Głąbińskiego „o ubezpieczeniach życiowych“, stojący w związku z propozycyą Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, aby Kółka objęły agencye tego działu. Referent przedstawiwszy w krótkim zarysie ujemne i dodatnie strony takiej asekuracyi, dodał, że Zarząd nad propozycyą tą dobrze się zastanawiał. Z jednej strony byłoby to korzystnem dla Towarzystwa, bo ajencya taka przynosiłaby dochody, ale równocześnie liczył się Zarząd, czy warunki odpowiedzą w zupełności zadaniu. Dlatego też nie powziął Zarząd stanowczej uchwały, nie chcąc brać na siebie odpowiedzialności, natomiast wysłał do pojedynczych Zarządów okólnik z zapytaniem o opinię. Jak zwyczajnie, tak i w tym wypadku niestety, rezultat tych odpowiedzi był bardzo minimalny, bo zaledwo pięć odpowiedzi nadeszło; jedna odmowna, cztery zaś przychyln., lecz z zastrzeżeniem równoczesnego asekurowania na innem polu. Zarząd jest przychylny asekuracyi na życie, radby jednak posłuchać zdania ogółu członków. Referent nie postawił wniosku pozytywnego, prosząc jeno o jak najszerszą dyskusyę i odpowiednią uchwałę.

Pierwszy zabrał głos ks. Wojnarowicz, sprzeciwiając się takiej myśli, przyczem zauważył, że asekuracya krakowska chciałaby mieć zyski z członków „Kółka“, a niebardzo przyczynia się do powiększenia funduszów tej pożytecznej instytucyi. Z początku udzielała członkom 6 prc. opustu, co przecież niejednemu było ulgą, a dziś ukróciła te ulgi, tłumacząc się, że agendy znacznie się powiększyły, zamiast żeby skutkiem właśnie tego powiększenia miała poczynić coraz dalej idące ułatwienia dla włościan. Sądzi mowca, że gdyby tak dwie trzecie członków z asekuracyi tej wystąpiło, wnetby znowu udzielono 6 prc. opustu.

P. Cwiok z Jasła oświadczył, iż ubezpieczenie na życie dla włościan jest zbyteczne, gdyż włościanin chcąc wyposażyć córkę lub syna, kupuje grunt na spłaty, oczyszcza go i potem dziecku oddaje czysty, jako wiano.

P. Gorczyca ubolewa nad cofnięciem 6 prc. opustu, apeluje do Zarządu, by pertraktował z asekuracyą krak. o udzielenie nadal takiego samego opustu. Jest to zachęta dla włościan, aby przystępowali do „Kółek“.

P. Turnau wyjaśnia powody zniesienia 6 prc. opustu i podnosi dobre strony ubezpieczeń życiowych.

P. Żyszkiewicz prostuje wywody p. Cwioka i przemawia za asekuracyą życiową.

P. Cielecki podaje do wiadomości, że Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w zamian za zniesienie 6 prc. opustu podniosło subwencyę roczną do 1000 kor., dalej, że prawdopodobnie udzieli nowej subwencyi na zakupno sikawek ogniowych przez Kółka rolnicze. Podnosi dalej, że Floryanka oddała wielkie usługi krajowi i dlatego obowiązkiem Kółek jest popierać instytucyę krajową.

Prof. Głąbiński przestrzega przed zagranicznemi Towarzystwami ubezpieczeń na życie, bo wychodzą na zyski często bankrutują; mimo, że jest pewna niechęć przeciw Towarzystwu krakowskiemu jednak bezpieczniej w niem się ubezpieczyć, bo ma znaczny fundusz rezerwowy i oparte jest na wzajemności. Prostując poglądy pana Cwioka zaznacza, że wśród włościaństwa zachodnich krajów Europy ubezpieczenia na życie bardzo są rozpowszechnione, widocznie więc i włościanin uznaje pożytek tego rodzaju ubezpieczeń.

Dyskusya zakończyła się przyjęciem rezolucyi: Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby starał się o propagowanie ubezpieczeń życiowych wśród członków Kółek.

Delegat ks. Wojnarowicz i Magryś wyrażają wielkie niezadowolenie, że Dyrekcya miejskiego teatru, subwencyowanego przez kraj, nie uważała za odpowiednie urządzić przedstawienia dla reprezentantów włościaństwa, które z różnych stron zjechało na Ogólną Radę.

O godzinie pół do szóstej zamknięto drugie posiedzenie.

Następnego dnia o godzinie 9. rozpoczęło się trzecie posiedzenie pod przewodnictwem prezesa p. Cieleckiego.

Dr. Bronisław Dulęba wygłosił obszerny referat o projektowanych przez rząd zawodowych stowarzyszeniach rolników i o stanowisku, jakie zająć powinny Koła rolnicze wobec ustawy. — Referent zakończył przedłożeniem następujących rezolucyi:

„1) Ogólna Rada, mając przedewszystkiem wzgląd na długoletnią, skuteczną działalność Towarzystwa Kółek rolniczych, podejmowaną wyłącznie dla dobra ludności wiejskiej, wcale nie widzi potrzeby wciągania drobnych rolników do projektowanej przez rząd organizacyi zawodowych stowarzyszeń rolniczych. Stowarzyszenia przymusowe nie znalazłyby w Galicyi podatnego gruntu wśród ludności wiejskiej i chybiłyby swego celu.

2) Ogólna Rada oświadcza się z całą stanowczością za Towarzystwem Kółek rolniczych, które, uwzględniając w nowych statutach zadania stowarzyszeń zawodowych rolników, może te zadania skutecznie spełniać.

4) Ogólna Rada wyraża przekonanie, że Towarzystwo Kółek rolniczych, na mocy statutów powołane do zastępowania wobec władz krajowych i państwowych drobnego rolnictwa, handlu i przemysłu wiejskiego, ma prawo domagać się wydatnej pomocy z funduszów krajowych i państwowych.

4) Ogólna Rada, w przywidywaniu, że projektowana ustawa o zawodowych stowarzyszeniach rolników może być przyjęta przez Radę państwa na najbliższej sesyi, poleca Zarządowi głównemu odpowiednie i wedle potrzeby rychłe podjęcie sprawy w celu należytego uwzględnienia Towarzystwa Kółek rolniczych w ustawie, w szczególności przez zastosowanie §. 19. ustawy po myśli następującej osnowy:

Postanowienia, tyczące się przeobrażenia Rad kultury krajowej na zawodowe stowarzyszenia rolników, mają zastosowanie do prawnie istniejących Towarzystw Kółek rolniczych. Towarzystwa Kółek rolniczych, przeobrażone na zawodowe stowarzyszenia rolników, zaprowadzają w gminach Kółka rolnicze, dalej powiatowe stowarzyszenia, tudzież krajowe stowarzyszenia.

Stowarzyszenia te przyjmują do swego składu również osoby nie należące do zawodu rolniczego, które oddając ważne usługi stowarzyszeniom, zobowiążą się przyczyniać wkładkami w wysokości przez ustawodawstwo krajowe oznaczonej."

Przed otwarciem dyskusyi nad referatem udziela przewodniczący głosu ks. kanonikowi Brodzie, który imieniem deputacyi powiadamia Ogólną Radę o złożeniu wieńca imieniem Towarzystwa na grobie śp. Protektora Towarzystwa Arcyb. Isakowicza.

W dyskusyi nad referatem zabiera głos wiceprezes Towarzystwa, prof. Dr. Głąbiński i objaśnia delegatów o dotychczasowym przebiegu sprawy zawodowych stowarzyszeń. Projektowana ustawa przeszła dotąd obrady komisyi Rady państwa, a może być uchwaloną na jesiennej sesyi. Chociażby przyjętą została przez parlament, nie wchodzi mimo to w życie, gdyż jest to tylko ogólny zarys, który uzupełnić musi ustawodawstwo krajowe. Ustawa ogólna zostawia krajom bardzo rozległe kompetencye, poszczególne kraje mogą wprowadzić przymusowe stowarzyszenia rolnicze już to we wszystkich powiatach, już to tylko w niektórych, mogą również oświadczyć się za tem, by dobrowolne stowarzyszenia rolnicze przekształciły się na zawodowe. Zarząd główny już się zajmował tą sprawą przeszło od roku, uznając jej doniosłe znaczenie; wobec tego, że najważniejsze decyzye zapadną dopiero na Sejmie, uważa za odpowiednie, by Ogólna Rada przekazała tę sprawę Zarządowi głównemu do dalszego traktowania. Obszerna jednak dyskusya jest pożądana, celem poznania opinii delegatów.

Ks. Dr. Zyguliński w obszernym wywodzie wylicza, co przemawia za ustawą, a co przeciw niej. Podnosi jej dodatnie strony: ochronę przeciw wyzyskowi, rozbudzenie solidarności wśród rolników, zapewnienie stowarzyszonym pomocy i opieki urzędowej; nie przemilcza ujemnych: możliwych nierzetelności i nieuczciwości jak po kasach gminnych, postawienia na czele ludzi niezaradnych, zbytniej zależności od rządu, który mimo uchwalenia ustawy może jej nie wykonywać podobnie, jak to się stało z ustawą o cechach. Zwraca się w końcu do Prezydyum Towarzystwa, aby jak najtroskliwiej sprawą tą się zajęło.

Dr. Franciszek Stefczyk wyjaśnia różnice między dawnymi projektami ustawy o stowarzyszeniach zawodowych a najnowszym. Był przeciwnikiem dawnych, za obecnym jednakowoż się oświadcza, ponieważ projekt ten zostawia szeroką autonomię krajom. Czechy, Morawa, Austrya dolna i górna są za projektem i domagają się zawodowych stowarzyszeń. Silniejsze już obecnie od nas nabiorą nowych sił przez zawodowe stowarzyszenia. Nie możemy stać wobec tego na zazdrosnem stanowisku, lecz starać się musimy o osiągnięcie wyższego stopnia rozwoju, który Kółka rolnicze pracą swą wśród ludności włościańskiej przygotowały. Mimo powstania zawodowych stowarzyszeń, Kółka rolnicze nie przestaną istnieć, skupią się jedynie do ciaśniejszego zakresu działania, dumne zaś być mogą z tego, że statut ich jest jakby pierwowzorem dla ustawy. Mimo że jest za ustawą, jednak nie uznaje za odpowiednie, by zawodowe stowarzyszenia nagle i w całym kraju zostały wprowadzone; żądać dalej należy, by nadzór nad stowarzyszeniami nie był wykonywany przez władze polityczne centralne, lecz przez autonomiczne, bo sprawy kultury krajowej należą do Sejmu. Oświadcza się stanowczo przeciw pierwszej rezolucyi dra Dulęby i stawia następujący wniosek:

„Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby rozważył projekt ustawodawczy o zawodowych stowarzyszeniach rolniczych, zapoznał z jego treścią przez „Przewodnik", oraz zapomocą Zjazdów powiatowych i przedłożył swe wnioski na najbliższej zwyczajnej lub umyślnie zwołanej nadzwyczajnej Ogólnej Radzie".

P. Żyszkiewicz zwraca uwagę na to, że zawodowe stowarzyszenia będą się głównie troszczyły o podniesienie kultury roli i hodowli, odłogiem zaś

w nich będą leżały te ważne zadania, które Kółka rolnicze oprócz tego spełniają, to jest szerzenie oświaty i wywieranie umoralniającego wpływu na lud. Wśród naszych stosunków nie godzi się o tem zapomnieć. Przeciwny jest powzięciu decydujących uchwał o rzeczy, która w parlamencie dopiero jest projektem. Stawia wniosek: „Ogólna Rada przekazuje sprawę zawodowych stowarzyszeń rolniczych Zarządowi głównemu, aby tenże, zasięgnąwszy opinii fachowych znawców, odpowiednio nią pokierował“.

Ks. Stojałowski przedstawia ponownie obecny stan rzeczy co do zawodowych stowarzyszeń i na podstawie tego wykazuje, że Ogólna Rada musi koniecznie zająć już teraz zdecydowane stanowisko wobec projektu. Popiera wnioski Dra Dulęby, uważając przyjęcie ich za naglącą potrzebę.

P. Magryś oświadcza się za zawodowemi stowarzyszeniami.

Ks. Borczyk uważa również za potrzebne, by Kółka rolnicze wciągnięte zostały do zawodowych stowarzyszeń, ponieważ ustawa ma więcej dobrych, niż złych stron.

P. Beneszek stawia wniosek, aby referat dr. Dulęby został wydrukowany i rozesłany z „Przewodnikiem“ Kółek rolniczych, oraz, by Ogólna Rada wyraziła podziękowanie panu referentowi.

Ks. Zyguliński stawia wniosek o wydanie w tłumaczeniu polskiem projektu ustawy o zawodowych stowarzyszeniach rolników, by Zarządy Kółek i ich członkowie zaznajomić się z nim mogli.

Przewodniczący, w myśl wniosku p. Beneszka, wzywa delegatów do złożenia podziękowania p. dr. Dulębie za opracowanie referatu. Zebrani przez powstanie dziękują za wyczerpujący referat.

Dr. Dulęba jako referent zabiera ostatni głos. Uwzględniając opinie, wyrażone przez poprzednich mowców, cofa pierwszą swą rezolucyę. Formalnie również nic nie ma przeciw przyjęciu wniosku dr. Stefczyka.

Przystąpiono do głosowania. Przyjęto 2-gą, 3-cią i 4-tą rezolucyę dra Dulęby, wniosek dra Stefczyka, oraz wnioski pp. Beneszka i ks. dra Zygulińskiego w sprawie wydrukowania referatu i wydania tłumaczenia ustawy.

Imieniem komisyi rewizyjnej stawia ks. kan. Broda wniosek o udzielenie Zarządowi głównemu absolutoryum z rachunków za r. 1900. Wniosek przyjęto. Do komisyi rewizyjnej na r. 1901 wybrano pp. Bolesława Żardeckiego, Leopolda Wilimowskiego i Karola d'Abancourt.

Ks. Wojnarowicz stawia wniosek: „Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, by poczynił starania, aby na targach pomieszczone były wagi bydlęce celem uchronienia ludności włościańskiej od wyzysku handlarzy.“ Wniosek przyjęto.

P. Beneszek zwraca uwagę na konieczność odpowiedniego wyzyskania wszelkich nieużytków, przedewszystkiem mokrych: które dadzą się zamienić na sadzawki. Stawia wniosek: „Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu udzielenia objaśnień członkom Kółek o pomocy, jakiej udziela Wydział krajowy przez bezpłatne wysłanie inżyniera, jeżeli chodzi o zamianę mokrych nieużytków na stawy i sadzawki, nadające się do hodowli ryb, oraz czuwanie nad tem, by z pomocy tej jak najwięcej korzystano.“ Wniosek przyjęto.

P. Frankiewicz, delegat z pow. tarnobrzeskiego, zabiera głos w sprawie sadownictwa i zwraca uwagę na konieczność wprowadzenia w życie „świąt sadzenia drzew.“ Stawia wniosek: „Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu zwrócenie się do Rady szkolnej krajowej, aby w program szkolny wprowadzono urządzanie dorocznego święta sadzenia drzew owocowych na drogach publicznych przez dzieci.“ Wniosek przyjęto.

P. Ćwiok stawia wniosek: „Ogólna Rada poleca Zarządowi głównemu, aby podjął starania, by szkółki owocowe, czy to gminne, czy powiatowe, były subwencyonowane.“ Uchwalono.

P. Sikorski stawia wniosek: „Zważywszy, że wywóz trzody galicyjskiej na chów jest ciągle jeszcze po za granice Galicyi wzbroniony — Ogólna Rada porucza Zarządowi głównemu dalsze kroki do Rządu i Koła polskiego o przywrócenie wolnego wywozu trzody.“ Uchwalono.

Ze strony Zarządu powiatowego w Brzozowie zgłoszono na Ogólną Radę następujący wniosek: „Z uwagi, że trafiają się spory sądowe przeciw Kółkom rolniczym w wypadkach, gdzie członek Kółka rolniczego nabiera towarów niby dla Kółka, a faktycznie na swój rachunek, i wyroki zapadają na niekorzyść Kółka, przeto należy zmienić statut w tym kierunku, by wyraźnie było oznaczone, że Kółko odpowiada jako dłużnik natenczas, gdy interesa załatwia Zarząd Kółka, a to jest potwierdzone przez przewodniczącego lub zastępcę tegoż.“

Dr. Kulczycki imieniem Zarządu wyjaśnia, że zbyteczna jest zmiana statutu, ponieważ wystarcza powołanie się na §. 20 statutu, oraz na instrukcyę dla przedsiębiorstw, obowiązującą w myśl §. 13 statutu.

P. Szankowski w sprawie tej stawia następujący wniosek: „Zważywszy, że podobne wypadki — jak powyżej przedstawione z powiatu brzozowskiego — częściej się zdarzają, wzywa się Zarząd główny, aby przestrzegł w „Przewodniku“ Kółka i pouczył, jak w podobnych wypadkach bronić się mają“. Wniosek przyjęto.

Wszystkie inne wnioski, zgłoszone na Ogólną Radę, przekazano dla braku czasu Zarządowi głównemu do odpowiedniego załatwienia.

Prezes p. Cielecki dziękuje pp. delegatom za gorliwy udział w obradach, zwraca uwagę, by Kółka rolnicze podczas zbliżającej się akcyi wyborczej zachowały zupełnie neutralne stanowisko i zamykając obrady, żegna zebranych. Poczem składa szczere podziękowanie Radzie miejskiej za łaskawe odstąpienie sali do obrad, jak i stowarzyszeniu „Skała“ za przyjęcie pod swój dach delegatów.

P. Beneszek imieniem delegatów wyraża p. prezesowi uznanie i podziękowanie za gorliwą pracę około Towarzystwa i za trudy przewodniczenia.

O godzinie $^3/_4$2 skończyły się obrady III-ciej Ogólnej Rady.

Sekretarze III. Ogólnej Rady:

Franciszek Gorczyca, m. p. *Adolf Hartlieb*, m. p.

SPIS RZECZY.